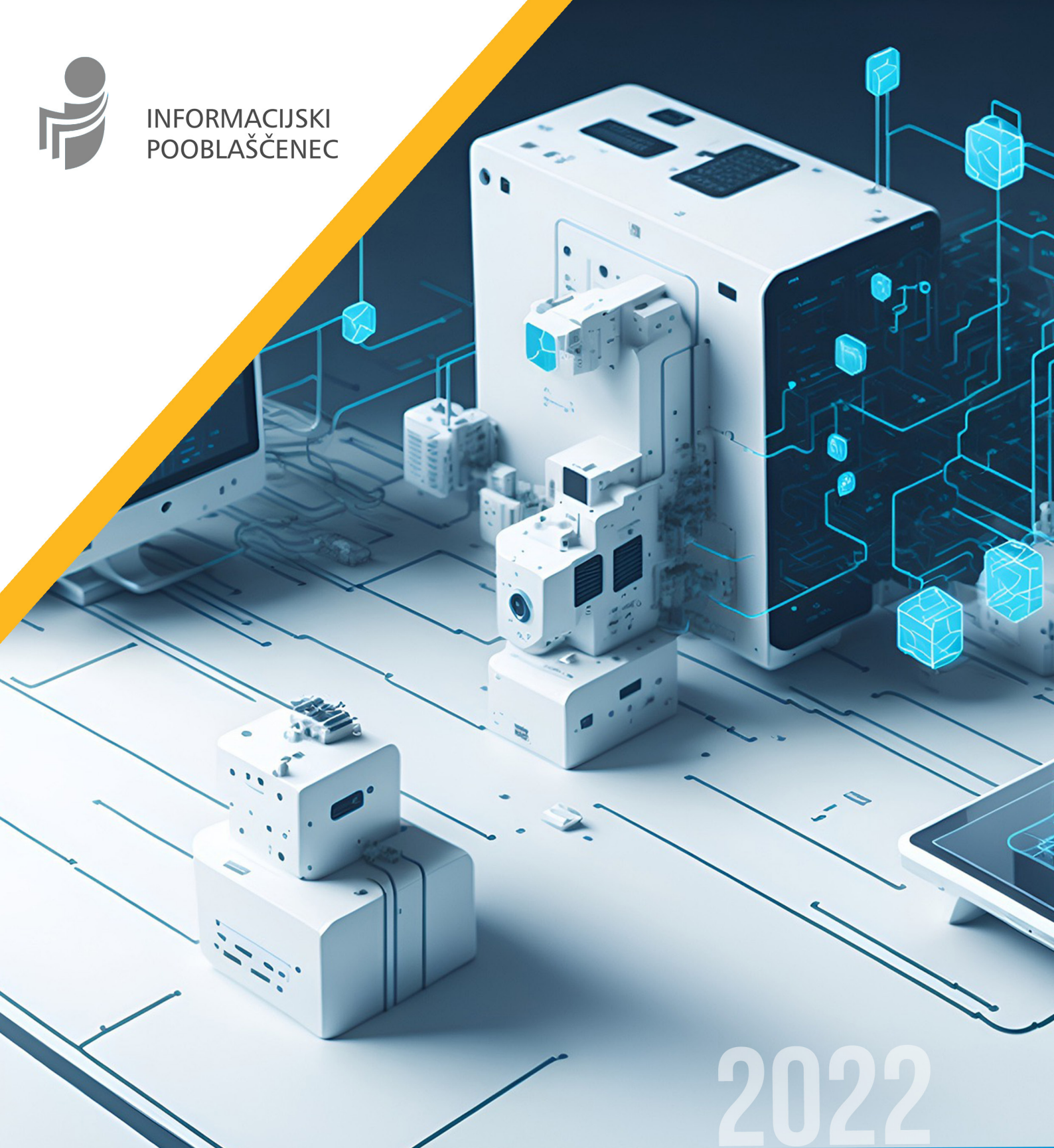

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

LETNO POROČILO

Informacijskega pooblaščenca

UVODNA BESEDA INFORMACIJSKE POOBLAŠČENKE

Spoštovani,

tudi leto 2022 so zaznamovale pomembne odločitve in dokumenti na obeh delovnih področjih Informacijskega pooblaščenca. Na področju varstva osebnih podatkov je posebej odmevala odločitev Ustavnega sodišča, v kateri je to ugotovilo neustavnost odlokov Vlade o načinu ugotavljanja izpolnjevanja pogoja PCT, konec leta pa sprejem dolgo pričakovanega novega Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2). Na področju dostopa do informacij javnega značaja je velik premik pomenil začetek zakonodajnega postopka za ratifikacijo Konvencije Sveta Evrope o dostopu do uradnih dokumentov (Tromsø konvencija). Slovenija je kot zadnja država članica Evropske unije (EU) sprejela predpis za celovito izvajanje Splošne uredbe in kot 14. država pristopila k pomembni evropski konvenciji za področje transparentnosti javnega sektorja. Gre za pomembno sporočilo zavezancem o pomenu transparentnosti, saj Informacijski pooblaščenec že več let beleži izreden porast števila pritožb na tem področju.

Podatki o delu Informacijskega pooblaščenca v preteklem letu na obeh področjih kažejo, da posamezniki, novinarji in podjetja nadzorne organe, tudi Informacijskega pooblaščenca, sprejemajo kot pomembne sogovornike in partnerje pri uveljavljanju pravic. To potrjuje tako vnovična rast skupnega števila pritožb v zvezi z zahtevami za dostop do informacij javnega značaja kot tudi veliko število prijav in pobud za uvedbo inšpekcijskega nadzora, čezmejnih primerov ter pritožb glede uveljavljanja pravic posameznikov, Informacijski pooblaščenec pa je na obeh področjih prejel tudi veliko zaprosil za mnenja oz. pojasnila.

ZVOP-2 je področje varstva podatkov spet postavil v ospredje in Informacijskemu pooblaščenca v celoti omogočil polno izvrševanje pristojnosti nadzora in izrekanja sankcij po Splošni uredbi. Ustavno sodišče je v zvezi s tem v zgoraj omenjeni odločitvi potrdilo, da je vsako poseganje v pravico do varstva osebnih podatkov dopustno le kot rezultat demokratičnega procesa odločanja, ki se lahko zagotovi le v Državnem zboru, ne more pa tega samovoljno delati Vlada.

Na področju transparentnosti delovanja države in učinkovitosti dostopa do informacij javnega značaja analiza podatkov, ki se nanaša na delovanje državnih institucij, kaže, da je še vedno veliko možnosti za izboljšave, zlasti se je v letu 2022 povečalo število pritožb zoper zavrnilne odločbe, medtem ko je bila raven števila pritožb zoper molk organov primerljiva z letom 2021. Tudi v letu 2022 je Informacijski pooblaščenec največ pritožb prejel zoper državne organe, spodbuden pa je podatek, da se je skupno število teh pritožb (tako zoper zavrnilne odločitve kot zaradi molka organa) v primerjavi z letom 2021 zmanjšalo za 16 %. V letu 2022 se je nekoliko povečalo število pritožb zoper občine, kar lahko pripišemo času lokalnih volitev, ko je bilo na občine zaradi povečanega interesa prosilcev vloženih več zahtev. Iz statističnih podatkov namreč izhaja, da je število pritožb zaradi molka občin rahlo upadlo, kar kaže na to, da se odzivnost občin ni zmanjšala, temveč se je že tretje leto zapored nekoliko izboljšala, kar je pozitiven kazalnik. Zmanjšalo se je tudi število pritožb zoper poslovne subjekte pod prevladujočim vplivom oseb javnega prava. Glede na še vedno zelo visoko skupno število pritožb pa ugotavljamo, da se je precej povečalo število pritožb zoper druge kategorije zavezancev, zlasti zoper javne zavode in druge osebe javnega prava. Ta skupina zavezancev se z zahtevami za dostop do informacij javnega značaja ne srečuje zelo pogosto, zato ima omejeno poznavanje tega področja. Informacijski pooblaščenec pristojno Ministrstvo za javno upravo zato poziva, da tem zavezancem nameni več pozornosti. Informacijski pooblaščenec je leta 2022 podal 275 pisnih odgovorov na zaprosila zavezancev, odgovoril pa je tudi na 838 zaprosil v okviru telefonskega dežurstva. Primere iz prakse redno objavlja na svoji spletni strani.

Na področju varstva osebnih podatkov je Informacijski pooblaščenec tudi v letu 2022 prejel veliko število prijav kršitev (skupaj 1030) in pritožb v zvezi z uveljavljanjem pravic posameznikov (skupaj 160). Žal pri obravnavi pritožb v zvezi z uveljavljanjem pravic posameznikov znova ugotavljamo, da je odzivnost upravljavcev pogosto neustrezna in da se marsikateri upravljavec ne zaveda svojih obveznosti, ki izhajajo iz ustavne pravice do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki, v nekaterih primerih pa je pomanjkljiva tudi zakonska ureditev glede dopustnosti omejitev pravic posameznikov. Zato je med drugim tudi v tem delu

Informacijski pooblaščenec v letu 2022 vložil zahtevo za presojo ustavnosti Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma.

Na področju inšpekcijskega nadzora se je znova pokazalo, kako nujno je transparentno obveščanje o obdelavah. Najbolj množične prijave so bile namreč povezane z vprašanji neustrezne seznanjenosti posameznikov s pravno podlago za obdelavo. Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 prejel tudi 12 obvestil o kršitvah podatkov o pacientih na podlagi 46. člena Zakona o pacientovih pravicah ter 86 uradnih obvestil o kršitvi varnosti osebnih podatkov na podlagi 33. člena Splošne uredbe.

Informacijski pooblaščenec se zlasti v okviru članstva v Evropskem odboru za varstvo podatkov (EOVP) odziva na številne in vse bolj kompleksne izzive varstva osebnih podatkov na ravni EU, ki potrjujejo, da si slednjega brez čezmejnega sodelovanja dejansko ni več mogoče predstavljati. Tudi številne evropske zakonodajne pobude, na katere podaja mnenje tudi EOVP, so povezane z učinkovitejšo izmenjavo osebnih podatkov med državami članicami. Ena takih je npr. pobuda za zakonsko ureditev evropskega zdravstvenega podatkovnega prostora. Med odmevnimi primeri čezmejnega nadzora so bili v letu 2022 poleg že stalnih postopkov proti spletnim velikanom tudi postopki proti ponudnikom bančnih storitev ter proti spletnim ponudnikom različnih drugih storitev, kot so pretočne storitve in povezana vozila iz številnih držav članic EU.

Pomemben delež aktivnosti Informacijskega pooblaščenca, ki je vsako leto večji, je bil zato v letu 2022 posvečen čezmejnemu nadzornemu sodelovanju in aktivnostim v okviru EOVP v zvezi z upravljavci, ki izvajajo čezmejno obdelavo osebnih podatkov. Informacijski pooblaščenec je sodeloval v 368 postopkih čezmejnega sodelovanja po 60. in 61. členu Splošne uredbe, kar pomeni 70-odstotno povečanje glede na leto 2021, pri čemer je v 182 na novo začetih postopkih sodeloval kot zadevni nadzorni organ, v osmih primerih pa je bil vodilni nadzorni organ. 11 postopkov čezmejnega sodelovanja pa je sprožil Informacijski pooblaščenec, in sicer na podlagi prejete prijave oz. pritožbe.

Informacijski pooblaščenec v svojih postopkih vsako leto znova ugotavlja, da večina zavezancev želi delovati skladno z zakoni, a potrebuje jasne predpise, pomoč in navodila. Sprejem ZVOP-2 je zato izredno pomemben in težko pričakovan korak v smeri zagotavljanja pravne varnosti in predvidljivosti zakonskih obveznosti. Praksa bo pokazala, ali je zakonodajalec z ZVOP-2 na jasen, predvidljiv ter s Splošno uredbo in Ustavo skladen način zadostil vsem tem zahtevam in nenazadnje tudi potrebam posameznikov in zavezancev.

Informacijski pooblaščenec je zelo aktivno deloval tudi pri širjenju znanja: svetoval je 2.341 posameznikom in pravnim osebam, in sicer je izdal 876 pisnih mnenj ter prek telefona svetoval 1.465 zavezancem in posameznikom. Izvedel je tudi 53 pro bono predavanj. Od sprejema ZVOP-2 decembra 2022 se je Informacijski pooblaščenec posvetil prenovi vsebin na spletni strani ter pripravi smernic za zavezance in posameznike. Posebno pozornost je s preventivnimi aktivnostmi namenil izvajanju obveznosti zavezancev glede imenovanja pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov, z aktivnostmi za skladnost pri zastopnikih pacientovih pravic pa pravicam pacientov. V okviru skupne akcije nadzora v sodelovanju z drugimi nadzornimi organi je v okviru EOVP naslovil tudi temo uporabe storitev računalništva v oblaku v javnem sektorju. Informacijski pooblaščenec je sodeloval tudi pri pripravi smernic in priporočil EOVP, med drugim glede pravice dostopa do lastnih podatkov, glede zavajajočih (temnih) vzorcev na družbenih omrežjih, glede uporabe prepoznavne obraza s strani organov pregona ter glede sodelovanja nadzornih organov po 60. členu Splošne uredbe.

Informacijski pooblaščenec bo tudi v letu 2023 aktivno pripravljala smernice in druga orodja, ki bodo tako zavezancem kot posameznikom pomagali k boljšemu poznavanju in uveljavljanju ZVOP-2 in vseh vidikov varstva podatkov v praksi. Zakonodajalca in predlagatelje predpisov bo z mnenji še naprej opozarjal na potrebo po jasnem, sorazmernem in predvidljivem zakonskem urejanju tega področja ter na pomembnost pravočasne izvedbe zakonodajnih ocen učinkov, katerih namen je kakovostna in ustavno skladna priprava predpisov.

Predvsem pa si bo Informacijski pooblaščenec z učinkovitim vodenjem pritožbenih in nadzornih postopkov, z aktivnim sodelovanjem z vsemi deležniki in z odprtostjo do posameznikov, podjetij ter vseh drugih organizacij tudi v letu 2023 na obeh področjih svojega delovanja prizadeval učinkovito zavarovati obe pravici z odlično ekipo strokovnjakov, ki je ob vseh izzivih v letu 2022 pokazala, kako predana je svojemu poslanstvu.

Mojca Prelesnik,
Informacijska pooblaščenka

STRNJEN PREGLED LETA 2022

DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

Na področju dostopa do informacij javnega značaja je skupno število pritožbenih zadev v letu 2022 naraslo na 696 (v letu 2021 je Informacijski pooblaščenec obravnaval 639 pritožb).

Skupno število pritožb zaradi molka je bilo v letu 2022 nekoliko manjše (241) kot v letu 2021 (244). Razveseljivo je zlasti, da se je znova nekoliko zmanjšalo število pritožb zoper molk občin (teh pritožb je bilo v letu 2022 45, v letu 2021 pa 46). Ob tem je spodbudna ugotovitev, da je upadlo skupno število pritožb zoper državne organe (skupaj 283 pritožb v letu 2022, leta 2021 jih je bilo 338), kljub temu pa so ti ostali skupina zavezancev, zoper katero je Informacijski pooblaščenec prejel največ pritožb. Ugotavljamo, da se je v letu 2022 najbolj povečalo število pritožb zoper druge kategorije zavezancev, zlasti zoper javne zavode in druge osebe javnega prava. Ta skupina zavezancev se z zahtevami ne srečuje pogosto in ima omejeno poznavanje postopkovnih pravil, kar je pomembna ovira za učinkovito posredovanje informacij javnega značaja v praksi. Informacijski pooblaščenec je zato Ministrstvo za javno upravo pozval, naj tej skupini posveti več pozornosti v obliki usposabljanj ter priprave ustreznih orodij (mnenj in smernic), ki bi jim olajšala obravnavo zahtev. V letu 2022 je Informacijski pooblaščenec vodil šest pritožbenih postopkov zoper poslovne subjekte pod prevladujočim vplivom, kar predstavlja manj kot 1 % vseh pritožbenih zadev. Informacijski pooblaščenec ugotavlja, da je število teh pritožb že več let zelo majhno.

Na področju dostopa do informacij javnega značaja je Informacijski pooblaščenec v letu 2022 prejel 275 pisnih zaprosil za mnenja ter 838 zaprosil za pojasnila v času telefonskega dežurstva. Informacijski pooblaščenec je na tem področju pritožbeni organ, zato lahko zavezancem in javnosti svetuje le neformalno, na podlagi lastne prakse. Primere svoje prakse v ta namen redno objavlja na svoji spletni strani.

Informacijski pooblaščenec je vse od leta 2009 opozarjal na nujnost ratifikacije Konvencije Sveta Evrope o dostopu do uradnih dokumentov, saj je bila Slovenija v skupini prvih držav, ki so konvencijo podpisale na srečanju pravosodnih ministrov v Tromsu na Norveškem. Ratifikacija te konvencije v letu 2022 je zato dober znak za prihodnost glede pomena, ki ga država pripisuje vprašanju transparentnosti.

Informacijski pooblaščenec je na podlagi analize konkretnih primerov v letu 2022 vnovič zaznal povečanje pritožb, v katerih so se zavezanci pri zavrnitvi dostopa, pogosto neutemeljeno ali premalo argumentirano, sklicevali na zlorabo pravice. Zavezance zato opozarja, da mora zavrnitev zaradi obstoja zlorabe pravice vselej ostati skrajno sredstvo, ki ga je treba ustrezno argumentirati in konkretizirati ter pri tem upoštevati kriterije, ki jih je oblikovala sodna praksa. Informacijski pooblaščenec s ciljem kakovostnejše in učinkovitejše obravnave zahtev na podlagi analize primerov iz leta 2022 tudi predlaga, da zavezanci kot uradne osebe za dostop do informacij javnega značaja določijo le osebe, ki dobro poznajo področje dela zavezanca, upravni postopek in Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ), če je potrebno, pa naj tem osebam omogočijo dodatna izobraževanja.

VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

Na področju varstva osebnih podatkov so se pri delu Informacijskega pooblaščenca tudi v letu 2022 pojavljale številne težave in izzivi zaradi pravne neurejenosti področja v Republiki Sloveniji. Zato je bistvenega pomena, da je bil decembra 2022 sprejet nov Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2), ki skupaj s Splošno uredbo o varstvu podatkov in Zakonom o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj (ZVOPOKD) predstavlja sklop sistemskih predpisov za področje varstva osebnih podatkov v Sloveniji.

ZVOP-2 je začel veljati 26. 1. 2023, zato Informacijski pooblaščenec tudi v letu 2022 zavezancem ni mogel izrekat sankcij za kršitve Splošne uredbe. Praksa bo pokazala, ali je pristop, ki ga je zakonodajalec z ZVOP-2 izbral za umestitev upravnih glob iz Splošne uredbe v slovenski pravni red, zakonsko vzdržen. Te sankcije

se namreč do morebitne drugačne ureditve izrekajo kot globe za prekrške, in sicer v višini in razponih, kot jih določa Splošna uredba. Usklajenost nacionalnih določb in izrečenih sankcij s Splošno uredbo pa je še posebej pomembna v okviru čezmejnih postopkov nadzora nad izvajanjem Splošne uredbe ter pri sodelovanju Informacijskega pooblaščenca v Evropskem odboru za varstvo osebnih podatkov (EOVP).

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 prejel 1030 prijav oz. pobud za uvedbo inšpekcijskega postopka in 160 pritožb zaradi kršitev pravic posameznikov. Poleg tega je prejel tudi 12 primerov nedovoljenega sporočanja ali druge nedovoljene obdelave osebnih podatkov o pacientih na podlagi 46. člena Zakona o pacientovih pravicah (ZPacP). V okviru pritožbenih postopkov zaradi kršitev pravic posameznikov je Informacijski pooblaščenec v letu 2022 obravnaval 81 pritožb posameznikov zaradi kršitev pravice do vpogleda v lastne osebne podatke po 15. členu Splošne uredbe in odločitve upravljavca v zvezi s tem, eno pritožbo zaradi kršitve pravice do popravka osebnih podatkov po 16. členu Splošne uredbe in 22 pritožb zaradi kršitve pravice do izbrisa osebnih podatkov po 17. členu Splošne uredbe. Poleg tega je prejel še 21 pritožb zoper kršitve upravljavcev v zvezi z uveljavljanjem pravic po ZVOPOKD, 27 pritožb zaradi kršitev pri uveljavljanju pravic pacientov po 41. členu ZPacP, pet pritožb po 42. členu ZPacP ter tri pritožbe zaradi kršitev upravljavca po 30. členu ZVOP-1. Vse to kaže, da se posamezniki vse bolj zavedajo svojih pravic, na strani upravljavcev pa Informacijski pooblaščenec še vedno opaža precejšnje težave pri njihovem uresničevanju.

Številnim prijavam so tudi v letu 2022 botrovale pomanjkljive informacije, podane posameznikom s strani upravljavcev, ki osebne podatke zbirajo. Upravljavci namreč posamezniku pogosto ne zagotovijo preglednih, razumljivih in lahko dostopnih informacij o obdelavi, kot jim to nalagata 12. in 13. člen Splošne uredbe. Prijave pa posamezniki (tudi zaradi nerazumevanja določb Splošne uredbe) vložijo zaradi nepoznavanja vseh razlogov za obdelavo, kar velja zlasti v primeru domnevne obdelave osebnih podatkov na podlagi privolitve posameznika, na katerega se osebni podatki nanašajo. Posamezniki (neredko pa tudi upravljavci) namreč ne vedo, da privolitev ni edina pravna podlaga za obdelavo osebnih podatkov. Prav tako številni upravljavci nimajo urejenih postopkov za obravnavo zahtevkov posameznika za uveljavljanje pravic ali pa takšne zahtevke preprosto ignorirajo in nanje ne odgovarjajo.

Podobno kot v preteklih obdobjih so bile tudi v letu 2022 ugotovljene kršitve pogosto posledica malomarnega ali neustreznega zagotavljanja varnosti podatkov ter namerne nezakonite obdelave s strani vodstva ali zaposlenih pri upravljavcih. Zlasti gre pri tem za nezakonite vpogleda v zbirke osebnih podatkov, nezakonito uporabo podatkov za namene neposrednega trženja ter neupravičeno izvajanje videonadzora v delovnih prostorih z namenom nadzora nad zaposlenimi. Pri obravnavi prijav v zvezi z izvajanjem videonadzora pa Informacijski pooblaščenec opaža zlasti problematiko izvajanja videonadzora znotraj delovnih prostorov ter videonadzora, ki ga posamezniki izvajajo iz svoje nepremičnine, npr. stanovanjske hiše.

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 prejel tudi 86 uradnih obvestil o kršitvi varnosti osebnih podatkov na podlagi 33. člena Splošne uredbe. Obvestila o kršitvi varnosti osebnih podatkov Informacijskemu pooblaščenecu so se tudi v letu 2022 podobno kot v preteklih letih najpogosteje nanašala na nezakonito razkritje ali posredovanje osebnih podatkov nepooblaščenim ali napačnim osebam, nepooblaščen dostopanje do osebnih podatkov zaradi zlorabe pooblastil s strani zaposlenih ter na napade na informacijski sistem z izsiljevalskim virusom.

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 skupno svetoval 2341 posameznikom in pravnim osebam. Izdal je 876 pisnih mnenj, državni nadzorniki pa so svetovali tudi po telefonu: odgovorili so na 1465 klicev, povezanih z varstvom osebnih podatkov in pravicami posameznikov. Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 izvedel tudi 53 brezplačnih predavanj za zavezanca. Ob zamujanju s sprejemom ZVOP-2 je Informacijski pooblaščenec več pozornosti namenil preventivnim aktivnostim za skladnost (t. i. *privacy sweep*), prenova in posodobitev smernic z različnih področij varstva osebnih podatkov pa bo, glede na sprejem ZVOP-2, brez dvoma glavna naloga v letu 2023. Posebno pozornost smo pri tem v letu 2022 posvečali pooblaščenim osebam za varstvo osebnih podatkov, saj smo ugotovili, da pomemben del zavezancev iz javnega sektorja še ni imenoval pooblaščenec. Informacijski pooblaščenec je zato izvedel preventivno aktivnost

za skladnost, s katero je ugotovil, da je takšnih zavezancev 539. Te zavezanca je pozval k imenovanju pooblaščenec osebe in do konca leta 2022 je pooblaščenec osebo imenovalo že več kot 2951 zavezancev. Poleg tega je Informacijski pooblaščenec v aktivnostih za skladnost naslovil zastopnike pacientovih pravic, ki so bili pozvani k posredovanju informacij o upoštevanju dolžnosti glede zavarovanja posebnih vrst osebnih podatkov pri posredovanju po elektronski pošti, k poročanju o nedovoljenih obdelavah osebnih podatkov (46. člen ZPacP) in o uveljavljanju pravic pacientov, zlasti pravice do seznanitve z zdravstveno dokumentacijo. V sodelovanju z drugimi nadzornimi organi v okviru EOVP je bila izvedena tudi usklajena skupna akcija nadzora (ang. Coordinated enforcement action) na temo uporabe storitev računalništva v oblaku v javnem sektorju, katere rezultat je bilo skupno poročilo na evropski ravni.

Na področju preventivnega delovanja je spodbuden podatek o povečanem številu zaprosil za mnenja na izdelane ocene učinka po 36. členu Splošne uredbe – število se je s šest v letu 2021 povečalo na 14 v letu 2022. Ocene učinka so namreč izjemno pomembno in koristno orodje, s katerim se pravočasno naslovi in lahko tudi odpravi tveganja, ki bi jih po začetku obdelave osebnih podatkov obvladovali z večjimi stroški, angažmajem in potencialno tudi po že ugotovljenih kršitvah zakonodaje.

V tem kontekstu je v letu 2023 pričakovati pomemben napredek tudi pri dvigu kakovosti priprave predpisov in posledično njihove skladnosti z Ustavo, in sicer v delu, v katerem urejajo kompleksne in obsežne obdelave osebnih podatkov. ZVOP-2 namreč v 24. členu zahteva izdelavo take ocene učinkov tudi za zakonodajne predloge, s katerimi se urejajo obdelave, za katere Splošna uredba zahteva izvedbo predhodne ocene učinkov. Informacijski pooblaščenec načrtuje pripravo ustreznih smernic, posledično pa je pričakovati več tovrstnih mnenj Informacijskega pooblaščenca. Informacijski pooblaščenec je sicer v letu 2022 podal 60 pisnih mnenj na pripombe predpisov, pri čemer večina zakonodajnih predlogov ni vsebovala priloženih ocen učinkov. Poleg tega je Informacijski pooblaščenec v letu 2022 vložil zahtevo za oceno ustavnosti Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma. Ustavno sodišče pa je v letu 2022 odločilo o zahtevi za oceno ustavnosti odlokov Vlade v zvezi z načinom ugotavljanja izpolnjevanja pogojev PCT, ki jo je Informacijski pooblaščenec vložil leta 2021. Ustavno sodišče je sledilo Informacijskemu pooblaščenecu in odločilo, da je Vlada z Odlokom o načinu ugotavljanja izpolnjevanja pogojev prebolevnosti, cepljenosti in testiranja v zvezi z nalezljivo boleznijo COVID-19 ter z Odlokom o začasnih ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19 določila obdelavo osebnih podatkov, ne da bi bilo v zakonu določeno, kateri podatki se smejo obdelovati ter za kakšen namen, kar pomeni, da sta odloka v neskladju z drugim odstavkom 38. člena Ustave RS.

V okviru čezmejnega sodelovanja nadzornih organov za varstvo osebnih podatkov v državah članicah EU in EGS (Islandija, Norveška in Lihtenštajn) po načelu »vse na enem mestu«, ki ga predvideva Splošna uredba, je Informacijski pooblaščenec leta 2022 sodeloval v 368 postopkih sodelovanja po 60. členu (postopek sodelovanja) in po 61. členu Splošne uredbe (postopek medsebojne pomoči med nadzornimi organi). Na temelju postopkov določitve vodilnega in zadevnih nadzornih organov – postopek nadzora v čezmejnem primeru obdelave osebnih podatkov vodi t. i. vodilni organ, ki pri tem sodeluje z drugimi organi za varstvo osebnih podatkov – pa je Informacijski pooblaščenec leta 2022 aktivno sodeloval v 190 novo začetih postopkih čezmejnega sodelovanja pri inšpekcijskem nadzoru nad podjetji, ki poslujejo čezmejno. Od tega je 11 postopkov čezmejnega sodelovanja sprožil Informacijski pooblaščenec na podlagi prejete prijave oz. pritožbe.

V letu 2022 je bilo sprejetih tudi pet končnih odločitev EOVP, katerega član je tudi Informacijski pooblaščenec, v postopkih spora. V primeru hotelirske družbe Accor z glavno ustanovitvijo v Franciji je EOVP v zavezujoči odločitvi odločil, da mora vodilni, Francoski nadzorni organ, pri izračunu globe upoštevati letni promet družbe za leto 2021 in da mora biti globa glede na resnost kršitev odvrčalna. Vodilni nadzorni organ je posledično zavezancu izrekel globo v višini 600.000 EUR. V primeru družbenega omrežja Instagram z glavno ustanovitvijo na Irskem se je postopek spora med drugim nanašal na pravne podlage, po katerih sme Instagram obdelovati podatke otrok, ter višino predlagane globe. Irski nadzorni organ je v svoji končni odločitvi po 60. členu Splošne uredbe omrežju Instagram izrekel globo 405 milijonov EUR. Konec leta 2022 je odbor sprejel tudi tri zavezujoče odločitve glede platform znotraj Meta Platforms Ireland Limited, in sicer

zoper Facebook, Instagram in WhatsApp, ki so se nanašale predvsem na vprašanja zakonitosti uporabe podatkov uporabnikov platform za namen vedenjskega oglaševanja. Čezmejni primeri pa niso zadevali le omenjenih storitev spletnih velikanov, pač pa tudi neustrezna ravnanja z osebnimi podatki s strani raznolikih akterjev iz številnih držav članic EU.

V letu 2022 je pomembno sodbo v zvezi s čezmejnim sodelovanjem po Splošni uredbi sprejelo tudi Sodišče EU, ki je v zvezi z zahtevo za razveljavitev zavezujoče odločitve EOVP odločilo, da taka zahteva ni dopustna, saj ima vlagatelj, WhatsApp Ireland, pravne možnosti zoper končno odločitev pred irskimi sodišči, ta pa lahko relevantna vprašanja posredujejo v predhodno odločanje Sodišču EU.

Sodelovanje v čezmejnih primerih zaradi kompleksnosti obravnavanih tem ter velikega števila primerov predstavlja vse večji izziv, potrebni so dodatni resursi, tako finančni kot kadrovski. Srečanja in s tem sodelovanje vseh nadzornih organov v okviru EOVP pa so bistveni za zagotavljanje doslednega izvajanja Splošne uredbe po vsej EU in za učinkovit nadzor na področju varstva podatkov.

Evropski odbor za varstvo podatkov in Evropski nadzornik za varstvo podatkov sta v letu 2022 sprejela tudi štiri skupna mnenja glede zakonskih predlogov na ravni EU, med drugim o predlogu Uredbe o evropskem zdravstvenem podatkovnem prostoru, v katerem sta oba krovna evropska nadzorna organa za področje varstva podatkov opozorila na številne pomanjkljivosti obstoječega predloga uredbe, s katero se skuša olajšati oblikovanje evropske zdravstvene unije in EU omogočiti, da izkoristi možnosti izmenjave, uporabe in ponovne uporabe zdravstvenih podatkov. Nadzorni organi v zvezi s tem zlasti opozarjamo na nujnost usklajenosti predloga s Splošno uredbo ter na nevarnosti neustrezne ureditve tako primarne kot tudi sekundarne uporabe zdravstvenih podatkov s strani zunanjih uporabnikov za pravice posameznikov. Prav tako izpostavljamo, da s predlogom Evropski komisiji ne bi smeli prepustiti v odločanje vsebin, ki imajo posledice za pravice posameznikov in so zakonska materija.

EOVP ves čas aktivno pristopa h grajenju enotnih rešitev izzivov, ki nastajajo zaradi razlik v nacionalnih procesnih pravilih v državah članicah EU, in v letu 2022 je v ta namen pripravil smernice glede vodenja postopkov po 60. členu. Prav tako je odbor v letu 2022 s smernicami in priporočili aktivno prispeval k razlagam številnih drugih določb Splošne uredbe, med drugim je pripravil smernice o pravici posameznika do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki, smernice glede zavajajočih (temnih) vzorcev na družbenih omrežjih ter smernice glede uporabe prepoznavne obraza s strani organov pregona.

Kazalo

1 O INFORMACIJSKEM POOBLAŠČENCU – POD SVOJO STREHO ZDRUŽUJE DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA IN VARSTVO OSEBNIH PODATKOV	1
1.1 NASTANEK IN OSEBNA IZKAZNICA INFORMACIJSKEGA POOBLAŠČENCA	1
1.1.1 ORGANIZIRANOST	5
1.2 KLJUČNA PODROČJA DELOVANJA IN PRISTOJNOSTI	7
1.3 FINANČNO POSLOVANJE V LETU 2022	13
2 DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA – V IMENU LJUDI IN ZA LJUDI	17
2.1 PRAVNA UREDITEV NA PODROČJU DOSTOPA DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA	17
2.2 ŠTEVILO VLOŽENIH PRITOŽB IN REŠENIH ZADEV	21
2.2.1 PRITOŽBE ZOPER ZAVRNILNE ODLOČBE IN IZDANE ODLOČBE	21
2.2.2 PRITOŽBE ZOPER MOLK	23
2.3 ŠTEVILO VLOŽENIH TOŽB IN PREJETIH SODB	25
2.4 STORJENI PREKRŠKI PO ZDIJZ, ZInfP IN ZMed	25
2.5 IZBRANI PRIMERI NA PODROČJU DOSTOPA DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA	25
2.6 AKTIVNOSTI IZOBRAŽEVANJA IN OZAVEŠČANJA	34
2.6.1 DAN PRAVICE VEDETI	34
2.6.2 MEDNARODNO SODELOVANJE	35
2.7 SPLOŠNA OCENA IN PRIPOROČILA	35
3 VARSTVO OSEBNIH PODATKOV – VARSTVO TEMELJNE ČLOVEKOVE PRAVICE DO ZASEBNOSTI	37
3.1 KONCEPT VARSTVA OSEBNIH PODATKOV V REPUBLIKI SLOVENIJI ...	37
3.2 NADZOR V LETU 2022	40
3.2.1 INŠPEKCIJSKI NADZOR	40
3.2.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR V JAVNEM SEKTORJU	41
3.2.3 INŠPEKCIJSKI NADZOR V ZASEBNEM SEKTORJU	42
3.2.4 PRIJAVA KRŠITEV VARNOSTI OSEBNIH PODATKOV	43
3.2.5 PRAVICE POSAMEZNIKOV	44
3.2.6 SODELOVANJE PRI ČEZMEJNIH INŠPEKCIJSKIH NADZORIH	46
3.2.7 PREKRŠKOVNI POSTOPKI	50
3.2.8 IZBRANI PRIMERI OBDELAVE OSEBNIH PODATKOV	52
3.3 DRUGI UPRAVNI POSTOPKI	64
3.3.1 DOPUSTNOST IZVAJANJA BIOMETRIJSKIH UKREPOV	64
3.3.2 POVEZOVANJE ZBIRK OSEBNIH PODATKOV	64
3.3.3 PRENOS OSEBNIH PODATKOV V TRETJE DRŽAVE	67
3.3.4 ZAHTEVA ZA OCENO USTAVNOSTI IN ZAKONITOSTI	68
3.4 PRIPRAVA MNENJ IN POJASNIL	71

3.4.1 SPLOŠNA POJASNILA	71
3.4.2 MNENJA NA PREDPISE	71
3.5 SKLADNOST IN PREVENTIVA	73
3.5.1 OBVEZNOSTI UPRAVLJAVCEV	74
3.5.2 PREVENTIVNE AKTIVNOSTI.....	74
3.5.3 OCENE UČINKOV NA VARSTVO OSEBNIH PODATKOV	74
3.5.4 POOBLAŠČENE OSEBE ZA VARSTVO PODATKOV	76
3.5.5 AKTIVNOSTI IZOBRAŽEVANJA IN OZAVEŠČANJA	77
3.5.6 PREVENTIVNE AKTIVNOSTI ZA SKLADNOST	79
3.6 MEDNARODNO SODELOVANJE	80
3.6.1 SODELOVANJE V EVROPSKEM ODBORU ZA VARSTVO PODATKOV	80
3.6.2 SODELOVANJE V DRUGIH NADZORNIH TELESIH EVROPSKE UNIJE	85
3.7 SPLOŠNA OCENA STANJA VARSTVA OSEBNIH PODATKOV	87

KLJUČNE BESEDE

ZDIJZ – Zakon o dostopu do informacij javnega značaja
Splošna uredba – Splošna uredba o varstvu podatkov
ZVOP-1 – Zakon o varstvu osebnih podatkov
ZVOP-2 – Zakon o varstvu osebnih podatkov (veljavnost od 26. 1. 2023)
ZInfP – Zakon o Informacijskem pooblaščenču
ZVOPOKD – Zakon o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj
ZUP – Zakon o splošnem upravnem postopku
ZMed – Zakon o medijih
ZPacP – Zakon o pacientovih pravicah
ZPLD-1 – Zakon o potnih listinah
ZOizk-1 – Zakon o osebni izkaznici
ZEKom-2 – Zakon o elektronskih komunikacijah
ZCKR – Zakon o centralnem kreditnem registru
ZPotK-2 – Zakon o potrošniških kreditih
ZBan-3 – Zakon o bančništvu
ZUstS – Zakon o Ustavnem sodišču
ZJN-3 – Zakon o javnem naročanju
ZIN – Zakon o inšpekcijskem nadzoru
ZP-1 – Zakon o prekrških
ZTP – Zakon o tajnih podatkih
ZNPPol – Zakon o nalogah in pooblastilih policije
ZNDM-2 – Zakon o nadzoru državne meje
ZODPol – Zakon o organiziranosti in delu v policiji
ZSPJS – Zakon o sistemu plač v javnem sektorju
ZZPPZ – Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva
ZRTVS-1 – Zakon o Radioteleviziji Slovenija
ZDUOP – Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19
ZDavP-2 – Zakon o davčnem postopku
ZZ – Zakon o zavodih
ZUPJS – Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev
ZDU-1 – Zakon o državni upravi
ZKP – Zakon o kazenskem postopku
ZPPDFT-2 – Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma

O INFORMACIJSKEM POOBLAŠČENCU

1.1 NASTANEK IN OSEBNA IZKAZNICA INFORMACIJSKEGA POOBLAŠČENCA

Informacijski pooblaščenec je samostojen in neodvisen državni organ s pristojnostmi na področju dveh z Ustavo Republike Slovenije zavarovanih temeljnih človekovih pravic, pravice dostopa do informacij javnega značaja in pravice do varstva osebnih podatkov.

Državni zbor Republike Slovenije je 30. 11. 2005 sprejel Zakon o Informacijskem pooblaščenecu (ZInfP), s katerim je bil 31. 12. 2005 ustanovljen nov samostojen in neodvisen državni organ. Zakon je združil dva organa, in sicer Pooblaščenca za dostop do informacij javnega značaja, ki je imel že prej status neodvisnega organa, in Inšpektorat za varstvo osebnih podatkov, ki je deloval kot organ v sestavi Ministrstva za pravosodje. Informacijski pooblaščenec je tako postal državni nadzorni organ za varstvo osebnih podatkov. Delo je začel 1. 1. 2006.

ZInfP je v slovenski pravni red prinesel pomembne novosti. S tem zakonom je bil namreč ustanovljen nov državni organ, Informacijski pooblaščenec, ki ima številne pristojnosti tako na področju dostopa do informacij javnega značaja kot tudi na področju varstva osebnih podatkov. Poleg določb, ki urejajo položaj in imenovanje Informacijskega pooblaščenca, ZInfP vsebuje tudi določbe o nadzornikih za varstvo osebnih podatkov, o nekaterih posebnostih postopka pred Informacijskim pooblaščencom ter nekatere prekrškovne določbe. Informacijski pooblaščenec je neodvisen in samostojen državni organ. Njegova neodvisnost je zagotovljena na dva načina. Prvi je postopek imenovanja pooblaščenca kot funkcionarja, ki ga na predlog predsednika Republike Slovenije imenuje Državni zbor. Drugi način, ki omogoča predvsem finančno

Pod svojo streho
združuje dostop do
informacij javnega
značaja in varstvo
osebnih podatkov

neodvisnost, pa je, da se sredstva za delo zagotovijo v proračunu Republike Slovenije tako, da o tem odloča Državni zbor na predlog Informacijskega pooblaščenca.

V okviru reforme varstva osebnih podatkov v Evropski uniji (EU) ostaja neodvisnost Informacijskega pooblaščenca tudi temeljna zahteva za nadzorne organe skladno z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov, Splošna uredba) ter Direktivo (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (Direktiva (EU) 2016/680). Direktiva (EU) 2016/680 je bila v slovenski pravni red prenesena z Zakonom o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj (ZVOPOKD), ki se je začel uporabljati 31. 12. 2020. Splošna uredba pa je terjala sprejem novega Zakona o varstvu osebnih podatkov, s katerim bi se v Republiki Sloveniji zagotovilo celovito izvajanje navedene uredbe, vključno s sankcioniranjem kršitev. Novi Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) je bil sprejet 15. 12. 2022 in se je začel uporabljati 26. 1. 2023.

Informacijski pooblaščenec tako kot nadzorni organ spremlja uporabo Splošne uredbe, ZVOP-2 in ZVOPOKD, da se zaščitijo temeljne pravice in svoboščine posameznikov v zvezi z obdelavo osebnih podatkov ter se olajša prost pretok osebnih podatkov v EU. Splošna uredba, ZVOP-2 in ZVOPOKD določajo naloge Informacijskega pooblaščenca kot nadzornega organa ter pri tem opredeljujejo njegova pooblastila. Z navedenimi predpisi je okrepljeno tudi sodelovanje med nadzornimi organi v EU, še posebej s sodelovanjem Informacijskega pooblaščenca v okviru Evropskega odbora za varstvo podatkov (EOVP).

Od 17. 7. 2014 Informacijskega pooblaščenca vodi pooblaščenka Mojca Prelesnik.

LETO 2022 V ŠTEVILKAH

49
zaposlenih

2.549.244,47
EUR proračuna

Varstvo osebnih podatkov

1030
inšpekcijskih postopkov

119
prekrškovnih postopkov

876
pisnih mnenj

1465
ustnih mnenj

190
postopkov odločanja o
vodilnem nadzornem organu

1
nove smernice

3
infografike

53
predavanj

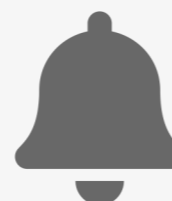
86
prijav kršitev varnosti

14
mnenj na prejete ocene učinka

2951
imenovanih pooblaščenih oseb
za varstvo podatkov

6
preventivnih aktivnosti za
skladnost

190
mednarodnih sodelovanj po
načelu "vse na enem mestu"

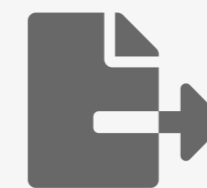
196
postopkov vzajemne
pomoči drugim
nadzornim organom EU

60
mnenj na predpise

696
vloženih pritožb

368
izdanih odločb

179
pozivov zaradi molka

37
in camera ogledov

30 dni
povprečen čas reševanja
pritožbenih zadev

275
pisnih prošenj za pojasnila

1.1.1 ORGANIZIRANOST

Notranjo organizacijo in sistemizacijo delovnih mest, ki so potrebna za izvajanje nalog pri Informacijskem pooblaščenju, določata Akt o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest pri Informacijskem pooblaščenju ter njegova priloga Sistemizacija delovnih mest pri Informacijskem pooblaščenju. Sistemizacija delovnih mest je prilagojena nalogam Informacijskega pooblaščenca in delovnim procesom, ki potekajo pri njem, ter je oblikovana tako, da zagotavlja čim učinkovitejšo izrabo človeških virov.

Informacijski pooblaščenec opravlja svoje naloge v naslednjih notranjih organizacijskih enotah:

- kabinet Informacijskega pooblaščenca,
- sektor za informacije javnega značaja,
- sektor za varstvo osebnih podatkov,
- administrativno-tehnična služba.

Organigram po delovnih področjih.

INFORMACIJSKI POOBLAŠČENEC

ADMINISTRATIVNO-TEHNIČNA SLUŽBA

PODROČJE VARSTVA OSEBNIH
PODATKOVInšpekcijski nadzor in
prekrškiMednarodno
sodelovanje in
nadzorOdločanje o pravicah
posameznikovSkladnost in
preventiva

Zakonodaja

Izdajanje odločb o
biometriji,
povezovanju evidenc
in prenosuSvetovanje in
izobraževanjePODROČJE DOSTOPA DO INFORMACIJ
JAVNEGA ZNAČAJAReševanje pritožb pri
dostopu do IJZReševanje pritožb pri
ponovni uporabi IJZReševanje pritožb po
Zakonu o medijihNeformalno
svetovanje in
izobraževanje

Preglednica 1: Izobrazbena struktura zaposlenih pri Informacijskem pooblaščenju 31. 12. 2022.

	Srednja strokovna šola	Višja strokovna šola	Visoka strokovna šola, univerzitetni program	Univerzitetna izobrazba	Magisterij	Doktorat	Skupaj
Informacijska pooblaščenka				1			1
Namestniki informacijske pooblaščenke				2	2		4
Vodja mednarodnega sodelovanja in nadzora						1	1
Vodja nadzornikov					1		1
Generalna sekretarka					1		1
Državni nadzorniki za varstvo osebnih podatkov				11	5	1	17
Samostojni svetovalec pooblaščenca				1	1		2
Svetovalec pooblaščenca za dostop do informacij javnega značaja				5	2		7
Svetovalec pooblaščenca za varstvo osebnih podatkov				2	1		3
Svetovalec pooblaščenca za preventivo				1			1
Asistent svetovalca				2			2
Raziskovalec pooblaščenca			2				2
Sistemski administrator			1				1
Strokovni sodelavec za finančne in kadrovske zadeve		1					1
Poslovni sekretar			2				2
Dokumentalist			1				1
Projektni sodelavec	2						2
Skupaj	2	2	5	25	13	2	49

31. 12. 2022 je bil pri Informacijskem pooblaščenju zaposlen 1 funkcionar in 48 javnih uslužbencev. Izobrazbena struktura zaposlenih je razvidna iz preglednice.

1.2 KLJUČNA PODROČJA DELOVANJA IN PRISTOJNOSTI

Informacijski pooblaščenec svoje z zakonom določene naloge in pristojnosti opravlja na dveh področjih:

- na področju dostopa do informacij javnega značaja in
- na področju varstva osebnih podatkov.

Na področju dostopa do informacij javnega značaja, ki je urejeno z **Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja** (ZDIJZ), ima Informacijski pooblaščenec pristojnosti pritožbenega organa, kot jih določa 2. člen ZInfP. To pomeni, da odloča o pritožbi prosilca, če je zavezanec za dostop do informacij javnega značaja:

1. zahtevo za dostop do informacij javnega značaja zavrnil ali zavrgel;
2. na zahtevo ni odgovoril v predpisanem roku (je v molku);
3. omogočil dostop v drugi obliki, kot jo je prosilec zahteval;
4. posredoval informacijo, ki je prosilec ni zahteval;
5. neupravičeno zaračunal stroške za posredovanje informacij ali pa je zaračunal previsoke stroške;
6. ni ugodil zahtevi za umik stopnje tajnosti s podatkov, ki so s stopnjo tajnosti označeni v nasprotju z zakonom, ki ureja tajne podatke;
7. zavrnil, zavrgel ali ni odgovoril na zahtevo za ponovno uporabo informacij javnega značaja.

Informacijski pooblaščenec je pristojen tudi za vodenje evidence vseh podeljenih izključnih pravic na področju ponovne uporabe informacij javnega značaja (peti odstavek 36.a člena ZDIJZ).

Na področju dostopa do informacij javnega značaja Informacijskemu pooblaščenecu pristojnosti podeljuje tudi **Zakon o medijih** (ZMed) (45. člen). Po ZMed se zavrnilni odgovor zavezanca na vprašanje, ki ga zastavi predstavnik medija, šteje kot zavrnilna odločba. Molk zavezanca ob takem vprašanju je razlog za pritožbo, o kateri odloča Informacijski pooblaščenec po določbah ZDIJZ.

Informacijski pooblaščenec je v primeru kršitev določb ZDIJZ in ZMed tudi prekrškovni organ.

Ključen predpis s področja varstva osebnih podatkov v EU je **Splošna uredba o varstvu podatkov** (Splošna uredba), ki se uporablja neposredno v vseh državah EU od 25. 5. 2018. Začetek uporabe Splošne uredbe je terjal sprejetje novega Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2), da bi se zagotovilo izvajanje Splošne uredbe. ZVOP-2 je bil sprejet 15. 12. 2022 in se je začel uporabljati 26. 1. 2023.

Splošna uredba določa naloge Informacijskega pooblaščenca kot nadzornega organa v 57. členu. Informacijski pooblaščenec:

- a. spremlja in zagotavlja uporabo te uredbe;
- b. spodbuja ozaveščenost in razumevanje javnosti o tveganjih, pravilih, zaščitnih ukrepih in pravicah v zvezi z obdelavo osebnih podatkov; posebna pozornost se posveti dejavnostim, ki so namenjene izrecno otrokom;
- c. v skladu s pravom države članice svetuje nacionalnemu parlamentu, vladi ter drugim institucijam in organom o zakonodajnih in upravnih ukrepih v zvezi z varstvom pravic in svoboščin posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov;
- d. spodbuja ozaveščenost upravljavcev in obdelovalcev glede njihovih obveznosti na podlagi te uredbe;
- e. vsakemu posamezniku, na katerega se nanašajo osebni podatki, na zahtevo zagotovi informacije o uresničevanju njegovih pravic na podlagi te uredbe in v ta namen, če je ustrezno, sodeluje z nadzornimi organi v drugih državah članicah;
- f. obravnava pritožbe, ki jih vložijo posamezniki, na katerega se nanašajo osebni podatki, oz. v skladu z 80. členom telo, organizacija ali združenje, v ustreznem obsegu preuči vsebino pritožbe in v razumnem roku obvesti pritožnika o poteku in rezultatu preiskave, zlasti če je potrebna nadaljnja preiskava ali usklajevanje z drugim nadzornim organom;
- g. sodeluje z drugimi nadzornimi organi, med drugim z izmenjavo informacij, in jim zagotavlja medsebojno pomoč, da se zagotovi doslednost pri uporabi in izvajanju te uredbe;
- h. izvaja preiskave o uporabi te uredbe, tudi na podlagi informacij, ki jih prejme od drugega nadzornega organa ali drugega javnega organa;
- i. spremlja razvoj na zadevnem področju, kolikor vpliva na varstvo osebnih podatkov, predvsem razvoj informacijskih in komunikacijskih tehnologij ter trgovinskih praks;
- j. sprejema standardna pogodbeno določila iz osmega odstavka 28. člena in točke (d) drugega odstavka 46. člena;

- k. vzpostavi in vzdržuje seznam v zvezi z zahtevo po oceni učinka v zvezi z varstvom osebnih podatkov v skladu s četrtem odstavkom 35. člena;
- l. svetuje glede dejanj obdelave iz drugega odstavka 36. člena;
- m. spodbuja pripravo kodeksov ravnanja v skladu s prvim odstavkom 40. člena ter poda mnenje in v skladu s petim odstavkom 40. člena odobri take kodekse ravnanja, ki zagotavljajo zadostne zaščitne ukrepe;
- n. spodbuja vzpostavitev mehanizmov potrjevanja za varstvo podatkov ter pečatov in označb za varstvo podatkov v skladu s prvim odstavkom 42. člena in odobri merila potrjevanja v skladu s petim odstavkom 42. člena;
- o. kadar je ustrezno, izvaja redne preglede potrdil, izdanih v skladu s sedmim odstavkom 42. člena;
- p. oblikuje in objavi merila za pooblastitev telesa za spremljanje kodeksov ravnanja v skladu z 41. členom in organa za potrjevanje v skladu s 43. členom;
- q. opravi pooblastitev telesa za spremljanje kodeksov ravnanja v skladu z 41. členom in organa za potrjevanje v skladu s 43. členom;
- r. odobri pogodbeno določila in določbe iz tretjega odstavka 46. člena;
- s. odobri zavezujoča poslovna pravila v skladu s 47. členom;
- t. prispeva k dejavnostim Evropskega odbora za varstvo podatkov;
- u. hrani notranjo evidenco kršitev te uredbe in sprejetih ukrepov v skladu z drugim odstavkom 58. člena ter
- v. opravlja vse druge naloge, povezane z varstvom osebnih podatkov.

Skladno s tretjim odstavkom 55. člena Splošne uredbe Informacijski pooblaščenec ni pristojen za nadzor dejanj obdelave sodišč, kadar delujejo kot sodni organ. Splošna uredba določa tudi pooblastila nadzornih organov, ki jih lahko uporabijo pri izvajanju svojih pristojnosti (preiskovalna pooblastila, popravljalna pooblastila ter pooblastila v zvezi z dovoljenji in svetovalnimi pristojnostmi).

Glede na to, da se je novi **Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2)** pričel uporabljati šele 26. 1. 2023, se je poleg določb Splošne uredbe leta 2022 še vedno uporabljal **Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1)**, in sicer tiste njegove določbe, ki jih uredba ne ureja in ki z njo niso v nasprotju, ter relevantne določbe 2. člena ZInfP, npr.:

1. opravljanje inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem določb ZVOP-1 in drugih predpisov, ki urejajo varstvo ali obdelavo osebnih podatkov, tj. obravnavanje prijav, pritožb, sporočil in drugih vlog, v katerih je izražen sum kršitve zakona, ter opravljanje preventivnega inšpekcijskega nadzora pri upravljavcih osebnih podatkov s področja javnega in zasebnega sektorja (pristojnost je določena v 2. členu ZInfP);
2. odločanje o pritožbi posameznika, kadar upravljavec osebnih podatkov ne ugotovi zahtevi posameznika glede njegove pravice do seznanitve z zahtevanimi podatki, do izpisov, seznamov, vpogledov, potrdil, informacij, pojasnil, prepisovanja ali kopiranja po določbah zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov (pristojnost je določena v 2. členu ZInfP);
3. vodenje postopkov o prekrških s področja varstva osebnih podatkov (hitri postopek);
4. vodenje upravnih postopkov za izdajo dovoljenj za povezovanje javnih evidenc in javnih knjig, kadar katera od zbirk osebnih podatkov, ki naj bi se jih povezalo, vsebuje občutljive osebne podatke ali pa je za izvedbo povezovanja potrebna uporaba istega povezovalnega znaka, npr. EMSO ali davčne številke (84. člen ZVOP-1);
5. vodenje upravnih postopkov za izdajo ugotovitvenih odločb o tem, ali je nameravana uvedba biometrijskih ukrepov v zasebnem sektorju v skladu z določbami ZVOP-1 (80. člen ZVOP-1);
6. dajanje predhodnih mnenj ministrstvu, državnemu zboru, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, drugim državnim organom ter nosilcem javnih pooblastil o usklajenosti določb predlogov zakonov ter ostalih predpisov z zakoni in drugimi predpisi, ki urejajo osebne podatke (48. člen ZVOP-1);
7. sodelovanje z državnimi organi, pristojnimi organi EU za varstvo posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, mednarodnimi organizacijami, tujimi nadzornimi organi za varstvo osebnih podatkov, zavodi, združenji, nevladnimi organizacijami s področja varstva osebnih podatkov ali zasebnosti ter drugimi organizacijami in organi glede vseh vprašanj, ki so pomembna za varstvo osebnih podatkov (47. člen ZVOP-1).

Cilj novega ZVOP-2 je bil med drugim zagotoviti učinkovit nadzor glede varstva osebnih podatkov ter zagotoviti učinkovito prekrškovno kaznovanje kršitev varstva osebnih podatkov. Informacijski pooblaščenec ostaja po ZVOP-2 nadzorni organ za varstvo osebnih podatkov, in sicer je pristojen za nadzor varstva osebnih podatkov za vse obdelave osebnih podatkov v Republiki Sloveniji, razen npr. kadar gre za nadzor in izrekanje sankcij glede obdelav osebnih podatkov, izvršenih pri izvajanju sodne oblasti sodišč in Ustavnega sodišča Republike Slovenije. Informacijski pooblaščenec prav tako ni pristojen za obdelave osebnih podatkov s strani stečajnih upraviteljev, izvršiteljev, sodnih tolmačev, sodnih izvedencev in sodnih cenilcev v zadevah, pri katerih delujejo po postopkih v okviru izvajanja zadeve sodišča. Določene pa so tudi nekatere omejitve pri izvajanju nadzorov, npr. na področju obveščevalno-varnostne dejavnosti in pri izvajanju nadzora pri Varuhu človekovih pravic.

S sprejemom ZVOP-2 je Informacijskemu pooblaščenecu omogočeno tudi izrekanje glob za kršitve Splošne uredbe. 95. člen ZVOP-2 določa, da se sankcije za kršitve, ki jih predpisuje Splošna uredba, izrekajo pravnim osebam, samostojnim podjetnikom posameznikom in posameznikom, ki samostojno opravljajo dejavnost, kot globe za prekrške v višini in razponih, ki jih določa Splošna uredba. Dodatno ZVOP-2 opredeljuje tudi globe za odgovorne osebe in posameznike.

Informacijski pooblaščenec izvaja tudi pristojnosti skladno z **Zakonom o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj (ZVOPOKD)**, ki je v slovenski pravni red prenesel Direktivo (EU) 2016/680 in Direktivo (EU) 2016/681 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o uporabi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR) za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon terorističnih in hudih kaznivih dejanj v delu, ki se nanaša na položaj in naloge pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov. Skladno z ZVOPOKD Informacijski pooblaščenec deluje kot pritožbeni, inšpekcijski in prekrškovni organ, in sicer skrbi za enotno uresničevanje ukrepov na področju varstva osebnih podatkov po določbah ZVOPOKD, tako da se zaščitijo človekove pravice in temeljne svobosčine posameznikov v zvezi z obdelavo osebnih podatkov ter se omogoči prost pretok osebnih podatkov med državami članicami Evropske unije v skladu z določbami ZVOPOKD. Pristojnosti Informacijskega pooblaščenca so skladno s 76. členom ZVOPOKD naslednje:

1. izvajanje inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem določb ZVOPOKD in drugih zakonov, podzakonskih predpisov ali drugih splošnih aktov za izvrševanje javnih pooblastil glede obdelav osebnih podatkov s področij preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij;
2. odločanje v pritožbenem postopku ter v postopkih prijav prijaviteljev s posebnim položajem in izvajanje inšpekcijskega nadzora;
3. dajanje predhodnih mnenj ministrstvu, državnemu zboru, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, drugim državnim organom in nosilcem javnih pooblastil o usklajenosti določb predlogov zakonov ter ostalih predpisov z zakoni in drugimi predpisi, ki urejajo osebne podatke s področij preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij;
4. izvajanje predhodnega posvetovanja;
5. dajanje neobveznih mnenj, pojasnil in stališč pristojnim organom in posameznikom o vprašanih glede varstva osebnih podatkov v zvezi z zakoni in z njimi povezanimi predpisi na področjih obravnavanja kaznivih dejanj;
6. spodbujanje ozaveščenosti in razumevanja javnosti o tveganjih, pravilih, zaščitnih ukrepih in pravicah v zvezi z obdelavo;
7. spodbujanje ozaveščenosti pristojnih organov, drugih upravljavcev in obdelovalcev o njihovih obveznostih na podlagi tega zakona;
8. sodelovanje z nadzornimi organi drugih držav ali mednarodnih organizacij;
9. sodelovanje pri delovanju Evropskega odbora za varstvo osebnih podatkov;
10. priprava letnega poročila o izvajanju zakona v skladu z določbami zakonov, ki urejata Informacijskega pooblaščenca in varstvo osebnih podatkov;
11. obveščanje pristojnega sodišča o kršitvah zakona oz. posredovanje mnenja sodišču o ugotovljenih kršitvah;
12. sodelovanje s pristojnimi organi, drugimi upravljavci in obdelovalci pri izvajanju nadzorov v skladu z določbami ZVOPOKD;
13. priprava obrazcev, ki olajšajo postopek vložitve prijav, pritožb, sporočil, pobud in drugih vlog v postopku inšpekcijskega nadzora glede varstva osebnih podatkov iz 27., 33. in 40. člena tega zakona;
14. izvajanje drugih nalog, določenih s tem zakonom.

Skladno s prvim odstavkom 77. člena ZVOPOKD pa Informacijski pooblaščenec ni pristojen za izvajanje nadzora in za prekrškovni nadzor glede obdelav osebnih podatkov, ki se obdelujejo v kazenskih zadevah sodišča, izvedenih v okviru neodvisnega sodniškega odločanja ali odločanja strokovnih sodelavcev ali sodniških pomočnikov po odredbi sodnika, kot to opredeljuje zakon, ki ureja sodišča, ali po določbah drugih zakonov, ki določajo njihovo samostojno delovanje.

Informacijski pooblaščenec ima pristojnosti še po **Zakonu o pacientovih pravicah (ZPacP)**, **Zakonu o potnih listinah (ZPLD-1)**, **Zakonu o osebni izkaznici (ZOIzk-1)**, **Zakonu o elektronskih komunikacijah (ZEKom-2)**, **Zakonu o centralnem kreditnem registru (ZCKR)** in **Zakonu o potrošniških kreditih (ZPotK-2)**.

Na podlagi **ZPacP** Informacijski pooblaščenec deluje kot pritožbeni, inšpekcijski in prekrškovni organ. V okviru pritožbenih postopkov Informacijski pooblaščenec:

- na podlagi desetega odstavka 41. člena ZPacP odloča o pritožbah pacientov in drugih upravičenih oseb ob kršitvi določbe, ki ureja način seznanitve z zdravstveno dokumentacijo;
- na podlagi petega odstavka 42. člena ZPacP odloča o pritožbi v zakonu opredeljenih oseb zoper delno ali v celoti zavrnjeno zahtevo za seznanitev z zdravstveno dokumentacijo po pacienti smrti;
- na podlagi sedmega odstavka 45. člena ZPacP odloča o pritožbi upravičenih oseb zoper delno ali v celoti zavrnjeno zahtevo za seznanitev, ki se nanaša na dolžnost varovanja informacij o zdravstvenem stanju pacienta, vendar le, če gre za informacije, ki izvirajo iz zdravstvene dokumentacije.

V skladu s četrtrim odstavkom 85. člena ZPacP Informacijski pooblaščenec izvaja inšpekcijski nadzor in vodi prekrškovne postopke zaradi kršitev naslednjih določb ZPacP:

- 44. člena, ki opredeljuje pravico pacienta do zaupnosti osebnih podatkov ter pogoje za uporabo in drugo obdelavo osebnih podatkov za potrebe zdravljenja ali izven postopkov zdravstvene obravnave;
- 45. člena, ki določa dolžnost varovanja poklicne skrivnosti oz. varovanja informacij o zdravstvenem stanju pacienta;
- 46. člena, ki izvajalcem zdravstvene dejavnosti nalaga izvedbo preiskave vsake zaznane nedovoljene obdelave osebnih podatkov o pacientu in obveščanje Informacijskega pooblaščenca o ugotovitvah;
- drugega odstavka 63. člena, ki določa način in rok hrambe dokumentacije, nastale v postopku z zahtevo za obravnavo kršitve pacientovih pravic;
- 68. člena, ki določa pogoje dostopa do zdravstvene dokumentacije pacienta s strani Komisije RS za varstvo pacientovih pravic.

Globe za kršitve 46., 63. in 68. člena so določene v 87. členu ZPacP, za druge prekrške se upoštevajo prekrškovne določbe ZVOP-1 oz. ZVOP-2.

Pristojnosti Informacijskega pooblaščenca po **ZPLD-1** in **ZOIzk-1** so omejene na določbe, ki določajo, v kakšnih primerih in na kakšen način lahko upravljavci osebnih podatkov kopirajo potne listine oz. osebne izkaznice ter način hrambe kopij (4. člen ZOIzk-1 in 4.a člen ZPLD-1). Informacijski pooblaščenec v zvezi z navedenimi določbami opravlja naloge inšpekcijskega in prekrškovnega organa, pri čemer o prekršku odloča v skladu s 27. členom ZOIzk-1 in 34.b členom ZPLD-1.

ZEKom-2 določa pristojnosti Informacijskega pooblaščenca v 229. členu, in sicer Informacijski pooblaščenec:

- izvaja inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb 216. člena ZEKom-2, ki ureja notranje postopke o odzivanju na zahteve pristojnih organov za dostop do osebnih podatkov uporabnikov na podlagi področnih zakonov;
- najmanj enkrat letno opravlja inšpekcijski nadzor nad obdelavo podatkov iz 220. člena ZEKom-2, ki določa pogoje in postopke za posredovanje prometnih in lokacijskih podatkov v primerih varovanja življenja in telesa posameznika;
- izvaja inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb 223. člena ZEKom-2, ki ureja sledenje zlonamernih ali nadležnih klicev na pisno zahtevo posameznika, ki klice prejema, in postopke glede posredovanja podatkov, ki razkrijejo identiteto kličočega;
- izvaja inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb 225. člena ZEKom-2, ki ureja shranjevanje podatkov ali pridobivanje dostopa do podatkov, shranjenih v terminalski opremi naročnika ali uporabnika s pomočjo piškotkov in podobnih tehnologij.

Na področju, ki ga nadzoruje, Informacijski pooblaščenec odloča o prekrških za kršitve ZEKom-2 in na njegovi podlagi izdanih predpisov, in sicer kot prekrškovni organ v skladu z zakonom, ki ureja prekrške (298. do 303. člen ZEKom-2).

ZCKR ureja vzpostavitev centralnega kreditnega registra kot osrednje nacionalne zbirke podatkov o zadolženosti fizičnih oseb in poslovnih subjektov. Del tega registra je tudi sistem izmenjave informacij o zadolženosti posameznih fizičnih oseb, poznan kot SISBON. Tako register kot sistem izmenjave informacij upravlja Banka Slovenije (drugi odstavek 3. člena ZCKR). V skladu s 26. členom ZCKR Banka Slovenije v zvezi z vzpostavitvijo in upravljanjem sistema izmenjave informacij določi tehnične pogoje, ki jih morajo izpolnjevati člani sistema in vključeni dajalci kreditov za članstvo oz. vključitev v sistem izmenjave informacij ter za zagotavljanje zaupnosti podatkov, ki se zbirajo v sistemu izmenjave informacij. Pred določitvijo teh aktov Banka Slovenije pridobi mnenje Informacijskega pooblaščenca, ki izvaja inšpekcijski nadzor v zvezi z zbiranjem in obdelavo osebnih podatkov v centralnem kreditnem registru in sistemu izmenjave informacij v skladu z ZVOP-2. V skladu z 31. členom ZCKR Informacijski pooblaščenec z namenom preprečevanja in odvratanja ravnanj, ki pomenijo nezakonito obdelavo osebnih podatkov, javno objavi informacije v zvezi z ukrepi nadzora in sankcijami zaradi prekrška, ki jih je izrekel.

ZPotK-2 v 78. členu ohranja leta 2013 dodeljeno pristojnost Informacijskega pooblaščenca v zvezi z izvajanjem nadzora nad dajalci kreditov in kreditnimi posredniki glede izvajanja 10. in 42. člena v delu, ki se nanaša na informiranje, zbiranje in obdelavo osebnih podatkov pri izvedbi ocene kreditne sposobnosti potrošnika, ki jo mora dajalec kredita opraviti pred sklenitvijo kreditne pogodbe in pred sklenitvijo kreditne pogodbe za nepremičnino, ter 11. in 44. člena ZPotK-2, ki določata dostop do osebnih podatkov iz sistema izmenjave informacij o boniteti oz. zadolženosti fizičnih oseb in zavarovanje teh podatkov. Globe, ki jih lahko Informacijski pooblaščenec izreče za kršitve členov, ki jih nadzira, so določene v 96. členu ZPotK-2.

Informacijski pooblaščenec lahko v skladu s 6. alinejo prvega odstavka 23.a člena **Zakona o ustavnem sodišču** (ZUstS) z zahtevo začne postopek za oceno ustavnosti oz. zakonitosti predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil, če se pojavi vprašanje ustavnosti ali zakonitosti v zvezi s postopkom, ki ga vodi.

Pristojnosti Informacijskega pooblaščenca opredeljujejo tudi pravila **Schengenskega informacijskega sistema (in druga generacija sistema, t. i. SIS II)**, ki nacionalnim organom kazenskega pregona ter pravosodnim in upravnim organom omogočajo izmenjavo in dostop do podatkov o prestopu zunanjih meja in vizumski politiki, v sistem pa so poleg tega vključeni tudi podatki o evropskem zapornem nalogu, izročitvi, biometrijski podatki in podatki o iskanju zaradi terorističnih aktivnosti. Pravni okvir SIS II vključuje: **Uredbo (ES) št. 1987/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi druge generacije schengenskega informacijskega sistema (SIS II); Sklep Sveta 2007/533/PNZ z dne 12. junija 2007 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi druge generacije schengenskega informacijskega sistema (SIS II) in Uredbo (ES) št. 1986/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o dostopu služb držav članic, pristojnih za izdajo potrdil o registraciji vozil, do druge generacije schengenskega informacijskega sistema (SIS II)**. Informacijski pooblaščenec na podlagi 60. člena Sklepa Sveta 2007/533/PNZ ter 44. člena Uredbe (ES) št. 1987/2006 nadzira zakonitost obdelave osebnih podatkov v SIS II na svojem ozemlju in pri prenosu s svojega ozemlja, vključno z izmenjavo in nadaljnjo obdelavo dopolnilnih podatkov.

Pristojnosti Informacijskega pooblaščenca.

INFORMACIJSKI POOBLAŠČENEC

Splošna uredba o varstvu podatkov

Zakon o varstvu osebnih podatkov

Zakon o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj

Zakon o elektronskih komunikacijah

Zakon o pacientovih pravicah

Zakon o osebni izkaznici

Zakon o potnih listinah

Zakon o centralnem kreditnem registru

Zakon o potrošniških kreditih

Zakon o dostopu do informacij javnega značaja

Zakon o medijih

1.3 FINANČNO POSLOVANJE V LETU 2022

Finančna sredstva za delo Informacijskega pooblaščenca se v skladu s 5. členom ZInFP zagotavljajo iz državnega proračuna in jih določi Državni zbor RS na predlog Informacijskega pooblaščenca.

Za izvajanje svojih nalog je imel Informacijski pooblaščenec za leto 2022 **veljavni proračun na integralnih postavkah 2.501.202,00 EUR**, od tega na postavki plače 2.087.131,00 EUR, na postavki materialni stroški 382.071,00 EUR in na postavki investicije 32.000,00 EUR. Evidentiranih odredb na integralnih postavkah je bilo na dan 31. 12. 2022 2.441.371,64 EUR, od tega na postavki plače 2.068.245,67 EUR, na postavki materialni stroški 341.985,14 EUR in na postavki investicije 31.140,83 EUR.

Proračun Informacijskega pooblaščenca 2018–2022.

Proračunsko leto	Veljavni proračun
2018	1.833.399,66 EUR
2019	2.232.236,00 EUR
2020	2.321.085,00 EUR
2021	2.330.548,50 EUR
2022	2.501.202,00 EUR

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 razpolagal z namenskimi sredstvi v višini 7.317,92 EUR. Porabe namenskih sredstev v letu 2022 ni bilo.

V proračun leta 2023 je Informacijski pooblaščenec prenesel skupaj 7.321,05 EUR namenskih sredstev in sredstev donacij, ki so bile financirane s strani Evropske unije (7.317,92 EUR namenskih sredstev, 0,14 EUR donacije – mednarodna spletna stran in 2,99 EUR finančnih sredstev projekta Taiex).

Na proračunsko postavko 7640 – Rezerva Republike Slovenije v letu 2022 ni bilo prenesenih sredstev z integralnih proračunskih postavk zaradi namena zagotavljanja pravic porabe za oblikovanje in uporabo sredstev proračunske rezerve.

Podrobnejši pregled prejetih, porabljenih in neporabljenih finančnih sredstev po posameznih postavkah je razviden iz spodnje tabele.

Proračun Informacijskega pooblaščenca 2022.

	Veljavni proračun v EUR	Prevzete obveznosti v EUR	Razpoložljiv proračun v EUR konec leta
Informacijski pooblaščenec	2.549.244,47	2.479.637,80	69.606,67
OPRAVLJANJE DEJAVNOSTI	2.501.202,00	2.441.371,64	59.830,36
PP 1267 Plače	2.087.131,00	2.068.245,67	18.885,33
PP 1271 Materialni stroški	382.071,00	341.985,14	40.085,86
PP 1273 Investicije	32.000,00	31.140,83	859,17
NAMENSKA SREDSTVA	9.169,34	1.851,42	7.317,92
7459 Namenska sr. kupnine	7.317,92	0,00	7.317,92
7460 Stvarno premoženje - sr. odškodnine	1.851,42	1.851,42	0,00
Donacije – EU projekti	38.873,13	36.414,74	2.458,39
PP 9958 Mednarodna spl. str.	0,14	0,00	0,14
PP130134 projekt Taiex	2,99	0,00	2,99
PP200001 iDecide	38.870,00	36.414,74	2.455,26

Za materialne stroške je bilo leta 2022 porabljenih 341.985,14 EUR, in sicer za pisarniški in splošni material in storitve 52.338,59 EUR (pisarniški material, čiščenje poslovnih prostorov, storitve varovanja zgradb in prostorov, spremljanje medijev in arhiviranje, stroški prevajalskih storitev in lektoriranja, reprezentanca, revizija, tekoči obratovalni stroški ter drugi splošni material in storitve), za posebni material in storitve 2.499,22 EUR (nakup drobnega inventarja, zdravniški pregledi zaposlenih, strokovne naloge s področja varstva pri delu, testi in maske za COVID-19, paketno zavarovanje odgovornosti ter drugi posebni material in storitve), za energijo, vodo, komunalne storitve, pošto in komunikacijo 52.027,06 EUR (električna energija, ogrevanje, voda in komunalne storitve, odvoz smeti, stroški telefonov ter poštna storitve), za prevozne stroške in storitve 6.656,03 EUR (vzdrževanje, popravila, zavarovanje in registracija dveh službenih vozil, gorivo za službeni vozili, taksi storitve ter drugi prevozni in transportni stroški), za izdatke za službena potovanja 17.443,22 EUR (stroški, povezani s službenimi potovanji zaposlenih, dnevnice, nočnine, letalske karte, hotelske storitve in drugi stroški prevozov), za tekoče vzdrževanje 7.474,77 EUR (tekoče vzdrževanje, povezano z najemom poslovnih prostorov, zavarovalne premije, vzdrževanje druge nelicenčne programske opreme – evidence prisotnosti, tekoče vzdrževanje operativnega informacijskega okolja – vzdrževanje spletnega mesta), za poslovne najemnine in zakupnine 155.609,51 EUR (najemnina in zakupnine za poslovne objekte in parkirne prostore, najem programske računalniške opreme – IUS-INFO in prekrškovni portal ter druge najemnine, zakupnine in licenčnine – najem dveh fotokopirnih strojev in licenc), za druge operativne odhodke pa je bilo porabljenih 47.936,74 EUR (stroški konferenc in seminarjev, plačilo dela študentov, izdatki za strokovno izobraževanje zaposlenih, sodni stroški, letne članarine, prispevki za spodbujanje zaposlovanja invalidov – kvote Javnemu jamstvenemu, preživninskemu in invalidskemu skladu). Informacijski pooblaščenec je prejel z naslova refundacij potnih stroškov (letalske karte in stroški prevozov) od Evropske komisije 3.929,44 EUR, dobropis Generali zavarovalnice v znesku 108,15 EUR in vračilo preveč izplačane dnevnice v znesku 418,28 EUR.

Prerazporeditev iz proračunske postavke 1271 – materialni stroški na proračunske postavke 1273 – investicije, 7640 – Rezerva Republike Slovenije ter druge postavke v letu 2022 ni bilo.

Za investicije je bilo do konca leta 2022 porabljenih 31.140,83 EUR. Sredstva so bila porabljena za nakup prevoznih sredstev v znesku 266,00 EUR (mestno kolo), strojne računalniške opreme v znesku 19.796,57 EUR (pet monitorjev, šestnajst prenosnih in stacionarnih računalnikov in projektor), strežnikov in diskovnih sistemov v znesku 714,76 EUR, telekomunikacijske opreme v znesku 2.990,00 EUR, druge opreme v znesku 353,80 EUR (kamera HIK in novoletna jelka) in nematerialnega premoženja v znesku 7.019,70 EUR (licenca za avtomatsko lektorico Amebis Besana za pet uporabnikov, licenca HCL za 50 uporabnikov – nadgradnja poštnega domino strežnika in Microsoft programska oprema za deset uporabnikov). Konec leta 2022 je bilo stanje razpoložljivega proračuna na postavki investicije 859,17 EUR.

V letu 2022 ni bilo prerazporeditev s proračunske postavke investicije na druge postavke.

Za plače zaposlenih je bilo porabljenih 2.068.245,67 EUR oz. 99,09 % sredstev glede na veljavni proračun za leto 2022. Glede na predhodna leta se je poraba sredstev povečala zaradi napredovanj, realizacije dogovora o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leti 2022 in 2023 ter aneksov h kolektivnim pogodbam dejavnosti in poklicev, uskladitve vrednosti plačnih razredov plačne lestvice, višjega regresa za letni dopust in višjega regresa za prehrano, izplačila redne delovne uspešnosti v skladu z določbami Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS) in določbami Kolektivne pogodbe za javni sektor ter zaposlitev v skladu s kadrovskim načrtom in novimi pristojnostmi Informacijskega pooblaščenca na področju uveljavitev Splošne uredbe ter ZVOPOKD. Uveljavitev Splošne uredbe v Republiki Sloveniji je za Informacijskega pooblaščenca pomenila prevzem številnih novih nalog in zadalžitev, ki so zahtevale dodatne zaposlitve. Porabljena sredstva v višini 2.068.245,67 EUR so bila namenjena za osnovne plače in dodatke v znesku 1.607.046,77 EUR, za regres za letni dopust je bilo namenjenih 58.050,06 EUR, za povračila in nadomestila 79.267,05 EUR, sredstva za delovno uspešnost z naslova povečanega obsega dela zaradi povečanega pripada zadev in redne delovne uspešnosti so znašala 33.768,08 EUR, za druge izdatke zaposlenim je bilo porabljenih 5.749,70 EUR, za prispevke delodajalcev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 144.586,25 EUR, za prispevke za zdravstveno zavarovanje 116.823,81 EUR, za prispevke za zaposlovanje 1.061,88 EUR, za prispevek za starševsko varstvo 1.647,53 EUR, premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja na podlagi Zakona o kolektivnem dodatnem pokojninskem zavarovanju za javne uslužbenke pa so znašale 20.244,54 EUR. Informacijski pooblaščenec je leta 2022 od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije z naslova refundacij bolezni in invalidnin prejel sredstva na postavko za plače v višini 43.680,61 EUR.

S postavke plače Informacijski pooblaščenec konec leta 2022 ni prerazporedil prostih pravic porabe na proračunsko postavko 7640 – Rezerva Republike Slovenije.

Namenska sredstva kupnine – v leto 2022 je bilo prenesenih **7.317,92 EUR** finančnih sredstev kupnin. Leta 2022 na postavki ni bilo niti prilivov niti odlivov. Finančna sredstva v višini 7.317,92 EUR se prenese v leto 2023.

Stvarno premoženje (sredstva odškodnine) – v leto 2022 je bila opravljena evidenčna vknjižba v višini 1.851,42 EUR, ki se je nanašala na odškodnino z naslova zavarovanja (odbitna franšiza), ki ga je Zavarovalnica Sava direktno nakazala Avtotehni Vis, d.o.o.

Mednarodna spletna stran info-commissioners.org – iz leta 2021 je bilo prenesenih 0,14 EUR finančnih sredstev. Leta 2022 na tej postavki ni bilo porabe. Projekt se leta 2023 konča, preostanek sredstev (0,14 EUR) bo nakazan na podračun izvrševanja proračuna.

Projekt Taiex – iz leta 2021 je bilo v leto 2022 prenesenih 2,99 EUR. Za projekt Taiex leta 2022 ni bilo niti prilivov niti odlivov. Projekt še vedno deluje v okviru EU. Preostanek finančnih sredstev (2,99 EUR) se prenese v leto 2023.

Projekt iDecide – posamezniki odločajo

Informacijski pooblaščenec je leta 2020 kot vodilni in edini partner začel izvajati dvoletni projekt iDecide – REC-AG-2019/REC-RDAT-TRAI-AG-2019 – »**Individuals decide – Raising Awareness About Data Protection Rights (iDecide)**«, št. pogodbe: 874507. Projekt financira Evropska komisija, in sicer v okviru Programa za pravice, enakost in državljanstvo 2020–2024.

Projekt je trajal 24 mesecev, osredotočal pa se je na izobraževanje treh ciljnih skupin (starejših mladoletnikov (15–18 let), starejših (nad 65 let) in delovne populacije o reformi zakonodajnega okvira s področja varstva osebnih podatkov in o temeljnih pravicah, ki jih zagotavlja zakonodaja s področja varstva osebnih podatkov. Cilj projekta iDecide je bil dvigovanje zavedanja o reformi zakonodajnega okvira s področja varstva osebnih podatkov v splošni javnosti v Republiki Sloveniji, še posebej glede pravic posameznikov. Za sodelovanje v projektu je Informacijski pooblaščenec prejel evropska sredstva v načrtovani višini 194.079,94 EUR. Sredstva so bila porabljena za pokrivanje stroškov v zvezi z delom zaposlenih, za pokrivanje povečanega obsega dela zaposlenih, za stroške poti do krajev izvedbe predavanj, za tisk izobraževalnih materialov in organizacijo seminarjev ter za druge stroške, povezane s pripravo in izvedbo aktivnosti, ter za materialne stroške, ki jih je s tem imel Informacijski pooblaščenec.

Večji del porabljenih sredstev v letu 2020 je bil namenjen za pokrivanje stroškov dela zaposlenih, del pa tudi za tisk brošur. Poraba leta 2020 za potrebe projekta je na proračunski postavki PP 200001 znašala 79.697,05 EUR, na postavki integralna sredstva PP 1271 materialni stroški pa 91,50 EUR.

Veljavni proračun je ob koncu leta 2021 znašal 75.777,00 EUR. Poraba sredstev je bila v letu 2021 realizirana v višini 75.770,55 EUR, preostanek sredstev je znašal 6,45 EUR. Večji del prevzetih obveznosti je bil namenjen za pokrivanje stroškov dela zaposlenih, snemanju in montaži spletnih seminarjev in tisku nalepk. Poraba leta 2021 za potrebe projekta je na postavki integralna sredstva PP 1271 materialni stroški znašala 7.339,82 EUR (potni stroški zaposlenih, najem razstavnega prostora, priprava in montaža videoposnetkov in stroški dela zaposlenih).

Projekt se je v letu 2021 izvajal po predvidenem načrtu. Izvedenih je bilo pet izobraževalnih seminarjev za ciljne skupine, deloma prek spletnih platform zaradi omejevalnih ukrepov v zvezi s pandemijo koronavirusa in deloma v živo (sodelovanje na Festivalu za tretje življenjsko obdobje in na Mreži znanja 2022). Strokovnjaki iz projektne skupine so nudili strokovno pomoč javnosti prek različnih kanalov: prek vzpostavljene telefonske linije za svetovanje splošni javnosti, prek e-pošte, v okviru projekta so bile prek spletne strani www.ip-rs.si posredovane informacije ključnim javnostim ter izvedena izobraževalna predavanja na zunanjih dogodkih. Strokovnjaki iz projektne skupine so pripravili 16 člankov za različne revije in publikacije, s katerimi so širši javnosti predstavili teme iz priročnikov, ki so bili pripravljene v okviru projekta (npr. Dnevnik, revija Cool, Vzajemnost).

19. 5. 2022 je bilo izvedeno končno nakazilo sredstev s strani EU v višini 38.602,95 EUR.

Veljavni proračun je ob koncu leta 2022 znašal 38.870 EUR. Poraba sredstev je bila v letu 2022 realizirana v višini 36.414,74 EUR, preostanek sredstev je znašal 3.465,26 EUR. Poraba sredstev je bila namenjena pokrivanju stroškov dela zaposlenih in plačila poštnine za pošiljanje 6720 kosov priročnika »Vodič po varstvu osebnih podatkov«, izdelanega v okviru projekta, kot priloge revije Vzajemnost. Porabe v letu 2022 za potrebe projekta na postavki integralna sredstva PP 1271 materialni stroški ni bilo.

Projekt se je v letu 2022 zaključil z oddajo končnega poročila, skladno s pogodbo o financiranju s strani EU. Preostanek sredstev bo v letu 2023 prenesen iz podračuna v proračun RS.

DOSTOP DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

2.1 PРАВNA UREDITEV NA PODROČJU DOSTOPA DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

Pravica dostopa do informacij javnega značaja je zagotovljena že z Ustavo Republike Slovenije. Ta v drugem odstavku 39. člena določa, da ima vsakdo pravico dobiti informacijo javnega značaja, za katero ima v zakonu utemeljen pravni interes, razen v primerih, ki jih določa zakon. Čeprav je pravica dostopa do informacij javnega značaja ena od temeljnih človekovih pravic in kot taka tudi zaščitena na ustavni ravni, se je začela uveljavljati šele 11 let po sprejetju Ustave RS, in sicer s sprejetjem Zakona o dostopu do informacij javnega značaja. Dotlej so se posamezne določbe o javnosti informacij pojavljale le v nekaterih zakonih; celostno jih je uredil šele ZDIJZ, ki je začel veljati leta 2003.

ZDIJZ sledi usmeritvam mednarodnih aktov in EU. Njegov namen je zagotoviti javnost in odprtost delovanja javne uprave ter vsakomur omogočiti dostop do javnih informacij, torej tistih, ki so povezane z delovnimi področji organov javne uprave. Zakon je uredil postopek, ki vsakomur omogoča prost dostop in ponovno uporabo informacij javnega značaja, s katerimi razpolagajo državni organi, organi lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava, nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb. S tem zakonom sta se v pravni red Republike Slovenije prenesli dve direktivi Evropske skupnosti: Direktiva 2003/4/ES Evropskega parlamenta in Sveta o javnem dostopu do okoljskih informacij in razveljavitvi Direktive 90/313/EGS, ki je začela veljati 28. 1. 2003, ter Direktiva (EU) 2019/1024 z dne 20. junija 2019 o odprtih podatkih in ponovni uporabi informacij javnega sektorja, ki je začela veljati 16. 7. 2019 in je bila implementirana v zakon z novelo ZDIJZ-G.

Leta 2005 je bil z novelo ZDIJZ-A narejen še korak naprej. Novela je namreč zožila možnost neupravičenega zapiranja dostopa do informacij in uvedla številne novosti, kot so ponovna uporaba informacij javnega značaja in pristojnosti upravne inšpekcije na področju izvajanja tega zakona. Najpomembnejša novost je bil zagotovo test javnega interesa. Z novelo je bila tudi poudarjena odprtost pri podatkih o porabi javnih sredstev in podatkih, povezanih z delovnim razmerjem ali opravljanjem javne funkcije. S tem se je Slovenija pridružila tistim demokratičnim državam, ki, kadar gre za javni interes, tudi izjeme obravnavajo s pridržkom.

Leta 2014 sta bili sprejeti noveli ZDIJZ-C in ZDIJZ-D. Najpomembnejša sprememba, ki sta jo prinesli, je, da se je obveznost posredovanja informacij javnega značaja z organov javnega sektorja razširila tudi na gospodarske družbe in druge pravne osebe pod prevladujočim vplivom (oz. v večinski lasti) države, občin ali drugih oseb javnega prava ter da je AJPES v šestih mesecih po uveljavitvi ZDIJZ-C vzpostavil spletni Register zavezancev za informacije javnega značaja, ki je javen, podatki v njem pa so dostopni brezplačno. Namen sprememb ZDIJZ je bil, da se poleg zagotavljanja javnosti in odprtosti delovanja javnega sektorja krepi transparentnost in odgovorno ravnanje pri upravljanju finančnih sredstev poslovnih subjektov pod prevladujočim vplivom oseb javnega prava. Nadzor javnosti, omejen zgolj na državne organe, občine in širši javni sektor, se je izkazal za nezadostnega. Finančna in gospodarska kriza preteklih let je namreč povečala občutljivost javnosti za korupcijo, zlorabo oblasti in slabo upravljanje. K večji transparentnosti je prispevala tudi proaktivna objava informacij javnega značaja na spletnih straneh, ki jo zahteva novela ZDIJZ-C.

Dne 8. 5. 2016 je v uporabo stopila novela ZDIJZ-E, ki je bila sprejeta konec leta 2015. Novela je prinesla novosti na področju ponovne uporabe informacij javnega značaja (npr. ponovna uporaba informacij muzejev in knjižnic, ponovna uporaba arhivskega gradiva, zagotavljanje odprtih podatkov za ponovno uporabo). Novela določa, da organi na nacionalnem portalu odprtih podatkov javnega sektorja, ki ga vodi Ministrstvo za javno upravo, objavijo seznam vseh zbirk podatkov iz svoje pristojnosti z metapodatki ter zbirke odprtih podatkov ali povezave na spletne strani, kjer so objavljene zbirke odprtih podatkov. Podatke, objavljene na tem portalu, lahko kdor koli ponovno brezplačno uporablja v pridobitne ali druge namene pod pogojem, da to poteka v skladu z ZVOP-1 in da navede vir podatkov. Novela je spremenila tudi področje zaračunavanja stroškov dostopa in ponovne uporabe informacij javnega značaja. Za dostop do informacij javnega značaja se lahko zaračunajo le materialni stroški, ne pa tudi urne postavke za stroške dela javnih uslužbencev, ki tovrstne zahteve obravnavajo. Na podlagi novele ZDIJZ-E je Vlada RS sprejela novo Uredbo o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja, s katero je sprejela enotni stroškovnik za posredovanje informacij javnega značaja. S tem je odpravila posebne stroškovnike organov, na podlagi katerih so ti zaračunavali stroške dela, ter določila vrste informacij javnega značaja, ki jih je treba posredovati na splet.

Leta 2018 je stopila v veljavo novela ZDIJZ-F, ki v členu a26.a določa, da je stranka v postopku z zahtevo za dostop do informacije javnega značaja ali ponovne uporabe samo prosilec, če je predmet odločanja dostop do podatkov, za katere je z zakonom določeno, da so javni. S tem je uredila institut stranske udeležbe posebej glede na splošno ureditev v zakonodaji, ki ureja upravni postopek.

Leta 2022 je bila sprejeta novela ZDIJZ-G, ki je v slovenski pravni red z zamudo prenesla Direktivo (EU) 2019/1024. Novela določa, da morajo organi v čim večji meri omogočiti ponovno uporabo raziskovalnih podatkov iz javno financiranih raziskav, omogočiti ponovno uporabo nabora podatkov velike vrednosti (npr. podatki o okolju, prometu, satelitski podatki, meteorološki podatki), dinamične podatke (podatki, ki se velikokrat posodablajo) pa dati na voljo takoj, ko jih zberejo. Dostop do podatkov velike vrednosti in dinamičnih podatkov morajo organi zagotoviti z porabo t. i. API vmesnikov. Podatki za ponovno uporabo morajo biti na voljo brez zaračunavanja stroškov (oz. se lahko zaračunava povračilo mejnih stroškov, npr. zaradi reprodukcije, zagotavljanja in razširjanja dokumentov).

Časovnica razvoja Zakona o dostopu do informacij javnega značaja.

ZDIJZ zagotavlja dostop do informacij, ki so že ustvarjene, in sicer v kakršni koli obliki. S tem zakon zagotavlja preglednost porabe javnega denarja in odločitev javne uprave, saj ta dela v imenu ljudi in za ljudi.

Kdo so zavezanci za posredovanje informacij javnega značaja?

Zavezanci za posredovanje informacij javnega značaja se delijo v dve skupini:

- **organi** (državni organi, organi lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava, nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb) ter
- **poslovni subjekti pod prevladujočim vplivom oseb javnega prava.**

Zavezanci so informacije javnega značaja dolžni zagotavljati na dva načina: z objavo na spletu in z omogočanjem dostopa na podlagi individualnih zahtev. Za vsako od skupin zavezancev je pojem »informacija javnega značaja« (torej informacija, ki jo morajo posredovati prosilcu) definiran drugače; pri zavezancih iz druge skupine je ožji. Medtem ko **za organe na splošno velja, da so vsi dokumenti, zadeve, dosjeji, registri, evidence in dokumentarno gradivo, s katerim razpolagajo** (ne glede na to, ali jih je organ izdelal sam, v sodelovanju z drugim organom ali jih je pridobil od drugih oseb), **informacije javnega značaja, razen izjem, za poslovne subjekte pod prevladujočim vplivom oseb javnega prava pa velja ravno obraten miselni proces: informacije javnega značaja so le tisti dokumenti, zadeve, dosjeji, registri, evidence in dokumentarno gradivo, ki jih kot take določa ZDIJZ** (npr. informacije, povezane s sklenjenimi pravnimi posli, ter informacije o članih poslovodnega organa, organa upravljanja in organa nadzora). Za te zavezance velja tudi časovna omejitev, saj se dolžnost posredovanja nanaša le na informacije, nastale v času pod prevladujočim vplivom. Zavezanci, ki izpolnjujejo kriterije za umestitev v obe skupini (npr. gospodarske družbe v 100-odstotni lasti občine, ki so hkrati tudi izvajalke javne službe), so zavezani posredovati obe vrsti informacij javnega značaja. Tisti poslovni subjekti pod prevladujočim vplivom oseb javnega prava, ki hkrati ne sodijo med organe, lahko uporabijo t. i. poenostavljeni postopek odločanja o zahtevah (npr. ne izdajo zavrnilne odločbe, ampak vlagatelja pisno obvestijo o razlogih, zaradi katerih informacije ne bodo posredovali). Drugi zavezanci (npr. nosilci javnih pooblastil, ki so hkrati pod prevladujočim vplivom pravnih oseb javnega prava) so dolžni voditi upravni postopek, kot je določen za organe.

Kako do informacije javnega značaja?

Informacije javnega značaja so **prosto dostopne vsem**, zato pravnega interesa za njihovo pridobitev ni treba izkazovati, dovolj sta radovednost ter želja po znanju in obveščenosti. Vsak prosilec ima pravico na zahtevo pridobiti informacijo javnega značaja, in sicer tako, da jo **dobi na vpogled ali da dobi njen prepis, fotokopijo ali elektronski zapis**. Zavezanec mora o zahtevi odločiti v 20 delovnih dneh, organi lahko v izjemnih okoliščinah podaljšajo rok za največ 30 delovnih dni. **Vpogled v zahtevano informacijo je brezplačen, kadar ne terjaja izvedbe delnega dostopa**. Za posredovanje prepisa, fotokopije ali elektronskega zapisa zahtevane informacije lahko zavezanec prosilcu zaračuna materialne stroške. Če zavezanec prosilcu zahtevane informacije javnega značaja ne posreduje, ima prosilec v 15 dneh pravico vložiti pritožbo zoper zavrnilno odločbo ali obvestilo, s katerim je zavezanec zahtevo zavrnil. O pritožbi odloča Informacijski pooblaščenec. Prav tako ima prosilec pravico do pritožbe, če mu zavezanec na zahtevo v zakonskem roku ni odgovoril (oz. je v molku) ali če informacije ni dobil v obliki, v kateri jo je zahteval.

Kaj so izjeme?

Zavezanec lahko prosilcu dostop do zahtevane informacije zavrne, če se zahteva nanaša na eno izmed izjem, **določenih v prvem odstavku 6. člena ZDIJZ in 5.a členu ZDIJZ** (tajni podatek, poslovna skrivnost, osebni podatek, davčna tajnost, sodni postopek, upravni postopek, statistična zaupnost, dokument v izdelavi, notranje delovanje organa, varovanje naravne oz. kulturne vrednote ...). Kljub navedenim izjemam organ dostop do zahtevane informacije vedno dovoli, če gre za podatke o porabi javnih sredstev ali za podatke, povezane z opravljanjem javne funkcije ali z delovnim razmerjem javnega uslužbenca. Zavezanec pod prevladujočim vplivom prosilcu praviloma ne sme zavrniti dostopa, če gre za absolutno javne informacije (osnovni podatki o poslih, ki se nanašajo na izdatke); razkritju teh podatkov se lahko poslovni subjekt izogne le, če izkaže, da bi to huje škodovalo njegovemu konkurenčnemu položaju na trgu.

Če dokument, ki ga zahteva prosilec, delno vsebuje informacije iz 5.a ali 6. člena ZDIJZ, to ni razlog, da bi zavezanec zavrnil dostop do celotnega dokumenta. Če je te informacije mogoče iz dokumenta izločiti, ne da bi to ogrozilo njihovo zaupnost, se jih prekrije, prosilcu pa se posreduje preostali del informacij javnega značaja. Zavezanec mora namreč v skladu z 19. členom Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja varovane podatke prekriti in prosilcu omogočiti vpogled v preostanek dokumenta (ali fotokopije ali elektronskega zapisa).

Kaj pa zahteva na podlagi Zakona o medijih?

Če poda zahtevo za posredovanje informacij medij na podlagi 45. člena ZMed, je postopek nekoliko drugačen, saj **informacije po ZMed niso enake informacijam javnega značaja po določbah ZDIJZ**. Informacije za medije so širši pojem kot informacije javnega značaja, saj med prve sodi tudi priprava odgovorov na vprašanja (torej pojasnila, razlage, analize, komentarji). Če medij zahteva odgovor na vprašanje, se njegova vloga obravnava po določbah ZMed, če pa zahteva dostop do dokumenta, se njegova vloga obravnava po ZDIJZ. Medij mora vprašanje vložiti pisno po navadni ali elektronski pošti (digitalno potrdilo ali elektronski podpis nista potrebna), zavezanec pa ga mora o zavrnitvi ali delni zavrnitvi pisno obvestiti do konca naslednjega delovnega dne. V nasprotnem primeru mora zavezanec odgovor na vprašanje poslati najpozneje **v sedmih delovnih dneh** od prejema vprašanja, pri čemer sme odgovor zavrniti le, če so zahtevane informacije izvzete iz prostega dostopa po ZDIJZ. Medij lahko po prejemu odgovora zahteva dodatna pojasnila, ki mu jih mora zavezanec posredovati najpozneje v treh dneh. Če zavezanec z informacijo, ki predstavlja odgovor na vprašanje, ne razpolaga v materializirani obliki, se medij ne more pritožiti zoper obvestilo o zavrnitvi ali delni zavrnitvi odgovora. Pritožba pa je dovoljena, kadar odgovor na vprašanje izhaja iz dokumenta.

2.2 ŠTEVILO VLOŽENIH PRITOŽB IN REŠENIH ZADEV

Leta 2022 je Informacijski pooblaščenec vodil 696 pritožbenih postopkov, od tega 449 postopkov zoper zavrnilne odločbe organov in 241 postopkov zaradi t. i. molka organa oz. neodzivnosti. Zoper poslovne subjekte pod prevladujočim vplivom je Informacijski pooblaščenec vodil šest pritožbenih postopkov, in sicer zaradi molka.

Leta 2022 je Informacijski pooblaščenec odgovoril na 275 pisnih prošelj za neformalno pomoč ali mnenje, ki jih je prejel od zavezancev prve stopnje in prosilcev, odgovoril pa je tudi na 838 zaprosil v okviru telefonskega dežurstva. Vsem je odgovoril v okviru svojih pristojnosti, največkrat jih je napotil na pristojno institucijo. Informacijski pooblaščenec je namreč drugostopenjski organ, ki odloča o pritožbi, in ni pristojen, da v fazi, ko mora odločati organ prve stopnje, odgovarja na konkretna vprašanja, ali je določen dokument informacija javnega značaja ali ne. V skladu z 32. členom ZDIJZ mnenja na področju dostopa do informacij javnega značaja daje ministrstvo, pristojno za javno upravo.

2.2.1 PRITOŽBE ZOPER ZAVRNILNE ODLOČBE IN IZDANE ODLOČBE

V okviru pritožbenih postopkov zoper odločbe, s katerimi so zavezanci zavrnil zahteve po dostopu do informacij javnega značaja, je Informacijski pooblaščenec v letu 2022 vsebinsko obravnaval 413 pritožb. V 36 zadevah so bili postopki združeni in je bila na podlagi sklepa o združitvi izdana skupna odločba. Informacijski pooblaščenec je tako izdal 368 odločb, pet pritožb prosilcev je s sklepom zavrgel (pritožbe so bile nedovoljene oz. nepopolne), v štirih primerih pa je zaradi umika pritožbe prosilca izdal sklep o ustavitvi postopka. Informacijski pooblaščenec je izdal 325 odločb, ki so se nanašale na pritožbene postopke, začete v letu 2022, in 43 odločb, ki so se nanašale na postopke, začete pred letom 2022. Med reševanjem pritožb je na terenu opravil 37 ogledov *in camera* (tj. ogledov brez prisotnosti stranke, ki zahteva dostop do informacije javnega značaja), na katerih je ugotavljal dejansko stanje pri organu.

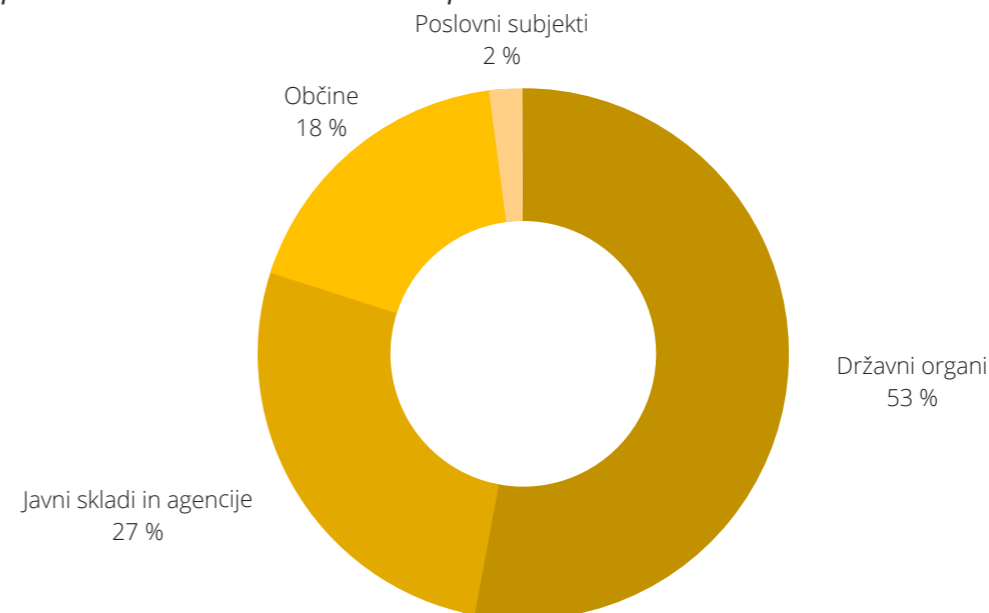
Informacijski pooblaščenec je v izdanih odločbah (368):

- pritožbo zavrnil – 189,
- pritožbi delno ali v celoti ugodil oz. rešil zadevo v korist prosilca – 122,
- pritožbi ugodil in zadevo vrnil prvostopenjskemu organu v ponovno odločanje – 51,
- pritožbo zavrgel – 1,
- odločbo prvostopenjskega organa razglasil za nično – 5.

Pritožbe prosilcev zaradi zavrnitve dostopa do informacij javnega značaja, o katerih je Informacijski pooblaščenec odločil z odločbo, so zadevale naslednje skupine zavezancev:

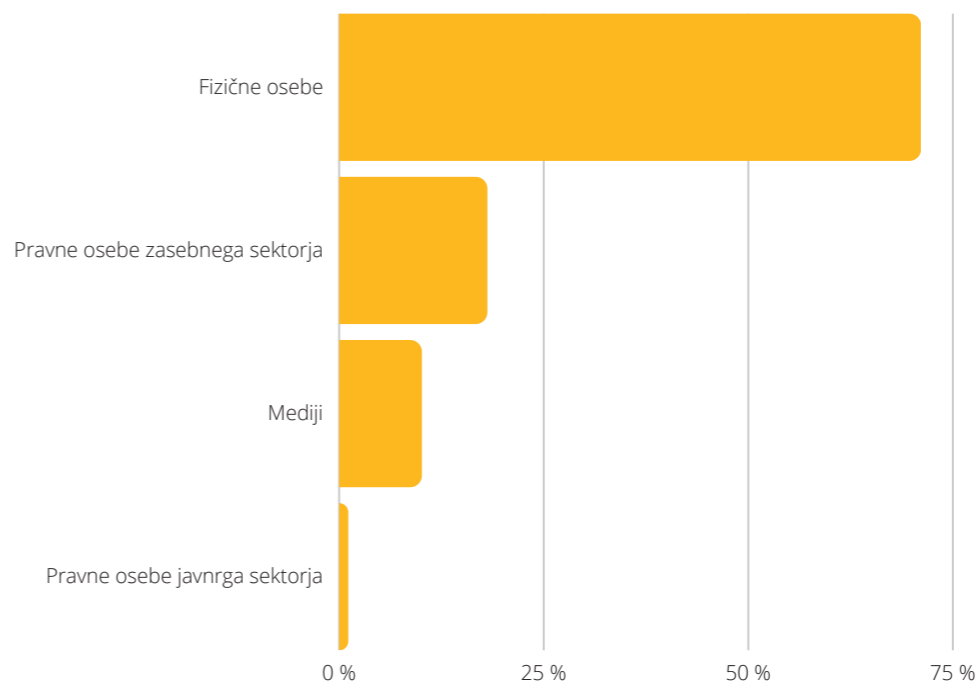
- državni organi – 194, od tega ministrstva in organi v sestavi ter upravne enote 163, sodišča, vrhovno državno tožilstvo in državno odvetništvo pa 31,
- javni skladi, zavodi, agencije, izvajalci javnih služb, nosilci javnih pooblastil in druge pravne osebe javnega prava – 101,
- občine – 65,
- poslovni subjekti pod prevladujočim vplivom države, občin ali drugih oseb javnega prava – 8.

Zoper katere zavezance so bile vložene pritožbe?

V 263 primerih so bili prosilci fizične osebe, v 65 primerih so se pritožile pravne osebe zasebnega sektorja, v 35 primerih novinarji in medijske hiše, petkrat pa so se pritožile pravne osebe javnega sektorja.

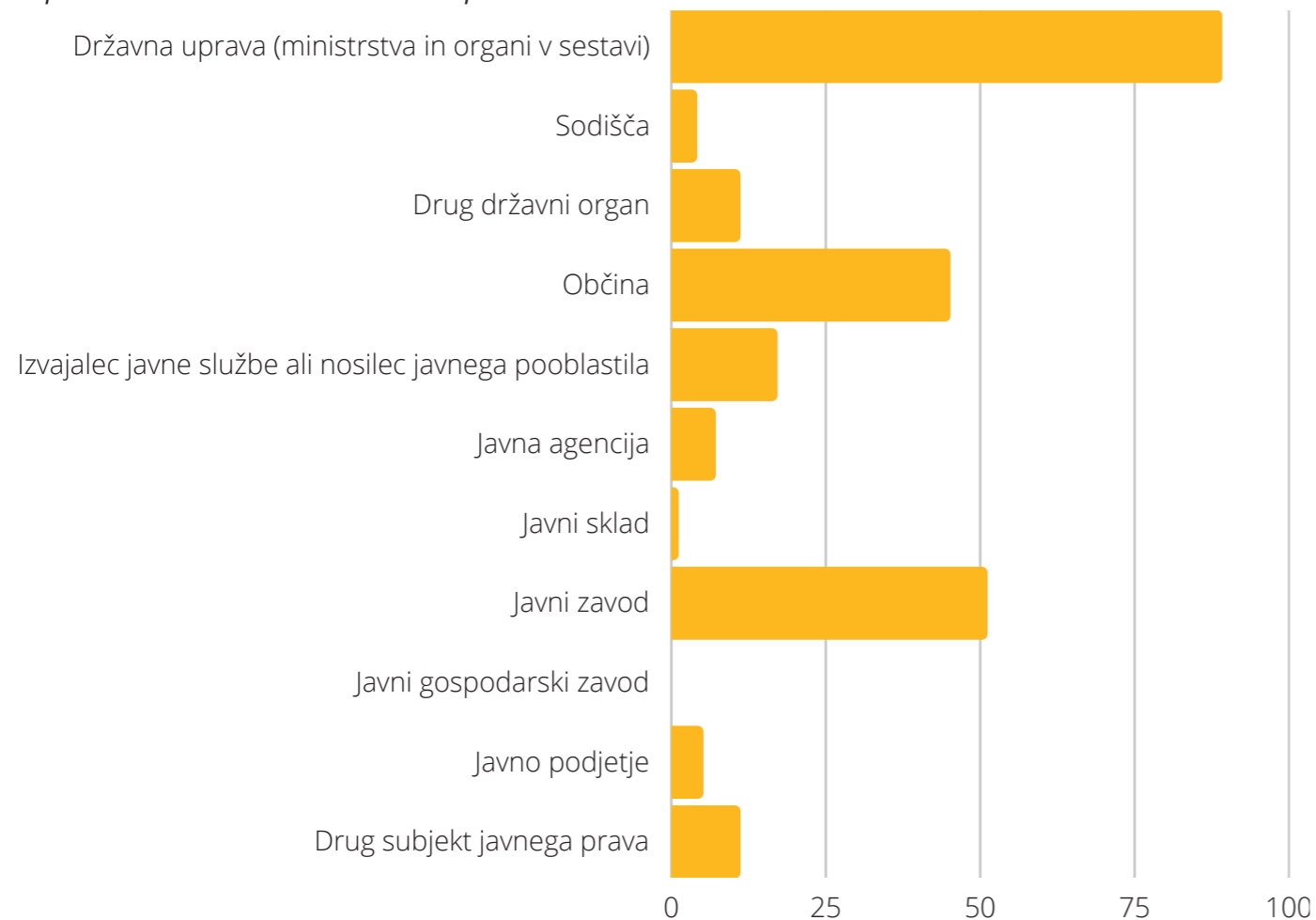
Pritožbe zoper zavrnitve dostopa do informacij.

2.2.2 PRITOŽBE ZOPER MOLK

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 prejel 241 pritožb zaradi molka organa in šest pritožb zaradi neodziva poslovnih subjektov pod prevladujočim vplivom. Po podatkih je bilo največ primerov molka zaznati med organi državne uprave (ministrstva, organi v sestavi itd.), in sicer 89 (število se je v primerjavi z letom 2021, ko je bilo zabeleženih 105 primerov molka organov državne uprave, zmanjšalo), sledili so javni zavodi (51 primerov) ter občine (45 primerov).

Zoper katere zavezanec so bile vložene pritožbe?

Največ pritožb zoper molk organa je bilo vloženi s strani fizičnih oseb, in sicer kar 68,9 % (166). V 10 % primerov (24) so pritožbo zaradi molka organa vložili novinarji oz. mediji. V 20,7 % primerov (50) je bila pritožba vložena s strani pravnih oseb zasebnega prava in v 0,4 % primerov (1) s strani pravnih oseb javnega prava.

Po preizkusu formalnih predpostavk Informacijski pooblaščenec v 56 primerih postopka zaradi molka ni uvedel, in sicer je v 35 primerih pritožbo s sklepom zavrgel, od tega v 28 primerih zaradi preuranjenosti, v enem primeru je bila pritožba pomanjkljiva in je prosilec ni dopolnil, v šestih primerih pa pritožba ni bila dovoljena. V sedmih primerih je prosilec tekom postopka pritožbo umaknil, saj je od zavezanca že prejel zahtevano informacijo. Informacijski pooblaščenec v nobenem primeru ni prevzel pritožbe v odločanje in sam meritorno odločil. V nobeni zadevi vloge tudi ni odstopil na Upravno inšpekcijo.

V 14 primerih je Informacijski pooblaščenec postopek z molkom zaključil tako, da je prosilcu pojasnil:

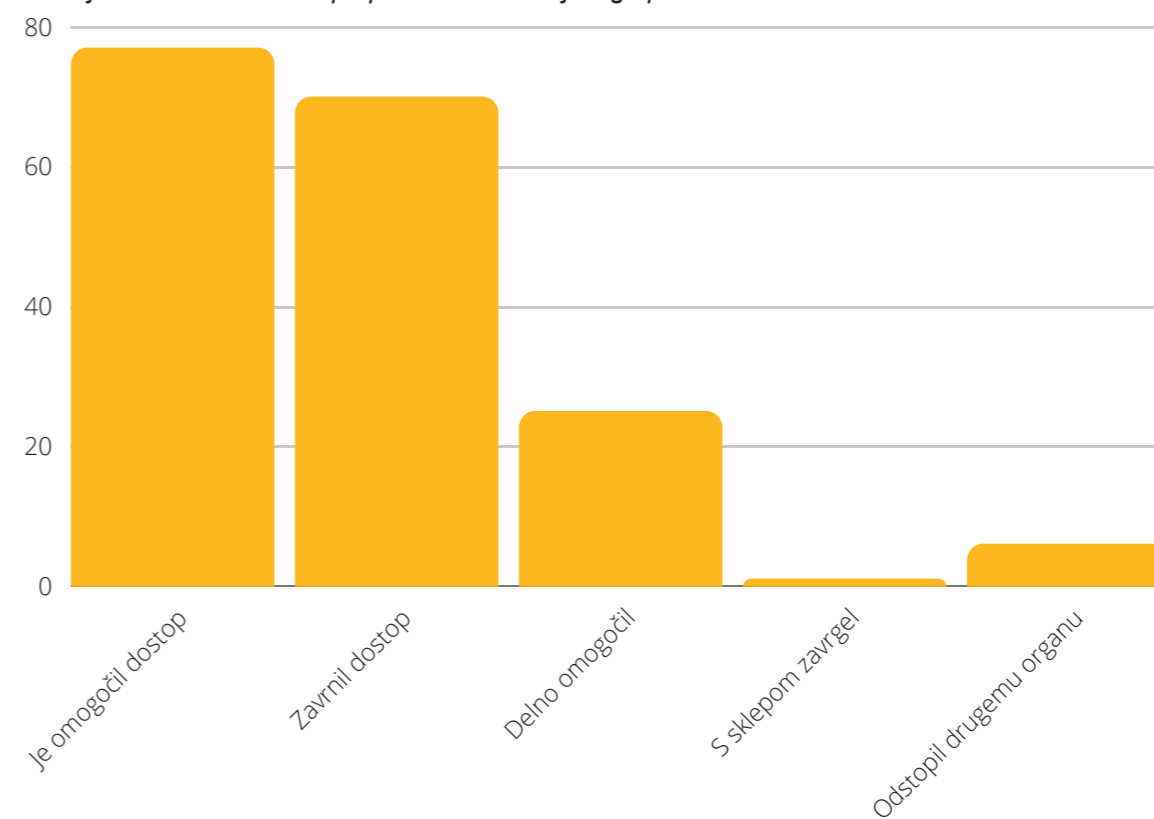
- da za reševanje njegove vloge ni pristojen, in mu svetoval, kako ravnati v zvezi z njegovo zahtevo,
- da vloga, ki jo je prosilec vložil pri zavezancu, formalno ni popolna,
- da zavezanec utemeljeno ni obravnaval njegove vloge po ZDIJZ, temveč na drugi pravni podlagi,
- da je bilo o njegovi vlogi že odločeno.

V pritožbenih postopkih je Informacijski pooblaščenec zaradi molka v 179 primerih zavezanec pozval, naj o zahtevi prosilca čim prej odločijo. Po pozivu Informacijskega pooblaščenca so zavezanci prosilcu v 77 primerih informacijo posredovali, v 70 primerih so prosilcu dostop delno omogočili (določene podatke so zakrili oz. so omogočili dostop le do določenih informacij, dostop do preostalih pa z odločbo zavrnili). V enem primeru je zavezanec s sklepom zahtevo prosilca zavrgel, v šestih primerih pa so organi vlogo prosilca za dostop do dokumentov odstopili v reševanje drugemu organu.

Šest zadev ima Informacijski pooblaščenec trenutno še odprtih in v reševanju.

V okviru zahteve za dostop do informacij javnega značaja pri poslovnih subjektih pod prevladujočim vplivom je Informacijski pooblaščenec vodil šest pritožbenih postopkov zaradi molka zavezancev, in sicer je po pozivu Informacijskega pooblaščenca zavezanec v dveh primerih prosilcu omogočil dostop, v dveh primerih je zahtevo prosilca zavrnil, v enem primeru je prosilčevo zahtevo zavrgel s sklepom, saj je bila pritožba preuranjena, v enem primeru pa je prosilcu pojasnil, da njegove zahteve niso obravnavali po ZDIJZ in so mu poslali pojasnilo. Izmed 247 primerov molka je bilo 20 primerov povezanih z Zakonom o medijih, največkrat (v 8 primerih) je šlo za organe državne uprave.

Kako je zavezanec ravnal po pozivu Informacijskega pooblaščenca zaradi molka?

2.3 ŠTEVILO VLOŽENIH TOŽB IN PREJETIH SODB

Pritožba zoper odločbo Informacijskega pooblaščenca ni dopustna, mogoče pa je sprožiti upravni spor. Leta 2022 je bilo na Upravnem sodišču RS vloženi 35 tožb zoper odločbe Informacijskega pooblaščenca (zoper 9,51 % izdanih odločb). Delež je relativno majhen, kar kaže na uveljavitev transparentnosti in odprtosti javnega sektorja, pa tudi na to, da zavezanci in prosilci sprejemajo odločbe Informacijskega pooblaščenca.

Upravno sodišče je leta 2022 odločilo o 34 tožbah, ki so bile vložene zoper odločbe Informacijskega pooblaščenca, in:

- tožbo zavrnilo – 20,
- tožbi ugodilo, izpodbijano odločbo oz. del odločbe odpravilo in zadevo vrnilo Informacijskemu pooblaščenca v ponovno odločanje – 8,
- tožbi ugodilo, izpodbijano odločbo oz. del odločbe odpravilo in zadevo vrnilo zavezancu v ponovno odločanje – 2,
- tožbi delno ugodilo, izpodbijano odločbo oz. del odločbe odpravilo in v preostalem delu tožbo zavrnilo – 1,
- tožbi delno ugodilo tako, da je odločbo Informacijskega pooblaščenca delno spremenilo in pritožbo prosilca delno zavrnilo – 1,
- tožbi delno ugodilo tako, da je odločbo zavezanca delno odpravilo in pritožbo prosilca zoper odločbo Informacijskega pooblaščenca zavrnilo – 1,
- tožbi dveh tožečih strank zoper dve odločbi ni ugodilo, in sicer je tožbi zoper dve odločbi zavrnilo in zoper dve odločbi zavrglo – 1.

Leta 2022 je bila na Vrhovno sodišče RS vložena ena revizija zoper sodbo Upravnega sodišča.

2.4 STORJENI PREKRŠKI PO ZDIJZ, ZInfP IN ZMed

Leta 2022 je Informacijski pooblaščenec izdal eno odločbo o prekršku, in sicer pravni osebi in odgovorni osebi pravne osebe; z odločbo o prekršku je bila izrečena globa.

2.5 IZBRANI PRIMERI NA PODROČJU DOSTOPA DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

Četudi organ v pogodbi opredeli svojo storitev kot tržno, s tem ne določi njene narave, saj konstitutiven element storitve, ki se izvaja kot javna služba, ni v poimenovanju, temveč v načinu izvajanja oz. v dejstvu, da gre za storitev, ki se mora izvajati v javnem interesu

Prosilec je od RTV Slovenija želel prejeti pogodbo, ki jo je organ sklenil z UKOM glede storitev, vezanih na predsedovanje Slovenije Svetu Evrope. Organ je zahtevo zavrnil z utemeljitvijo, da zahtevana pogodba sodi v tržno dejavnost organa in ne izhaja iz izvajanja javne službe, kar pomeni, da ni informacija javnega značaja po določbi prvega odstavka 4. člena ZDIJZ. V pritožbenem postopku je Informacijski pooblaščenec poudaril, da je o tržni dejavnosti organa mogoče govoriti zgolj v primeru, kadar gre za storitev, ki jo je mogoče aplicirati na eno izmed taksativno naštetih dejavnosti v 15. členu Zakona o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1). Morebitna prosta presoja (izven zakonskih okvirjev), da gre za tržno dejavnost, bi lahko v konkretnem primeru posegla v izvrševanje javne službe na področju radijske in televizijske dejavnosti, ki je osnovna naloga organa. Ključno je, da je zahtevana pogodba sklenjena med dvema javnima subjektoma ter da gre za porabo sredstev in kadrov javnega zavoda. Glede na to, da je izvajalec storitve javni zavod, katerega ustanovitelj je Republika Slovenija, naročnik storitve pa je vladna služba Republike Slovenije, ni dvoma, da z vidika medijske pokritosti predsedovanja obstaja en sam javni interes Republike Slovenije, da se zagotovi celovito seznanjenje domače in tuje javnosti z dogodki med predsedovanjem, zato sta tudi storitvi pokrivanje dogodkov in zagotavljanje tehnične podpore s strani organa neločljivo povezani z izvajanjem javne službe v smislu 4. člena ZRTVS-1. Informacijski pooblaščenec je še poudaril, da je naročnik storitve Republika Slovenija, ki razpolaga z javnimi (proračunskimi) sredstvi, kar izhaja tudi iz

predmetne pogodbe, ki določa, da se bodo za plačilo storitev bremenila proračunska sredstva, slednja pa že po naravi stvari ne morejo predstavljati tržnih prihodkov, ker niso pridobljena na »trgu«. Četudi je organ »proračunska sredstva« v svojih knjigovodskih listinah zavedel pod »tržno dejavnost«, s tem ta sredstva niso izgubila svoje javne narave. Informacijski pooblaščenec je zaključil, da ne glede na to, kako je organ v pogodbi opredelil svojo storitev, s tem ni spremenil njene narave, saj konstitutiven element storitve, ki se izvaja kot javna služba, ni v samem poimenovanju, temveč v načinu izvajanja (torej obveznost izvajanja javne službe) oz. v dejstvu, da gre za storitev, ki se mora izvajati v javnem interesu. Obravnavana pogodba je torej povezana z izvajanjem javne službe, zato sodi v delovno področje organa, ki jo je dolžan posredovati prosilcu tako, da v njej prekrije varovane osebne podatke (3. točka prvega odstavka 6. člena ZDIJZ).

KLJUČNE BESEDE: ali gre za delovno področje organa, osebni podatek, številka odločbe 090-375/2021

Kadar iz načina vlaganja zahtev izhaja, da je namen prosilca prekomerno zasipati organ z delom in ga s tem ovirati pri opravljanju nalog, torej šikanirati, gre za zlorabo pravice

Prosilec je v obdobju dveh mesecev vložil 19 zahtev za dostop do informacij javnega značaja, ki jih je Tržni inšpektorat RS zavrnil, ker je ugotovil, da je prosilec s svojim ravnanjem očitno prestopil meje pravice dostopa do informacij javnega značaja, s čimer je podana zloraba pravice (peti odstavek 5. člena ZDIJZ). Informacijski pooblaščenec je v pritožbenem postopku sledil odločitvi organa, pri čemer se ugotovitve obeh nanašajo na celoten sklop zahtev, saj je le tako mogoče presoditi način izvrševanja pravice dostopa v obravnavanem primeru. Upošteva okolščine konkretnega primera in kriterije za opredelitev zlorabe pravice iz ZDIJZ ter iz pravne teorije in prakse je Informacijski pooblaščenec ugotovil, da iz načina vlaganja predmetnih zahtev prosilca izhaja njegov namen prekomerno zasipati organ z delom in ga s tem ovirati pri opravljanju nalog; prosilec organu namerno povzroča neprijetnosti oz. nevšečnosti. Na to kažeta pogostost in način vlaganja zahtev. Vloge prosilca so obsežne, s priloženimi analizami, v njih se prepletajo zahtevki na različnih pravnih podlagah, ki so naslovljeni na več različnih naslovov, poleg novega besedila in novih dejstev vsebujejo vloge še stara sporočila, zato so obsežne in nepregledne, posledično pa ima organ ogromno dela že s samim razporejanjem in knjiženjem takšnih vlog. Vloge prosilca se morajo knjižiti v različne zadeve, vsak zaposleni pa obravnava svoj del sporočila, kar pomeni, da se delo pri organu podvaja, zadeve se knjižijo tako na območnih enotah kot na sedežu, eno sporočilo pa mora vsebinsko obravnavati več pri organu zaposlenih javnih uslužbencev. Ker je prosilec v obravnavanem primeru že z načinom vlaganja vlog prekomerno zasipal organ z delom, to posledično predstavlja oviro za učinkovito delo organa, in to ne samo na področju dostopa do informacij javnega značaja, temveč na vseh njegovih delovnih področjih. Razumsko namreč ni mogoče pričakovati, da bo organ v zakonskem roku uspel odločiti o tolikšnem številu zahtev z različno vsebino. Takšnih pričakovanj zato tudi prosilec ni mogel imeti in jih po presoji Informacijskega pooblaščenca tudi ni imel. Nobenega dvoma ni, da takšen način vlaganja zahtev s strani prosilca organu otežuje in tudi onemogoča ravnanje v skladu z načelom ekonomičnosti postopka. To pa ni le obveznost organa, temveč tudi ustavna pravica strank. Upošteva vse navedeno zato javni interes dobrega upravljanja v obravnavanem primeru pretehta nad interesom dostopa prosilca do dokumentov. Prosilec s svojimi vlogami ni zasledoval namena ZDIJZ, temveč je želel otežiti delo organa, zoper katerega očitno ne skriva antipatij. Prosilec je želel s svojimi vlogami dokazati nesposobnost oz. nestrokovnost organa, zato je Informacijski pooblaščenec poudaril, da je organ pred izpodbijano odločbo o mnogih zahtevah prosilca odločil vsebinsko, kar nedvomno kaže na pripravljenost organa, da deluje transparentno, zlorabo pravice pa je organ zatrjeval šele, ko je bilo razumsko nemogoče, da bi o zahtevah prosilca odločil drugače. Nesporno dejstvo je tudi, da prosilec z obravnavanimi zahtevami izvršuje svojo pravico dostopa do informacij javnega značaja na način, s katerim posega v dostojanstvo organa, saj s svojimi izjavami in pripombami neprestano izkazuje dvom o strokovnosti in načinu dela organa kot celote, torej vodstva in tudi zaposlenih inšpektorjev. Opisano ravnanje prosilca v razmerju do organa je šikanozno. Informacijski pooblaščenec je zato sledil ugotovitvam organa v izpodbijani odločbi, da je prosilec s svojim ravnanjem očitno prestopil meje pravice dostopa do informacije javnega značaja, s čimer je podana zloraba pravice.

KLJUČNE BESEDE: ali gre za zlorabo pravice, številka odločbe 090-336/2021

Imena in priimki javnih uslužbencev, ki so najemniki službenih stanovanj in so navedeni skupaj s točnim naslovom bivanja, so varovani osebni podatki

Ministrstvo za notranje zadeve je novinarju zavrnilo dostop do podatkov o imenih in priimkih uslužbencev Policije, ki so najemniki službenih stanovanj organa na konkretnem naslovu, in sicer zaradi varstva osebnih podatkov (3. točka prvega odstavka 6. člena ZDIJZ). Informacijski pooblaščenec je v pritožbenem postopku ugotovil, da je prosilec zahteval podatke o najemnikih službenih stanovanj za točno določeno lokacijo, kar pomeni, da bi z razkritjem imen in priimkov teh javnih uslužbencev javnosti postali dostopni tudi podatki o točnem naslovu bivališča teh posameznikov in njihovih družinskih članov, ki lahko bivajo z njimi. Podatek o naslovu (začasnega ali stalnega) bivališča pa ni podatek, ki bi bil v zvezi z delovnim razmerjem v javnem sektorju. Dostop do zahtevanih podatkov bi v obravnavanem primeru pomenil prekomeren poseg v zasebnost teh oseb, kar bi bilo tudi v nasprotju z načelom sorazmernosti obdelave osebnih podatkov. Informacijski pooblaščenec je zato potrdil odločitev organa, iz katere izhaja, da določbe 1. alineje tretjega odstavka 6. člena ZDIJZ v obravnavanem primeru ni mogoče tolmačiti na način, da je mogoče šteti kot absolutno javne podatke o naslovu prebivališča uslužbencev Policije, ne glede na to, da ti prebivajo v službenih stanovanjih organa. Informacijski pooblaščenec je opravil še test interesa javnosti, pri čemer je ugotovil, da zahtevani podatki po vsebini niso takšne narave, da bi se splošna javnost z njihovo pomočjo lahko seznanila s pomembno družbeno temo ali da bi njihovo razkritje lahko pripomoglo k javni razpravi o pomembni temi, ki je relevantna za širši krog ljudi. V obravnavanem primeru tudi ni zaznati nobenih okoliščin, ki bi kazale na to, da je bilo v postopku dodeljevanja konkretnih službenih stanovanj organa kar koli spornega in da bi bilo zaradi tega razkritje zahtevanih podatkov v posebnem javnem interesu. Ob tehtanju vseh argumentov je Informacijski pooblaščenec ugotovil, da javni interes za razkritje zahtevanih podatkov ne prevlada nad interesom javnosti, da ti podatki ostanejo varovani kot osebni podatki, zato je pritožbo prosilca zavrnil.

KLJUČNE BESEDE: javni uslužbenci in funkcionarji, osebni podatek, test interesa javnosti, številka odločbe 090-23/2022

Seznam prejemnikov subvencije minimalne plače ni davčna tajnost, ker ne gre za davčno obveznost, temveč za povračilo dela minimalne plače, ki predstavlja »izplačilo« organa in s tem porabo javnih sredstev

Prosilec je zahteval dostop do seznama vseh delodajalcev, ki so prejeli subvencijo minimalne plače na podlagi 29. člena Zakona o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19 (ZDUOP), ter zneske prejetih subvencij. Finančna uprava RS je zahtevo zavrnila zaradi izjeme davčne tajnosti (5. točka prvega odstavka 6. člena ZDIJZ). V pritožbenem postopku je Informacijski pooblaščenec ugotovil, da je organ pri odločitvi zmotno opustil ključno dejstvo, da je bila njegova naloga po ZDUOP vezana na izplačilo subvencije in da je zgolj ta informacija predmet zahteve. Podatki, ki jih delodajalci v tem primeru posredujejo organu, namreč nimajo ne posredne ne neposredne zveze s pobiranjem davkov, temveč izključno s pravico do izplačila subvencije. Posledično tudi organ svoje naloge po ZDUOP, da izplača subvencije, ni izvedel v okviru funkcije pobiranja davkov, zato se določbe Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2) v tem delu ne uporabljajo, zaradi česar tudi ni mogoče govoriti o davčni tajnosti. Navedeno dokazuje šesti odstavek 29. člena ZDUOP, ki izrecno določa, da se »za postopek nadzora smiselno uporablja zakon, ki ureja davčni postopek«, kar pomeni, da se ZDavP-2 uporablja šele v postopku nadzora, ne pa v postopku samega izplačila, in še to le smiselno, kar nedvomno pritrjuje stališču, da seznam izplačil subvencije, ki je predmet zahteve, ne izpolnjuje pogojev davčne tajnosti. Zahtevane informacije tudi z vidika same definicije davčne tajnosti (15. člen ZDavP-2) ne izpolnjujejo zakonskih pogojev, ki morajo biti podani kumulativno, saj samo izplačilo subvencije, ki je predmet zahteve, nima nobene zveze z davčno obveznostjo, temveč zgolj in izključno s povračilom dela minimalne plače v obliki mesečne subvencije, ki predstavlja »izplačilo« organa in s tem porabo javnih sredstev. Poleg tega so podatki za vsakega prejemnika subvencije prosto dostopni v spletni aplikaciji Erar. Informacijski pooblaščenec je zato odločil, da zatrjevana izjema ni podana, zato je organ prosilcu dolžan posredovati zahtevani seznam.

KLJUČNE BESEDE: davčna tajnost, številka odločbe 090-27/2022

Zaradi širše javne razprave in narave zahtevanih informacij javni interes za razkritje podatkov o količini zaščitne opreme in medicinskih pripomočkov v skladiščih organa prevlada nad interesi za varstvo tajnih podatkov

Zavod RS za blagovne rezerve je, sklicujoč se na izjemo tajnih podatkov (1. točka prvega odstavka 6. člena ZDIJZ), novinarju zavrnil dostop do podatkov o količini zaščitne opreme in medicinskih pripomočkov v skladiščih organa ter do podatkov o dobaviteljih le-te. Informacijski pooblaščenec je v pritožbenem postopku najprej ugotovil, da so bili podatki, kdo so dobavitelji, posredovani prosilcu že v odgovoru na drugo vprašanje, organ pa je predložil tudi povezavo do izrecno navedenih dobaviteljev na spletnih straneh Portala javnih naročil. Ti podatki zato niso tajni. So pa kumulativno izpolnjeni vsi elementi za klasifikacijo podatkov o količini zaščitne opreme in medicinskih pripomočkov za tajne podatke po Zakonu o tajnih podatkih (ZTP) s stopnjo tajnosti INTERNO. V zvezi s temi podatki je Informacijski pooblaščenec opravil še test interesa javnosti in ugotovil, da se nanašajo na družbeno pomembni temi (javno zdravje in poraba javnih sredstev), da je o nabavi zaščitne in medicinske opreme tekla oz. teče široka družbena ter parlamentarna razprava in da so nadzor v zvezi s tem vršili oz. vršijo tudi posamezni državni organi. Poudaril je, da je za pravilno in celovito seznanitev javnosti s podatki o porabi javnih sredstev v zvezi z nabavo zaščitne in medicinske opreme v javnem interesu, da se zahtevani podatki razkrijejo. V interesu javnosti je, da v demokratični družbi razpolaga z nepristranskimi, objektivnimi informacijami, na podlagi katerih se lahko informirano odloča v/o javnopravnih zadevah in tudi vrši nadzor nad porabo javnih sredstev, kar je v skladu s 3. in 39. členom Ustave RS. Še posebej to velja glede na dejstvo, da se v javnosti ves čas pojavljajo očitki o netransparentnem in negospodarnem ravnanju v zvezi z zaščitno in medicinsko opremo. Odločilnega pomena je tudi dejstvo, da je šlo za artikle, ki so bili za slovensko družbo relevantni v epidemioloških razmerah, s katerimi se je spopadala. Ti artikli so se torej uporabljali v času, ko sta bili njihova ustrezna dobava in zaloge najpomembnejši, saj sta služili dejanski uporabi ljudi. Vsi ti argumenti so pripeljali do zaključka, da je interes javnosti za razkritje zahtevanih informacij močnejši od interesa, da se podatki o količini zaščitne opreme in medicinskih pripomočkov v skladiščih organa zavarujejo zaradi varovanja tajnosti podatkov. Informacijski pooblaščenec je organu naložil, da z zahtevanih podatkov umakne stopnjo tajnosti in jih posreduje prosilcu.

KLJUČNE BESEDE: tajni podatki, test interesa javnosti, številka odločbe 090-11/2022

Imena in priimki prejemnikov delovne uspešnosti, zaposlenih v javnem zavodu, morajo biti dostopni javnosti

Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani je zavrnila zahtevo novinarja za dostop do podatkov o imenih in priimkih 15 prejemnikov najvišjih izplačil za delovno uspešnost za leto 2021. Organ je zatrjeval, da zahtevane informacije niso z delovnega področja organa, saj so bila predmetna izplačila krita iz prihodkov z naslova blaga in storitev na trgu, zato ne gre za informacije javnega značaja po prvem odstavku 4. člena ZDIJZ. Informacijski pooblaščenec je v pritožbenem postopku ugotovil nasprotno, kar je utemeljil z dejstvom, da je organ javni zavod, ustanovljen za namene opravljanja javne službe v visokem šolstvu, zato zanj primarno v celoti velja načelo transparentnega delovanja, določene informacije pa je iz tega režima mogoče izvzeti le, če so izključno zasebnopravne narave. Skladno z Zakonom o zavodih (ZZ) se javni zavod namreč lahko ustanovi za opravljanje javne službe in za opravljanje dejavnosti, ki niso opredeljene kot javna služba, če se opravljanje dejavnosti zagotavlja na način in pod pogoji, ki veljajo za javno službo. V sodbi št. I Up 122/2006 z dne 25. 4. 2007 in v sklepu št. X Ips 96/2011 z dne 4. 7. 2012 je Vrhovno sodišče RS zavzelo stališče, da je mogoče govoriti o delovnem področju organov v smislu ZDIJZ tedaj, kadar je izvajanje določenih nalog ali dejavnosti urejeno s predpisi javnega prava, ki določajo obveznosti organov glede izvajanja teh nalog v okviru upravne ali druge javnopravne funkcije ter morebitne pravice, obveznosti ali pravne koristi posameznikov, ki iz tega posebnega javnopravnega režima izhajajo. Informacijski pooblaščenec je poudaril, da je izplačilo delovne uspešnosti javnim uslužbencem urejeno z javnopravnimi predpisi, in sicer z Zakonom o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS) in z Uredbo o delovni uspešnosti iz naslova blaga in storitev na trgu. Poleg tega je razpolaganje organa s prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu podvrženo nadzoru Računskega sodišča, ki je najvišji organ kontrole državnih računov, državnega proračuna in celotne javne porabe v Republiki Sloveniji. Kot del porabe javnih sredstev pa je razpolaganje organa s prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu podvrženo tudi nadzoru

javnosti. Iz vsega navedenega izhaja, da zahtevani podatki sodijo v delovno področje organa v smislu 4. člena ZDIJZ. Informacijski pooblaščenec je nadalje ugotovil, da so ti podatki povezani tako z opravljanjem delovnega razmerja javnega uslužbenca kot s porabo javnih sredstev, zato skladno s tretjim odstavkom 6. člena ZDIJZ ne sodijo med varovane osebne podatke, poleg tega pa je za njihovo posredovanje javnosti podana tudi neposredna zakonska podlaga v 38. členu ZSPJS. Informacijski pooblaščenec je v zvezi s tem citiral tudi obširno prakso Upravnega sodišča RS in posebej izpostavil sodbo št. I U 1003/2010 z dne 30. 3. 2011. Upošteva vse navedeno je informacijski pooblaščenec pritožbi prosilca ugodil in organu naložil, da prosilcu posreduje zahtevane podatke.

KLJUČNE BESEDE: javni uslužbenci in funkcionarji, osebni podatek, številka odločbe 090-68/2022

Zapisnik je pred potrditvijo na naslednji seji mogoče opredeliti kot dokument v postopku nastajanja

Občina Piran je zavrnila zahtevo prosilca za dostop do programa dela nadzornega odbora občine za leto 2022 in pobude, poslana Računskemu sodišču, ker z njima ne razpolaga, dostop do zapisnika 18. redne seje nadzornega odbora pa, ker ta še ni bil potrjen. Informacijski pooblaščenec je ugotovil, da je organ zadostno utemeljil razloge, zakaj z dvema izmed zahtevanih dokumentov ne razpolaga v materializirani obliki, poleg tega pa ni bilo nobenega razloga za dvom o navedbah organa, zato je v tem delu pritožbo zavrnil. Pritožbeni postopek namreč ne more biti namenjen prisili ustvarjanja ali pridobivanja informacij ali ugotovitvi, da bi določene informacije pri organu morale obstajati. Informacijski pooblaščenec je nadalje ugotovil, da je pri zahtevanem zapisniku seje nadzornega odbora podana izjema iz 9. točke prvega odstavka 6. člena ZDIJZ, ker so kumulativno izpolnjeni vsi trije kriteriji, ki izhajajo iz navedene določbe in jih podrobneje določa prvi odstavek 4. člena Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja. Zahtevani zapisnik je še v postopku izdelave (prvi kriterij), saj je lahko še predmet posvetovanja (drugi kriterij) na naslednji seji nadzornega odbora. Zapisniki nadzornega odbora se namreč vsebinsko zaključijo z njihovo potrditvijo na naslednji seji nadzornega odbora, kar je razvidno iz preteklih zapisnikov in poslovnika nadzornega odbora. Zahtevani zapisnik je torej pred potrditvijo (ki se izvede na naslednji seji) mogoče opredeliti kot dokument v postopku nastajanja, ki je še predmet posvetovanja in vsebinsko še ni zaključen. Izpolnjen je tudi tretji kriterij (razkritje dokumenta bi povzročilo napačno razumevanje njegove vsebine) za obstoj obravnavane izjeme, saj osnutek zapisnika povzema izjave posameznih članov in njihova mnenja v zvezi z na seji obravnavano tematiko, pri čemer ta vsebina ni nujno zaključena in se bo lahko še spreminjala. Pri zapisu vsebine zapisnika, npr. izjav posameznih članov, lahko pride tudi do napačnih oz. pomanjkljivih zapisov (ker se izjave prisotnih ne beležijo dobesedno, ampak v obliki povzemanja) in člani imajo pred potrditvijo zapisnika pravico, da se glede tega izjasnijo in s tem vplivajo na dokončno vsebino. Ker se v obravnavanem primeru člani nadzornega odbora še niso imeli možnosti seznaniti s predlogom zapisnika in ker zapisnik še ni potrjen v smislu, da je njegova vsebina zaključena, bi z njegovim javnim razkritjem v tej fazi nedvomno lahko prišlo do napačnega razumevanja njegove vsebine. Javnost bi iz vsebine nezaključenega zapisnika namreč lahko sklepala na določena dejstva, npr. na vsebino izjav članov, ki pa še ni dokončna). Do potrditve so seveda mogoči tudi popravki drugih delov predmetnega zapisnika (glasovanja ...). Ker so izpolnjeni vsi trije kriteriji za obstoj obravnavane izjeme, je Informacijski pooblaščenec potrdil odločitev organa, da se prosilcu dostop do zahtevanega zapisnika zavrne.

KLJUČNE BESEDE: dokument obstaja, dokument v izdelavi, številka odločbe 090-60/2022

Podatki o vplačanih turističnih taksah v občini so podatki o porabi javnih sredstev, zato niso poslovna skrivnost poslovnih subjektov, ki jih pobirajo

Prosilca je od Občine Jezersko zahteval dostop do podatkov o vplačanih turističnih taksah v občini Jezersko za določeno obdobje, po mesecih in po nastanitvah. Organ je zahtevo zavrnil zaradi varstva poslovne skrivnosti (2. točka prvega odstavka 6. člena ZDIJZ). Informacijski pooblaščenec je v pritožbenem postopku ugotovil, da zahtevani podatki ne predstavljajo poslovne skrivnosti, ker v zvezi s temi podatki niso kumulativno izpolnjene vse tri zahteve, ki jih določa 2. člen Zakona o poslovni skrivnosti (ZPosS). V zvezi s tem je poudaril, da poslovna skrivnost pomeni strokovno znanje in izkušnje ter dragocene poslovne informacije, ki imetnikom omogočajo večjo konkurenčnost in uspešnost na trgu ter s tem povečujejo donosnost, zaradi česar je v interesu imetnikov poslovnih skrivnosti, da te ostanejo nerazkrite oz. zaupne. Predmet zahteve

pa niso tovrstne informacije, temveč podatki o zneskih, določenih z javnopravnimi predpisi, ki jih poslovni subjekti pobirajo v imenu in za račun organa javnega sektorja in ne v svojem imenu in za svoj račun. Poslovni subjekti, ki sprejemajo turiste na prenočevanje, hkrati s plačilom storitev za prenočevanje ali najpozneje zadnji dan prenočevanja v imenu in za račun občine oz. pristojne agencije pobirajo turistično in promocijsko takso, pri čemer slednjo pobirajo in odvajajo tudi v primeru, da ne zaračunavajo plačila storitev za prenočevanje (19. člen Zakona o spodbujanju razvoja turizma). Gre torej za podatke, ki se nanašajo na obvezno dajatev, določeno z javnopravnimi predpisi. Poleg tega gre, z vidika 1. alineje tretjega odstavka 6. člena ZDIJZ, za podatke o porabi javnih sredstev, ki bi bili javno dostopni tudi, če bi bili v obravnavanem primeru podani pogoji za poslovno skrivnost. Pojem porabe javnih sredstev je namreč treba razlagati širše (tako sodba Upravnega sodišča I U 764/2015-27 z dne 24. 8. 2016), kar pomeni, da je to vsako odplačno ali neodplačno razpolaganje s premoženjem, tudi sprememba ali pretvorba premoženja iz ene oblike v drugo, in tako poraba javnih sredstev niso le odlivi z računa neke javne inštitucije, ampak tudi vse druge odplačne ali neodplačne oblike razpolaganja z javnimi sredstvi. Poraba javnih sredstev ni zgolj »trošenje«, pač pa so to vse oblike razpolaganja z javnimi sredstvi in v obravnavanem primeru gre za podatke, ki predstavljajo sredstva organa, torej javna sredstva. Informacijski pooblaščenec je s sklicevanjem na prakso Ustavnega sodišča RS (odločbi št. U I 298/04 z dne 27. 10. 2005 in št. U I 84/03-15 z dne 17. 2. 2005) in določbe Zakona o Poslovnem registru pojasnil še, da podatkov fizičnih oseb kot nosilcev dejavnosti ne gre šteti kot osebne podatke v smislu definicije osebnega podatka, ker opravljajo pridobitno dejavnost na trgu (zato tudi ni podana izjema po 3. točki prvega odstavka 6. člena ZDIJZ), in zaključil, da je pritožbi prosilca treba ugoditi v celoti.

KLJUČNE BESEDE: poslovna skrivnost, številka odločbe 090-144/2022

Zaradi izjeme varovanja tajnosti vira prijave je treba onemogočiti tudi dostop do podatkov, ki zgolj posredno nakazujejo na identiteto prijavitelja, opravičnih števil pa iz tega razloga ni dopustno prekriti

Predmet zahteve so bili dokumenti iz treh zadev, v katerih je Inšpektorat za javni sektor presojal domnevne nepravilnosti v inšpekcijskih postopkih pri Inšpektoratu RS za šolstvo in šport (IRSŠŠ). Organ se je pri delni omejitvi dostopa skliceval na tretji odstavek 5.a člena ZDIJZ, ki določa, da organ prosilcu zavrne dostop do zahtevane informacije ali njeno ponovno uporabo, če se zahteva nanaša na podatek, glede katerega zakon določa varovanje tajnosti vira. V skladu z drugim odstavkom 16. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) je inšpektor dolžan varovati tajnost vira prijave in vira drugih informacij, na podlagi katerih opravlja inšpekcijski nadzor. Navedena določba se nanaša izključno na vir prijave oz. drugih informacij, medtem ko vsebina prijave oz. informacij s to določbo ni zajeta. Zakonodajalec je na ta način, z varovanjem prijavitelja, vzpostavil širši, lahko bi rekli javen nadzor nad spoštovanjem in izvajanjem zakonov in organu omogočil še bolj učinkovito delovanje. Prijavitelji bi se namreč zaradi morebitnih pritiskov kršiteljev bali o tem obveščati pristojne organe, ki že po naravi stvari ne morejo imeti takšnega nadzora, kot ga imajo lahko skupaj s širšo javnostjo. Posledično bi bilo več nezakonitih stanj, kršitev, kar je zagotovo v nasprotju z interesom družbe – javnim interesom. Navedena določba je dejansko usmerjena v varovanje prijavitelja in kot taka iz prostega dostopa ne izključuje prijave na splošno. Prijava izpolnjuje vse pogoje informacije javnega značaja po prvem odstavku 4. člena ZDIJZ, vendar pa je treba pri tem ugotoviti, ali je mogoče izvesti delni dostop v skladu s 7. členom ZDIJZ na način, da se prosilcu ne razkrije vira prijave oz. prijavitelja. Za zagotovitev ustreznega ravnotežja med pravico dostopa do informacij javnega značaja in varstvom identitete prijavitelja je treba onemogočiti dostop tudi do tistih podatkov, ki zgolj posredno nakazujejo na identiteto prijavitelja (tako tudi Upravno sodišče RS v sodbi št. II U 456/2016-13 z dne 23. 8. 2017). Informacijski pooblaščenec je ugotovil, da so obravnavane prijave in njihove priloge (v katerih so pobude organu za uvedbo inšpekcijskega nadzora) napisane na način, da se zgolj s prekritjem vira prijave in vira drugih informacij, na podlagi katerih se je opravil inšpekcijski nadzor, tajnost prijavitelja ne bi mogla varovati, kar pomeni, da instituta delnega dostopa ni mogoče uporabiti, kot je to pravilno ugotovil že organ, zato je bilo treba v tem delu pritožbo zavrniti. Med zahtevanimi dokumenti pa so se nahajali tudi druge vrste dokumenti, v katerih je organ poleg osebnih podatkov o prijavitelju prekril tudi opravilne številke zadev pri IRSŠŠ, na katere so se pobude nanašale. V primeru, kot je obravnavani, ko je omejen dostop do pobude in prilog k pobudi, opravilna številka zadeve pri IRSŠŠ ne daje informacij o prijavitelju. Informacija o opravični številki podaja povezavo med pobudo pri organu in zadevo pri IRSŠŠ, ne razkriva pa podatkov o prijavitelju. Bojazen in skrb glede varovanja vira

prijave bi bila utemeljena, če bi bil prijavitelj pri organu lahko le stranka ali prijavitelj pri IRSŠŠ, vendar je glede na naravo transparentnega delovanja IRSŠŠ, ki proaktivno objavlja anonimizirano dokumentacijo iz svojih zadev, krog oseb, ki so z zadevo seznanjene, nedoločljiv. Tudi če se pobuda poveže z zadevo pri IRSŠŠ, torej to še ne omogoča razkritja podatka o viru prijave in prijavitelju v postopku pri organu. Informacijski pooblaščenec je zato pritožbi prosilca v tem delu ugodil, ker je ugotovil, da je organ nepravilno uporabil izjemo iz tretjega odstavka 5. a člena ZDIJZ in neutemeljeno zavrnil dostop do opravičnih števil.

KLJUČNE BESEDE: tajnost vira, številka odločbe 090-147/2022

Podatki izbranega kandidata o izpolnjevanju pogojev za zasedbo vodilnega delovnega mesta v državni družbi so javni

Družba Pošta Slovenije, d. o. o., je, s sklicevanjem na varstvo osebnih podatkov (3. točka prvega odstavka 6. člena ZDIJZ), v celoti zavrnila zahtevo prosilca za dostop do dokumentacije, ki se nanaša na kandidaturu aktualnega generalnega direktorja, in dostop do zapisnika seje nadzornega sveta, na kateri je bil ta imenovan za generalnega direktorja. Informacijski pooblaščenec je v pritožbenem postopku ugotovil, da del zahtevane dokumentacije predstavlja informacijo javnega značaja, kot jo opredeljuje 4.a člen ZDIJZ, in sicer gre za informacijo v zvezi z zaposlitvijo ali imenovanjem člana poslovodstva organa, iz katere je razvidno izpolnjevanje pogojev in meril za zaposlitev ali imenovanje. Navedeno določbo je treba razlagati po jezikovni razlagi in ne širiti pomena besed. »Informacija v zvezi z zaposlitvijo ali imenovanjem, iz katere je razvidno izpolnjevanje pogojev in meril za zaposlitev ali imenovanje« pomeni le dokumente, iz katerih neposredno izhaja izpolnjevanje pogojev in meril, ne zavzema pa dokumentov, ki se posredno nanašajo na izpolnjevanje pogojev in meril (npr. navajanje teh podatkov v razpravi v zvezi z izpolnjevanjem pogojev in meril). Zahtevani zapisnik se le posredno nanaša na informacije v zvezi z zaposlitvijo oz. imenovanjem generalnega direktorja, iz katerih je razvidno izpolnjevanje pogojev in meril za zaposlitev ali imenovanje, zato ne izpolnjuje pogojev za opredelitev informacije javnega značaja po 4.a členu ZDIJZ. Obravnavani zapisnik namreč ne vsebuje dokumentov, iz katerih je razvidno izpolnjevanje pogojev in meril za zaposlitev ali imenovanje, temveč vsebuje poročilo o delu kadrovske komisije organa, razpravo, ki je potekala v zvezi s tem poročilom, in postopek sprejemanja sklepov, vezanih na imenovanje generalnega direktorja. V tem delu je Informacijski pooblaščenec pritožbo zavrnil. V preostalem delu pa je Informacijski pooblaščenec pritožbi delno ugodil. Najprej je ugotovil, da je preostala zahtevana dokumentacija (poročila zaposlitvene agencije, diploma, program dela, potrdila o delovnih izkušnjah, potrdila o nekaznovanosti, potrdila o izobraževanju, certifikat, življenjepis) informacija javnega značaja po 4.a členu ZDIJZ, ker gre za dokumente, iz katerih je neposredno razvidno izpolnjevanje predpisanih pogojev in meril za zaposlitev ali imenovanje generalnega direktorja. V konkretnem primeru je možna izvedba delnega dostopa s prekritjem varovanih osebnih podatkov, ki jih vsebuje obravnavana dokumentacija, razen pri psihološkem poročilu, ker se v njem prepletajo podatki, iz katerih je razvidno izpolnjevanje pogojev in meril za zaposlitev ali imenovanje generalnega direktorja, pa tudi mnogi drugi podatki, ki so pretežno iz zasebne sfere izbranega kandidata. Ob upoštevanju načela sorazmernosti je Informacijski pooblaščenec zaključil, da psihološko poročilo vsebuje mnogo več informacij o posamezniku, kot pa zgolj pogoje v smislu strokovnih, organizacijskih in drugih sposobnosti za opravljanje najodgovornejših nalog, vse te informacije pa se v besedilu neločljivo prepletajo, kar ob upoštevanju dejstva, da je javno znano, kdo je bil v konkretnem postopku izbrani kandidat, pomeni, da delni dostop ni mogoč. Če pa bi pri izvedbi delnega dostopa prekrili vse osebne podatke na način, da bi preprečili ogrožitev zaupnosti varovanih informacij, bi psihološko poročilo ob uporabi instituta delnega dostopa popolnoma izgubilo svojo vrednost, zato dostop za prosilca ne bi bil več smiseln. Izvedba delnega dostopa v primeru psihološkega poročila zato ni možna oz. smiselna, iz česar izhaja, da je bila odločitev organa v tem delu pravilna. Do vsebinsko enake presoje pripelje tudi izvedba testa interesa javnosti. Javnost ima namreč upravičen interes izvedeti, na kakšen način država izvaja politiko na področju kadrovanja v družbah v 100 % lasti države in katere kvalitete, znanja in izkušnje država, prek nadzornega sveta družbe, šteje kot odločilne pri izbiri kandidatov za zasedbo najbolj odgovornih delovnih mest. Glede na objave v medijih pred imenovanjem in ob imenovanju aktualnega generalnega direktorja v javnosti očitno prevladuje mnenje, da je za zasedbo tega delovnega mesta pomembna politična pripadnost, ne pa sama strokovnost. Šele konkretne informacije pripomorejo k temu, da lahko državljani razumejo posledice sprejetih odločitev oz. izrazijo morebitne (relevantne) pomisleke glede takih odločitev. Glede na to, da bodo odločitve generalnega direktorja vplivale na delovanje organa, na njegovo uspešnost in učinkovitost, posledice pa bodo občutili

vsi državljani, generalni direktor nedvomno sodi med relativne javne osebnosti, kar pomeni, da lahko utemeljeno pričakuje, da je njegova zasebnost zmanjšana v delu, ki je povezan z zasedbo obravnavanega delovnega mesta v državni družbi. Javni interes za razkritje dokumentov iz postopka izbire kandidata za delovno mesto generalnega direktorja organa, iz katerih izhaja izpolnjevanje pogojev, na podlagi katerih je bil posledično imenovan izbrani kandidat, zato nedvomno pretehta nad interesom konkretnih posameznikov za omejitev dostopa do zahtevanih dokumentov.

KLJUČNE BESEDE: ali gre za informacijo javnega značaja, osebni podatek, poslovni subjekt pod prevladujočim vplivom, številka odločbe 090-170/2022

Informacija javnega značaja je le informacija o višini dogovorjenega ali izplačanega prejemka, ne pa tudi informacija o načinu izračuna tega prejemka

Prosilec je od družbe Telekom Slovenije, d. d., zahteval izračun spremenljivega prejemka za leto 2020 in pojasnila k izračunu, predvsem za kvalitetne kazalnike izračuna ter zvočni posnetek sej kadrovske komisije in nadzornega sveta v delu, v katerem se je obravnaval zahtevani spremenljivi prejemek. Informacijski pooblaščenec je v pritožbenem postopku sledil odločitvi zavezanca v izpodbijanem odgovoru, da zahtevane informacije ne spadajo med informacije javnega značaja iz 4.a člena ZDIJZ, zato je pritožbo prosilca zavrnil. Skladno z navedeno določbo je informacija javnega značaja le informacija o višini dogovorjenega ali izplačanega prejemka ali bonitete, ne pa tudi informacija o načinu izračuna ter pojasnila, ki se nanašajo na izračun, in zvočni posnetek seje, na kateri je bil obravnavan ta prejemek. Predmetno določbo je treba razlagati po njeni jezikovni razlagi in ne širiti pomena besed. Beseda »višina« pomeni zapis vrednosti prejemka, ne vključuje pa načina izračuna ter prepisa zvočnega zapisa seje, na kateri je bila ta višina obravnava oz. določena. Če bi zakonodajalec imel namen, da so poslovni subjekti pod prevladujočim vplivom zavezani na celotnem področju svojega delovanja, zanje ne bi uzakonil drugačne ureditve oz. bi jih uvrstil med zavezance po 1. členu ZDIJZ. Definicija informacije javnega značaja je pri poslovnih subjektih pod prevladujočim vplivom torej definirana znatno ožje kot pri organih, ki so zavezani po 1. členu ZDIJZ. Da zakonodajalec pod »informacijo o višini prejemka« ni štel tudi načina izračuna prejemka s pojasnili k izračunu, predvsem pa ne tudi zvočnega posnetka seje, na kateri se je tovrstni prejemek obravnaval, izhaja tudi iz dvanajstega odstavka 10.a člena ZDIJZ, ki določa, da so poslovni subjekti pod prevladujočim vplivom dolžni informacije iz 2. alineje prvega odstavka 4. a člena ZDIJZ proaktivno objaviti na svojih spletnih straneh, pri čemer jasno specificira, za katere informacije gre, in sicer: osebno ime, dogovorjena višina mesečnih prejemkov, dogovorjena višina odpravnine ter skupna višina neto izplačanih prejemkov v preteklem letu. Poleg tega v obravnavani zadevi niso izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 4.a člena ZDIJZ, po katerem so pri poslovnih subjektih pod prevladujočim vplivom oseb javnega prava informacije javnega značaja tudi informacije, ki so nastale na podlagi pravnih poslov iz 1. alineje prvega odstavka tega člena oz. so z njimi neposredno povezane, če je, ne glede na določbe prvega odstavka 6. člena tega zakona, za njihovo razkritje podan prevladujoč javni interes iz drugega odstavka 6. člena tega zakona.

KLJUČNE BESEDE: ali gre za informacijo javnega značaja, osebni podatek, poslovni subjekt pod prevladujočim vplivom, številka odločbe 09021-5/2022

Absolutno javni so podatki, ki so bili glede na javno naročilo relevantni za odločitev organa o izbiri ponudbe in jih je moral ponudnik predložiti v okviru dokazovanja izpolnjevanja razpisnih pogojev

Prosilci so pri Ministrstvu za javno upravo zahtevali dostop do celotne ponudbene dokumentacije, ki jo je na javnem naročilu oddal izbrani ponudnik, ter celotno komunikacijo med naročnikom in izbranim ponudnikom v fazi pregleda in oddaje ponudb. Organ je zahtevo delno zavrnil zaradi varstva poslovne skrivnosti (2. točka prvega odstavka 6. člena ZDIJZ). Informacijski pooblaščenec je v pritožbenem postopku ugotovil, da med naročnikom in izbranim ponudnikom v fazi pregleda in oddaje ponudb ni bilo medsebojne korespondence, zato je pritožbo v tem delu zavrnil. V preostalem delu je pritožbi prosilca ugodil. Ugotovil je namreč, da je izbrani ponudnik poslovno skrivnost sicer izkazoval s sprejetim sklepom o določitvi poslovne skrivnosti, vendar pa Zakon o poslovni skrivnosti (ZPosS) v tretjem odstavku 2. člena določa, da se za poslovno skrivnost ne morejo določiti informacije, ki so po zakonu javne. Gre za t. i. absolutno javne podatke, tj. podatke, na razkritje katerih volja »prizadetega« poslovnega subjekta nima vpliva. Zahtevana dokumentacija je bila

oddana v postopku javnega naročila, zato je treba upoštevati drugi odstavek 35. člena ZJN-3, na podlagi katerega so vselej javni: specifikacija ponujenega blaga, storitve ali gradnje in količina iz te specifikacije, cena na enoto, vrednost posamezne postavke in skupna vrednost iz ponudbe ter vsi tisti podatki, ki so vplivali na razvrstitev ponudbe v okviru drugih meril. Poleg tega so predmet pritožbe podatki izbranega ponudnika, zato je treba upoštevati tudi določbo 1. alineje tretjega odstavka 6. člena ZDIJZ, po kateri se ne glede na izjeme iz prvega odstavka 6. člena ZDIJZ dostop do zahtevane informacije dovoli, če gre za podatke o porabi javnih sredstev. Za poslovno skrivnost v postopkih javnega naročanja namreč ni mogoče določiti tistih podatkov iz predložene ponudbe, ki odražajo izpolnjevanje pogojev, saj je na podlagi ocene organa, da je ponudnik izpolnjeval vse pogoje, prišlo do porabe javnih sredstev (tako tudi Upravno sodišče v sodbi št. I U 1647/2017-29 z dne 6. 3. 2019). Ker je Informacijski pooblaščenec ugotovil, da so prosilci zahtevali podatke, ki so bili glede na predmetno javno naročilo relevantni pri presoji organa, ko je odločal o izbiri ponudbe, hkrati pa so tudi izrecno navedeni kot dokumenti, ki jih je moral stranski udeleženec kot ponudnik predložiti v okviru dokazovanja izpolnjevanja razpisnih pogojev, je kot prosto dostopne določil: predložene ESPD obrazce, licence, pooblastilo za izvajanje požarnega varovanja, certifikate, potrdila o prijavi podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za starševsko varstvo in zavarovanju za primer brezposelnosti, različna pooblastila za preverjanje podatkov, podatke o plačilni sposobnosti, pogodbo s podizvajalcem, BON AJPES, predložene reference in zavarovalne police. Organ je navedene dokumente dolžan posredovati prosilcem, pri čemer mora prekriati varovane osebne podatke (3. točka prvega odstavka 6. člena ZDIJZ).

KLJUČNE BESEDE: javna naročila, poslovna skrivnost, številka odločbe 090-24/2022

Analiza stanja obremenitve zdravnikov ni izjema notranjega delovanja organa, njeno razkritje je celo v javnem interesu

Univerzitetni klinični center je zavrnil dostop do »Posnetka stanja obremenitev zdravnikov specialistov za leto 2019 in obdobje januar–avgust 2021 na Ortopedski kliniki«, zaradi izjeme notranjega delovanja organa (11. točka prvega odstavka 6. člena ZDIJZ). Glede navedene izjeme morata biti kumulativno izpolnjena naslednja kriterija: (1) podatek mora izhajati iz dokumenta, ki je bil sestavljen v zvezi z notranjim delovanjem oz. dejavnostjo organa, in (2) razkritje takšnega podatka bi povzročilo motnje pri delovanju oz. dejavnosti organa. Informacijski pooblaščenec je v pritožbenem postopku ugotovil, da je podan prvi pogoj zatrjevanje izjeme, kar izhaja iz vsebine in oblike dokumenta, ki nakazuje, da je bil dejansko namenjen za obravnavo na seji sveta organa, zato se utemeljeno razume kot »notranji dokument«. Pri preizkusu obstoja drugega kriterija je Informacijski pooblaščenec ugotovil, da organ v izpodbijani odločbi ni navedel, kakšna škoda oz. motnja bi z razkritjem zahtevanega dokumenta nastala, saj je zgolj na splošno navedel, da bi razkritje »ogrozilo razvoj klinike«. Ključno za odločitev v zadevi je, da zahtevani dokument izkazuje delo zdravnikov v javnem zavodu, ki so javni uslužbenci in so kot taki podvrženi transparentnosti tudi na podlagi 1. alineje tretjega odstavka 6. člena ZDIJZ, ki izrecno določa, da se dostop do informacij dovoli, če gre za podatke, povezane z opravljanjem delovnega razmerja javnega uslužbenca. Poleg tega se s prostim dostopom do zahtevanega dokumenta ne bi v ničemer poseglo v možnost kritičnega in inovativnega razmišljanja o načrtovanju in učinkoviti organizaciji dela zdravnikov oz. v izboljšavo dela Ortopedske klinike, kar je bil sicer namen tega dokumenta, kot je navedel organ. Iz vsega navedenega izhaja, da ne obstaja resna in konkretna nevarnost povzročitve motenj v delovanju organa zaradi seznanitve prosilca z zahtevanim dokumentom, kar pomeni, da zatrjevana izjema ni podana. Poleg tega je za razkritje izkazan interes javnosti, saj lahko prosilec kot medij z dostopom do vsebine zahtevane »analize oz. posnetka stanja obremenitve« kot informacije javnega značaja pomembno prispeva h kakovostni javni razpravi o vprašanju dolgih čakalnih vrst v zdravstvu na splošno kakor tudi konkretno na Ortopedski kliniki, kar je v Sloveniji že vrsto let družbeno pereča tema. Treba je upoštevati tudi, da je zahtevana analiza povezana s porabo javnih sredstev in z izvajanjem javne službe, torej z zagotavljanjem zdravstvene dejavnosti Ortopedske klinike, ki se vselej izvaja v javnem interesu. Tudi iz sodne prakse izhaja, da je interes javnosti za razkritje močan takrat, ko so ogrožene vrednote, kot so življenje, zdravje ali varnost ljudi, in v tem primeru gre za vprašanje zdravja. Zato ni samo prav, temveč je nujno in legitimno, da ima prosilec in posledično tudi javnost dostop do zahtevanega dokumenta. Informacijski pooblaščenec je zato pritožbi prosilca ugodil v celoti.

KLJUČNE BESEDE: notranje delovanje organa, številka odločbe 090-309/2022

2.6 AKTIVNOSTI IZOBRAŽEVANJA IN OZAVEŠČANJA

Načelo transparentnosti je eden temeljnih postulatov vsake demokratične družbe, zato mora (p)ostati eno vodilnih načel delovanja organov javnega sektorja. Odprtost in preglednost delovanja javnih organov sta bistvenega pomena za njihovo boljše delovanje, kar hkrati prinaša koristi vsem članom družbe. Zato Informacijski pooblaščenec pozornost namenja tudi ozaveščanju strokovne in splošne javnosti, s čimer spodbuja dobro prakso na področju dostopa do informacij javnega značaja.

2.6.1 DAN PRAVICE VEDETI

V zadnjem tednu septembra po vsem svetu potekajo aktivnosti, ki zaznamujejo svetovni dan pravice vedeti (28. september). Ta dan so leta 2002 razglasile nevladne organizacije, povezane v mrežo Freedom of Information Advokates Network (FOIANet), leta 2015 ga je za svetovni dan dostopa do informacij izglasovala Generalna konferenca UNESCO, na 74. Generalni skupščini Združenih narodov leta 2019 pa je bil ta dan razglašen za mednarodni dan univerzalne pravice dostopa do informacij.

V okviru dogodkov ob svetovnem dnevu pravice vedeti je Informacijski pooblaščenec 28. 9. 2022 v Hiši Evropske unije organiziral dogodek z naslovom **Hitro in učinkovito do informacij javnega značaja**.

Dogodek je odprla informacijska pooblaščenka Mojca Prelesnik, ki je predstavila ugotovitve o stanju na področju dostopa do informacij javnega značaja v Sloveniji. Poudarila je, da število pritožb že nekaj let narašča, zlasti ostaja visoko število pritožb zaradi molka, ki je v letu 2021 predstavljalo kar 38 % vseh pritožb. Skrb vzbujajoča je tudi ugotovitev, da raste število pritožb zoper ravnanja državnih organov, zlasti zoper ministrstva in upravne enote, ter število pritožb, ki jih vlagajo mediji.

V nadaljevanju dogodka so strokovne sodelavke Informacijskega pooblaščenca predstavile rešitve na konkretnih področjih, ki bodo zavezancem omogočile lažje delo v praksi. Čeprav je od uveljavitve ZDIJZ leta 2022 minilo že 19 let, Informacijski pooblaščenec opaža, da imajo zavezanci v praksi še vedno težave pri njegovem izvajanju. To je povezano z organizacijskimi spremembami državne uprave, spremembami zakonodaje na drugih področjih in hitrim razvojem prakse. Na drugi strani pa so prosilci z ZDIJZ dobro seznanjeni in pogosteje uveljavijo pravna sredstva, zato se povečuje število pritožb in tudi upravnih sporov, kjer so tožniki prosilci.

Dogodek ob dnevu pravice vedeti, Ljubljana, 28. 9. 2022.

Da bi do informacij javnega značaja lahko dostopali hitreje in bolj učinkovito, Informacijski pooblaščenec svetuje, da zavezanci informacije v čim večji meri objavljajo proaktivno, v primeru zahteve za dostop pa jih prosilcem posredujejo v predpisanih rokih. Prosilci naj zahteve za dostop do informacij javnega značaja vlagajo premišljeno, to je na način, ki zavezancev ne obremenjuje prekomerno, a javnosti vseeno omogoča nadzor nad delom javnega sektorja in sodelovanje pri družbeno pomembnih odločitvah.

Transparentnost prispeva k odprti in demokratični družbi, zmanjšuje korupcijo in vpliva na boljše delovanje javne uprave. Hiter in učinkovit dostop do informacij javnega značaja tako ni le v interesu posameznih prosilcev, ampak v interesu celotne družbe.

2.6.2 MEDNARODNO SODELOVANJE

6. in 7. oktobra 2022 je v Severni Makedoniji, v Strugi, potekalo 3. srečanje Iniciative 2020, združenja, ustanovljenega oktobra 2020, ki je nastalo na pobudo slovenskega Informacijskega pooblaščenca in v katerega so se povezali pritožbeni organi s področja dostopa do informacij javnega značaja iz Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Srbije, Kosova in Severne Makedonije. Namen združenja je krepitev sodelovanja in izmenjava dobrih praks pri promociji in varstvu pravice dostopa do informacij javnega značaja.

Udeleženci so sprejeli skupno stališče, da je v prihodnje treba bolj poudarjati vlogo proaktivne transparentnosti (npr. proaktivna javna objava informacij in posodabljanje že objavljenih informacij) na področju dostopa do informacij javnega značaja kot orodja za doseganje večje transparentnosti, odgovornosti in odprtosti organov. Udeleženci so se strinjali, da Konvencija Sveta Evrope o dostopu do uradnih dokumentov daje vladam pomembno pravno podlago za spodbujanje demokratičnega upravljanja in odprtosti ter tudi za krepitev participativne demokracije pri uresničevanju drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Udeleženci srečanja so bili enotni, da morajo biti navedena načela, evropski standardi in Konvencija Sveta Evrope o dostopu do uradnih dokumentov temelj za izvrševanje nacionalnih zakonov o dostopu do informacij javnega značaja in pomemben steber za zaščito ustavno zagotovljene človekove pravice, pravice vedeti.

2.7 SPLOŠNA OCENA IN PRIPOROČILA

Splošna ocena in priporočila na področju dostopa do informacij javnega značaja

V letu 2022 je Informacijski pooblaščenec na tem področju obravnaval 971 zadev, od tega 696 pritožb ter 275 zaprosil za neformalna mnenja. Zoper zavrnilne odločbe organov je Informacijski pooblaščenec vsebinsko obravnaval 413 zadev in izdal 368 odločb ter 9 sklepov o zaključku postopka. Povprečen čas reševanja pritožbene zadeve je bil 30 dni.

Tudi v letu 2022 je število pritožbenih zadev ostalo visoko in se je vnovič povečalo glede na leto pred tem (696 v letu 2022, 639 v letu 2021 in 565 v letu 2020), pri čemer se je povečalo število pritožb zoper zavrnilne odločbe, število pritožb zoper molk pa je ostalo na primerljivi ravni kot leto pred tem. Še vedno je bilo največ pritožb vloženih zoper državne organe, spodbudno pa je, da je skupno število pritožb zoper to skupino zavezancev v letu 2022 upadlo (283 v letu 2022 v primerjavi z letom 2021, ko je bilo takih pritožb 338). Znova se je nekoliko povečalo skupno število pritožb zoper občine (122 v letu 2022 v primerjavi s 107 v letu 2021), kar lahko pripišemo času lokalnih volitev, v katerem je bilo na občine zaradi povečanega interesa prosilcev vloženih več zahtev. Iz statističnih podatkov namreč izhaja, da je število pritožb zaradi molka občin nekoliko upadlo (45 v letu 2022 v primerjavi s 46 v letu 2021), kar kaže na to, da se odzivnost občin ni zmanjšala, temveč se je že tretje leto nekoliko izboljšala. Že drugo leto zapored je upadlo tudi število pritožb zoper poslovne subjekte pod prevladujočim vplivom, ki pa že vsa leta ostaja nizko (6).

Glede na to, da se je, ob zmanjšanju števila pritožb zoper državne organe in občine, skupno število pritožbenih zadev povečalo, gre ugotoviti, da se je povečalo število pritožb zoper druge kategorije zavezancev, predvsem zoper javne zavode in druge osebe javnega prava. Gre za skupino zavezancev, ki spada v širši javni sektor in se z zahtevami za dostop do informacij javnega značaja ne srečuje vsakodnevno, zato

ima omejeno poznavanje tega področja. Vprašanja, s katerimi se pri teh zavezancih srečuje Informacijski pooblaščenec, kažejo, da ima ta skupina tudi omejeno poznavanje postopkovnih pravil, to je Zakona o splošnem upravnem postopku, kar še poslabša hitro in učinkovito posredovanje informacij javnega značaja v praksi. Ker gre za večjo specifično skupino zavezancev, Informacijski pooblaščenec poziva Ministrstvo za javno upravo, naj ji nameni več pozornosti, npr. v obliki dodatnega usposabljanja, izdaje mnenj in smernic ... Ker je Informacijski pooblaščenec na področju dostopa do informacij javnega značaja pritožbeni organ, lahko namreč sam zavezancem in javnosti svetuje le neformalno, v okviru dosedanje prakse. Primere svoje prakse Informacijski pooblaščenec redno objavlja na svoji spletni strani, pri čemer se trudi, da je ta ažurna in da so objave pregledno dostopne, vse z namenom olajšati delo zavezancev in seznanjati javnost s pomenom te temeljne človekove pravice. V letu 2022 je Informacijski pooblaščenec prejel 275 pisnih prošenj za neformalno pomoč ali mnenje, odgovoril pa je tudi na 838 zaprosil v okviru telefonskega dežurstva.

Informacijski pooblaščenec pozdravlja aktivno vlogo Ministrstva za javno upravo pri ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o dostopu do uradnih dokumentov (Tromsø konvencija). Gre za prvi zavezujoči mednarodni instrument, ki vsakomur priznava pravico dostopa do uradnih dokumentov, ki jih hranijo javni organi. Konvencija temelji na ugotovitvah, da uresničevanje pravice dostopa do uradnih dokumentov zagotavlja javnosti vir informacij, ji pomaga, da si ustvari mnenje o stanju družbe in javnih organih, krepi integriteto, učinkovitost, uspešnost in odgovornost javnih organov ter s tem pomaga utrjevati njihovo legitimnost. Upošteva tudi, da so vsi uradni dokumenti načeloma javni in da se od tega lahko odstopi samo zaradi varovanja drugih pravic in legitimnih interesov. Na nujnost ratifikacije te konvencije je Informacijski pooblaščenec opozarjal že vse od leta 2009, ko je bila Slovenija v skupini prvih držav, ki so konvencijo podpisale na srečanju pravosodnih ministrov v Tromsu na Norveškem. Po večletni stagnaciji je Slovenija 14. država, ki je to konvencijo ratificirala, kar je vsekakor dobra zaveza k še boljšemu delu v praksi.

Na podlagi konkretnih pritožbenih primerov Informacijski pooblaščenec podaja naslednje ugotovitve in priporočila za delo v prihodnje:

- Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 znova zaznal povečanje števila primerov, v katerih so se zavezanci pri zavrnitvi dostopa sklicevali na zlorabo pravice. Ob tem je ugotovil, da se zavezanci na ta institut pogosto sklicujejo neutemeljeno, svoje odločitve pa ne konkretizirajo in ne argumentirajo v zadostni meri. Kriterije, ki opredeljujejo zlorabo pravice, je v praksi namreč treba razlagati ozko in v vsakem primeru posebej. Utemeljitev obstoja zlorabe pravice mora torej vselej ostati skrajno sredstvo in se sme uporabiti le v primeru, če od organa objektivno ni mogoče pričakovati, da bi zahteve prosilca obravnaval v skladu z določbami ZDIJZ. Ob tem je treba upoštevati, da so se za opredelitev zlorabe pravice v praksi Informacijskega pooblaščenca in sodni praksi že razvili kriteriji, ki naj jim zavezanci, v izogib stroškom in zavlačevanju postopkov, v čim večji meri sledijo.
- Tudi v letu 2022 je Informacijski pooblaščenec ugotovil, da zavezanci pri obravnavi zahtev ne namenijo dovolj pozornosti sestavi ustrezne zavrnilne odločbe. Delno k temu prispeva nezadostno poznavanje postopkovnih pravil (ZUP), delno pa pomanjkljiv ugotovitveni postopek (npr. dostop se zavrne zaradi izjeme, ne da bi organ predhodno preveril, ali z zahtevanimi dokumenti sploh razpolaga). Ker so primeri, s katerimi se zavezanci srečujejo v praksi, vsebinsko in procesno vedno bolj kompleksni ter terjajo poglobljeno poznavanje področja dela organa in dobro poznavanje pravil upravnega postopka, Informacijski pooblaščenec zavezancem predlaga, da kot uradne osebe za dostop do informacij javnega značaja določijo osebe, ki s tovrstnimi znanji razpolagajo, če je potrebno, pa jih napotijo na dodatno izobraževanje.
- Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 v praksi zaznal večje število pritožb prosilcev, ki od zavezancev ne zahtevajo dokumentov, ampak pojasnila, razlage, stališča, ukrepanje ... V zvezi s tem velja opozoriti, da iz definicije informacije javnega značaja, kot jo določa 4. člen ZDIJZ, izhaja, da zavezanci za potrebe prosilca zahtevane informacije niso dolžni ustvariti oz. jo pridobiti, če v času odločanja o zahtevi z njo ne razpolagajo. ZDIJZ ne predstavlja instrumenta za zagotavljanje informiranosti prosilcev izven dometa samega zakona, ki konkretizira pravico pridobivanja že ustvarjenih dokumentov, s katerimi zavezanci dejansko razpolagajo. Informacijski pooblaščenec zavezancem svetuje, da v tovrstnih primerih zahtev prosilcev ne obravnavajo kot zahteve za dostop do informacij javnega značaja, ampak jim odgovorijo (npr. podajo pojasnilo, razloge za neuedbo inšpekcijskega postopka ...) na podlagi področnih predpisov oz. Uredbe o upravnem poslovanju.

VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

3.1 KONCEPT VARSTVA OSEBNIH PODATKOV V REPUBLIKI SLOVENIJI

Koncept varstva osebnih podatkov v Republiki Sloveniji temelji na določbi 38. člena Ustave RS, po kateri je varstvo osebnih podatkov ena izmed zagotovljenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Omenjena določba zagotavlja varstvo osebnih podatkov, prepoveduje uporabo osebnih podatkov v nasprotju z namenom njihovega zbiranja, vsakomur zagotavlja pravico do seznanitve z zbranimi osebnimi podatki, ki se nanašajo nanj, ter pravico do sodnega varstva ob njihovi zlorabi.

Za normativno urejanje varstva osebnih podatkov je pomemben predvsem drugi odstavek 38. člena Ustave RS, ki določa, da zbiranje, obdelovanje, namen uporabe, nadzor in varstvo tajnosti osebnih podatkov določa zakon (splošen, sistemski zakon in področni zakoni). Gre za t. i. obdelovalni model z določenimi pravili za urejanje dopustne obdelave osebnih podatkov na zakonski ravni. Po tem modelu je na področju obdelave osebnih podatkov prepovedano vse, razen tistega, kar je z zakonom izrecno dovoljeno. Vsaka obdelava osebnih podatkov namreč pomeni poseg v z ustavo varovano človekovo pravico. Zato je tak poseg dopusten, če je v zakonu določno opredeljeno, kateri osebni podatki se smejo obdelovati, namen njihove obdelave, zagotovljeno pa mora biti tudi ustrezno varstvo in njihovo zavarovanje. Namen obdelave osebnih podatkov mora biti ustavno dopusten, obdelovati pa se smejo le tisti osebni podatki, ki so primerni in za uresničitev namena nujno potrebni.

Ureditev varstva osebnih podatkov v sistemskem zakonu je potrebna zaradi enotne določitve načel, pravil in obveznosti ter zaradi zapolnitve pravnih praznin, ki bi lahko nastale v področnih zakonih. Ključni sistemski zakon glede varstva osebnih podatkov je bil do 25. 5. 2018 Zakon o varstvu osebnih podatkov.

Varstvo temeljne
človekove pravice
do zasebnosti

V okviru reforme varstva osebnih podatkov na ravni EU pa sta bila 4. 5. 2016 v Uradnem listu EU objavljena ključna gradnika novega zakonodajnega svežnja EU o varstvu osebnih podatkov, in sicer:

- Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. 4. 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) in
- Direktiva (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. 4. 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (Direktiva 2016/680).

Splošna uredba o varstvu podatkov (Splošna uredba; ang. *General Data Protection Regulation (GDPR)*) je začela veljati 25. 5. 2016, uporablja pa se neposredno od 25. 5. 2018. Direktiva (EU) 2016/680 je bila v nacionalno zakonodajo prenesena z Zakonom o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj (ZVOPOKD), ki je začel veljati 31. 12. 2020.

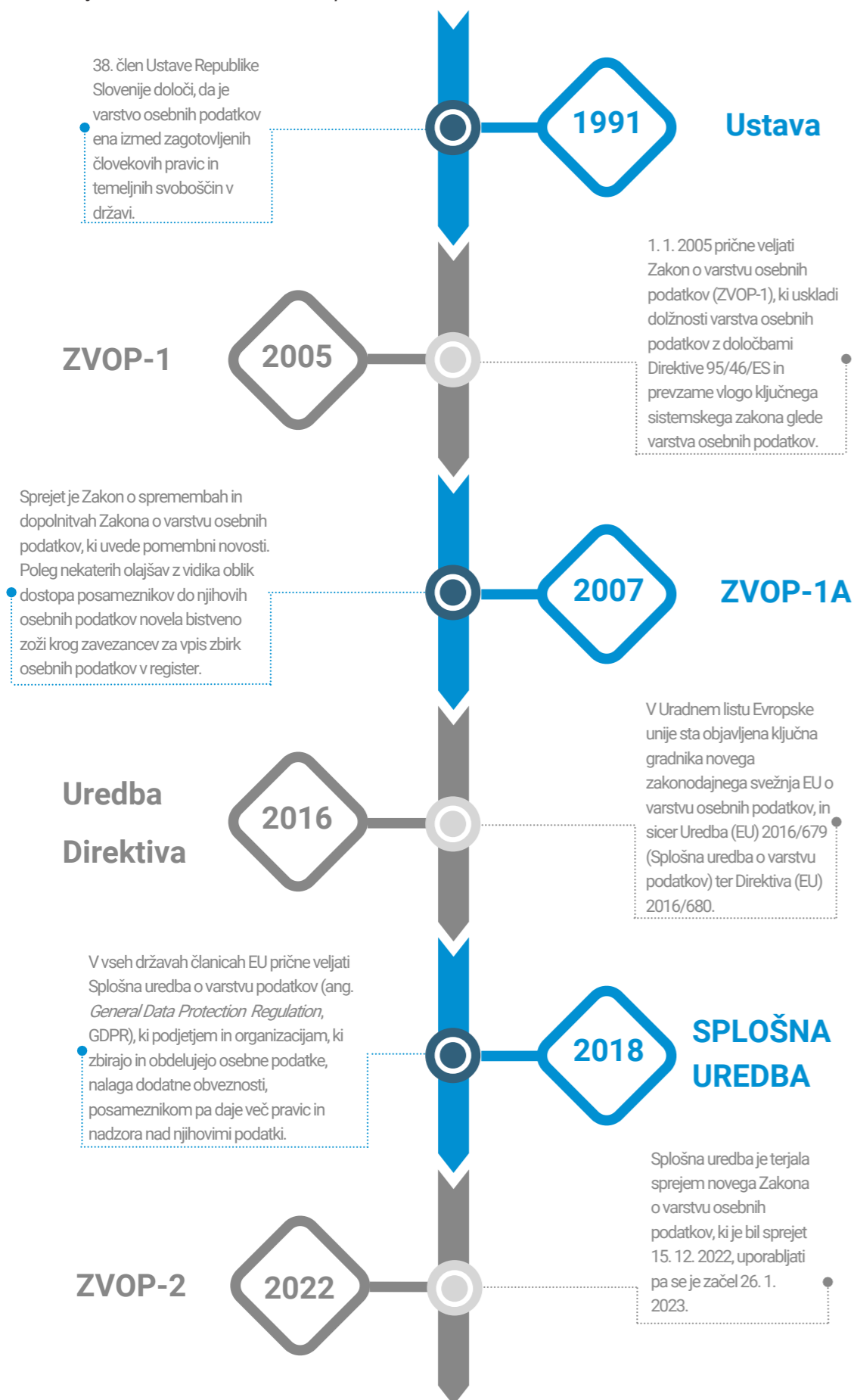
S Splošno uredbo so se okrepile pravice posameznika, poleg obstoječe pravice dostopa do osebnih podatkov ter pravice do popravka še pravica do pozabe, izbrisa, omejitve obdelave, ugovora in prenosljivosti podatkov. Precej večji poudarek je zdaj na transparentnosti obdelave, tj. glede zagotavljanja preglednih in lahko dostopnih informacij posameznikom o obdelavi njihovih podatkov. Splošna uredba določa tudi nove obveznosti upravljavcev in obdelovalcev podatkov, kot so obveznost izvajanja ustreznih varnostnih ukrepov in obveznost uradnega obveščanja o kršitvah varstva osebnih podatkov, imenovanje pooblaščenih oseb za varstvo podatkov, izvajanje ocen učinka. Upravljalci niso več dolžni prijavljati zbirk osebnih podatkov v register zbirk osebnih podatkov, ostajajo pa dolžni sprejema popisa zbirk (t. i. evidence dejavnosti obdelave); te dolžnosti se krepijo in uvajajo tudi za (pogodbene) obdelovalce. Splošna uredba bistveno bolj poudarja načelo odgovornosti in preventivne ukrepe, poleg omenjenih mehanizmov zagotavljanja skladnosti uvaja tudi možnost potrjevanja sektorskih kodeksov ravnanja in certifikacije.

V Splošni uredbi je potrjena obstoječa obveznost držav članic glede ustanovitve neodvisnega nadzornega organa na nacionalni ravni. Njen cilj je tudi vzpostavitev mehanizmov, s katerimi bi zagotovili doslednost pri izvajanju zakonodaje o varstvu podatkov v vsej EU. Bistveno je, da bo v primerih, ko bo obdelava osebnih podatkov potekala v več kot eni državi članici, za nadzor nad temi dejavnostmi po načelu »vse na enem mestu« odgovoren vodilni nadzorni organ, tj. organ tiste države članice, v kateri je glavni ali edini sedež upravljavca ali obdelovalca. Ostali nadzorni organi bodo v postopkih nadzora sodelovali kot zadevni organi.

Splošna uredba zajema tudi ustanovitev Evropskega odbora za varstvo podatkov (EOVP, ang. *European Data Protection Board (EDPB)*). V odboru sodelujejo predstavniki vseh 27 neodvisnih nadzornih organov EU in EGS (Islandija, Norveška in Lihtenštajn), Evropske komisije in Evropskega nadzornika za varstvo podatkov; odbor nadomešča Delovno skupino za varstvo podatkov iz člena 29 (*Article 29 Working Party*).

Splošna uredba je terjala sprejem novega Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2), s katerim bi se v Republiki Sloveniji zagotovilo izvajanje navedene uredbe. Novi Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) je bil sprejet šele 15. 12. 2022 in se je začel uporabljati 26. 1. 2023.

Časovni razvoj Zakona o varstvu osebnih podatkov.

3.2 NADZOR V LETU 2022

3.2.1 INŠPEKCIJSKI NADZOR

Postopek inšpekcijskega nadzora, ki ga izvaja Informacijski pooblaščenec oz. državni nadzorniki za varstvo osebnih podatkov, poleg Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1), Zakona o Informacijskem pooblaščenecu (ZInfP), Splošne uredbe in Zakona o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj (ZVOPOKD) urejata še Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) in Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP). Informacijski pooblaščenec v inšpekcijskih postopkih nadzira izvajanje določb Splošne uredbe, ZVOP-1 in vseh tistih predpisov, ki urejajo področje varstva osebnih podatkov.

V okviru inšpekcijskega nadzora Informacijski pooblaščenec nadzira zlasti:

- zakonitost in preglednost obdelave osebnih podatkov;
- ustreznost ukrepov varnosti osebnih podatkov ter izvajanje postopkov in ukrepov za zagotovitev varnosti osebnih podatkov;
- izvajanje določb Splošne uredbe, ki urejajo posebne izraze načela odgovornosti (uradno obveščanje nadzornih organov in posameznikov o kršitvi varnosti, ocene učinka, pooblaščenec osebe za varstvo osebnih podatkov, evidence dejavnosti obdelav);
- izvajanje določb Splošne uredbe glede prenosa osebnih podatkov v tretje države ali mednarodne organizacije in glede njihovega posredovanja tujim uporabnikom osebnih podatkov;
- izvajanje določb Splošne uredbe glede obdelave na podlagi pogodbe o obdelavi osebnih podatkov.

Splošna uredba daje Informacijskemu pooblaščenecu v 58. členu naslednja inšpekcijska pooblastila:

1. Preiskovalna pooblastila:

- da upravljavcu in obdelovalcu ter, če je ustrezno, predstavniku upravljavca ali obdelovalca odredi, naj zagotovi vse informacije, ki jih potrebuje za opravljanje svojih nalog;
- da izvaja preiskave v obliki pregledov na področju varstva podatkov;
- da izvaja preglede potrdil skladnosti obdelav (certifikatov);
- da upravljavca ali obdelovalca uradno obvesti o domnevni kršitvi Splošne uredbe;
- da od upravljavca ali obdelovalca pridobi dostop do vseh osebnih podatkov in informacij, ki jih potrebuje za opravljanje svojih nalog;
- da pridobi dostop do vseh prostorov upravljavca ali obdelovalca, vključno z vso opremo in sredstvi za obdelavo podatkov, v skladu s pravom EU ali postopkovnim pravom države članice.

2. Popravljalna pooblastila:

- da upravljavcu ali obdelovalcu izda opozorilo, da bi predvidena dejanja obdelave verjetno kršila določbe Splošne uredbe;
- da upravljavcu ali obdelovalcu izreče opomin, kadar so bile z dejanji obdelave kršene določbe Splošne uredbe;
- da upravljavcu ali obdelovalcu odredi, naj ugotovi zahteve posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, glede uresničevanja njegovih pravic na podlagi Splošne uredbe;
- da upravljavcu ali obdelovalcu odredi, naj dejanja obdelave, če je to ustrezno, na določen način in v določenem roku uskladi z določbami Splošne uredbe;
- da upravljavcu odredi, naj posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, obvesti o kršitvi varstva osebnih podatkov;
- da uvede začasno ali dokončno omejitev obdelave, vključno s prepovedjo obdelave;
- da v zvezi s pravico posameznika odredi popravek ali izbris osebnih podatkov oz. omejitev obdelave ter o takšnih ukrepih uradno obvesti uporabnike, katerih osebni podatki so bili razkriti;
- da prekliče potrdilo ali organu za potrjevanje odredi preklic potrdila, izdanega v skladu z 42. in 43. členom, ali da organu za potrjevanje odredi, naj ne izda potrdila, kadar zahteve v zvezi s potrdilom niso ali niso več izpolnjene;
- da glede na okoliščine posameznega primera poleg ali namesto ukrepov iz tega odstavka naloži upravno globo v skladu s 83. členom;
- da odredi prekinitev prenosov podatkov uporabniku v tretji državi ali mednarodni organizaciji.

Informacijski pooblaščenec je leta 2022 zaradi suma kršitev določb Splošne uredbe in/ali ZVOP-1 vodil 1.030 inšpekcijskih zadev, od tega 282 v javnem in 748 v zasebnem sektorju. Na podlagi prijav je Informacijski pooblaščenec uvedel skupno 999 inšpekcijskih postopkov. V javnem sektorju je 262 inšpekcijskih postopkov pričel na podlagi prejetih prijav, 20 pa na lastno pobudo, v zasebnem pa je vodil 737 postopkov na podlagi prejetih prijav, 11 postopkov pa je uvedel na lastno pobudo.

Prijave, ki jih je prejel Informacijski pooblaščenec, so se nanašale na naslednje sume kršitev določb Splošne uredbe in ZVOP-1:

Sum kršitve	Število prijav
Nezakonito razkrivanje, posredovanje osebnih podatkov nepooblaščenim uporabnikom in nezakonita objava osebnih podatkov	242
Nezakonito zbiranje oz. zahtevanje osebnih podatkov	185
Nezakonito izvajanje videonadzora	155
Nezakonita obdelava osebnih podatkov pri izvajanju neposrednega trženja	62
Neustrezno zavarovanje osebnih podatkov	55
Hekerski napadi in vdori v informacijske sisteme	23
Piškotki	19
Nezakonit vpogled v osebne podatke	10
Kršitev pravice do informacij po 13. členu	8
Zavrnitev izbrisa osebnih podatkov	5
Zavrnitev posredovanja osebnih podatkov	5
Obdelava osebnih podatkov v nasprotju z namenom zbiranja	4
Razno – obdelava osebnih podatkov po poteku roka hrambe, uporaba netočnih podatkov, kršitev pravice do seznanitve z osebnimi podatki in pravice do ugovora, sumi kršitev, ki ne sodijo v pristojnost Informacijskega pooblaščenca	72
Skupaj prijav	845

3.2.2 INŠPEKCIJSKI NADZOR V JAVNEM SEKTORJU

Zaradi suma kršitev določb Splošne uredbe in/ali ZVOP-1 je Informacijski pooblaščenec zoper zavezanca v javnem sektorju leta 2022 vodil 282 zadev, 262 jih je začel na podlagi prejetih prijav, 20 pa na lastno pobudo.

Informacijski pooblaščenec je 61 prijaviteljem pisno pojasnil, zakaj v prijavi opisano ravnanje ne pomeni kršitve zakonodaje s področja varstva osebnih podatkov, v 27 primerih pa je po proučitvi prijav zaključil, da uvedba inšpekcijskega postopka ne bi bila smiselna, ker je šlo za enkratna dejanja oz. kršitve varstva osebnih podatkov v preteklosti, ki jih z inšpekcijskimi ukrepi za nazaj ni več mogoče preprečiti ali odpraviti. V teh primerih je zoper 11 kršiteljev uvedel postopke o prekršku oz. jim je izrekel ukrepe v skladu z Zakonom o prekrških (ZP-1), v 15 primerih je ocenil, da uvedba postopka o prekršku ne bi bila smotrna, ker je v prijavi opisano ravnanje predstavljalo prekršek neznatnega pomena, v enem primeru pa postopka ni uvedel zaradi zastaranja pregona. V 29 zadevah Informacijski pooblaščenec postopka ni uvedel, saj so bile zatrjevane nepravilnosti že odpravljene. 26 prijaviteljev je Informacijski pooblaščenec napotil na pravice posameznika po Splošni uredbi (predvsem na pravice do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki), v štirih primerih pa postopka ni uvedel, ker iz prijave ni bilo razvidno, za kakšno kršitev naj bi šlo, prijavitelj pa po pozivu prijave ni dopolnil oz. v prijavi ni posredoval svojih podatkov, zaradi česar ga Informacijski pooblaščenec niti ni mogel pozvati k posredovanju dodatnih podatkov, ki bi bili potrebni za uvedbo inšpekcijskega postopka.

V 23 zadevah prijavitelji pri utemeljevanju kršitve niso navedli ustreznih dokazov, v 33 zadevah pa je Informacijski pooblaščenec ugotovil, da za zatrjevane kršitve ni pristojen. V štirih zadevah je Informacijski pooblaščenec vlogo odstopil pristojnemu organu.

Informacijski pooblaščenec je leta 2022 zavezancem v javnem sektorju izdal 17 t. i. predodločb¹ ter pet ureditvenih odločb, vse ostale kršitve so zavezanci sami prostovoljno odpravili takoj po pozivu državnega nadzornika za varstvo osebnih podatkov.

Leta 2022 je bilo v javnem sektorju 156 inšpekcijskih postopkov zaključenih z izdajo sklepa o ustavitvi postopka. Informacijski pooblaščenec je 47 postopkov ustavil, ker so zavezanci ugotovljene nepravilnosti odpravili, v 61 postopkih ni zaznal kršitev določb Splošne uredbe ali ZVOP-1, v 13 primerih ni bilo predloženih dovolj dokazov za nadaljevanje postopka, 35 postopkov pa je ustavil zato, ker je šlo za kršitve, ki so predstavljale enkratna dejanja v preteklosti, ki jih z inšpekcijskimi ukrepi za nazaj ni bilo več mogoče odpraviti.

3.2.3 INŠPEKCIJSKI NADZOR V ZASEBNEM SEKTORJU

Informacijski pooblaščenec je zoper zavezanca v zasebnem sektorju vodil 748 zadev, od tega jih je 737 vodil na podlagi prejetih prijav, 11 postopkov pa je uvedel na lastno pobudo. 156 postopkov je bilo uvedenih po iniciativi drugih nadzornih organov v EU v okviru čezmejnega sodelovanja; v slednjih je Informacijski pooblaščenec sodeloval kot zadevni organ (več v poglavju 3.2.6.).

Po proučitvi prijav je Informacijski pooblaščenec 99 prijaviteljev obvestil, da postopka inšpekcijskega nadzora ne bo uvedel, ker iz prijave ne izhaja sum kršitev določb Splošne uredbe in ZVOP-1, 59 prijaviteljev pa je napotil na pravice, ki jih morajo pri upravljavcih osebnih podatkov uveljavljati sami, največkrat na pravico do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki in na pravico do ugovora. V 18 primerih Informacijski pooblaščenec inšpekcijskega postopka ni uvedel, ker je šlo za enkratna dejanja oz. kršitve varstva osebnih podatkov v preteklosti in teh kršitev z inšpekcijskimi ukrepi za nazaj ni bilo več možno preprečiti ali odpraviti. Ugotovljene kršitve je obravnaval v okviru pristojnosti, ki jih ima kot prekrškovni organ, in sicer je 11 kršiteljem izrekel ukrep po ZP-1, v sedmih primerih je ocenil, da ukrepa po ZP-1 ne bo izrekel, ker gre za prekršek neznatnega pomena. V 87 primerih Informacijski pooblaščenec ni uvedel postopka, ker niso bili predloženi ustrezni dokazi, ki bi zatrjevano kršitev utemeljevali, v 74 primerih pa za ukrepanje ni bil pristojen. V 30 primerih inšpekcijski postopek ni bil uveden, ker je kršitelj nepravilnosti že odpravil. V 29 zadevah je Informacijski pooblaščenec vlogo odstopil pristojnemu organu.

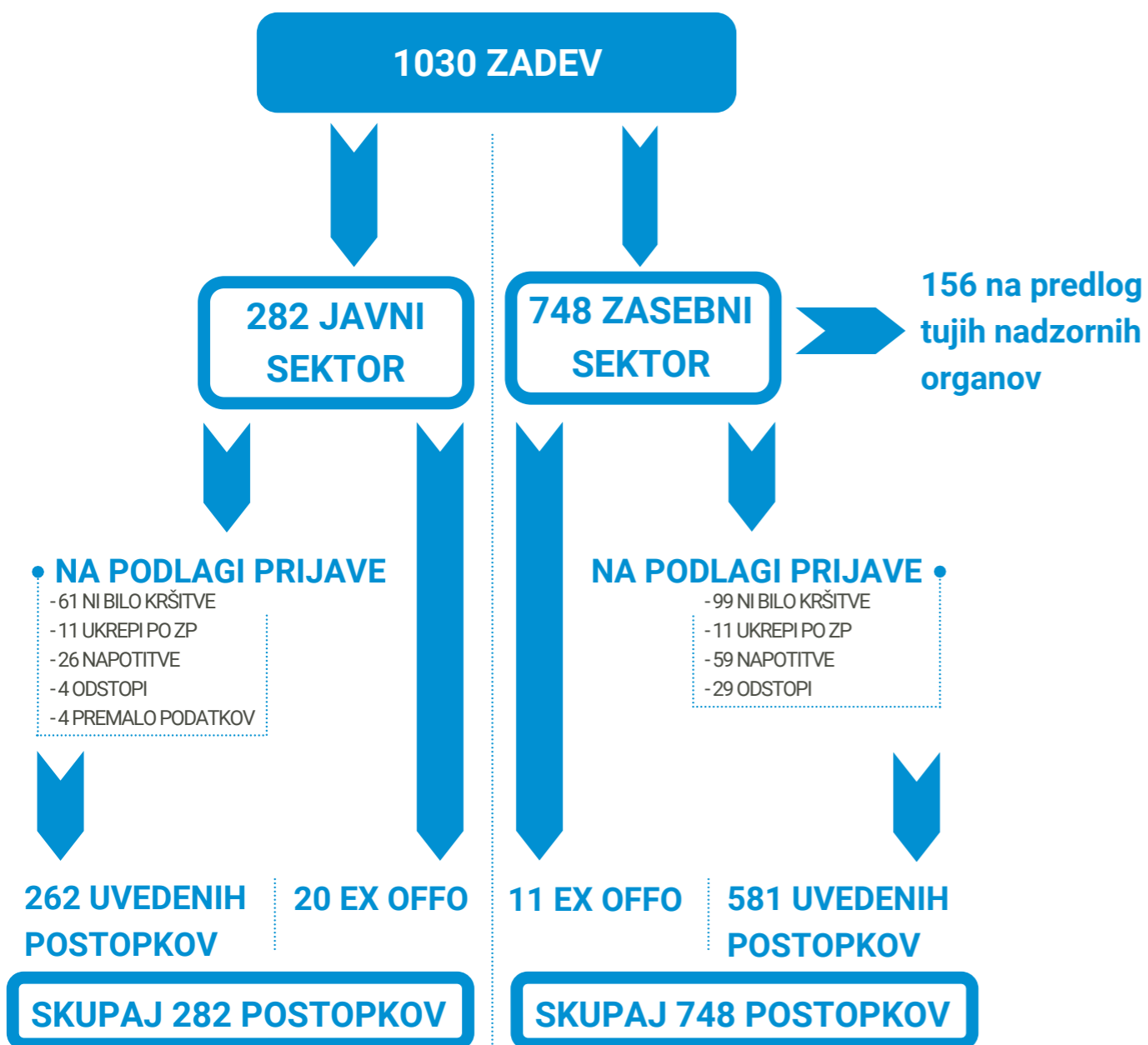
Informacijski pooblaščenec je leta 2022 zavezancem v zasebnem sektorju izdal 67 t. i. predodločb ter 10 ureditvenih odločb, preostale kršitve so zavezanci sami prostovoljno odpravili takoj po pozivu državnega nadzornika za varstvo osebnih podatkov.

Leta 2022 je Informacijski pooblaščenec pri zavezancih v zasebnem sektorju s sklepom ustavil 212 postopkov: 63 postopkov je ustavil, ker ni zaznal kršitev določb ZVOP-1, 99 postopkov je ustavil po tem, ko so zavezanci odpravili ugotovljene nepravilnosti, 22 postopkov je zaključil, ker v zvezi z ugotovljenimi prekrški ni bilo mogoče izreči inšpekcijskih ukrepov, saj je šlo za enkratna dejanja v preteklosti, v 22 primerih ni bilo predloženih dovolj dokazov za nadaljevanje postopka, pet postopkov je ustavil zaradi prenehanja zavezanca (pravne osebe), en postopek pa je ustavil zaradi nepristojnosti.

Informacijski pooblaščenec je prejel eno sodbo Upravnega sodišča RS v zvezi s tožbo, vloženo leta 2017 zoper izdano opozorilo, glede katerega je Upravno sodišče v letu 2019 že izdalo sodbo, s katero je tožbenemu zahtevku ugodilo in izpodbijani akt odpravilo, vendar ni odločilo o zahtevku tožeče stranke glede izbrisa opozorila iz arhiva Informacijskega pooblaščenca. Sodišče je izdalo dopolnilno sodbo in tožbeni zahtevek zavrnilo.

¹Informacijski pooblaščenec mora v primeru, ko ugotovi nezakonito obdelavo osebnih podatkov, pred izdajo odločbe, s katero odredi prenehanje takšne obdelave, zavezanca skladno z načelom zaslišanja stranke (9. člen ZUP) predhodno seznaniti s tem, zakaj po njegovem mnenju za predmetno obdelavo osebnih podatkov nima pravne podlage, ter ga seznaniti z argumenti, ki njegovo mnenje potrjujejo. Zavezancu je namreč glede na sodno prakso treba pred izdajo ureditvene odločbe dati možnost, da se izjavi do stališča Informacijskega pooblaščenca (načelo kontradiktornosti strank). To v praksi pomeni, da zavezanci po seznanitvi z argumenti Informacijskega pooblaščenca v večini primerov sami nehajo nezakonito obdelovati osebne podatke, zato izdaja ureditvene odločbe ni več potrebna.

Pregled inšpekcijskih zadev v javnem in zasebnem sektorju leta 2022.

3.2.4 PRIJAVA KRŠITEV VARNOSTI OSEBNIH PODATKOV

Skladno s 33. členom Splošne uredbe so zavezanci nadzorni organ (Informacijskega pooblaščenca) dolžni obvestiti o zaznanih kršitvah varnosti osebnih podatkov, če je verjetno, da bi bile s kršitvijo ogrožene pravice in svoboščine posameznikov. Obvestilo je treba podati takoj po zaznani kršitvi, najpozneje pa v 72 urah. Kadar je verjetno, da bo kršitev varnosti osebnih podatkov povzročila veliko tveganje za pravice in svoboščine posameznikov, mora upravljavec o kršitvi obvestiti tudi posameznika, na katerega se osebni podatki nanašajo. V primeru hudih kršitev lahko Informacijski pooblaščenec zavezancu naloži, da mora o kršitvi obvestiti tudi prizadete posameznike.

Informacijski pooblaščenec je leta 2022 prejel 86 uradnih obvestil o kršitvi varnosti osebnih podatkov, t. i. samoprijav, ki so jih poslali zavezanci. 45 obvestil so poslali zavezanci iz zasebnega sektorja (npr. banke, trgovska podjetja, zavarovalnice), 41 pa zavezanci iz javnega sektorja (predvsem zdravstvene in izobraževalne ustanove).

Kršitve varnosti osebnih podatkov (86) so se nanašale na:

- posredovanje dokumentov z osebnimi podatki (npr. zdravniških izvidov, računov, dokumentov v upravnih postopkih, debetne kartice) napačnim osebam kot posledica nenamerne človeške napake ali netočnih podatkov v zbirkah osebnih podatkov (npr. e-naslovov strank) – 24,
- hekerski vdor – 13,
- nepooblaščen dostop do osebnih podatkov oz. njihova obdelava s strani zaposlenih – 13,
- nezakonito razkritje osebnih podatkov nepooblaščenim osebam – 11,
- izgubo ali krajo prenosnega računalnika ali drugih nosilcev osebnih podatkov (USB-ključek, zdravstveni karton, zvezek z osebnimi podatki strank) – 7,
- nezakonita uporaba osebnih podatkov za druge namene – 5,
- neustrezno zagotavljanje varnosti osebnih podatkov – 4,
- izgubo dostopa do osebnih podatkov (onemogočanje dostopa do podatkov zaradi kriptiranja z zlonamerno programsko kodo, t. i. izsiljevalski virus, izguba ali kraja uporabniškega imena in gesla) – 4,
- nezakonito objavo osebnih podatkov 4 (od tega na spletu 3),
- razkritje osebnih podatkov zaradi napake v aplikaciji oz. tehnične napake – 1.

Informacijski pooblaščenec je v pomoč upravljavcem na [svoji spletni strani](#) pojasnil, katere kršitve pomenijo kršitve varnosti v smislu Splošne uredbe ter o katerih kršitvah in v kolikšnem času so ga dolžni obvestiti. Za obveščanje je odprl namenski e-poštni predal (prijava-krsitev@ip-rs.si), na spletni strani je dostopen tudi obrazec »Uradno obvestilo o kršitvi varnosti osebnih podatkov«, ki ga lahko upravljavci uporabijo za obveščanje, objavljene pa so tudi smernice Evropskega odbora za varstvo podatkov v zvezi z uradnim obvestilom o kršitvi varstva osebnih podatkov in infografika *Prijava kršitev varnosti (Data Breach Notification)*.

3.2.5 PRAVICE POSAMEZNIKOV

Pravica do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki je zagotovljena vsakemu posamezniku v tretjem odstavku 38. člena Ustave RS in v 15. členu Splošne uredbe. Postopkovna pravila so urejena v 11. in 12. členu Splošne uredbe. Po 15. členu Splošne uredbe je posameznik upravičen, da mu upravljavec na njegovo zahtevo: (1) potrdi, ali se v zvezi z njim obdelujejo osebni podatki; (2) omogoči vpogled ali posreduje reprodukcijo teh osebnih podatkov, torej zagotovi dostop do njihove vsebine; (3) če se osebni podatki posameznika pri upravljavcu res obdelujejo, je posameznik upravičen do naslednjih dodatnih informacij:

- namen obdelave podatkov,
- vrste podatkov,
- uporabniki podatkov,
- obdobje hrambe podatkov,
- obstoj pravic posameznika v zvezi z njegovimi podatki,
- vir podatkov in
- obstoj avtomatiziranega sprejemanja odločitev, vključno z oblikovanjem profilov, ter informacije o razlogih zanj, pa tudi pomen in predvidene posledice take obdelave za posameznika, na katerega se osebni podatki nanašajo.

Splošna uredba ureja še nekatere druge pravice posameznikov, ki se uveljavljajo na zahtevo:

1. Pravica do prenosljivosti osebnih podatkov, ki pomeni možnost, da posameznik doseže prenos osebnih podatkov, ki se obdelujejo v avtomatizirani obliki, drugemu upravljavcu na način, da se lahko ti podatki v enaki obliki vključijo oz. uporabljajo pri drugem upravljavcu. Lahko pa te podatke posameznik na enak način pridobi tudi sam.
2. Pravica do ugovora, ki pomeni, da lahko posameznik pod določenimi pogoji (npr. če se podatki obdelujejo za neposredno trženje) doseže, da upravljavec določene obdelave ne sme več izvajati.
3. Pravica do ugovora zoper upravljavčevo odločitev o posamezniku (npr. o njegovih pravicah in dolžnostih), če je bila odločitev sprejeta izključno z avtomatizirano obdelavo osebnih podatkov.
4. Pravica do popravka, ki pomeni možnost, da posameznik doseže, da upravljavec izvede popravek ali dopolnitev netočnih ali nepopolnih podatkov, ki se vodijo pri njem.
5. Pravica do izbrisa, ki pomeni, da mora upravljavec pod določenimi pogoji izbrisati osebne podatke – tipični so neobstoj pravne podlage za obdelavo podatkov, neobstoj zakonitega namena za obdelavo podatkov in zahteva področnega predpisa, da se podatki izbrišejo.
6. Pravica do omejitve obdelave, ki omogoča popolno ali delno ter dolgoročno ali začasno blokado določene obdelave osebnih podatkov pod določenimi pogoji.

Glede na določbe 12. člena Splošne uredbe mora upravljavec osebnih podatkov o posameznikovi zahtevi odločiti v enem mesecu. Posredovanje osebnih podatkov in dodatnih informacij posamezniku je praviloma brezplačno. Če upravljavec posamezniku ne odgovori v predpisanem roku ali če njegovo zahtevo zavrne, lahko posameznik vloži pritožbo pri Informacijskem pooblaščenca.

Za zahteve posameznikov, ki se nanašajo na področje preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj ter izvrševanja kazenskih sankcij, se uporablja ZVOPOKD. ZVOPOKD velja za obdelave osebnih podatkov, ki jih policija, državna tožilstva, Uprava Republike Slovenije za probacijo, Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij in drugi državni organi Republike Slovenije, ki so zakonsko določeni kot pristojni za področja preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, obdelujejo za namene izvrševanja navedenih pristojnosti. Skladno s Splošno uredbo in ZVOPOKD je Informacijski pooblaščenec pritožbeni organ za uveljavljanje vseh pravic, ne le pravice do seznanitve, kot je veljalo po ZVOP-1 (ki se je v letu 2022 še uporabljal za zahteve posameznikov, ki so se nanašale na področje preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj ter izvrševanja kazenskih sankcij, in sicer v zvezi z zahtevami, podanimi pred uveljavitvijo ZVOPOKD, ter za zahteve upravljavcem, ki niso zavezanci niti po Splošni uredbi niti po ZVOPOKD).

Informacijski pooblaščenec na pritožbeni stopnji odloča tudi o posebnih pravicah glede seznanitve z zdravstveno dokumentacijo po ZPacP, in sicer o:

1. pravici pacienta do seznanitve z lastno zdravstveno dokumentacijo, ki vključuje tudi pravico do pridobitve pojasnil o vsebini dokumentacije in pravico dajanja pripomb na vsebino zdravstvene dokumentacije;
2. pravici svojcev in drugih upravičenih oseb do seznanitve z zdravstveno dokumentacijo umrlega pacienta;
3. pravici določenih drugih oseb do seznanitve z zdravstveno dokumentacijo pacienta.

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 prejel 137 pritožb posameznikov v zvezi s kršitvami pravice do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki, pravice do seznanitve z lastno zdravstveno dokumentacijo in pravice do seznanitve z zdravstveno dokumentacijo s strani drugih upravičenih oseb. Posamezniki se vedno bolj zavedajo ustavne pravice do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki, številni upravljavci pa še vedno ne izpolnjujejo svojih obveznosti in posameznikom ne omogočajo izvrševanja pravic, ki jim jih zagotavljajo različni predpisi.

Od 137 prejetih pritožb posameznikov se je 81 pritožb nanašalo na pravico do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki po Splošni uredbi, 32 pritožb se je nanašalo na pravico do seznanitve z zdravstveno dokumentacijo po ZPacP (od tega 27 na pravico do seznanitve z lastno zdravstveno dokumentacijo in pet na pravico do seznanitve z zdravstveno dokumentacijo po pacientovi smrti), 21 pritožb se je nanašalo na pravico do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki po ZVOPOKD ter tri pritožbe na pravico do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki po ZVOP-1.

Vložene pritožbe so v 98 primerih zadevale upravljavce iz javnega sektorja (zlasti ministrstva in organe v njihovi sestavi, šole, javne zdravstvene zavode in centre za socialno delo), 39 pritožb pa se je nanašalo na upravljavce iz zasebnega sektorja (npr. banke, zavarovalnice, operaterje elektronskih komunikacij, trgovska podjetja in druge gospodarske družbe).

V 44 primerih (torej v 32,12 %) so se posamezniki pritožili, ker jim upravljavci na njihove zahteve sploh niso odgovorili oz. so bili v molku, drugi pa so se pritožili zato, ker so upravljavci njihove vloge zavrnil ali ker jim niso posredovali vseh zahtevanih podatkov. Razlog za molk je bil (glede na odziv po prejemu poziva Informacijskega pooblaščenca) pri večini upravljavcev nepoznavanje pravice posameznikov do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki in dolžnosti upravljavcev v zvezi z njenim izvrševanjem.

V 47 primerih, ki so se vodili zaradi molka upravljavca (vključno s postopki, ki so se začeli pred letom 2022), so upravljavci po prejemu poziva Informacijskega pooblaščenca o zahtevah posameznikov odločili na način, da so jim posredovali zahtevane podatke in dokumente ali pa so zahteve obrazloženo zavrnil s formalnim obvestilom (zoper katerega je možna vsebinska pritožba), zaradi česar je Informacijski pooblaščenec postopke ustavil. Trije posamezniki so Informacijskega pooblaščenca po vložitvi pritožbe obvestili, da pritožbe umikajo, ker so s strani upravljavca prejeli ustrezna pojasnila in podatke, Informacijski pooblaščenec pa je nato postopke s sklepom ustavil.

Leta 2022 je Informacijski pooblaščenec, vključno s postopkom, začetim v letu 2018, izdal 53 upravnih odločb v zvezi s seznanitvijo z lastnimi osebnimi podatki. V 15 odločbah je pritožbam posameznikov v celoti ugodil in upravljavcem naložil posredovanje določenih osebnih podatkov, v 10 primerih je pritožbam ugodil delno, z 28 odločbami pa je pritožbe posameznikov kot neutemeljene zavrnil. Upravljavec je zoper odločitvi Informacijskega pooblaščenca sprožil upravni spor pred Upravnim sodiščem RS, in sicer zoper ugodilni odločbi, izdani v letu 2022 (obe sta se nanašali na istega upravljavca). Informacijski pooblaščenec je s sklepom zavrnil 18 pritožb, in sicer zaradi postopkovnih pomanjkljivosti (nepopolna, prepozna ali preuranjena vloga, vloga se ni nanašala na pravico do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki oz. Informacijski pooblaščenec za obravnavo ni bil pristojen). 13 posameznikom je Informacijski pooblaščenec posredoval predlog za ravnanje, eno pritožbo pa je odstopil v reševanje pristojnemu organu.

V zvezi s pritožbami po ZVOPOKD je Informacijski pooblaščenec izdal devet odločb, in sicer je v šestih odločbah pritožbam posameznikov v celoti ugodil, v enem primeru je pritožbi ugodil delno, z dvema odločbama pa je pritožbi posameznikov kot neutemeljeni zavrnil. V eni zadevi je pritožbo posameznika zavrnil (iz postopkovnih oz. formalnih razlogov), v eni zadevi pa je postopek ustavil (zaradi umika pritožbe). Zoper eno zavrnilno odločbo, izdano v letu 2022, je posameznik vložil tožbo pred Upravnim sodiščem RS.

Leta 2022 je Informacijski pooblaščenec obravnaval tudi eno pritožbo zaradi kršitve pravice do popravka po 16. členu Splošne uredbe in 22 pritožb zaradi kršitve pravice do izbrisa po 17. členu Splošne uredbe. Vključno s postopki, začeti v preteklih letih, je Informacijski pooblaščenec zaradi kršitve pravice do izbrisa in ugovora izdal pet odločb, in sicer je v treh zadevah pritožbe zavrnil, eni je delno, eni pa v celoti ugodil. Zoper eno zavrnilno in eno ugodilno odločbo sta upravljavec oz. posameznik vložila tožbo pred Upravnim sodiščem RS. V sedmih zadevah je bila nadalje pritožba zavržena (ker je bila nedovoljena, prepozna, ni bila dopolnjena oz. posameznik ni uveljavljal kakšne svoje pravice oz. pravne koristi), v eni je bil postopek ustavljen (zaradi umika pritožbe), v dveh zadevah pa je Informacijski pooblaščenec posamezniku podal predlog za ravnanje.

3.2.6 SODELOVANJE PRI ČEZMEJNIH INŠPEKCIJSKIH NADZORIH

Splošna uredba v 7. poglavju zapoveduje tesno sodelovanje med nadzornimi organi za varstvo osebnih podatkov v državah članicah EU in EGS (Islandija, Norveška in Lihtenštajn) pri čezmejnih primerih, in sicer prek naslednjih mehanizmov:

- **po načelu »vse na enem mestu« (ang. *one stop shop*)**, ki predvideva, da postopek nadzora v čezmejnem primeru obdelave osebnih podatkov vodi t. i. vodilni organ in pri tem sodeluje z drugimi organi za varstvo osebnih podatkov (60. člen Splošne uredbe);
- **vzajemna pomoč** med organi za varstvo osebnih podatkov v državah članicah EU (61. člen Splošne uredbe);
- **skupno ukrepanje** organov za varstvo osebnih podatkov v državah članicah EU (62. člen Splošne uredbe).

Sodelovanje po načelu »vse na enem mestu« se lahko prične, ko je ugotovljeno, kateri nadzorni organ bo v postopku prevzel vlogo vodilnega in kateri organ(i) bodo sodelovali kot zadevni organi. Vodilni organ prihaja iz tiste države članice EGS, kjer ima upravljavec osebnih podatkov, ki posluje čezmejno, glavno ustanovitev – sedež, ki prevzema odgovornost za obdelavo osebnih podatkov. Nadzorni organi iz drugih držav članic EGS pa se postopku nadzora priključijo kot zadevni organi, kadar ima upravljavec na njihovem ozemlju npr. podružnice ali poslovne enote oz. kadar obdelava osebnih podatkov pomembno vpliva na posameznike v teh državah članicah. Glavni organ v postopku inšpekcijskega nadzora vodi sodelovanje z drugimi organi ter pripravi osnutek odločbe, zadevni organi pa lahko izrazijo svoje zadržke. V primeru nestrinjanja med vodilnim in zadevnimi organi o sporu odloči Evropski odbor za varstvo osebnih podatkov (EOVP).

Sodelovanje v okviru vseh treh mehanizmov poteka prek informacijskega sistema za notranji trg (*Internal Market Information System*, sistem IMI) Evropske komisije; ta zagotavlja varno in zaupno komunikacijo med nadzornimi organi ter omogoča izvajanje posameznih faz in postopkov čezmejnega sodelovanja v za to določenih rokih.

V letu 2022 je bil Informacijski pooblaščenec udeležen v skupno 368 postopkih sodelovanja po 60. in 61. členu Splošne uredbe v zvezi z upravljavci, ki izvajajo čezmejno obdelavo osebnih podatkov. V 182 novo pričetih postopkih sodelovanja pri čezmejnim nadzoru po 60. členu Splošne uredbe je Informacijski pooblaščenec nastopal kot zadevni organ (po 56. členu Splošne uredbe), v osmih primerih pa je bil v vlogi vodilnega organa.

Sodelovanje Informacijskega pooblaščenca v čezmejnih postopkih nadzora po 60. in 61. členu.

2022	368 POSTOPKOV
2021	216 POSTOPKOV
2020	200 POSTOPKOV
2019	148 POSTOPKOV

Temelj za izvedbo čezmejnega sodelovanja po 60. členu Splošne uredbe je opredelitev vodilnega in zadevnih nadzornih organov po 56. členu Splošne uredbe. Informacijski pooblaščenec se opredeli za zadevni nadzorni organ predvsem:

- ker ima upravljavec osebnih podatkov, zoper katerega teče postopek v drugi državi članici, v Sloveniji poslovno enoto ali je bil tu ustanovljen,
- ker storitve upravljavca, zoper katerega teče postopek v drugi državi članici, uporabljajo posamezniki v Sloveniji in jih vprašanje domnevne kršitve varstva osebnih podatkov pomembno zadeva. Tudi v primerih priljubljenih ponudnikov komunikacijskih spletnih storitev, kot so Facebook, Google, Amazon, Apple, PayPal, WhatsApp, Instagram, Microsoft itd.

Postopki sodelovanja po 60. členu Splošne uredbe (»vse na enem mestu«)

Na temelju postopkov določitve vodilnega in zadevnih nadzornih organov je Informacijski pooblaščenec v letu 2022 **obravnal 190 novih zadev** čezmejnega sodelovanja pri nadzoru nad podjetji, ki poslujejo čezmejno, poleg postopkov, začelih pred letom 2022, ki so še v teku. V teh postopkih je pričakovano sprejem odločitve nadzornih organov po 60. členu Splošne uredbe, po načelu »vse na enem mestu«. Vodilni nadzorni organ v največjem številu primerov predstavlja irski nadzorni organ, pogosto v tej vlogi nastopajo tudi nadzorni organi Luksemburga, Francije, Nizozemske, Nemčije, Francije in Avstrije. V osmih čezmejnih primerih po 60. členu Splošne uredbe je šlo za upravljavca s sedežem iz Slovenije, kjer je vlogo vodilnega organa prevzel Informacijski pooblaščenec.

11 postopkov čezmejnega sodelovanja je sprožil Informacijski pooblaščenec, in sicer na podlagi prejete prijave oz. pritožbe zoper ravnanje zavezanca, ki je ustanovljen v drugi članici EU ali pa ima ustanovitve v različnih članicah v EU oz. so dejanja obdelave osebnih podatkov zadevala posameznike iz različnih držav članic EU. Med drugim so ti postopki zadevali prijave kršitev varstva osebnih podatkov ter pomanjkljivo zavarovanje osebnih podatkov, nesorazmerne zahteve po posredovanju osebnih podatkov in neustrezno obveščanje o obdelavi osebnih podatkov.

182 tovrstnih postopkov je bilo pričetih s strani drugih organov v EU in Informacijski pooblaščenec v teh postopkih sodeluje kot zadevni organ. Primeri niso zadevali le storitev priljubljenih spletnih velikanov (Facebook, Google, Amazon itd.), temveč tudi neustrezna ravnanja z osebnimi podatki s strani raznolikih akterjev, ponudnikov bančnih storitev, spletnih ponudnikov različnih storitev, ponudnikov pretočnih storitev, povezanih vozil itd., iz številnih držav članic EU. Primeri spornih praks so vključevali kršitve glede ustreznega zavarovanja podatkov, med prizadetimi pa so bili tudi uporabniki iz Slovenije, kršitve glede izvajanja pravic posameznikov do dostopa do podatkov in izbrisa podatkov, pretirane zahteve po podatkih za identifikacijo strank, posredovanje podatkov tretjim osebam, obdelavo osebnih podatkov brez ustrezne pravne podlage, neustrezno informiranje o obdelavi osebnih podatkov itd.

Primeri, v katerih je bil Informacijski pooblaščenec vodilni nadzorni organ, so zajemali zahtevo za izbris podatkov od ponudnika spletnih storitev in pomanjkljivo zavarovanje podatkov, večina pa je bila povezana z domnevnimi nezakonitostmi glede uporabe piškotkov na spletnih straneh, katerih upravljavci so zavezanci iz Slovenije, in sicer glede uporabe mehanizmov za sporočanje preferenc glede spletnih piškotkov, t. i. *cookie banners*, ki naj uporabnikom ne bi omogočale izbire glede piškotkov in naj ne bi bile skladne s Splošno uredbo. Informacijski pooblaščenec je prejel šest tovrstnih pritožb, pri čemer v enem primeru ni sprejel vloge vodilnega organa, saj je bil upravljavec spletne strani ustanovljen v drugi državi članici EU. Tovrstne pritožbe so prejeli tudi drugi nazorni organi za varstvo osebnih podatkov iz EU, zato je bila na ravni EDPB ustanovljena posebna delovna skupina za piškotke, ki se je v letu 2022 osredotočala na analizo številnih pravnih vprašanj in morebitnih kršitev, povezanih z implementacijo piškotkov na spletnih straneh. Delovna skupina je oblikovala skupno poročilo za podporo nacionalnim dejavnostim pri izvajanju nadzorov na tem področju in njihovo usklajenost. Poročilo je bilo izdano v začetku leta 2023.²

V letu 2022 je bil v čezmejnih postopkih, v katerih je sodeloval Informacijski pooblaščenec, izdan 201 osnutek odločb po 60. členu Splošne uredbe, en osnutek odločbe je izdal Informacijski pooblaščenec kot vodilni nadzorni organ. 180 postopkov je bilo končanih s končno odločbo po 60. členu Splošne uredbe. Na spletni strani Evropskega odbora za varstvo podatkov je dostopen javni register končnih odločb v postopkih čezmejnega sodelovanja po 60. členu: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/consistency-findings/register-for-article-60-final-decisions_en.

Primeri čezmejnega sodelovanja se ne zaključijo nujno z izdajo končne odločbe, saj zakonodaja nekaterih drugih držav članic EU pozna prijateljske poravnave v primerih, ko zavezanci prostovoljno izpolnijo zahteve prijaviteljev. V teku ostajajo številni postopki zoper velika multinacionalna podjetja, v večini teh primerov kot vodilni nastopa Irski nadzorni organ.

Postopki »vse na enem mestu« v letu 2022.

190 postopkov čezmejnega sodelovanja pri inšpekcijskem nadzoru nad podjetji, ki poslujejo čezmejno (po načelu »vse na enem mestu«):

- 11 na podlagi prijav, ki jih je glede čezmejnih zavezancev prejel Informacijski pooblaščenec,
- 179 na iniciativo drugih nadzornih organov.

Postopki zagotavljanja medsebojne pomoči med nadzornimi organi po 61. členu Splošne uredbe

Informacijski pooblaščenec je leta 2022 **sodeloval tudi v 196 postopkih** zagotavljanja medsebojne pomoči med nadzornimi organi po 61. členu Splošne uredbe. Prejel je 175 zahtev drugih organov, v 55 primerih je podal zahtevano mnenje glede izvajanja določb Splošne uredbe. 17 zahtev za sodelovanje je Informacijski pooblaščenec poslal drugim organom v EU. Postopki po 61. členu se razlikujejo glede na njihovo prostovoljno naravo v smislu formalno določenih rokov. Podrobnejši prikaz postopkov sledi v spodnji tabeli.

Postopki zagotavljanja medsebojne pomoči

192 postopkov prostovoljne medsebojne pomoči med nadzornimi organi po 61. členu:

- 17 zahtev s strani Informacijskega pooblaščenca,
- 175 zahtev drugih organov za informacije in pojasnila,
- 55 podanih mnenj Informacijskega pooblaščenca.

4 postopki medsebojne pomoči med nadzornimi organi po 61. členu:

- 4 odzivi Informacijskega pooblaščenca na zahteve drugih organov

² https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/other/report-work-undertaken-cookie-banner-taskforce_en

Postopki prostovoljne pomoči običajno zadevajo zahteve nadzornih organov v EU za podajo pojasnil glede konkretnih čezmejnih primerov, ki jih obravnavajo, ali glede usmeritev pri obravnavi določene tematike ter posredovanje prijav, kadar je za nadzor nad obdelavo podatkov določenega zavezanca krajevno pristojen nadzorni organ v drugi državi članici. Postopki medsebojne pomoči pa običajno pomenijo zahtevo za izvedbo ukrepov zoper zavezanca, ki izvajajo čezmejno obdelavo osebnih podatkov.

Postopki spora po 65. členu

V letu 2022 je bilo sprejetih pet končnih odločitev v postopku spora po 65. členu.

– Družba Accor, hotelirska dejavnost

Postopek spora v primeru hotelirske družbe Accor z glavno ustanovitvijo v Franciji je zadeval predvsem vprašanje globe, ki jo je vodilni organ iz Francije predlagal zaradi neupoštevanja pravice do ugovora pri marketinških aktivnostih in zaradi pomanjkljivosti pri izvajanju pravice dostopa do podatkov. EDPB je v zavezujoči odločitvi odločil, da mora francoski organ pri izračunu globe upoštevati letni promet družbe za leto 2021, poleg tega pa, da globa glede na resnost kršitev ni odvrčalna v skladu s prvim odstavkom 83. člena Splošne uredbe. Glede na zavezujočo odločitev EOVP je vodilni organ iz Francije postopek zoper Accor zaključil s končno odločitvijo po 60. členu Splošne uredbe in zavezancu izrekel globo v višini 600.000 EUR.³

– Instagram, družbeno omrežje

Postopek spora v primeru družbenega omrežja Instagram z glavno ustanovitvijo na Irskem je zadeval kršitve omenjenega omrežja glede obdelave osebnih podatkov otrok, in sicer so bili javno razkriti naslovi e-pošte in telefonske številke otrok, ki so uporabljali možnost poslovnega računa, poleg tega pa so bile nastavitve računov privzeto javne, tudi v primeru otrok. Postopek pred EOVP je zadeval pravne podlage, na katerih sme Instagram obdelovati podatke otrok, ter višino predlagane globe. V zvezi s pravnimi podlagami je EOVP v zavezujoči odločitvi pojasnil, kdaj se upravljavec lahko zanaša na pravno podlago pogodbe in kdaj na podlago zakonitega interesa za obdelavo osebnih podatkov. Iz odločitve izhaja, da Instagram javne objave podatkov otrok ne more utemeljiti na teh dveh pravnih podlagah. EOVP je vodilnemu organu dodatno naložil, da prilagodi predlagano globo tako, da bo učinkovita, sorazmerna in odvrčalna glede na naravo in resnost kršitev ter glede na število prizadetih posameznikov. Irski nadzorni organ je v svoji končni odločitvi po 60. členu omrežju Instagram izrekel globo 405 milijonov EUR.⁴

– Meta platforme (Facebook, Instagram in WhatsApp)

Konec leta 2022 je EOVP sprejel tudi tri zavezujoče odločitve glede platform znotraj Meta Platforms Ireland Limited, in sicer zoper Facebook, Instagram in WhatsApp. Postopki nadzora zoper omenjene platforme, ki jih je vodil vodilni organ iz Irske, so zadevali predvsem zakonitost uporabe podatkov uporabnikov platform za namen vedenjskega oglaševanja, v primeru WhatsApp pa tudi glede zakonitosti uporabe podatkov za namen izboljšanja storitev. V procesu spora je EOVP odločal glede uporabe pravnih podlag za tako obdelavo osebnih podatkov ter glede višine globe za kršitve. Končne odločbe po 60. členu je irski nadzorni organ izdal v začetku leta 2023.⁵

³ https://edpb.europa.eu/system/files/2022-08/cnil_final_decision_redacted_20220819_en.pdf

⁴ https://edpb.europa.eu/system/files/2022-09/in-20-7-4_final_decision_-_redacted.pdf

⁵ https://edpb.europa.eu/news/news/2023/facebook-and-instagram-decisions-important-impact-use-personal-data-behavioural_en, https://edpb.europa.eu/news/news/2022/edpb-adopts-art-65-dispute-resolution-binding-decisions-regarding-facebook-instagram_en

Ključne sodbe Sodišča EU

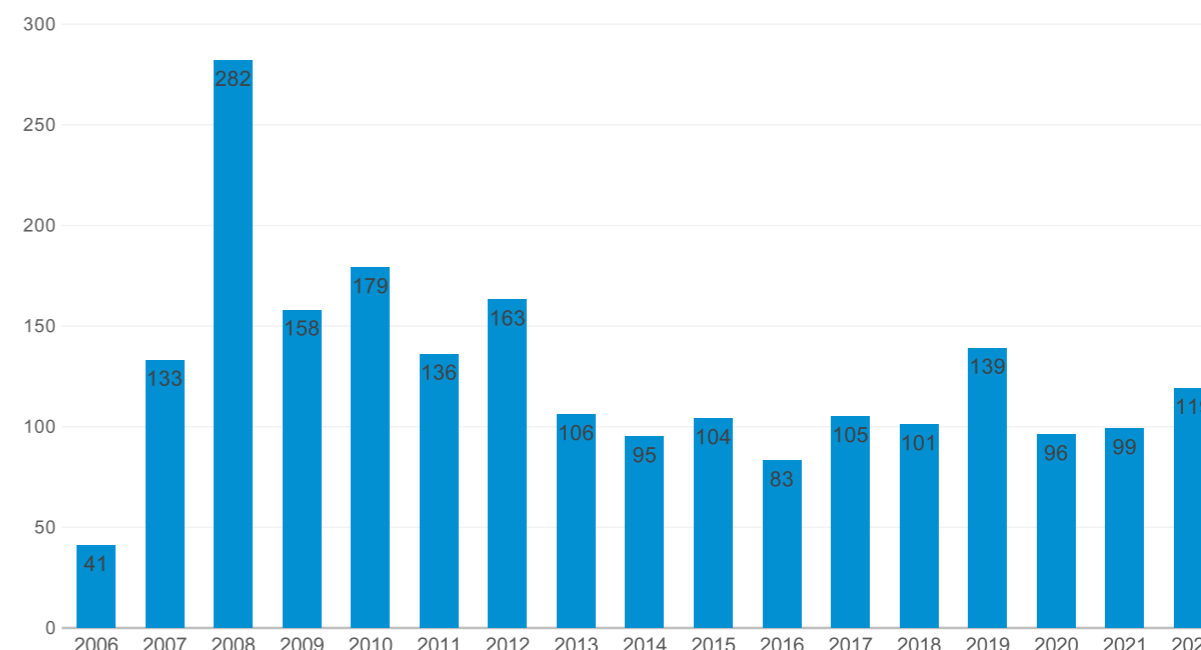
V letu 2022 je pomembno sodbo v zvezi s čezmejnimi sodelovanjem po Splošni uredbi sprejelo tudi Sodišče EU, ki je proučevalo zahtevo za razveljavitev zavezujoče odločitve EDPB št. 01/2021, ki jo je vložila družba WhatsApp Ireland Ltd iz Irske in na podlagi katere je irski nadzorni organ sprejel svojo končno odločitev po 60. členu Splošne uredbe ter družbi WhatsApp Ireland Ltd naložil odpravo nepravilnosti zaradi kršitev določb glede obveščanja posameznikov in globo v višini 225 milijonov EUR. Sodišče EU je odločilo, da taka zahteva ni dopustna, saj ima družba WhatsApp IE pravne možnosti zoper končno odločitev pred irskimi sodišči, ki pa lahko posredujejo relevantna vprašanja v predhodno odločanje Sodišču EU.

Iz odločitve sodišča izhaja, da zavezujoča odločitev EOVP ni neposredno zadevala WhatsApp IE, saj je naslovljena na vodilni nadzorni organ, ki na tej podlagi sprejme končno odločitev zoper zavezanca. Po presoji sodišča odločitev EOVP predstavlja pripravljalni oz. vmesni akt pri sprejemu odločitve nadzornega organa Irske. Dodatno kljub svoji zavezujoči naravi nadzornemu organu pušča diskrecijo glede vsebine končne odločitve.

3.2.7 PREKRŠKOVNI POSTOPKI

Informacijski pooblaščenec je zaradi suma kršitev določb ZVOP-1 v letu 2022 uvedel 119 postopkov o prekršku, od tega 39 zoper pravne osebe javnega sektorja in njihove odgovorne osebe, 48 zoper pravne osebe zasebnega sektorja in njihove odgovorne osebe, 32 pa zoper posameznike. V zadnje število so vključeni tudi postopki zoper odgovorne osebe državnih organov in samoupravnih lokalnih skupnosti, saj v skladu z ZP-1 Republika Slovenija in samoupravne lokalne skupnosti za prekrške ne odgovarjajo, odgovarjajo le njihove odgovorne osebe.

Število uvedenih postopkov o prekršku med letoma 2006 in 2022.

Za ugotovljeni prekršek lahko prekrškovni organ v skladu s 53. členom izreče opozorilo, če je storjeni prekršek neznamenit in če pooblaščenca uradna oseba oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep. V primeru hujšega prekrška prekrškovni organ izda odločbo o prekršku, s katero kršitelju izreče sankcijo. V skladu s 4. členom ZP-1 sta sankciji za prekršek globa in opomin, glede na 57. člen ZP-1 pa se lahko globa izreče tudi v obliki plačilnega naloga.

Informacijski pooblaščenec v eni zadevi postopka o prekršku ni uvedel, ker je pregon že zastaral, 54 postopkov o prekršku pa je ustavil.

Informacijski pooblaščenec je v prekrškovnih postopkih v letu 2022 izdal:

- 116 odločb o prekršku (75 glob in 41 opominov),
- 82 opozoril.

Poleg opozoril, ki so bila izrečena v prekrškovnih postopkih, je Informacijski pooblaščenec v skladu z načelom ekonomičnosti izrekel tudi 53 opozoril po 53. členu ZP-1 v okviru postopkov inšpekcijskega nadzora.

V zvezi s 116 odločbami, ki so po ZP-1 najprej izdane brez obrazložitve, je bilo na podlagi napovedi zahtev za sodno varstvo izdanih 11 odločb z obrazložitvijo, pri čemer je devet kršiteljev po prejemu odločbe z obrazložitvijo vložili zahtevo za sodno varstvo. Kršitelji so torej zoper izdane odločbe o prekršku vložili devet zahtev za sodno varstvo (zoper 7,76 % odločb). Osem zahtev za sodno varstvo je bilo vloženi zoper odločbe, s katerimi je Informacijski pooblaščenec kršiteljem izrekel globe, ena zahteva pa za sodno varstvo zoper odločbo, s katero je bil izrečen opomin. Relativno majhen delež vloženi zahtev za sodno varstvo kaže na to, da storilci storjene prekrške priznavajo in se zavedajo svoje odgovornosti.

Naslednja preglednica prikazuje, na katere kršitve so se nanašali uvedeni prekrškovni postopki v letu 2022.

Kršitve varstva osebnih podatkov v letu 2022.

Vrsta kršitve	Število kršitev (v okviru enega postopka je lahko več kršitev)
Nezakonita obdelava osebnih podatkov (8. člen ZVOP-1)	75
Neustrezno zavarovanje osebnih podatkov (24. in 25. člen ZVOP-1)	22
Kršitve določb v zvezi z izvajanjem videonadzora (74., 75., 76. in 77. člen ZVOP-1)	11
Neizpolnjevanje ukrepov, izrečenih v postopkih inšpekcijskega nadzora, kršitev drugega odstavka 29. člena ZIN	7
Kršitve določb glede neposredovanja osebnih podatkov uporabnikom osebnih podatkov (prvi odstavek 22. člena ZVOP-1)	2
Kršitve določb glede zavarovanja občutljivih osebnih podatkov (drugi odstavek 14. člena ZVOP-1)	1
Kršitve določb glede roka hrambe osebnih podatkov (21. člen ZVOP-1)	1
Uporaba istega povezovalnega znaka (20. člen ZVOP-1)	1
Kršitev načela najmanjšega obsega podatkov (točka (c) prvega odstavka 5. člena Splošne uredbe)	1
Nezavarovanje osebnih podatkov pred izbrisom (16. člen ZVOPOKD)	1
Neposredovanje odgovora medijem (šesti odstavek 45. člena Zmed)	1

Informacijski pooblaščenec poudarja, da je na vodenje prekrškovnih postopkov in izrekanje sankcij za ugotovljene kršitve zelo vplivala zamuda pri sprejetju ZVOP-2. Informacijski pooblaščenec tako ni mogel uvesti postopka za prekrške in izreči sankcije za kršitve določb Splošne uredbe; to je lahko storil le za kršitve tistih členov ZVOP-1, ki so še veljali, oz. za zavezance, za katere je ZVOP-1 veljal v celoti.

Zaradi zamude pri sprejetju ZVOP-2 je lahko Informacijski pooblaščenec v primeru ugotovljenih kršitev določb Splošne uredbe o varstvu podatkov ali določb ZVOP-1 zavezancu v postopku inšpekcijskega nadzora odredil odpravo vseh ugotovljenih nepravilnosti ter prepovedal nezakonito obdelavo osebnih podatkov ali njihovo blokiranje, postopek za prekrške pa je lahko uvedel le v primeru, ko je šlo za kršitev tistih členov ZVOP-1, ki so še veljali. Informacijski pooblaščenec torej do začetka uporabe novega ZVOP-2 ni mogel izrekat glob za kršitve, ki so bile določene zgolj v 83. členu Splošne uredbe o varstvu podatkov, lahko pa je v okviru prekrškovnih postopkov sankcioniral kršitev tistih določb ZVOP-1, ki niso bile v nasprotju z določbami Splošne uredbe o varstvu podatkov. Postopkov o prekršku in izrečenih sankcij je bilo zato manj, kot bi jih bilo v primeru, če bi Informacijski pooblaščenec lahko izrekal tudi sankcije za ugotovljene kršitve določb Splošne uredbe o varstvu podatkov.

Leta 2022 je Informacijski pooblaščenec prejel enajst sodb, s katerimi so okrajna sodišča odločila o zahtevah za sodno varstvo, ki so jih storilci vložili zoper odločbe o prekrških, izdane v letih 2017, 2019, 2020 in 2021:

- zahtevi za sodno varstvo je bilo v celoti ugodeno tako, da se odločba v celoti spremeni tako, da se postopek ustavi – 5,
- zahtevi za sodno varstvo je bilo delno ugodeno tako, da se storilcu namesto globe izreče opomin – 3,
- zahtevi za sodno varstvo je bilo delno ugodeno tako, da se odločba Informacijskega pooblaščenca spremeni in se postopek zoper odgovorne osebe ustavi – 1,
- zahteva za sodno varstvo je bila zavržena kot neutemeljena, odločba Informacijskega pooblaščenca pa potrjena – 2.

Informacijski pooblaščenec je prejel tudi eno sodbo, s katero je višje sodišče pritožbi zoper sodbo okrajnega sodišča ugodilo in sodbo sodišča prve stopnje v zvezi z odločitvijo Informacijskega pooblaščenca spremenilo tako, da se postopek zoper pravno osebo in odgovorno osebo pravne osebe ustavi zaradi zastaranja preгона.

3.2.8 IZBRANI PRIMERI OBDELAVE OSEBNIH PODATKOV

V nadaljevanju so predstavljeni nekateri primeri, v zvezi s katerimi je Informacijski pooblaščenec prejel večje število prijav, pritožb, uradnih obvestil in vprašanj.

Upravljevec mora pri odločanju o uvedbi videonadzora upoštevati načelo najmanjšega obsega podatkov

Informacijski pooblaščenec je zoper Policijo vodil inšpekcijski postopek v zvezi z videonadzorom, ki je bil nameščen na stolpu gasilskega doma v Zavrču in na sredini športnega parka Zavrč. Policija kot upravljevec je namreč na stolp gasilskega doma ob mejnem prehodu namestila videokamero, ki naj bi izvajala 360-stopinjski videonadzor naselja, kar bi naj po navedbah prijavitelja močno posegalo v zasebnost prebivalcev, saj bi naj bilo mogoče s kamero skozi okna posneti tudi notranjost stanovanjskih objektov. Prebivalci naj ne bi bili obveščeni o postavitvi kamer, prav tako naj ne bi bilo označeno, da je območje pod videonadzorom. Tudi za kamero na sredini športnega parka Zavrč ni bilo jasno, kaj snema in s kakšnim namenom je bila nameščena.

Upravljevec je pojasnil, da nameščene videonadzorne kamere uporablja za namene nadzora državne meje in preprečevanje nedovoljenega prehajanja meje. Na območju naj bi bilo namreč več prehodnih mest, namenjenih osebam, ki jim je prehajanje dovoljeno z obmejno prepustnico, ta prehodna mesta pa bi naj uporabljale tudi osebe, ki do tega niso upravičene, s čimer naj bi se izogibale mejni kontroli ter nezakonito prečkale državno mejo. Odločitev o videonadzoru bi naj bila sprejeta zaradi dogodkov v preteklosti, ko je skupina tujcev nedovoljeno prečkala prehod in povzročila tudi večjo materialno škodo. Videonadzorni sistem naj bi bil namenjen odkrivanju, preprečevanju in dokazovanju kaznivih dejanj in prekrškov, povezanih z nedovoljenimi migracijami. Pravno podlago bi naj predstavljal 113. člen Zakona o nalogah in pooblastilih policije, ki zavezancu dovoljuje uporabo tehničnih sredstev za fotografiranje ter video in avdio snemanje, če je to potrebno zaradi zbiranja osebnih in drugih podatkov, namenjenih dokazovanju prekrškov in kaznivih dejanj. Prav tako lahko skladno z Zakonom o nadzoru državne meje upravljevec namesti fotografske in snemalne naprave na območju mejnih prehodov in drugih območjih ob državni meji zaradi omogočanja opravljanja nadzora državne meje. Upravljevec je trdil, da nameščene kamere omogočajo prekrivanje t. i. »zasebnih con«, s čimer se onemogoči pogled in snemanje prednastavljenih območij.

Informacijski pooblaščenec je ugotovil, da je upravljevec izvajal videonadzor znotraj naselja Zavrč s kamero, ki jo je namestil na stopu gasilskega doma Zavrč, ter s kamero, ki jo je namestil v športnem parku Zavrč. Živa slika trinajstih videokamer se je prenašala na monitorje na policijski postaji. Kamera na stolpu gasilskega doma Zavrč je omogočala rotacijo v različne smeri in omogočala zajem več stanovanjskih hiš, ki se nahajajo v neposredni okolici lokacije kamere. Kamera je omogočala tudi zumiranje zajete slike tako, da so bili posamezniki in vozila določljivi. Zlasti ta kamera je glede na svoje lastnosti in funkcionalnosti omogočala poseganje v informacijsko zasebnost posameznikov, ki so se znašli v nadzorovanem območju, kar še posebej velja za posameznike, ki živijo v nepremičninah v bližini kamere. Omogočala je snemanje znotraj zasebnih stanovanjskih hiš in drugih objektov, ki se nahajajo v strnjem naselju, kakor tudi dogajanje v bližini teh objektov in na javnih območjih naselja. Podobno je veljalo tudi za kamero v športnem parku, ki je prav tako pokrivala in snemala sicer nekoliko manjši delež stanovanjskih hiš in večji delež javnih površin.

Informacijski pooblaščenec je poudaril, da videonadzora velikega dela snemanih območij ni mogoče šteti niti za primerne niti za potrebne za doseganje zakonitega namena, na katerega se sklicuje upravljavec (nadzora državne meje in nezakonitega prehajanja državne meje). Upravljavec ni izkazal, da spoštuje načelo najmanjšega obsega podatkov, saj snemanje za doseg zakonitega namena ni primerno niti potrebno in predstavlja intenziven in invaziven poseg v informacijsko zasebnost prebivalcev naselja, ki se nahajajo na območju zajema videokamer, saj je z njimi mogoče spremljati in snemati tudi notranjost takih objektov. Stanovalci stanovanjskih objektov in njihovi obiskovalci, ki jih zajamejo kamere zavezanca, ne spadajo v kategorijo posameznikov, katerih obdelava osebnih podatkov bi bila za namene državne meje potrebna in primerna, pa vendar videonadzor upravljavcu omogoča, da te posameznike ves čas spremlja in snema v njihovih zasebnih stanovanjskih prostorih, kjer pričakujejo najvišjo stopnjo zasebnosti. Posamezniki se videonadzoru ne morejo izogniti in jim pri tem ni dana nobena možnost izbire.

Za opravljanje nadzora državne meje in preprečevanje nedovoljenega prehajanja državne meje lahko upravljavec (policija) namesti in uporablja tehnična sredstva za avdio in video nadzor, saj ZNDM-2 tak nadzor dopušča, vendar bi pri namestitvi in uporabi teh sredstev upravljavec moral spoštovati načelo sorazmernosti oz. najmanjšega obsega podatkov. Pri odločanju o izbiri sredstev bi moral ob upoštevanju učinkovitega doseganja cilja upravljavec upoštevati tudi ustavne pravice posameznikov in zagotoviti, da se cilj doseže tako, da bo v čim manjši meri posegal v pravice posameznikov.

Na podlagi poziva Informacijskega pooblaščenca je upravljavec izvedel ukrep prekrivanja oz. t. i. »nastavitev zasebnih con«, s čimer bi naj bil dosežen minimalen obseg obdelave osebnih podatkov, ki še zagotavlja funkcionalnost sistema in izvajanja nalog nadzora državne meje ter je hkrati skladen z načelom najmanjšega obsega podatkov. Informacijski pooblaščenec je ugotovil, da je kljub temu upravljavec tak ukrep izvedel v zelo majhnem delu območja, upoštevati pa je treba tudi dejstvo, da lahko upravljavec prekrivanje kadar koli odstrani, in to navzven povsem neopazno. Ukrep prekrivanja območij je po mnenju Informacijskega pooblaščenca za območja, ki predstavljajo stanovanjske objekte, njihovo notranjost in okolico, neustrezen.

Informacijski pooblaščenec je z odločbo odredil odstranitev videokamere, ki se je nahajala na stolpu gasilskega doma Zavrč, ter njeno premestitev na mesto, kjer z njo tehnično ne bo mogoče spremljati oz. snemati notranjosti stanovanjskih objektov in zasebnih območij teh objektov. V zvezi s kamero, ki je bila nameščena v športnem parku Zavrč, je bilo ugotovljeno, da je mogoče nepravilnosti odpraviti s premestitvijo na drugo lokacijo ali pa z doslednim prekrivanjem območij, na katerih videonadzora ni mogoče opravičiti na podlagi relevantnih določb ZNDM-2.

Staršem mora biti dana možnost podaje ločenih privolitvev za različne namene

Privolitev je ena od zakonitih pravnih podlag za obdelavo osebnih podatkov skladno s prvim odstavkom 6. člena Splošne uredbe. Na podlagi privolitve lahko šole zbirajo osebne podatke otrok skladno z določili Pravilnika o zbiranju in varstvu osebnih podatkov na področju osnovnošolskega izobraževanja. Ta med drugim določa, da šola lahko pridobi soglasje staršev za obdelavo osebnih podatkov otroka, ki niso vsebovani v Zakonu o osnovni šoli, so pa potrebni za uveljavljanje oz. priznavanje posameznih pravic učencu (pravica do subvencionirane šolske prehrane, pravica do brezplačnih učbenikov, pravica do subvencioniranja šole v naravi, pridobitev različnih statusov v skladu z drugimi predpisi itd.), ter za osebne podatke, za katere se starši učencev s pisno privolitvijo strinjajo, da so javno dostopni, ker po naravi, vsebini ali namenu ne posegajo v zasebnost učencev (npr. razstave izdelkov učencev, skupinski posnetki učencev na fotografijah, videoposnetki, zvočni ali filmski posnetki javnih nastopov učencev na prireditvah ipd.). Šola pridobi pisno soglasje staršev za celo šolsko leto. Iz soglasja mora biti razvidno, za kakšne fotografije, snemanja in intervjuje gre, na kakšen način oz. za katere namene se bodo ti uporabljali in koliko časa se bodo shranjevali.

Privolitev mora biti skladno s Splošno uredbo vedno dokazljiva (upravljavec mora biti sposoben dokazati, da je bila podana), prostovoljna (posameznik mora dejansko imeti izbiro, da privolitev poda oz. je ne poda), specifična (vsaka privolitev mora biti podana za konkretno opredeljen namen), informirana (posameznik mora prejeti informacije o obdelavi njegovih osebnih podatkov) ter nedvoumna (podana mora biti s konkretnim aktivnim dejanjem posameznika, in se ne domneva). Privolitev mora biti zapisana v jasnem in preprostem jeziku, omogočiti pa je tudi treba, da je privolitev mogoče umakniti kadar koli in tako enostavno, kot je bila podana. V obrazcu s privolitvijo mora biti zato natančno opredeljen namen podane privolitve, na kakšen način bodo prejeti podatki obdelani oz. kje bodo objavljeni. Zelo pomembno je tudi, da je iz privolitve nedvoumno razviden vsak konkretno opredeljen namen za vsako posamezno obdelavo, za katero se podaja privolitev. **Za vsak namen posebej mora biti podana ločena privolitev** (npr. uporaba fotografij

otrok za različne namene, kot so predstavitev šole, kronika šole, priprava poročila šole, izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela, objava fotografij na družbenih medijih itd.). Posameznih namenov, s katerimi so starši soglašali, ni dopustno širiti na druge namene, za nov namen je treba pridobiti novo privolitev starša. Staršem je ob izpolnjevanju obrazca treba zagotoviti tudi informacije o obdelavi osebnih podatkov skladno s 13. členom Splošne uredbe, npr. kdo obdeluje osebne podatke, zakaj jih obdeluje, komu jih posreduje, koliko časa se bodo hranili, obstoj pravic po Splošni uredbi itd.

Informacijski pooblaščenec je vodil inšpekcijski postopek zoper eno od slovenskih šol, ki v izjavi o privolitvi staršev oz. skrbnikov za obdelavo osebnih podatkov ni natančno opredelila posamezne namene in s tem pridobila ločene privolitve. Iz izjave je tako izhajalo, da starši podajajo eno privolitev za več namenov skupaj. Prav tako je imel upravljavec na spletni strani objavljeni dve politiki zasebnosti, v okviru informacij, ki bi jih upravljavec moral zagotoviti po 13. členu, pa ni bila podana informacija o obstoju pravice, da se lahko od upravljavca zahteva dostop do osebnih podatkov ter popravek ali izbris osebnih podatkov ali omejitve obdelave v zvezi s posameznikom, na katerega se nanašajo osebni podatki, ali pravica do ugovora o obdelavi in do prenosljivosti podatkov. Glede na to, da je upravljavec po pozivu Informacijskega pooblaščenca obrazec dopolnil tako, da je posamezne namene za obdelavo osebnih podatkov natančno opredelil, na spletni strani objavil aktualno politiko zasebnosti ter obrazec s privolitvijo dopolnil z naborem informacij o uveljavljanju pravic posameznika, s čimer je vse očitane nepravilnosti odpravil, je Informacijski pooblaščenec postopek ustavil.

Posameznik od NIJZ ne more zahtevati izbrisa podatkov o cepljenju in testiranju, saj se podatki vodijo na podlagi zakona zaradi izvrševanja naloge v javnem interesu

Posameznik je od upravljavca, Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ), zahteval, da izbrše vse njegove osebne podatke iz podatkovnih baz v zvezi s COVID-19 (zlasti podatke glede testiranja in prebolelosti). Upravljavec je zahtevo zavrnil s pojasnilom, da je skladno z Zakonom o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (ZZPPZ) upravljavec zbirk eZdravje in drugih zbirk osebnih podatkov. Enotni sistem za zbiranje in izmenjavo zdravstvenih podatkov o pacientih je Centralni register podatkov o pacientu (CRPP), ki vsebuje povzetek podatkov o pacientu in zdravstveno dokumentacijo. Skladno s Pravilnikom o pooblastilih za obdelavo podatkov v Centralnem registru podatkov o pacientih ima pacient možnost prepovedati vpogled v povzetek podatkov o pacientu, ne pa tudi preprečiti oz. omejiti izmenjavo njegove zdravstvene dokumentacije med izvajalci zdravstvene dejavnosti. Posredovanje rezultatov hitrih testov v CRPP je obvezno za vse izvajalce zdravstvene dejavnosti, ki za testiranje prejema javne vire financiranja oz. ne glede na vir financiranja, če je test pozitiven. Te podatke se sporoči NIJZ v Evidenco nalezljivih bolezni. Podatke o cepljenju pa upravljavec vodi v Elektronskem registru cepljenih oseb (eRCO). Za to evidenco prepovedi ni mogoče podati, ker bi bilo to v nasprotju z namenom zbirke.

Posameznik je odločitvi upravljavca nasprotoval, ker meni, da je vodenje zbirk podatkov glede COVID-19 pri upravljavcu neustavno in nezakonito, na kar naj bi kazalo tudi to, da so bili nekateri vladni odloki razglašeni za neustavne.

Pravica do izbrisa oz. do pozabe je določena v 17. členu Splošne uredbe. Skladno s prvim odstavkom 17. člena Splošne uredbe ima posameznik, na katerega se osebni podatki nanašajo, pravico doseči, da upravljavec brez nepotrebne odlašanja izbrše osebne podatke v zvezi z njim, upravljavec pa ima obveznost osebne podatke brez nepotrebne odlašanja izbrisati, npr. v primeru, če so bili osebni podatki obdelani nezakonito. Pravica do izbrisa pa ni neomejena, saj Splošna uredba določa, da izbrisa osebnih podatkov ni mogoče uveljavljati, če je obdelava potrebna za uresničevanje pravice do svobode izražanja in obveščanja; za izpolnjevanje pravne obveznosti obdelave na podlagi prava Unije ali prava države članice, ki velja za upravljavca, ali za izvajanje naloge v javnem interesu ali pri izvajanju javne oblasti, ki je bila dodeljena upravljavcu; iz razlogov javnega interesa na področju javnega zdravja v skladu s točkama (h) in (i) drugega odstavka 9. člena ter tretjim odstavkom 9. člena; za namene arhiviranja v javnem interesu, za znanstveno- ali zgodovinskoraziskovalne namene ali statistične namene v skladu s prvim odstavkom 89. člena, če bi pravica do izbrisa lahko onemogočila ali resno ovirala uresničevanje namenov te obdelave, ali za uveljavljanje, izvajanje ali obrambo pravnih zahtevkov.

Iz navedb upravljavca torej izhaja, da so podatki, ki so bili predmet zahteve za izbris, potrebni za izpolnjevanje pravne obveznosti obdelave na podlagi prava države članice, ki velja za upravljavca, ali za izvajanje naloge v javnem interesu ali pri izvajanju javne oblasti, ki je bila dodeljena upravljavcu. Posameznik je zahteval izbris svojih osebnih podatkov iz zbirk pri NIJZ, in sicer se pozitiven rezultat testa pošlje v Evidenco nalezljivih bolezni, podatki o cepljenju pa se vodijo v Elektronskem registru cepljenih oseb.

Drugi odstavek 14.b člena ZZPPZ določa, da CRPP vsebuje naslednje podatke o pacientih: povzetek podatkov o pacientu in pacientovo zdravstveno dokumentacijo iz prvega odstavka 1.a člena tega zakona. Povzetek podatkov o pacientu skladno s četrtem odstavkom 14.b člena ZZPPZ vsebuje identifikacijske podatke (npr. ime, priimek, državljanstvo, EMŠO, ZZS številka, kontaktni podatki itd.), med pacientove zdravstvene podatke brez časovne omejitve se uvršča tudi npr. podatek o cepljenjih in med pacientove zdravstvene podatke s časovno omejitvijo podatki o zdravstvenih stanjih in medicinskih posegih za zadnjih šest mesecev. Podatki o testiranju, morebitni prebolevnosti, cepljenju in zdravstveni obravnavi pacienta, ki so vključeni v zdravstveno dokumentacijo pacienta, se na podlagi zakona hranijo do njegove smrti. Podobno velja za podatke o povzetku pacientov razen glede podatkov s časovno omejitvijo, ki se po poteku slednje blokirajo tako, da se prepreči njihova nadaljnja obdelava v CRPP.

Glede pravic posameznika glede podatkov iz CRPP je Informacijski pooblaščenec poudaril, da je skladno z 14.c členom ZZPPZ obdelava podatkov iz CRPP pri izvajalcih v RS dopustna brez soglasja pacienta, v tujini pa na podlagi soglasja pacienta. Pacient lahko določenemu izvajalcu zdravstvene dejavnosti s pisno izjavo omeji vpogled v podatke iz povzetka. Prepoved lahko pacient poda za izvajalca ali za državo izvajalca. Pacient lahko s pisno izjavo omeji tudi uporabo svojih kontaktnih podatkov, za nekatere podatke pa prepovedi ni mogoče podati (npr. osebno ime, EMŠO, ZZS številka, podatek o pisnih izjavah volje pacienta, podatek o smrti itd.). Informacijski pooblaščenec je v tej zadevi odločil, da lahko posameznik določenemu izvajalcu zdravstvene dejavnosti prepreči vpogled v povzetek, vendar ta pravica ne zagotavlja možnosti doseči izbris podatkov, ki izvirajo iz njegove zdravstvene dokumentacije. Podatki iz evidence nalezljivih bolezni in Registra obveznikov za cepljenja in izvajanje cepljenja ter Register stranskih pojavov po cepljenju, ki se vodijo v zvezi s testiranjem in cepljenjem, se po zakonu vodijo trajno.

NIJZ kot upravljavec zbirk zdravstvenih osebnih podatkov posameznika vodi podatke na podlagi zakona in jih hrani v skladu z zakonsko določenimi roki zaradi izvrševanja svoje naloge v javnem interesu (praviloma trajno). Hkrati gre za obdelavo osebnih podatkov, ki je potrebna iz razloga javnega interesa na področju javnega zdravja skladno z določbo 9. člena Splošne uredbe. Skladno s točko (h) drugega odstavka 9. člena je obdelava posebnih vrst osebnih podatkov dopustna, če je potrebna za namene preventivne medicine ali medicine dela, oceno delovne sposobnosti zaposlenega, zdravstveno diagnozo, zagotovitev zdravstvene ali socialne oskrbe ali zdravljenja ali upravljanje sistemov in storitev zdravstvenega ali socialnega varstva na podlagi prava Unije ali prava države članice ali v skladu s pogodbo z zdravstvenim delavcem ter zanjo veljajo pogoji in zaščitni ukrepi iz tretjega odstavka 9. člena Splošne uredbe. Skladno s točko (i) drugega odstavka 9. člena Splošne uredbe pa je obdelava dopustna, če je potrebna iz razlogov javnega interesa na področju javnega zdravja, kot je zaščita pred resnimi čezmejnimi tveganji za zdravje ali zagotovitev visokih standardov kakovosti in varnosti zdravstvenega varstva ter zdravil ali medicinskih pripomočkov, na podlagi prava Unije ali prava države članice, ki zagotavlja ustrezne in posebne ukrepe za zaščito pravic in svoboščin posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, zlasti varovanje poklicne skrivnosti.

Glede na to, da upravljavec z vodenjem navedenih evidenc izpolnjuje pravne obveznosti obdelave na podlagi prava države članice (določb ZZPPZ), posameznik z izbrisom svojih osebnih podatkov ni uspel. V zvezi z navedbami posameznika o neustavnosti odlokov je Informacijski pooblaščenec poudaril, da ZZPPZ, na podlagi katerega se obdelujejo podatki o testiranju in prebolevnosti, ni bil razglašen za neustavnega, pa tudi postopek za presojo njegove ustavnosti ni bil sprožen.

Posameznik ne more zahtevati omejitve obdelave v zvezi z osebnimi podatki, ki jih organ uporablja v postopku vodenja in odločanja v upravnem postopku

Posameznik je na upravljavca naslovil zahtevo za posredovanje informacij na podlagi ZVOP-1 in Splošne uredbe. Upravljavec je zahtevo zavrnil, v pritožbenem postopku pa je Informacijski pooblaščenec posameznikovo pritožbo z odločbo zavrnil. Odločbo je nato posredoval skupnosti etažnih lastnikov, upravljavec pa je bil določen za skupnega pooblaščenca. Po mnenju pritožnika so bili njegovi osebni podatki razkriti množici neupravičenih uporabnikov, ki v upravni postopek ne bi smeli biti vključeni. Posameznik je tako od Informacijskega pooblaščenca kot od upravljavca zahteval, da blokira posameznikove osebne podatke, pridobljene v postopku tako, da jih nepooblaščenim osebam znotraj skupnosti etažnih lastnikov ne razkriva, pred izvedbo dejanj obvesti upravljavca in ga obvesti o izpolnitvi njegove zahteve.

Skladno s prvim odstavkom 18. člena Splošne uredbe ima posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, pravico doseči, da upravljavec omeji obdelavo v enem od naslednjih primerov:

- (a) posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, oporeka točnosti podatkov, in sicer za obdobje, ki upravljavcu omogoča preveriti točnost osebnih podatkov;
- (b) je obdelava nezakonita in posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, nasprotuje izbrisu osebnih podatkov ter namesto tega zahteva omejitve njihove uporabe;
- (c) upravljavec osebnih podatkov ne potrebuje več za namene obdelave, temveč jih posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, potrebuje za uveljavljanje, izvajanje ali obrambo pravnih zahtevkov;
- (d) je posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, vložil ugovor v zvezi z obdelavo v skladu s prvim odstavkom 21. člena, dokler se ne preveri, ali zakoniti razlogi upravljavca prevladajo nad razlogi posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki.

Zahteva posameznika se nanaša na obdelavo, ki jo Informacijski pooblaščenec vrši kot pritožbeni organ za potrebe vodenja upravnega pritožbenega postopka. Informacijski pooblaščenec je obdelavo v konkretnem primeru izvajal kot nadzorni pritožbeni organ za potrebe vodenja in odločanja v upravnem pritožbenem postopku. Pravno podlago v tem primeru predstavlja točka (e) prvega odstavka 6. člena Splošne uredbe, in sicer je obdelava potrebna za opravljanje naloge v javnem interesu ali pri izvajanju javne oblasti, dodeljene upravljavcu. Pogoj iz točke (b) prvega odstavka 18. člena Splošne uredbe (obdelava je nezakonita) tako ni izpolnjen, saj gre za zakonito obdelavo osebnih podatkov po Splošni uredbi, zato posameznik v konkretni zadevi ni mogel doseči izbriisa podatkov. Osebni podatki posameznika so namreč del upravnega spisa in se kot taki lahko uporabljajo za opravljanje procesnih dejanj skladno s Splošno uredbo in Zakonom o splošnem upravnem postopku (ZUP). Če bi posameznik menil, da je v postopku prišlo do kršitve ZUP, bi moral odločitev Informacijskega pooblaščenca izpodbijati s pravnimi sredstvi zoper odločbo, izdano v okviru upravnega pritožbenega postopka. Morebitne kršitve ZUP pa na presojo pravice do omejitve obdelave ne vplivajo.

Delodajalec mora ukrep GPS sledenja izvajati tako, da je za varstvo zasledovanega interesa primeren in potreben ukrep

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 vodil več postopkov v zvezi z nezakonitim pridobivanjem in shranjevanjem lokacijskih osebnih podatkov zaposlenih.

V enem od obravnavanih primerov je upravljavec izvajal sledenje svojih službenih vozil s pomočjo opreme, ki jo je najemal pri zunanem ponudniku opreme. Zatrjeval je, da se je za izvedbo GPS sledenja odločil zato, ker je želel zavarovati vozila, drago opremo in dokumente, ki se nahajajo v vozilih, zaradi preprečevanja kraje vozil, opreme in dokumentov, ki se nahajajo v vozilih, in zaradi izsleditve vozil v primeru kraje. Zaposleni so bili o GPS sledenju obveščeni, na nameščeno opremo so opozarjale tudi nameščene nalepke.

V postopku je Informacijski pooblaščenec ugotovil, da upravljavec izvaja GPS sledenje osmih službenih vozil, ki jih predvsem delavci proizvodnje, ki odhajajo na teren, in projektanti uporabljajo za opravljanje službenih del in nalog, pri čemer gre za dostavna vozila (kombije) in dostavna osebna vozila. Upravljavec je sledenje izvajal s pomočjo posebnega oddajnika v vozilu in posebne aplikacije, v kateri je sistem kontinuirano beležil opravljeno pot vozila in te podatke tudi shranjeval. Pri tem je sodeloval z zunanjim izvajalcem, na katerega je prenesel določena opravila v zvezi z izvajanjem sledenja (podatki o GPS sledenju so se namreč hranili na strežniku družbe). Informacijski pooblaščenec je ugotovil, da gre nedvomno za obdelavo osebnih podatkov, saj je posameznik, ki je v določenem trenutku upravljal z vozilom, na podlagi podatkov, s katerimi upravljavec razpolaga, vedno določen ali vsaj določljiv. Z izvajanjem GPS sledenja nastaja posebna zbirka osebnih podatkov, ki vsebuje veliko količino lokacijskih podatkov zaposlenih posameznikov, o lokaciji, kjer se posameznik nahaja, in o tem, koliko časa se tam zadržuje. Upravljavec je sledenje zaposlenih izvajal na način, da je podatke o njihovih lokacijah beležil in zbiral kontinuirano, sistematično in avtomatizirano, tako da je v katerem koli trenutku za vsakega od njih lahko preveril, kjer se z vozilom nahaja, lahko pa je to ugotavljal tudi za nazaj.

Upravljavec je kot pravno podlago za izvajanje GPS sledenja navajal zakonite interese po točki (f) prvega odstavka 6. člena Splošne uredbe, po kateri je obdelava zakonita, če je potrebna zaradi zakonitih interesov, za katere si prizadeva upravljavec ali tretja oseba, razen kadar nad takimi interesi prevladajo interesi ali temeljne pravice in svoboščine posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, ki zahtevajo varstvo osebnih podatkov.

Kot zakoniti interes je upravljavec najprej navedel varstvo svojega premoženja, pri čemer naj bi varoval opremo in dokumentacijo, ki se v vozilih nahajata. Informacijski pooblaščenec je sicer pritrdil, da varstvo premoženja vsekakor predstavlja zakonit interes, ki ga je mogoče zasledovati z GPS sledenjem, vendar upravljavec ni izkazal, da je izvajanje GPS sledenja na način, kot ga je izvajal, za varstvo tega interesa **primeren in potreben ukrep**. Informacijski pooblaščenec je glede na okoliščine poudaril, da bi bil primeren ukrep, s katerim bi se učinkovito dosegal zasledovani namen, izvajanje GPS sledenja na način, da bi ga voznik vklopil, ko bi vozilo parkiral (na lokaciji, kjer bi bilo to vozilo lahko ogroženo) ter ga ob vrnitvi v vozilo spet izklopil. To bi služilo namenu izsleditve vozila v primeru odtujitve, tudi takšen način izvajanja GPS sledenja pa upravljavcu ne bi prav nič koristil, če bi storilec vlomil v vozilo in iz njega odtujil opremo in dokumentacijo. Ob tem je Informacijski pooblaščenec opozoril tudi, da vsakokratno vklapljanje GPS oddajnika s strani zaposlenega ne bi bil primeren ukrep, ampak mora za zbiranje lokacijskih podatkov in poseg v informacijsko zasebnost zaposlenih obstajati takšna stopnja nevarnosti ogrožanja premoženja, da odtehta poseg v ustavno pravico zaposlenih.

Kot zakonit interes je upravljavec navajal tudi varnost delavcev, saj naj bi se v primeru prometne nesreče, če bi bilo to potrebno, ugotovila lokacija vozila. Informacijski pooblaščenec je ugotovil, da je stalno in sistematično spremljanje vozila z namenom, da bi se ob izjemnem oz. malo verjetnem dogodku lahko ugotovilo, kje je vozilo, očitno nesorazmerno, saj relativno intenzivnega posega v posameznikove pravice zaposlenih ne more odtehtati malo verjetna potrebnost enega lokacijskega podatka v primeru malo verjetnega dogodka v nedoločeni prihodnosti. Kraj nesreče je običajno znan in ga ni treba ugotavljati s pomočjo GPS lociranja. Prav tako bi lahko voznik lokacijo javil s pomočjo mobilnega telefona ali pa bi se zagotovila možnost vklopa GPS naprave ob nesreči.

Ugotovljeno je bilo, da upravljavec GPS sledenje izvaja v neskladju z **načelom najmanjšega obsega podatkov**, saj je zbiral veliko večji obseg podatkov, kot bi bilo potrebno za doseganje namenov, ki jih je zasledoval.

Glede zakonitega interesa uveljavljanja in obrambe morebitnih pravnih zahtevkov upravljavec tega interesa v ničemer ni konkretiziral oz. ni pojasnil, na kakšen način bi lahko z GPS sledenjem namen zasledoval.

Upravljavec je kršil tudi **načelo omejitve shranjevanja osebnih podatkov**, saj je lokacijske podatke službenih vozil hranil še eno leto po tem, ko so bili zbrani. Informacijski pooblaščenec je z odločbo upravljavcu sicer na ugotovljen način prepovedal izvajanje GPS sledenja službenih vozil, v kolikor pa bo izvajal GPS sledenje zaradi namena varovanja parkiranega vozila oz. lociranja vozila v primeru prometne nesreče, je treba podatke izbrisati takoj, ko za dosego cilja niso več potrebni (npr. če ni prišlo do odtujitve vozila, podatki niso več potrebni v trenutku, ko se zaposleni vrne v vozilo, če pa bi bilo vozilo odtujeno, je treba podatke izbrisati takoj, ko niso več potrebni za uveljavljanje pravnih zahtevkov v uradnih postopkih).

Kadar upravljavci zasledujejo medsebojno povezana oz. dopolnjujoča se namena in skupno določajo sredstva obdelave, nastopajo kot skupni upravljavci

Informacijski pooblaščenec je zoper Ministrstvo za javno upravo vodil inšpekcijski postopek, s katerim je preverjal obdelavo osebnih podatkov v okviru t. i. »skupnega aplikacijskega gradnika Pladenj – sistema za standardizirano izvajanje elektronskih podatkovnih poizvedb« (v nadaljevanju: Pladenj).

Splošna uredba posameznikom zagotavlja varstvo pravic posameznikov v zvezi z osebnimi podatki in v doseganju tega cilja temelji na t. i. **načelu odgovornosti**, ki je določeno v drugem odstavku 5. člena Splošne uredbe, in sicer je upravljavec odgovoren za skladnost obdelave s Splošno uredbo in je to zmožen tudi dokazati. Učinkovito varstvo pravic je torej prek načela odgovornosti primarno podeljeno upravljavcu, ki ima s tem, ko določa namene in sredstva obdelave osebnih podatkov, nadzor in moč odločanja nad obdelavo osebnih podatkov.

Upravljavec je v Splošni uredbi opredeljen kot fizična ali pravna oseba, javni organ, agencija ali drugo telo, ki samo ali skupaj z drugimi določa namene in sredstva obdelave. Obdelava lahko v določenih primerih torej poteka tako, da je udeleženi več upravljavcev, ki skupaj določijo namen in način obdelave osebnih podatkov. Tako 26. člen Splošne uredbe določa, da sta dva ali več upravljavcev, ki skupaj določijo namene in načine obdelave, **skupni upravljavci**. Delitev odgovornosti morajo skupni upravljavci določiti z dogovorom, ki mora jasno opredeljevati vloge in odgovornosti vsakega od upravljavcev, še posebej glede vprašanja izvrševanja pravic posameznikov in obveščanja posameznikov o obdelavi osebnih podatkov.

V inšpekcijskem postopku je bilo ugotovljeno, da je Pladenj informacijski sistem, vgrajen v Državni računalniški oblak (DRO), in da služi kot centralna točka za izvajanje elektronskih poizvedb na podatkovne vire. Nastopa v vlogi tehničnega posrednika med odjemalcem na eni strani (npr. Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve – MDDSZ) in podatkovnim virom na drugi strani (npr. Geodetsko upravo RS – GURS). Komunikacija pladnja s podatkovnimi viri se izvaja na podlagi poizvedb (protokol klicanja podatkov), ki jih proži poizvedovalni sistem za povezovanje na podatkovne vire in pridobivanje podatkov (protokol pridobivanja podatkov). Za presojo, kdo v konkretnem primeru predstavlja upravljavca, je ključna obdelava, ki se v okviru gradnika Pladenj izvaja z dejanjem poizvedovanja odjemalca po podatkih in z dejanjem posredovanja teh podatkov s strani vira podatkov. Kot primer presoje ustreznosti dogovora med MJU in uporabnikom podatkov je Informacijski pooblaščenec presojal dogovor med MDDSZ kot uporabnikom storitev, GURS kot posredovalcem podatkov in MJU kot upravljavcem gradnika Pladenj. Pri tem je GURS upravljavec s področja evidentiranja nepremičnin in vodi geodetske podatke v lastnem informacijskem sistemu za namen evidentiranja nepremičnin, MDDSZ pa je upravljavec na podlagi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS). Oba sta tako upravljavca osebnih podatkov, ki jih obdelujeta za namen, določen v materialnem predpisu. ZUPJS določa, da MDDSZ za potrebe postopka odločanja in vodenja zbirk podatkov po tem zakonu kot upravljavec teh podatkov pridobiva točno določene podatke iz obstoječih zbirk podatkov drugih upravljavcev (npr. GURS), pri čemer zakon ne določa načina pridobivanja teh podatkov. Upravljavcem je prepuščena odločitev glede izbire informacijske rešitve, s pomočjo katere bodo podatki posredovani. Upravljavci imajo možnost razvoja lastne informacijske rešitve ali pa uporabljajo že pripravljene informacijske rešitve, ki jih je razvil MJU (Pladenj).

74.a člen Zakona o državni upravi določa, da je ministrstvo, pristojno za upravljanje informacijsko-komunikacijskih sistemov, v državni upravi pristojno za upravljanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture, razvoj skupnih informacijskih rešitev ter njihovo tehnološko, procesno in organizacijsko skladnost s centralnim informacijsko-komunikacijskim sistemom ter za načrtovanje in upravljanje vseh proračunskih virov na teh področjih. Določene so nekatere izjeme, npr. informacijsko-komunikacijski sistemi, namenjeni področju obrambe, policije itd. Nadalje je določeno, da vlada določi podatkovne in tehnološke standarde, smernice za skupne informacijske rešitve in skupno varnostno politiko. Ministrstvo, pristojno za upravljanje informacijsko-komunikacijskih sistemov, zagotavlja storitve centralnega informacijsko-komunikacijskega sistema, elektronsko podporo upravnim ter drugim postopkom in razvoj skupnih informacijskih rešitev za elektronsko poslovanje državnih organov, javnih agencij, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil.

Na podlagi navedene določbe je MJU torej organ, ki je v državni upravi pristojen za upravljanje informacijsko-komunikacijske infrastrukture in razvoj skupnih informacijskih rešitev (npr. Pladenj). ZDU mu nalaga, da presodi, katere informacijske rešitve v državni upravi je treba vzpostaviti (sredstva) za namen doseganja višjega nivoja storitev državne uprave z vidika kakovosti, racionalizacijo poslovanja državne uprave in učinkovitejšo rabo sredstev (namen). Te presoje MJU ne opravi povsem samostojno, temveč na podlagi usmeritev Sveta za razvoj informatike. Informacijski pooblaščenec je ugotovil, da je zakonodajalec MJU podelil pristojnost odločanja o tem, s katerimi informacijskimi sredstvi bo zagotavljal cilj, ki mu ga je podelil ZDU – učinkovitost in racionalizacijo poslovanja organov državne uprave. Ugotovljeno je bilo tudi, da imajo upravljavci osebnih podatkov kot uporabniki storitev informacijsko-komunikacijske infrastrukture in skupnih informacijskih rešitev (DRO, Pladenj) zelo omejeno oz. ničelno možnost vplivanja na tehnične specifikacije informacijskih rešitev ter na postopke in ukrepe zavarovanja podatkov, ki se obdelujejo s pomočjo teh tehničnih rešitev. Prav tako nimajo možnosti odločanja o tem, katere obdelovalce bo zavezanec angažiral za vzdrževanje in razvoj takšnih informacijskih rešitev. Upravljavci so z materialno zakonodajo zavezani glede vrst osebnih podatkov, ki jih lahko posredujejo z zakonom določenim uporabnikom in so v tem delu vezani na točnost podatkov, ki jih posredujejo za namen, določen s predpisom. 74.a člen ZDU upravljavcev ne zavezuje, da posredovanje podatkov izvedejo s pomočjo gradnika Pladenj, to odločitev sprejmejo samostojno, priporočljivo pa je, da storitve koristijo v čim večjem številu in s tem sodelujejo pri doseganju cilja zagotavljanja visokega nivoja storitev in racionalizacije poslovanja.

Prav tako je bilo na podlagi izvedenega vprašalnika ugotovljeno, da MJU vpliva na obdelavo podatkov, uporabniki storitev pa nimajo nikakršnega vpliva na obdelavo podatkov, ki poteka v Pladnju, na kar kažejo naslednje okoliščine: namen in sredstva obdelave so implicitno določeni v citiranem 74. a členu ZDU, MJU osebnih podatkov ne obdeluje na podlagi dokumentiranih navodil uporabnika, uporabniki nimajo možnosti izvrševanja nadzora nad izvajanjem navodil ali ukrepov zavarovanja in MJU sam določi čas hrambe v sistemu Pladenj.

Na podlagi navedenega je Informacijski pooblaščenec zaključil, da zavezanci in uporabniki storitve Pladenj, ki omogoča obdelavo osebnih podatkov na način proženja poizvedb in posredovanja podatkov na podlagi le-teh, v okviru te konkretne obdelave nastopajo kot **skupni upravljavci**, saj vsak od sodelujočih določa **namen in sredstva obdelave**, s tem pa vpliva na obdelavo osebnih podatkov. Skupno določanje namenov temelji na t. i. sovpadajoči odločitvi (ang. *converging decision*), saj zavezanec in uporabniki storitve zasledujejo medsebojno povezana oz. dopolnjujoča se namena – hitro in učinkovito izvajanje poizvedb s strani odjemalcev in posredovanje podatkov s strani virov podatkov, ne da bi bili ti obremenjeni s tehničnimi specifikami posameznih podatkovnih virov ter vzpostavljanjem in zagotavljanjem takšnih gradnikov informacijskega sistema državne uprave, ki bodo institucijam (odjemalcem, virom podatkov) omogočali učinkovito izvajanje njihovih nalog.

Skupno določanje sredstev temelji na ugotovitvi, da uporabniki storitev Pladnja sprejmejo odločitev, da bodo podatke, za katere je tako določeno v materialnem predpisu, posredovali prek tehničnega posrednika (gradnik Pladenj), ki omogoča razbremenitev odjemalcev in virov podatkov tehničnih specifičnosti različnih informacijskih sistemov, s tem pa vplivajo oz. omogočajo obdelavo podatkov na način, ki ga je določil MJU.

Informacijski pooblaščenec ni sledil stališču MJU, ki je zatrjeval, da nastopa v vlogi obdelovalca. Kot obdelovalec bi namreč smel osebne podatke obdelovati le v imenu upravljavca in z obdelavo le implementirati njegova navodila. Glede na ugotovljeno ima MJU bistveno večjo moč vplivanja na obdelavo osebnih podatkov v okviru gradnika Pladenj, kot bi mu pripadla v obliki obdelovalca. V delu, v katerem zavezanec vpliva na obdelavo osebnih podatkov, *per se* onemogoča vpliv uporabnikov (upravljavcev) in jim v tem delu onemogoča izvrševanje načela odgovornosti. Če bi Informacijski pooblaščenec sledil stališču zavezanca, da nastopa zgolj v vlogi obdelovalca, bi to pomenilo odmik od namena, ki ga zasleduje Splošna uredba – učinkovito in popolno varstvo pravic posameznikov.

Posameznik se v okviru pravice do dostopa ni upravičen seznaniti z izpitnimi vprašanji, na katera je pravilno odgovoril

Posameznik je pri upravljavcu vložil zahtevo za vpogled v upravni spis po Zakonu o splošnem upravnem postopku (ZUP) in v lastne osebne podatke skladno s 15. členom Splošne uredbe. Na podlagi 15. člena Splošne uredbe je posameznik pri Javni agenciji za civilno letalstvo RS želel vpogledati v celotni pisni test (izpitno polo) za opravljanje teoretičnega znanja za enega od strokovnih izpitov iz pristojnosti agencije. Skladno s prvim odstavkom 15. člena Splošne uredbe ima posameznik namreč pravico od upravljavca dobiti potrditev, ali se v zvezi z njim obdelujejo osebni podatki, kadar je temu tako, dostop do osebnih podatkov.

Upravljavec je zahtevo posameznika delno zavrnil in mu dovolil vpogled le v tista vprašanja in odgovore izpitne pole, na katere je posameznik odgovoril napačno. Svojo odločitev je utemeljil tako, da je za strokovni izpit predpisan ugovorni postopek, ki zagotavlja poštenost preverjanja znanja, in da lahko kandidat vpogleda le v nepravilno odgovorjena vprašanja. Po pojasnilih upravljavca tudi drugi pristojni organi držav članic na tem področju podobno urejajo vpogled v izpit, saj je treba zagotoviti zaupnost evropske centralne banke vprašanj (ki je intelektualna lastnina Agencije EU za letalsko varnost). Pristojni organi držav članic niso upravljavci, ampak zgolj uporabniki baze vprašanj in morajo zagotoviti njeno integriteto. Če bi vprašanja postala javna, bi se izgubil namen teoretičnega usposabljanja.

Informacijski pooblaščenec je pritožbo v delu, ki jo je posameznik podal na podlagi ZUP, zavrnil, saj za odločanje na drugi stopnji ni pristojen organ, temveč stvarno pristojno ministrstvo. V preostalem delu pa je obravnaval naslednja vprašanja: ali vsi podatki na testu predstavljajo osebne podatke, ali se vsi osebni podatki na testu nanašajo na posameznika ter ali zakonodaja določa omejitev pravice do seznanitve s predmetnim testom in v kakšnem obsegu.

Informacijski pooblaščenec je ugotovil, da noben pravni akt ne določa omejitev, kot jih je razlagal upravljavec. Presodil je, da so vsi posameznikovi odgovori osebni podatki, ki se objektivno in neposredno nanašajo na posameznika, saj vsebujejo informacije o njegovem **ravnanju** (konkretni odločitvi glede odgovora), njegovih **lastnostih in stanju** (npr. znanju, pravilnosti odločitve, zbranosti) ter **razmerju** (da je nastopal kot kandidat na plačljivem uradnem preverjanju). To stališče potrjuje odločitev Sodišča EU v sorodni zadevi Nowak (C-434/16) iz katere izhaja, da so pisni odgovori, ki jih je na poklicnem izpitu podal kandidat, ter morebitni komentarji popravljavca glede teh odgovorov, osebni podatki kandidata. Nadalje je Informacijski pooblaščenec ugotovil, da je posameznik upravičen do konkretnih odgovorov, ki jih je podal (ne pa do vseh

možnih odgovorov). Posameznik pa ni upravičen do seznanitve z vprašanji, na katera je odgovoril pravilno, ker se ne nanašajo neposredno nanj, temveč so z njim le v posredni zvezi. Posameznik ni sodeloval pri njihovi sestavi, izbrana so bila naključno in tudi niso bila namenjena njemu osebno, temveč kandidatom, ki so prisostvovali izpitu, ter ne vsebujejo informacij, ki bi se specifično povezovale s posameznikom. Tudi Sodišče EU je v citirani zadevi Nowak pritrdilo, da pravici do dostopa in popravka ne zajemata izpitnih vprašanj.

Ne glede na obstoj osebnih podatkov pa v tem primeru glede vprašanj avtorskopravno varstvo izpitnega gradiva prevlada nad pravico do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki. Eno temeljnih ustavnopravnih načel iz tretjega odstavka 15. člena Ustave RS določa, da so človekove pravice in svoboščine omejene samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa ustava. Določba dopušča, da upravni organ tehta med dvema ustavno varovanima kategorijama – pravico avtorjev in pravico do seznanitve z osebnimi podatki posameznika. Varstvo avtorske pravice bi lahko v konkretnem primeru prevladalo zaradi izpitne tajnosti, saj vprašanja in vsi vnaprej določeni odgovori že po logiki stvari ne smejo biti dostopni javnosti. To bi namreč kandidatom omogočilo usmerjeno pripravlanje na izpite, kar bi vplivalo na pomanjkljivo usvojitev znanja in posledično na varnost izvajanja konkretne storitve, za katero se usposablja. Informacijski pooblaščenec pri odločanju ni posegel v odločitev upravljavca, ki je posamezniku omogočil seznanitev z izpitnimi vprašanji, ki se nanašajo na napačne odgovore, saj lahko upravljavec omogoči posamezniku širši dostop do podatkov, in če ne poseže v pravice drugih oseb oz. predpisane omejitve, to ne pomeni nezakonitega razkritja osebnih podatkov.

Posredovanje kopij iz zdravstvene dokumentacije mora biti praviloma zagotovljeno brezplačno

Posameznica je pri zdravstvenem domu vložila zahtevo za prejem skeniranih kopij vpisov v njeno kartoteko v zvezi z določeno poškodbo. Upravljavec je posameznici odgovoril, da je priprava dokumentacije administrativna storitev, ki je zdravstveno zavarovanje ne krije, in predlagal plačilo stroškov v višini 25 EUR po ceniku, ki je bil za to storitev objavljen na njegovi spletni strani. Posameznica je upravljavcu pojasnila, da želi skenirano kopijo in ne (navadne) kopije. Ker zahtevane dokumentacije ni prejela, je na Informacijskega pooblaščenca naslovila pritožbo.

Pravica do seznanitve z zdravstveno dokumentacijo je urejena v 41. členu Zakona o pacientovih pravicah (ZPacP), ki v prvem odstavku določa, da ima pacient ob prisotnosti zdravnika ali drugega zdravstvenega delavca pravico do neoviranega vpogleda in prepisa zdravstvene dokumentacije, ki se nanaša nanj. Fotokopiranje ali drugo reprodukcijo zdravstvene dokumentacije mora zagotoviti izvajalec zdravstvene dejavnosti. Verodostojno reprodukcijo slikovne dokumentacije, ki se ne hrani v elektronski obliki, je izvajalec zdravstvene dejavnosti dolžan zagotoviti, če razpolaga s tehničnimi sredstvi, ki to omogočajo. V konkretni zadevi je Informacijski pooblaščenec obravnaval vprašanje, ali je izvajalec zdravstvene dejavnosti posameznici upravičeno zaračunal 25 EUR stroškov oz. pogojeval posredovanje dokumentacije s plačilom.

Izvajalec zdravstvene dejavnosti sicer v skladu s četrtem odstavkom 41. člena ZPacP lahko zaračuna materialne stroške preslikave oz. druge reprodukcije in posredovanja skladno s predpisi s področja varstva osebnih podatkov, med katere sta v času vložitve zahteve posameznika spadala tudi Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1) in Splošna uredba. Vendar določba ZVOP-1 in Priloge k Zakonu o zaračunavanju stroškov pri izvrševanju pravice posameznika do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki, ki sta zaračunavanje stroškov dopuščala, od začetka uveljavitve Splošne uredbe (25. 5. 2018) ne veljata več.

Peti odstavek 12. člena Splošne uredbe med drugim določa, da se **vsa sporočila in ukrepi, sprejeti na podlagi 15. člena, zagotovijo brezplačno**. Zgolj v primeru, kadar so zahteve posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, očitno neutemeljene ali pretirane, ker se npr. ponavljajo, lahko upravljavec zaračuna razumno pristojbino (pri tem upošteva administrativne stroške posredovanja informacij ali sporočila ali izvajanja zahtevanega ukrepa) ali pa ukrepanje v zvezi z zahtevo zavrne. Zaračunavanje materialnih stroškov za posredovanje kopij ali elektronskega zapisa zdravstvene dokumentacije praviloma torej ni več dopustno, razen če gre za dodatne kopije ali očitno neutemeljeno oz. pretirano zahtevo, za kar pa v konkretnem primeru ni šlo. Tudi cenik izvajalca zato ne pride več v poštev. Prav tako je po mnenju Informacijskega pooblaščenca s pogojevanjem plačila upravljavec posameznico postavil v slabši položaj, kot če bi ji storitev zaračunal po opravljeni storitvi, saj pogojevanje praktično učinkuje, kot bi bila zahteva zavrtna.

Pogojevanje pravice do seznanitve z obiskom ambulante in fotokopiranjem na licu mesta ni ustrezno

Posameznica je pri upravljavcu (ambulantni splošne medicine) prek pooblaščenca vložila zahtevo za posredovanje vseh izvidov zdravljenja v določenem časovnem obdobju za umrlega moža ter vpogled v vso zdravstveno dokumentacijo za najmanj deset let pred možovo smrtjo. Upravljavec je zahtevo zavrnil z obrazložitvijo, da je posameznica v ambulanti zahtevano zdravstveno dokumentacijo že prejela (šlo je za odpustnico iz bolnišnice) in posredovanje pogojeval z obiskom ambulante v ordinacijskem času.

Informacijski pooblaščenec je pojasnil, da dostopa do zdravstvene dokumentacije pokojnika skladno z določbami ZPacP nima le sodišče, kot je navajal upravljavec, temveč med drugim tudi pacientov zakonec, in sicer brez izkazovanja posebnega pravnega interesa, če je bil v času nastanka dokumentacije pacient sposoben odločanja o sebi. V zahtevi mora navesti, s katerimi podatki se želi seznaniti in zakaj, ter izkazati ustrezno razmerje s pokojnim pacientom. Posameznica je navedla, da potrebuje dokumentacijo kot žena umrlega pacienta za postopek urejanja razmerij po smrti zaradi ocene ustreznega zdravljenja in uveljavljanje morebitnih zahtevkov iz tega naslova.

Upravljavec odločitve ni oprl na morebitno prepoved s strani pacienta, prav tako dejstvo, da upravičena oseba že razpolaga z dokumentacijo, ne pomeni utemeljenega razloga za zavrnitev. Upravljavec bi lahko, če bi se zahteve pretirano ponavljale, zaračunal razumno pristojbino oz. bi zahtevo zavrnil. Informacijski pooblaščenec je pojasnil tudi, da ima posameznica pravico, da v zdravstveno dokumentacijo vpogleda, jo prepiše ali zahteva, da ji izvajalec zdravstvene dejavnosti zagotovi fotokopije. Pogojevanje pravice do seznanitve z obiskom ambulante in fotokopiranjem na licu mesta ni ustrezno.

Informacijski pooblaščenec je pritožbi ugodil in zadevo vrnil v ponovni postopek, v katerem mora upravljavec na podlagi določb 42. člena ZPacP presoditi, v kakšnem obsegu je zahteva posameznice utemeljena. Zakoncu umrlega pacienta se lahko namreč omogoči dostop le do tistih podatkov, ki so potrebni za dosego zakonitega namena seznanitve.

Pravica do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki je lahko omejena s področnimi predpisi

Posameznik je pri upravljavcu, izvajalcu telekomunikacijskih storitev (operater), vložil zahtevo za izpis osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj, informacije o viru osebnih podatkov in namenu njihove obdelave, seznam uporabnikov, katerim so bili posredovani njegovi podatki, kdaj, na kakšni podlagi in za kakšen namen so bili posredovani. Upravljavec je zahtevo zavrnil s sklicevanjem na četrti odstavek 149.b člena takrat veljavnega Zakona o kazenskem postopku (ZKP), ki je določal, da operater svoji stranki ali tretji osebi ne sme razkriti, da je oz. da bo določene podatke posredoval pristojnemu organu – sodišču, državnemu tožilstvu ali policiji.

Posameznik je zoper odločitev upravljavca vložil pritožbo, ki pa jo je omejil na podatke o posredovanju njegovih prometnih podatkov (telefonska številka, datum komunikacije, čas komunikacije, trajanje klica, vrsta komunikacije, količina podatkov in kraj) upravičenim organom, ne glede na to, ali je nastopal kot osumljenec ali kot tretja, naključno udeležena oseba.

Informacijski pooblaščenec je v postopku ugotavljal, ali je v področnih predpisih določena za ta primer relevantna omejitev pravice do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki. Taka omejitev je izhajala iz četrtega odstavka 149.b člena ZKP, vendar so po mnenju Informacijskega pooblaščenca obstajali resni in objektivni razlogi, da omenjena zakonska ureditev ni v skladu z Ustavo RS zaradi absolutne oz. trajne omejitve posameznikove pravice. Informacijski pooblaščenec je tako pri Ustavnem sodišču RS vložil zahtevo za presojo ustavnosti navedene določbe in pritožbeni postopek prekinil do odločitve o predhodnem vprašanju. Zakonodajalec je določbo pozneje po mnenju Informacijskega pooblaščenca ustrezno spremenil tako, da 149.b člen ZKP absolutne oz. trajne omejitve pravice do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki ne določa več, zato je ustavno zahtevo umaknil.

Kljub neustreznosti ureditve je Informacijski pooblaščenec v pritožbenem postopku moral upoštevati sporno zakonodajno ureditev in presojati določbe ZKP, kot so veljale na dan izdaje izpodbijanega obvestila.

Informacijski pooblaščenec je ugotovil, da je bila omejitev oz. izjema iz četrtega odstavka 149.b člena ZKP relevantna v konkretnem primeru, zaradi česar posameznik ni upravičen do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki. Nevarnost razkritja prometnih podatkov osumljencu, udeležencu ali s kaznivim dejanjem

kako drugače povezanim osebam je v tem, da lahko ogrozi uspešno in učinkovito odkritje, preiskavo in pregon kaznivega dejanja. Razkritje pa je lahko škodljivo npr. tudi, če gre le za informacijo o tem, da se določeno kaznivo dejanje preiskuje ali ne, kakšen je krog preiskovanih oseb, da je predmet preiskave določen tip komunikacije ter za kakšno obdobje, kako in kdaj se to izvaja itd. Določba tako absolutno omejuje posameznike pri uveljavljanju pravice do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki in velja npr. tudi v primeru, če podatki niso več potrebni za kazenski pregon oz. kazenski postopek ali če je državni tožilec npr. izjavil, da pregona ne bo začel.

Pravica do seznanitve z osebnimi podatki se lahko razteza na dnevniške zapise

Posameznik je pri upravljavcu (Policiji) vložil zahtevek za posredovanje podatkov iz evidenc Policije, in sicer kdo in kdaj je vpogledal v njegove osebne podatke, kaj je bil razlog za vpogled v evidence ter ali in komu so bili podatki nato posredovani. Prav tako je posebej želel prejeti podatke o vpogledih v evidence o lastništvu motornih vozil, ki jih poseduje.

Upravljavec je zahtevo zavrnil, med drugim s pojasnilom, da se nekateri podatki vodijo v dnevniku obdelav skladno s tretjim odstavkom 47. člena ZVOPOKD zgolj za namene preverjanja zakonitosti obdelav s strani pristojnih organov, za strokovni ali notranji nadzor, zagotavljanje celovitosti in varnosti osebnih podatkov ter za potrebe predkazenskih in kazenskih postopkov. Navedeni podatki po mnenju upravljavca v celoti predstavljajo podatke o notranji sledljivosti in so namenjeni izključno posameznim organom za opravljanje njihovih nalog, zato posamezniku dostopa do teh podatkov ni omogočil.

Informacijski pooblaščenec je o prvi pritožbi posameznika izdal odločbo, s katero je odločil, da se zadeve vrne upravljavcu v ponovno odločanje v delu, ki se nanaša na zahtevane informacije o času vpogleda, namenu obdelave ter o uporabnikih osebnih podatkov. V delu, ki se nanaša na informacijo o notranji sledljivosti, torej o tem, kdo je konkretno obdeloval podatke, je Informacijski pooblaščenec pritožbo posameznika, skladno s svojo prakso, zavrnil.

Posameznik je tudi zoper novo izdano odločbo vložil pritožbo. Informacijski pooblaščenec je ugotovil, da upravljavec sicer zatrjuje, da na podlagi ZNPPol podatkov posameznika ne obdeluje več, vendar se je v konkretnem primeru izkazalo, da na podlagi 47. člena ZVOPOKD vodi t. i. **dnevnik obdelav**, ki vsebuje vse informacije o dejanjih vpogleda in razkritja osebnih podatkov. Informacijski pooblaščenec je v tej zadevi presojal, ali se na dnevnik obdelave razteza pravica dostopa do lastnih osebnih podatkov ter informacij o obdelavi. Dnevnik obdelave upravljavca vsebuje osebne podatke posameznika, ki se v celoti izvaja z avtomatiziranimi sredstvi. V področje Splošne uredbe, kakor tudi ZVOPOKD, spada tako obdelava osebnih podatkov, ki so del zbirke ali so namenjeni oblikovanju dela zbirke, kakor tudi obdelava osebnih podatkov, ki se celoti ali delno izvaja z avtomatiziranimi sredstvi, zato Informacijski pooblaščenec argumenta upravljavca, da konkretni dnevnik ni zbirka osebnih podatkov, ni štel za relevantnega v smislu izključitve pravice posameznika do dostopa osebnih podatkov.

Nadalje je Informacijski pooblaščenec poudaril, da sodobni dnevniški zapisi oz. datoteke (t. i. *log files*) ne vsebujejo le golih informacij zalednega sistema o procesu obdelave, temveč postajajo vedno bolj izčrpni. Z razvojem tehnoloških rešitev je praksa pripeljala do širjenja nabora podatkov v revizijskih sledih, ki se v dnevniških datotekah avtomatizirano zapisujejo. Upravljavec lahko tako v dnevniških datotekah poleg metapodatkov zbira tudi osebne podatke posameznikov. Zaradi navedenega pri dnevniških zapisih ne gre vedno zgolj za metapodatke o procesih obdelave, temveč ti zapisi pogosto vsebujejo tudi **osebne podatke posameznika in temeljne informacije o obdelavi njegovih osebnih podatkov**. V teh primerih se po mnenju Informacijskega pooblaščenca na take zapise lahko razteza tudi pravica dostopa.

V zvezi z vodenjem dnevnikov obdelav za določen namen je Informacijski pooblaščenec zagovarjal stališče, da določba 47. člena ZVOPOKD ne omejuje posameznika pri izvrševanju pravice do dostopa do osebnih podatkov, temveč le omejuje organe in druge uporabnike oz. upravljavce pri uporabi dnevnikov obdelav. Informacijski pooblaščenec je v konkretnem primeru odločil, da mora upravljavec posamezniku posredovati podatek o datumu obdelave, saj sicer ne bi mogel izvrševati svoje pravic do informacij o obdelavi. Prav tako je odločil, da se posredujejo podatki o namenu obdelave, za katere je ugotovil, da v zvezi z njimi posebni zadržki glede 25. člena ZVOPOKD ne obstajajo, pri tem pa je ugotovil, da zapisi vsebujejo imena in priimke oseb, ki niso posameznik in do katerih slednji ni upravičen, upravičen pa bi bil do podatkov o morebitnih zunanjih uporabnikih.

Informacijski pooblaščenec je tako odločil, da mora upravljavec posamezniku posredovati podatke o datumu in namenu obdelave, pri čemer mora prekriji imena in priimke tretjih oseb.

Neskladnost mehanizma za upravljanje preferenc glede spletnega vedenjskega oglaševanja

Informacijski pooblaščenec prejel prijavo kršitve varstva osebnih podatkov zoper IAB Europe, in sicer na podlagi ugotovitev poročila dr. Ryana⁶, da t. i. *Transparency and Consent Framework* (TCF), ki ga je razvil IAB Europe in je namenjen upravljanju uporabnikovih preferenc glede spletnega vedenjskega oglaševanja, ni skladen z določbami Splošne uredbe.

Skladno s 56. členom Splošne uredbe je informacijski pooblaščenec prijavo posredoval Belgijskemu nadzornemu organu za varstvo osebnih podatkov kot pristojnemu, da deluje kot vodilni nadzorni organ, saj je glavna ustanovitev omenjene družbe v Belgiji. Informacijski pooblaščenec je v okviru postopka zoper zavezanca deloval kot zadevni nadzorni organ, skladno s 56. členom, 60. in 61. členom Splošne uredbe. Postopek zoper zavezanca IAB Europe je bil leta 2022 zaključen s končno odločbo po 60. členu Splošne uredbe, zavezanec pa je predložil načrt za odpravo ugotovljenih nepravilnosti.

V končni odločitvi je Belgijski nadzorni organ za varstvo osebnih podatkov ugotovil, da IAB Europe deluje kot upravljavec osebnih podatkov v zvezi z beleženjem uporabnikove privolitve in preferenc v okviru mehanizma TCF. Ugotovljene kršitve zadevajo predvsem naslednje:

- IAB Europe ni izkazal, da ima ustrezno pravno podlago za obdelavo osebnih podatkov uporabnikov mehanizma TCF, prav tako ni ustrezne pravne podlage za nadaljnjo uporabo podatkov s strani oglaševalskih ponudnikov.
- Informacije, podane uporabniku, niso dovolj natančne in jasne, da bi uporabnik lahko razumel naravo in obseg obdelave svojih podatkov.
- Ugotovljene so bile pomanjkljivosti z vidika zavarovanja podatkov in spoštovanja načela privzetega varstva podatkov.
- Ugotovljene so bile pomanjkljivosti z vidika zahtev glede vodenja evidenc obdelave podatkov, imenovanja uradne osebe za varstvo podatkov in glede izvajanja ocene vplivov na varstvo osebnih podatkov.

Belgijski nadzorni organ za varstvo osebnih podatkov je IAB Europe izrekel globo v višini 250.000 EUR ter zavezancu naložil, da izvede popravne ukrepe za odpravo ugotovljenih kršitev ter predloži akcijski načrt v zvezi s tem.⁷ Zavezanec je akcijski načrt predložil, Belgijski nadzorni organ za varstvo osebnih podatkov pa ga je januarja 2023 potrdil.⁸ Zavezanec ima po končanem postopku po 60. členu Splošne uredbe možnost pritožbe zoper končno odločitev, v tem primeru se je zavezanec pritožil na pristojno belgijsko sodišče, ki pa je posredovalo več predhodnih vprašanj Sodišču EU.⁹

⁶ Poročilo Dr Ryan: <https://brave.com/static-assets/files/Behavioural-advertising-and-personal-data.pdf>.

⁷ Končna odločitev je javno dostopna na <https://www.autoriteprotectiondonnees.be/publications/decision-quant-au-fond-n-21-2022-english.pdf>.

⁸ <https://www.dataprotectionauthority.be/citizen/iab-europe-held-responsible-for-a-mechanism-that-infringes-the-gdpr>.

⁹ <https://www.dataprotectionauthority.be/citizen/iab-europe-case-the-market-court-refers-preliminary-questions-to-the-court-of-justice-of-the-eu>.

3.3 DRUGI UPRAVNI POSTOPKI

3.3.1 DOPUSTNOST IZVAJANJA BIOMETRIJSKIH UKREPOV

Informacijski pooblaščenec je po določbi 80. člena ZVOP-1 pristojen za vodenje upravnih postopkov za izdajo odločb o tem, ali je nameravano izvajanje biometrijskih ukrepov v skladu z določbami ZVOP-1 ali ne. Biometrijski ukrepi so kot posebna oblika obdelave osebnih podatkov opredeljeni v 78. do 81. členu ZVOP-1. Informacijski pooblaščenec mora v skladu s tretjim odstavkom 80. člena ZVOP-1 pri odločanju o tem, ali je nameravana uvedba biometrijskih ukrepov v zasebnem sektorju v skladu z določbami ZVOP-1, ugotoviti predvsem, ali je izvajanje biometrijskih ukrepov nujno za opravljanje dejavnosti, za varnost ljudi ali premoženja ali za varovanje tajnih podatkov ali poslovne skrivnosti. Pri presoji, ali so biometrijski ukrepi za doseg namena nujno potrebni, informacijski pooblaščenec ugotavlja, ali bi namen, ki ga zasleduje vlagatelj, ta lahko dosegel s postopki in ukrepi, ki manj posegajo v zasebnost zaposlenih oz. ne vključujejo biometrijskih ukrepov. Slednji namreč predstavljajo velik poseg v informacijsko zasebnost posameznika, saj gre za obdelavo tistih značilnosti, ki so za vsakogar edinstvene in stalne in zloraba katerih bi za posameznika lahko imela hude, daljnosežne in nepopravljive posledice. Informacijski pooblaščenec presoja tudi tehnični vidik biometrijskih ukrepov (ali se bodo ti ukrepi uporabljali za preverjanje identitete oz. avtentikacijo ali za ugotavljanje identitete oz. identifikacijo).

Informacijski pooblaščenec leta 2022 ni prejel nobene vloge za izdajo dovoljenja za uvedbo biometrijskih ukrepov.

3.3.2 POVEZOVANJE ZBIRK OSEBNIH PODATKOV

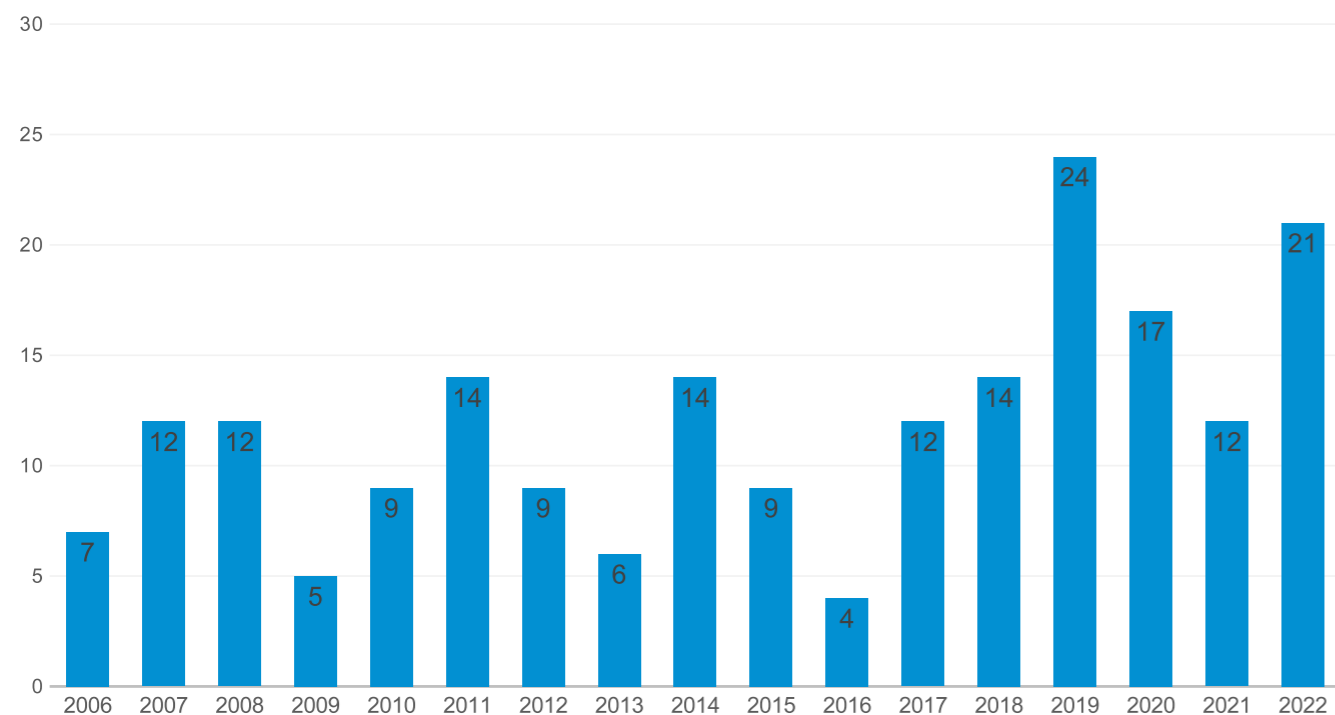
Povezovanje zbirk osebnih podatkov urejajo 84., 85. in 86. člen ZVOP-1. 84. člen ZVOP-1 določa, da če najmanj ena izmed zbirk osebnih podatkov, ki naj bi se jih povezovalo, vsebuje občutljive osebne podatke ali če bi bila posledica povezovanja razkritje občutljivih podatkov ali je za povezovanje potrebna uporaba istega povezovalnega znaka, povezovanje brez predhodnega dovoljenja Informacijskega pooblaščenca ni dovoljeno. Informacijski pooblaščenec povezavo dovoli na podlagi pisne vloge upravljavca osebnih podatkov, če ugotovi, da ta zagotavlja ustrezno zavarovanje osebnih podatkov. Postopki in ukrepi za zavarovanje morajo biti ustrezni glede na tveganje, ki ga predstavljata obdelava in narava osebnih podatkov, ki se obdelujejo. Poleg ugotavljanja ustreznosti zavarovanja osebnih podatkov mora informacijski pooblaščenec pri odločanju o izdaji dovoljenja za povezovanje zbirk osebnih podatkov opraviti tudi vsebinski preizkus, ali za povezovanje zbirk osebnih podatkov obstaja ustrezna zakonska podlaga. V okviru povezave zbirk osebnih podatkov se lahko posredujejo oz. obdelujejo le tisti osebni podatki, ki jih določa veljavna zakonodaja. Povezovanje zbirk predstavlja avtomatsko in elektronsko povezovanje zbirk osebnih podatkov, ki jih vodijo upravljavci za različne namene, in sicer tako, da se določeni podatki samodejno ali na zahtevo prenesejo ali vključijo v drugo povezano zbirko ali v več povezanih zbirk. Zbirke osebnih podatkov sta povezani, če se določeni podatki iz ene zbirke neposredno vključijo v drugo zbirko, s čimer se druga zbirka spremeni (poveča, ažurira ipd.); pri tem gre lahko zgolj za enosmeren tok prenosa podatkov.

Informacijski pooblaščenec je leta 2022 prejel 21 vlog za pridobitev dovoljenja za povezovanje zbirk osebnih podatkov. Izdal je 16 odločb, in sicer 15 odločb, s katerimi je upravljavcem povezovanje zbirk osebnih podatkov dovolil, ter eno odločbo, s katero je povezovanje sicer dovolil, vendar je vlogo delno zavrgel, saj vlagatelj v vlogi ni uveljavljal kakšne svoje pravice ali pravne koristi oz. ni mogel biti stranka v postopku. Tri vloge upravljavcev je zavrgel in prejeto vlogo štel kot predhodno obvestilo po drugem odstavku 84. člena ZVOP-1, v skladu s katerim so upravljavci ali upravljavec osebnih podatkov, ki povezuje dve ali več zbirk osebnih podatkov, ki se vodijo za različne namene, dolžni o tem predhodno pisno obvestiti državni nadzorni organ. V treh zadevah je postopek zaradi umika vloge upravljavca ustavil.

S sprejemom ZVOP-2 konec leta 2002 in njegovo uveljavitvijo se s 26. 1. 2023 spreminja tudi ureditev povezovanja zbirk osebnih podatkov, in sicer informacijski pooblaščenec z uveljavitvijo ZVOP-2 ne bo več izdajal odločb glede povezovanja zbirk, temveč mora pred povezovanjem zbirk upravljavec oz. obdelovalec izdelati oceno učinka po 35. členu Splošne uredbe in se posvetovati z Informacijskim pooblaščenecem po 36. členu Splošne uredbe (87. člen ZVOP-2).

Upravljavec 1	Zbirka osebnih podatkov 1	Upravljavec 2	Zbirka osebnih podatkov 2	Povezovalni znak
Slovensko zavarovalno združenje	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka podatkov o zavarovalcih in zavarovancih in Zbirka podatkov o zavarovalnih primerih 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	davčna številka
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Evidenčni in analitski informacijski sistem visokega šolstva Republike Slovenije - Evidenca študentov in diplomantov (eVŠ – EŠD) in Centralna evidenca udeležencev vzgoje in izobraževanja (CEUVIZ) 	Tur servis, d.o.o.	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka osebnih podatkov dijakov in študentov, ki so opravljali študentsko delo 	EMŠO
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Evidenčni in analitski informacijski sistem visokega šolstva Republike Slovenije - Evidenca študentov in diplomantov (eVŠ – EŠD) in Centralna evidenca udeležencev vzgoje in izobraževanja (CEUVIZ) 	Alt Lakoše d.o.o.	<ul style="list-style-type: none"> Evidenca izpolnjevanja pogojev statusa študentov in dijakov 	EMŠO
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Evidenčni in analitski informacijski sistem visokega šolstva Republike Slovenije - Evidenca študentov in diplomantov (eVŠ – EŠD) in Centralna evidenca udeležencev vzgoje in izobraževanja (CEUVIZ) 	MS Servis posredovanje d.o.o.	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka osebnih podatkov dijakov in študentov, ki so opravljali študentsko delo 	EMŠO
Zavarovalnica Sava, zavarovalna družba, d.d.	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka podatkov o zavarovalcih in zavarovancih in Zbirka podatkov o zavarovalnih primerih 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	davčna številka
Družba za avtoceste Republike Slovenije d.d.	<ul style="list-style-type: none"> Evidenca registrskih označb vozil z neplačano cestnino 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	EMŠO
Wiener Städtische zavarovalnica, podružnica v Ljubljani	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka podatkov o zavarovalcih in zavarovancih 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	davčna številka
Modra zavarovalnica, d.d.	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka podatkov o zavarovalcih in zavarovancih 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	davčna številka in/ali EMŠO
Merkur zavarovalnica, d.d.	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka podatkov o zavarovalcih in zavarovancih in Zbirka podatkov o zavarovalnih primerih 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	davčna številka
Prva osebna zavarovalnica, d.d.	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka podatkov o zavarovalcih in zavarovancih in Zbirka podatkov o zavarovalnih primerih 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	davčna številka
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka podatkov o zavarovalcih in zavarovancih in Zbirka podatkov o zavarovalnih primerih 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	davčna številka
Vita, življenjska zavarovalnica, d.d.	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka podatkov o zavarovalcih in zavarovancih in Zbirka podatkov o zavarovalnih primerih 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	davčna številka
Grawe zavarovalnica, d.d.	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka podatkov o zavarovalcih in zavarovancih in Zbirka podatkov o zavarovalnih primerih 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	davčna številka
Generali zavarovalnica, d.d.	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka podatkov o zavarovalcih in zavarovancih in Zbirka podatkov o zavarovalnih primerih 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	davčna številka
Zavarovalnica Triglav, d.d.	<ul style="list-style-type: none"> Zbirka podatkov o zavarovalcih in zavarovancih in Zbirka podatkov o zavarovalnih primerih 	Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Centralni register prebivalstva 	davčna številka
Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Zbirke osebnih podatkov, vodene v okviru ISCS (Informacijski sistem Centrov za socialno delo) 	Finančna uprava Republike Slovenije	<ul style="list-style-type: none"> Evidenca o davkih 	davčna številka

Število vlog za izdajo odločbe glede povezljivosti zbirk osebnih podatkov med letoma 2006 in 2022.

3.3.3 PRENOS OSEBNIH PODATKOV V TRETJE DRŽAVE

Splošna uredba ureja prenos podatkov v tretje države in mednarodne organizacije v V. poglavju. Prenos je dovoljen, če obstaja ena izmed naslednjih pravnih podlag:

1. Evropska komisija izda odločbo, da država, ozemlje, določen sektor v državi ali mednarodna organizacija, v katero se osebni podatki prenašajo, zagotavlja ustrezno raven njihovega varstva (45. člen). V veljavi ostajajo tudi odločbe o zagotavljanju ustrezne ravni varstva osebnih podatkov v tretjih državah, ki jih je na podlagi 63. člena ZVOP-1 sprejel Informacijski pooblaščenec;
2. izvoznik podatkov zagotovi ustrezne zaščitne ukrepe na podlagi 46. in 47. člena;
3. gre za posebne primere, ki so določeni v 49. členu, v katerih so mogoča odstopanja.

Po Splošni uredbi dovoljenje Informacijskega pooblaščenca za prenos podatkov v tretje države ali mednarodne organizacije v večini primerov ni več potrebno.

Pridobitev dovoljenja oz. odločbe nadzornega organa glede ustreznosti zaščitnih ukrepov iz 46. člena, ki predstavljajo podlago za prenos podatkov, je potrebna le še takrat:

- ko gre za prenos podatkov v tretjo državo na podlagi pogodbenih določil, ki jih kot ustrezne zaščitne ukrepe sama določita izvoznik in uvoznik podatkov (točka (a) tretjega odstavka 46. člena);
- ko gre za prenos podatkov med javnimi organi na podlagi določb, ki se vstavijo v upravne dogovore (točka (b) tretjega odstavka 46. člena);
- če se podatki prenašajo na podlagi zavezujočih poslovnih pravil, mora le-te predhodno odobriti pristojni nadzorni organ (prvi odstavek 47. člena).

Informacijski pooblaščenec v letu 2022 ni prejel nobene vloge v zvezi s prenosom podatkov v tretje države.

Informacijski pooblaščenec ima na svoji spletni strani objavljene smernice, v katerih je podrobno predstavljena ureditev prenosov osebnih podatkov v tretje države in mednarodne organizacije po Splošni uredbi. Smernice so dostopne na [tej povezavi](#).

Na to temo je v letu 2022 Evropski odbor za varstvo podatkov (EOVP) sprejel [Smernice št. 5/2021 o medsebojnem prepletanju člena 3 in določb o mednarodnih prenosih podatkov iz poglavja V Splošne uredbe](#), ki so bile v javni obravnavi do 31. 1. 2022. Namen smernic je pomoč upravljavcem in obdelovalcem pri

ugotavljanju, ali določena obdelava podatkov predstavlja prenos v tretjo državo ali mednarodno organizacijo ali ne. Če upravljavec ali obdelovalec podatke prenaša v tretjo državo ali mednarodno organizacijo, mora pri tem upoštevati tudi določbe V. poglavja Splošne uredbe o varstvu podatkov.

Evropska komisija je 13. 12. 2022 objavila Osutek sklepa o ustreznosti, ki temelji na okviru izmenjave podatkov med EU in ZDA, ki naj bi nadomestil zasebnostni ščit, ki ga je Sodišče Evropske unije razveljavilo s sodbo Schrems II. EOVP je sprejel Mnenje št. 5/2023 o osnutku sklepa o ustreznosti v zvezi z okvirom za izmenjavo podatkov med EU in ZDA, v katerem je poudaril, da gre za znatno izboljšanje v primerjavi s prejšnjim okvirom, vendar je izpostavil nekatera odprta vprašanja, ki se nanašajo predvsem na: izjeme od pravice do dostopa, odsotnost ključnih opredelitev, pomanjkanje jasnosti glede uporabe načel okvira za obdelovalce, široko izjemo od pravice do dostopa do javno dostopnih informacij, pomanjkanje posebnih pravil glede avtomatiziranega sprejemanja odločitev ter profiliranja in odsotnost zahteve po predhodni odobritvi neodvisnega organa za množično zbiranje podatkov v skladu z izvršilno odredbo št. 12333. Kar zadeva očitke Sodišča EU, ki ga je izpostavilo v sodbi Schrems II glede pomanjkanja učinkovitega pravnega sredstva za posameznike, je z izvršilno odredbo št. 14086 uveden nov mehanizem pravnih sredstev za posameznike. Kljub temu pa še ostajajo nekateri pomisleki, npr. glede splošnega odgovora sodišča, ki ga prejme posameznik, ki je zgolj obveščen, da ni bilo kršitev ali da so bili sprejeti ustrezni ukrepi, nima pa nobene možnosti pritožbe.

3.3.4 ZAHTEVA ZA OCENO USTAVNOSTI IN ZAKONITOSTI

Informacijski pooblaščenec lahko z zahtevo začne postopek za oceno ustavnosti oz. zakonitosti predpisov na podlagi 23.a člena Zakona o Ustavnem sodišču (ZUstS), če se pojavi vprašanje ustavnosti ali zakonitosti v zvezi s postopkom, ki ga vodi. Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 vodil postopek inšpekcijskega nadzora v zvezi s sumom nezakonitega oz. nepooblaščenega vpogleda v nekatere baze podatkov oz. evidence s strani uslužbencev Urada RS za preprečevanje pranja denarja (v nadaljevanju: urad). Prav tako je zoper urad vodil pritožbeni postopek posameznice, ki je pri uradu vložila zahtevo za seznanitev z lastnimi osebnimi podatki. Pri zavrnitvi pritožbe posameznice se je urad skliceval na več določb Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 48/22, ZPPDFT-2), ki določa omejitve pravice do seznanitve.

Informacijski pooblaščenec je ugotovil, da obstajajo resni in objektivni razlogi, ki kažejo, da zakonska ureditev obdelav osebnih podatkov s strani urada ni v skladu z Ustavo RS. V zvezi z navedenima postopkoma je Informacijski pooblaščenec na Ustavno sodišče RS podal zahtevo za oceno ustavnosti določb ZPPDFT-2, in sicer je Ustavnemu sodišču predlagal, da oceni ustavnost naslednjih določb: petega in osmega odstavka 51. člena ZPPDFT-2, četrtega odstavka 94. člena ZPPDFT-2, devete točke 97. člena ZPPDFT-2, 98. člena ZPPDFT-2, sedme točke prvega in tretjega odstavka 126. člena ZPPDFT-2, prvega odstavka 132. člena ZPPDFT-2, drugega odstavka 134. člena ZPPDFT-2, 1. alineje petega odstavka 145. člena ZPPDFT-2 in petega do sedemnajstega odstavka 150. člena ZPPDFT-2, ugotovi njihovo neskladnost z Ustavo RS ter jih razveljavi.

Pooblastila urada za obdelavo osebnih podatkov in zakonitost obdelav

Drugi odstavek 38. člena Ustave določa, da mora zbiranje, obdelovanje in namen uporabe osebnih podatkov določati zakon, kar ob upoštevanju definicije obdelave osebnih podatkov v 2. alineji 4. člena Splošne uredbe pomeni, da mora vsako obdelavo in namen take obdelave določati zakon. Po ustaljeni ustavnosodni presoji pomeni vsako obdelovanje osebnih podatkov poseg v ustavno pravico do varstva osebnih podatkov iz 38. člena Ustave in mora biti predmet zakonskega urejanja. V zakonu mora biti med drugim določeno opredeljeno, kateri podatki se smejo zbirati in obdelovati. Določbe morajo biti skladno s prakso Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP) dovolj natančne, jasne in določne, da lahko državljani vedo, pod katerimi pogoji in v kakšnih okoliščinah lahko državni organi izvršujejo določene ukrepe. Pri ukrepih, ki pomenijo poseg v pravico do varstva osebnih podatkov, je ESČP poudarilo, da mora njihova pravna ureditev med drugim določati jasna, natančna pravila o obsegu in uporabi ukrepa kot tudi minimalna jamstva glede trajanja, hrambe, uporabe, dostopa tretjih oseb, postopkov za zagotavljanje celovitosti in zaupnosti podatkov ter postopka uničenja podatkov. Prav s tem se zagotavljajo zadostna jamstva zoper nevarnost zlorabe in samovolje. Ta zahteva pa je tesno povezana tudi z vprašanjem sorazmernosti ukrepa oz. s presojo, ali je ukrep v demokratični družbi nujen.

Urad zaradi izpolnjevanja svojih obveznosti obdeluje osebne podatke velikega števila posameznikov, kar zahteva jasno določitev namenov obdelave osebnih podatkov in določitev osebnih podatkov, ki jih lahko obdeluje za posamezen namen oz. pooblastilo v zvezi s pridobivanjem, analiziranjem, posredovanjem in drugo obdelavo osebnih podatkov, saj lahko sicer pride do prekomerne obdelave osebnih podatkov in arbitrarnega poseganja v ustavno pravico posameznikov s strani države. Informacijski pooblaščenec meni, da nekatere določbe ZPPDFT-2 navedenih kriterijev ne izpolnjujejo, niso skladne z načelom sorazmernosti in ne nudijo ustrezne pravne varnosti in predvidljivosti obdelave osebnih podatkov s strani urada. Informacijski pooblaščenec izpostavlja zlasti naslednje:

- Urad lahko za potrebe izvajanja nalog iz ZPPDFT-2 pridobi **celotno zbirko podatkov iz registra dejanskih lastnikov** (osmi odstavek 51. člena ZPPDFT-2). Po mnenju Informacijskega pooblaščenca namen določbe ni jasen, saj je uradu omogočen tudi brezplačen neposredni elektronski dostop do vseh podatkov o dejanskih lastnikih, ki so vpisani v register. Enak cilj je torej dosežen z blažjim ukrepom, s katerim se omogočijo posamični dostopi do podatkov, ne pa pridobivanje oz. kopiranje celotne baze podatkov drugega upravljavca in njeno hrambo na zalogo.

- ZPPDFT-2 urad na splošno pooblašča, da lahko za opravljanje svojih nalog **dostopa do katerih koli podatkov**, s katerimi razpolagajo zavezanci, državni organi in nosilci javnih pooblastil (četrti odstavek 94. člena ZPPDFT-2). Določba ne vsebuje omejitev glede nalog urada, za katere bi lahko dostopal do podatkov, niti ne opredeljuje osebnih podatkov, do katerih lahko dostopa, ali zavezancev, državnih organov ali nosilcev javnih pooblastil, ki so lahko viri takih podatkov. Po mnenju Informacijskega pooblaščenca bi se dalo namen obdelave osebnih podatkov doseči z ukrepom, ki bi v manjši meri posegal v informacijsko zasebnost posameznikov, in sicer s posredovanjem osebnih podatkov na podlagi zahteve urada, saj bi imel pri tem upravljavec še določen vpliv na njihovo obdelavo.

- ZPPDFT-2 taksativno določa vrste osebnih podatkov, za sprejemanje in analiziranje katerih je pristojen urad (97. člen ZPPDFT-2). Dodatno pa zakon določa, da je urad pristojen tudi za sprejemanje in analiziranje podatkov in informacij, **pridobljenih na drug način**, za katere urad presodi, da vsebujejo razloge za sum pranja denarja ali financiranja terorizma. Pri tem lahko urad analizira katere koli podatke in informacije, pridobljene na drug način, s čimer se odpira možnost arbitrarnega ravnanja urada in prekomernega poseganja v informacijsko zasebnost posameznikov. Določba po mnenju Informacijskega pooblaščenca nesorazmerno in nedoločno razširja obseg osebnih podatkov, ki jih urad lahko analizira, saj podatkov ne omejuje ne po vrsti ne po viru. Določba je problematična tudi z vidika izvajanja t. i. »operativnih analiz« (98. člen ZPPDFT-2), ki so osredotočene na analiziranje sporočil, obvestil, podatkov in informacij, ki jih urad opravlja z namenom, da presodi, ali so z neko transakcijo, osebo, premoženjem ali sredstvi podani **razlogi za sum storitve kaznivega dejanja pranja denarja, predhodnih kaznivih dejanj ali kaznivega dejanja financiranja terorizma**. Posamezniki tako zaradi širokega pooblastila urada, ki lahko pridobiva informacije na kateri koli način, ne morejo razbrati, kateri njihovi osebni podatki so podvrženi analizi urada in katera dejanja obdelave lahko urad pri tem izvaja. Materija mora biti zakonsko ne samo urejena, temveč tudi urejena določno in nedvoumno, da se izključi vsaka možnost **arbitrnega odločanja državnega organa**.

- Za izvajanje strateških analiz, ki so opredeljene kot analize za ugotavljanje tipologij in trendov v zvezi s pranjem denarja in financiranjem terorizma, po mnenju Informacijskega pooblaščenca obdelava osebnih podatkov ni primerna ali vsaj ni potrebna. Kljub temu iz določb, ki urejajo evidence strateških analiz, izhaja, da se za namene strateških analiz obdelujejo osebni podatki. To po mnenju Informacijskega pooblaščenca ni v skladu z ustavnim načelom sorazmernosti, saj dopušča posege v ustavno pravico posameznikov, čeprav bi se zasledovani namen lahko doseglo s precej manjšim posegom v to pravico – psevdonimizacijo ali anonimizacijo ali celo brez obdelave osebnih podatkov.

- V zvezi s predložitvijo podatkov uradu so v 126. členu ZPPDFT-2 **določeni subjekti, od katerih lahko urad zahteva podatke, in podatki, ki jih lahko od njih zahteva**. Kljub temu pa lahko urad od subjektov zahteva tudi druge razpoložljive podatke in dokumentacijo, ki jo vodijo na podlagi drugih predpisov, oziroma podatke, ki so jih pridobili na drug zakonit način in ki jih urad potrebuje za namene iz tega člena. Določba pooblastilo za pridobivanje podatkov neomejeno širi na zelo obsežen nabor osebnih podatkov, kar je zlasti sporno ob upoštevanju namenov obdelave. Urad tako npr. pridobiva podatke od subjektov na podlagi lastne zahteve, na več mestih v zakonu, pri čemer se določbe v večji meri vsebinsko prekrivajo tako, da urejajo pridobitev podatkov za enake namene in od istega kroga subjektov, prekrivajo pa se tudi vrste osebnih podatkov, ki jih urad lahko pridobiva. Taka zakonska ureditev ni v skladu z načelom pravne države, saj različne zakonske določbe različno urejajo pogoje za pridobivanje podatkov na zahtevo urada. Takšna ureditev ne zagotavlja predvidljivosti ukrepov oz. situacij, v katerih lahko država izvede poseg.

- Državna tožilstva in drugi državni organi uradu sporočajo **podatke o kaznivih dejanjih pranja denarja in financiranju terorizma**, in sicer za namen centralizacije in analize vseh podatkov v zvezi s pranjem denarja in financiranjem terorizma (prvi odstavek 132. člena ZPPDFT-2). Pri uradu se torej centralno zbirajo podatki o vseh kaznivih dejanjih določene vrste (torej večji obseg dokaj občutljivih osebnih podatkov) za namene centralizacije in analize vseh podatkov. Koristi takega ukrepa po mnenju Informacijskega pooblaščenca nikakor ne odtehtajo posega v informacijsko zasebnost, ki ga ukrep predstavlja, zlasti ob upoštevanju dejstva, da lahko urad take osebne podatke od teh subjektov vedno pridobi na podlagi zahteve, če jih za potrebe opravljanja svojih nalog potrebuje.

- Sodišča in državna tožilstva na letni ravni uradu pošiljajo tudi **podatke o prekrškovnih postopkih ter o prekrških in storilcih prekrškov**, pri čemer je dopuščena obdelava podatkov o vseh prekrških in njihovih storilcih (tretji odstavek 132. člena ZPPDFT-2). Informacijski pooblaščenec ugotavlja, da je tak obseg obdelave osebnih podatkov preširok oz. nesorazmeren, saj predpisuje obdelavo ne samo podatkov o kaznivih dejanjih, ampak tudi obdelavo podatkov o prekrških, pri čemer pa namena obdelave slednjih sploh ne določa. Prav tako ne določa relevantnih prekrškov, kar pomeni, da podatki o večini prekrškov, s katerimi razpolagajo sodišča in državno tožilstvo, niso v ničemer relevantni za opravljanje nalog in pristojnosti urada.

- Nesorazmernost se kaže tudi v določbah, kjer se obdelava osebnih podatkov dopušča v zvezi z nalogami, kot so npr. predlaganje sprememb in dopolnitev predpisov, pripravljane smernic in priporočil, izobraževanje zavezancev itd. Za opravljanje navedenih nalog je jasno, da jih lahko urad opravlja brez obdelave osebnih podatkov in da slednji za doseganje teh namenov niso potrebni.

Omejitev pravice do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki

Po mnenju Informacijskega pooblaščenca ni problematičen sam obstoj omejitve pravice do seznanitve, saj so omejitve pravice ter cilji oz. razlogi zanjo legitimni in skladni s Splošno uredbo. Prvi odstavek 23. člena Splošne uredbe določa, da lahko pravo EU ali države članice omejijo obseg obveznosti in pravic, tudi glede 15. člena, če taka omejitev spoštuje bistvo temeljnih pravic in svoboščin ter je potreben in sorazmeren ukrep v demokratični družbi, npr. za zagotavljanje preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij. Informacijski pooblaščenec pa meni, da je omejitev pravice dostopa po drugem odstavku 134. člena in petem odstavku 145. člena ZPPDFT-2 nesorazmerna, ker brez očitno utemeljenega razloga dolgoročno, v celoti in brezpogojno omejuje vse posameznike pri uveljavljanju pravice do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki. Varstvo interesov preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona pranja denarja ter financiranja terorizma kot razlog za omejitev pravice do varstva osebnih podatkov nikoli ne sme biti trajno in tudi ne sme trajati pretirano dolgo obdobje tako kot v konkretnem primeru – osem let. Tako dolgo obdobje popolne omejitve ene glavnih pravic na področju varstva osebnih podatkov ni utemeljeno. Določbe ZPPDFT-2 ne upoštevajo, da imajo različni osebni podatki različno potrebo po varstvu in da bi moralo biti obdobje varstva podatkov vezano na neki odločilen dogodek, ko potreba po varstvu preneha, npr. »pravnomočna odločitev o uvedbi kazenskega postopka ali postopka o prekršku«, »prenehanje operativne analize«, »vložitve prijave ali pobude pri pristojnem organu«, »odločitev o zavrženju kazenske ovadbe« ipd.

Dvojno omejitev pravice do seznanitve pa predstavlja tudi režim tajnih podatkov. Tudi po preteku roka hrambe zakon ne določa prenehanja tajnosti, kar pomeni, da so lahko osebni podatki nedostopni tudi po preteku osemletnega roka. S tem je ZPPDFT-2 uvedel absolutno omejitev pravice do seznanitve, kar pomeni njeno nedopustno negacijo.

Varstvo interesov preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona prepovedanih ravnanj po ZPPDFT-2 ne more trajati v nedogled. To pomeni, da bi morali biti tudi predmetni osebni podatki podvrženi sprostitvi v trenutku, ko varstvo interesov preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona prepovedanih ravnanj ni več nujno potrebno.

Zahtevo za oceno ustavnosti je Informacijski pooblaščenec dne 30. 12. 2022 delno umaknil, saj so bile nepravilnosti s sprejemom 3. in 7. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 145/2022; ZPPDFT-2A) deloma odpravljene, in sicer nepravilnosti v zvezi z osmim odstavkom 51. člena ZPPDFT (pridobitev celotne zbirke podatkov iz registra dejanskih lastnikov) in v zvezi s četrtem odstavkom 94. člena ZPPDFT (dostopanje do katerih koli podatkov, s katerimi razpolagajo zavezanci, državni organi in nosilci javnih pooblastil).

Celotna besedila podanih zahtev za oceno ustavnosti in zakonitosti so na voljo na spletni strani Informacijskega pooblaščenca: <https://www.ip-rs.si/zakonodaja/zahteve-ip-za-presoj-ustavnosti-oz-zakonitosti-predpisov>.

3.4 PRIPRAVA MNENJ IN POJASNIL

3.4.1 SPLOŠNA POJASNILA

Na podlagi 57. člena Splošne uredbe, 76. člena ZVOPOKD in 49. člena ZVOP-1 Informacijski pooblaščenec izdaja neobvezna mnenja, pojasnila in stališča o vprašanih s področja varstva osebnih podatkov, s katerimi prispeva k ozaveščenosti upravljalcev in obdelovalcev ter širše javnosti.

Leta 2022 je Informacijski pooblaščenec svetoval 2.341 posameznikom in pravnim osebam, ki so se nanj obrnili z vprašanji s področja varstva osebnih podatkov.

Informacijski pooblaščenec je izdal **876 pisnih mnenj in napotitev na mnenja**. Če je posameznik zastavil vprašanje, na katerega je Informacijski pooblaščenec v preteklosti že podobno odgovoril, je posameznika le napotil na mnenje, objavljeno na spletni strani. Na spletni strani <https://www.ip-rs.si/vop/> je namreč **objavljenih več kot 7.000 mnenj**. Uporabniki lahko brskajo po mnenjih, ki so bila izdana, preden je v veljavo stopila Splošna uredba, z ločenima iskalnikoma pa lahko dostopajo do mnenj, ki so bila izdana po 25. maju 2018, in do mnenj, ki so bila izdana po začetku uporabe ZVOP-2. Slednja so razvrščena v kar 68 vsebinskih področij.

Informacijski pooblaščenec spodbuja svetovanje oz. posredovanje ustnih odgovorov na vprašanja, zato je bil v letu 2022 v uradu vsak dan na voljo dežurni državni nadzornik za varstvo osebnih podatkov, ki je na vprašanja odgovarjal po telefonu. **Leta 2022 so državni nadzorniki opravili 1.465 klicev** (sprejeli so 1394 klicev in opravili 71 telefonskih pogovorov na podlagi pisnih zaprosil za mnenje).

3.4.2 MNENJA NA PREDPISE

Informacijski pooblaščenec podaja mnenja na predpise skladno s točko (c) prvega odstavka 57. člena Splošne uredbe, 48. členom ZVOP-1 in 76. členom ZVOPOKD, ki določajo, da nadzorni organ svetuje državnemu zboru, vladi oz. ministrstvu ter drugim institucijam in organom o zakonodajnih in upravnih ukrepih v zvezi z varstvom pravic in svoboščin posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov oz. daje predhodna mnenja, pojasnila in stališča o usklajenosti določb predlogov zakonov ter ostalih predpisov z zakoni in drugimi predpisi, ki urejajo osebne podatke, ter vprašanih glede varstva osebnih podatkov.

Leta 2022 je **Informacijski pooblaščenec izdal 60 mnenj na predloge sprememb zakonov ter na predloge novih zakonov in drugih predpisov**. Informacijski pooblaščenec je pri predlagateljih predpisov, s katerimi se uvajajo nove kompleksne oblike obdelav osebnih podatkov ali obsežne obdelave osebnih podatkov z uporabo modernih tehnologij, še vedno pogrešal zavedanje o nujnosti temeljite predhodne analize in naslovitve tveganj, ki jih takšne obdelave prinašajo. Skladno z novimi določbami ZVOP-2 bodo upravljalci glede določenih obdelav osebnih podatkov morali pripraviti oceno učinka po 35. členu Splošne uredbe ali pa opraviti predhodno posvetovanje z Informacijskim pooblaščenecem po 36. členu Splošne uredbe (več o tem v poglavju 3.5.3).

Informacijski pooblaščenec je leta 2022 med drugim podal mnenje, pripombe oz. je sodeloval pri pripravi naslednjih predpisov (v zvezi z nekaterimi je podal več mnenj):

- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Pomorskega zakonika,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju,
- Predlog Pravilnika o diplomatski, konzularni in službeni izkaznici,
- Dopolnitev Zakona o spodbujanju razvoja turizma z dostopom STO do podatkov preko spletne aplikacije AJPES eTurizem iz knjige gostov,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijstvu,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalogah in pooblastilih policije,

- Predlog Zakona o spremembah Zakona o zavarovalništvu,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih,
- Predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi,
- Predlog sprememb 74.a člena Zakona o državni upravi,
- Predlog Zakona o začasni zaščiti razseljenih oseb,
- Predlog Zakona o detektivski dejavnosti,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodnem registru,
- Predlog sprememb Sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Srbijo o zaposlovanju državljanov Republike Srbije v Republiki Sloveniji,
- Predlog sprememb Zakona o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (glede dostopa do registrov osebnih izkaznic, potnih listin in davčnih zavezancev),
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o visokem šolstvu,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma,
- Predlog sprememb 8. člena Zakona o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva,
- Predlog Zakona o nujnih ukrepih za zajezitev širjenja in blaženja posledic nalezljive bolezni COVID-19 na področju zdravstva,
- Predlog Zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančni upravi,
- Predlog Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2),
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o trošarinah,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o davčnem postopku,
- Predlog Zakona o zaščiti prijaviteljev,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah,
- Predlog Izvajanja projekta ePredpisov – Javna obravnava osnutka Metodologije za oceno učinkov na različna družbena področja,
- Predlog Uredbe o izvajanju Uredbe (EU) o kliničnem preskušanju zdravil za uporabo v humani medicini,
- Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2011/83/EU glede pogodb o finančnih storitvah, sklenjenih na daljavo, in razveljavitvi Direktive 2002/65/ES,
- Predlog Uredbe o izvajanju Uredbe (EU) 2019/2088 Evropskega Parlamenta in Sveta o razkritjih, povezanih s trajnostnostjo, v sektorju finančnih storitev,
- Predlog Uredbe o določitvi vloge za priznanje statusa upravičenca do digitalnega bona '22 – šolajoči v tujini, sporočila izvajalca subvencioniranega izobraževalnega programa o udeležencih, izjave o združitvi digitalnih bonov '22 in izjave o unovčitvi digitalnega bona '22,
- Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi direktiv 2005/29/ES in 2011/83/EU v zvezi s krepitvijo vloge potrošnikov za zeleni prehod,
- Predlog Uredbe o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil,
- Predlog Pravilnika o ekološki pridelavi in predelavi pomorskih pridelkov oziroma živil,
- Predlog Zakona o izvajanju Uredbe (EU) o vseevropskem osebem pokojninskem produktu,
- Predlog sprememb Splošnega akta o cestninjenju,
- Predlog Pravilnika o dopolnitvah Pravilnika o dokumentaciji v vrtcih,
- Predlog novega Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma,
- Predlog uredbe o spremembi Schengenskega zakonika,
- Osnutek Pravilnika o pisnih izjavah volje pacienta,
- Predlog Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o izboljšanju delovnih pogojev pri platformnem delu ter Usmeritev v zvezi s sporočilom Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Boljši delovni pogoji za močnejšo socialno Evropo: izkoriščanje vseh prednosti digitalizacije za prihodnost dela,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij,
- Predlog Zakona o optimizaciji izdaje in uporabe identifikacijskih dokumentov – predlog za obravnavo,
- Predlog Odredbe o spremembi Odredbe o določitvi programa strokovnega usposabljanja in programa obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja za varnostnega menedžerja,
- Predlog Odredbe o določitvi programa obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja varnostnega osebja,
- Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o notariatu in
- Predlog Zakona o spremembi Zakona o državni upravi.

3.5 SKLADNOST IN PREVENTIVA

Splošna uredba za razliko od prejšnjih pravnih aktov, ki so urejali varstvo osebnih podatkov, bistveno več pozornosti namenja mehanizmom, ki jih lahko oz. jih morajo uporabiti zavezanci za zagotovitev skladnosti z zakonodajo. Gre za načelo odgovornosti (ang. *accountability*) in v luči prikaza zmožnosti sodobnih tehnologij, ki vključuje tudi napredek na področju obdelave in varstva osebnih podatkov, zlasti izjemen napredek na področju umetne inteligence, ki smo mu priča, to precej precizno opiše klepetalnik ChatGPT z naslednjimi besedami¹⁰:

V kontekstu varstva osebnih podatkov odgovornost pomeni, da morajo organizacije vzpostaviti in vzdrževati ustrezne politike, postopke in zaščitne ukrepe za zagotovitev, da se osebni podatki zbirajo in obdelujejo zakonito, pošteno in pregledno ter da imajo posamezniki nadzor nad svojimi osebnimi podatki. podatke. To vključuje:

1. *Izvajanje politik in postopkov za varstvo podatkov: Organizacije morajo vzpostaviti in izvajati politike in postopke za ravnanje z osebnimi podatki, ki so v skladu z veljavnimi zakoni in predpisi o varstvu podatkov.*
2. *Izvajanje ocen učinkov na varstvo osebnih podatkov: DPIA so orodje, ki se uporablja za prepoznavanje in ublažitev tveganj za zasebnost, povezanih z obdelavo osebnih podatkov. Organizacije bi morale izvajati DPIA pri uvajanju novih sistemov, procesov ali tehnologij, ki vključujejo obdelavo osebnih podatkov.*
3. *Zagotavljanje točnosti in kakovosti podatkov: Organizacije morajo zagotoviti, da so osebni podatki točni, posodobljeni in ustrezni za namene, za katere se obdelujejo.*
4. *Zagotavljanje posameznikom dostopa in nadzora nad njihovimi osebnimi podatki: Organizacije morajo posameznikom zagotoviti dostop do njihovih osebnih podatkov in jim omogočiti uveljavljanje njihovih pravic do nadzora nad njihovimi podatki, kot je pravica do popravka ali izbrisa svojih podatkov.*
5. *Izvajanje ustreznih varnostnih ukrepov: Organizacije morajo izvajati ustrezne tehnične in organizacijske ukrepe za zagotovitev varnosti osebnih podatkov pred nepooblaščenim dostopom, razkritjem, uničenjem ali spreminjanjem.*
6. *Na splošno je odgovornost ključna sestavina varstva osebnih podatkov in je bistvena za gradnjo in ohranjanje zaupanja s posamezniki, katerih osebni podatki se obdelujejo.*

Navedeni primer zmogljivosti umetne inteligence je bil namenoma uporabljen kot zelo zgovoren prikaz zmožnosti sodobnih tehnologij, ki tudi na področju obdelav osebnih podatkov prinašajo naravnost neverjetne zmožnosti – umetna inteligenca, pametna mesta, senzorska omrežja in splošna digitalizacija so prav gotov trendi, ki se jim ne bo mogoče izogniti, hkrati pa so **na področju varstva osebnih podatkov zaradi klasičnega zaostajanja zakonodaje in regulacije preventivne aktivnosti vedno bolj pomembne za upoštevanje temeljnih načel** tako pri samem razvoju kot pri dejanski rabi sodobnih tehnologij, pri čemer ne gre pozabiti, da so gonilo napredka in dodane vrednosti marsikdaj ravno – naši osebni podatki.

Preventivne aktivnosti Informacijskega pooblaščenca so primarno usmerjene v spoštovanje načela odgovornosti. Med bistvene preventivne dejavnosti Informacijskega pooblaščenca sodi telefonsko in pisno svetovanje, primerne informacije na spletnih straneh, izmenjava informacij z zavezanci, preventivne aktivnosti za skladnost, smernice, infografike, izobraževanja in komunikacija z mediji ter vzorčni dokumenti (obrazci, vzorčne pogodbe ipd.), ki lahko preprečijo marsikatero kršitev varstva osebnih podatkov in zmanjšajo potrebo po izvajanju inšpekcijskega nadzora.

Informacijski pooblaščenec redno posodablja svojo spletno stran, na kateri je objavljen bogat nabor uporabnih gradiv, koristna gradiva pa objavlja tudi na spletnih straneh upravljavec.si, ki je namenjena malim in srednje velikim podjetjem, ter tiodlocas.si, ki je namenjena posameznikom. Večja prenova spletne strani je načrtovana v začetku leta 2023 s posodobitvijo velikega števila gradiva glede na sprejem ZVOP-2.¹¹

Informacije, stališča in mnenja Informacijski pooblaščenec deli tudi prek družbenih omrežij Facebook in LinkedIn, kjer predvsem opozarja na pomembne novice na področju varovanja zasebnosti ter objavlja povezave do relevantnih objav, vsak mesec pa naročnikom ne e-novice pošlje novičnik s povezavami do

¹⁰ Opomba: besedilo v poševnem tisku je bilo izključno za namen prikaza zmožnosti umetne inteligence strojno generirano z uporabo spletnega klepetalnika ChatGPT in s strojnimi prevodom v slovenski jezik z minimalnimi ročnimi popravki.

¹¹ V času oddaje letnega poročila Informacijskega pooblaščenca je večina vsebin na spletni strani že posodobljena glede na določila ZVOP-2.

aktualnih vsebin, mnenj in drugih objav s področja našega delovanja. Na omrežju LinkedIn, ki je namenjeno strokovni javnosti, objavam Informacijskega pooblaščenca sledi 1627 sledilcev, na omrežju Facebook, ki je namenjeno predvsem splošni javnosti, pa 2100 sledilcev.

Informacijski pooblaščenec sodeluje tudi v pobudi Agencije RS za komunikacijska omrežja in storitve (AKOS), ki v okviru projekta Medijska in informacijska pismenost (MiPi) s spletnim portalom in rednim objavljanim novičnika skrbi za ozaveščanje o pomenu kritične in premišljene uporabe medijskih vsebin in informacijskih tehnologij, kar je tesno povezano tudi z varstvom osebnih podatkov pri uporabi sodobnih tehnologij.¹²

Sektor za skladnost in preventivo Informacijskega pooblaščenca nudi podporne dejavnosti drugim sektorjem, tako glede informacijske tehnologije kot glede pomoči sektorju za inšpekcijski nadzor; med drugim razvija določene interne aplikacije, vzdržuje in nadgrajuje intranet Informacijskega pooblaščenca ter izvaja številne druge preventivne dejavnosti, kot je opisano v nadaljevanju.

3.5.1 OBVEZNOSTI UPRAVLJAVCEV

Kot je že bilo omenjeno, načelo odgovornosti od zavezancev terja določeno odgovornost in proaktivnost, v sklop mehanizmov za skladnost in upoštevanje načela odgovornosti pa sodijo različni mehanizmi, ki jih določa Splošna uredba. Z namenom ustreznega informiranja zavezancev in učinkovitega izvajanja teh obveznosti Informacijski pooblaščenec vzpostavlja številne postopke ter pripravlja gradiva, predstavljena v nadaljevanju.

3.5.2 PREVENTIVNE AKTIVNOSTI

Z izboljšanjem razmer, povezanih s širjenjem koronavirusa, so se tudi preventivne aktivnosti Informacijskega pooblaščenca od obseženega dela, povezanega z ukrepi za omejevanje epidemije (samo na temo preverjanj izpolnjevanja pogoja PCT smo npr. izdali več kot 80 mnenj), vrnile na druga področja. Informacijski pooblaščenec se je tako znova posvetil izdelavi ključnih gradiv in izvajanju aktivnosti za ozaveščanje, kot so:

- mnenja o vprašanih zavezancev,
- mnenja o predlogih predpisov,
- mnenja o ocenah učinkov,
- komunikacija s strokovno in splošno javnostjo,
- komunikacija s pooblaščenimi osebami za varstvo podatkov in vzdrževanje registra,
- smernice,
- infografike,
- vzdrževanje aktualnosti spletne strani,
- objave vsebin na družabnih omrežjih,
- brezplačna predavanja za zavezance in cilje skupine.

3.5.3 OCENE UČINKOV NA VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

Ocene učinkov na varstvo osebnih podatkov so eno ključnih orodij načela odgovornosti, katerih namen je pravočasna identifikacija in obvladovanje tveganj, povezanih z varstvom osebnih podatkov. Zlasti so ocene učinkov pomembne, kadar gre za nove projekte, ki predvidevajo množično obdelavo osebnih podatkov, še posebej kadar gre za uporabo modernih tehnologij, ranljive skupine posameznikov in za obdelavo posebnih vrst osebnih podatkov. V postopku predhodnega posvetovanja, kot ga opredeljuje 36. člen Splošne uredbe, lahko zavezanci svoje ocene učinka na varstvo osebnih podatkov pošljejo v predhodno mnenje Informacijskemu pooblaščenca in tako pridobijo stališča in priporočila glede izdelanih ocen učinka. Slednje so namreč zlasti pri velikih projektih, ki vključujejo obsežne obdelave osebnih podatkov, eno ključnih orodij, da se pravočasno in celovito naslovijo tveganja za morebitne kršitve varstva osebnih podatkov pri izvajanju projekta. Mnenje Informacijskega pooblaščenca lahko opozori na neidentificirana tveganja ter pomanjkljive ukrepe za njihovo obvladovanje, s pravočasnim obvladovanjem tveganja pa se lahko zavezanci izognejo občutnim stroškom popraviljalnih ukrepov, visokim sankcijam zaradi kršitev ter okrnitvi ali celo izgubi ugleda pri strankah in v javnosti.

¹² <https://www.mipi.si/>

Spodbuden je podatek o povečanem številu zaprosil za mnenja na izdelane ocene učinka, ki se Informacijskemu pooblaščenju pošljejo v predhodno posvetovanje po 36. členu Splošne uredbe – v letu 2021 je bilo takih zaprosil šest, v letu 2022 pa 14. Po informacijah zavezancev ta sicer nizka številka ne pomeni, da se ocene učinkov v praksi ne izdelujejo (predvsem na področju bančnega sektorja naj bi se redno izdelovale v večjem številu), gre bolj za to, da jih ne posredujejo v mnenje Informacijskemu pooblaščenju, pri čemer velja pojasniti, da je slednje obvezno le, kadar zavezanec ne najde ustreznih ukrepov za obvladovanje tveganj.

V letu 2022 je Informacijski pooblaščenec v postopku predhodnega posvetovanja izdal mnenja glede naslednjih tem:

- uvedba mobilne aplikacije Urbana,
- ugotavljanje potovalnih časov na posameznih odsekih cest s pomočjo Bluetooth sistema,
- uvajanje parkirnega sistema na osnovi prepoznave registrskih tablic,
- uvedbi evidentiranja delovnega časa z mobilno napravo ob vklopljeni geolokaciji,
- vzpostavitev informacijskega sistema za upravljanje in razvoj zaposlenih v državni upravi,
- avtomatizirani postopek odobritve potrošniškega posojila,
- sistem GPS sledenja službenim vozilom,
- uvedba elektronske prijave nezgod in poškodb pri delu,
- uvedba t. i. kirurške črne skrinjice,
- videonadzor javnih tržnic,
- spremembe Zakona o Državni upravi,
- spremembe Zakona o digitalni vključenosti.

Smernice o ocenah učinka se kažejo kot učinkovito orodje za zavezance, v prihodnjem letu pa bo treba pripraviti posebne smernice za t. i. zakonodajne ocene učinka, ki jih bodo morali nekateri predlagatelji predpisov pripravljati že ob predlaganih spremembah zakonodaje. Konec leta 2022 sprejeti ZVOP-2 namreč določa, da mora predlagatelj, kadar se z zakonom določa obdelava osebnih podatkov, za katero je treba izdelati oceno učinka, predlogu zakona v skladu s 35. členom Splošne uredbe priložiti oceno učinka. Po proučitvi ocene učinka nadzorni organ poda mnenje glede obdelave osebnih podatkov, glede katerega se mora predlagatelj zakona opredeliti. Kadar ocene učinka ni treba izdelati, predlagatelj zakona opravi samo predhodno posvetovanje z nadzornim organom v skladu s 36. členom Splošne uredbe. Ocenjujemo, da bo vključitev zahteve po zakonodajnih ocenah učinka na varstvo osebnih podatkov v ZVOP-2 (24. člen) bistveno vplivala na višjo kakovost predpisov z vidika upoštevanja pravice do varstva osebnih podatkov. Posledično je tudi v prihodnosti mogoče pričakovati povečanje števila prejetih ocen učinka.

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 pripravil osnutek metodologije za pripravo **zakonodajnih ocen učinka v zvezi varstvom osebnih podatkov**, ki smo jo posredovali Ministrstvu za javno upravo in ki bo predvidoma sprejeta v okviru Izvajanja projekta ePredpisov – Metodologije za oceno učinkov na različna družbena področja v letu 2023. Glede na to, da mora obdelavo osebnih podatkov določati zakon (kakor tudi upravljavce, namene, roke hrambe, evidence, morebitno povezovanje zbirk ipd.), je bistveno, da se tveganja glede varstva osebnih podatkov analizira že v času priprave predpisa, saj jih upravljavci kasneje, ko so bistveni elementi že določeni v predpisu, ne morejo spremeniti in njihove ocene učinka nimajo več tolikšnega pomena. Kakovostno in celovito izdelana ocena učinka na ravni predpisa lahko bistveno razbremeni upravljavce podatkov, ki bi nato morali izdelovati ločene ocene učinka.

Ocena učinka v zvezi z varstvom osebnih podatkov lahko v fazi snovanja predpisa zagotovi upoštevanje temeljnih načel varstva osebnih podatkov, tj. poštenosti, preglednosti in zakonitosti, minimizacije obdelave, namenskosti, ažurnosti, rokov hrambe ter določitev ustreznih zaščitnih ukrepov in varovalk – njen cilj je celovit premislek o tem, katere podatke se bo zbiralo in za katere namene, kakšne so možnosti minimizacije nabora in obsega obdelave, katere evidence bodo vsebovale katere podatke in kdo bo z njimi upravljal, ali gre pri tem morda za skupno upravljanje, ali je predvideno povezovanje evidenc, kakšne so relevantne pravice posameznika, kateri so najkrajši možni roki hrambe, komu se bodo določeni podatki posredovali, ali prihaja do prenosa osebnih podatkov v tretje države ipd.

Izjemnega pomena so ocene učinka zlasti pri uvajanju sistematičnih novih obsežnih nacionalnih zbirk osebnih podatkov, novih policijskih pooblastil in pristojnosti, na področju obdelave posebej občutljivih podatkov (kot so npr. podatki o zdravstvenem stanju, podatki o kazenskih in prekrškovnih postopkih, genski, biometrijski podatki ipd.), pri opredeljevanju ukrepov, ki zadevajo široko populacijo ali specifične družbene segmente, saj z analizo tveganj in učinkov na posameznika in družbo omogočajo javni diskurz o sprejemljivosti, primernosti, učinkovitosti ter nujnosti določenih ukrepov v demokratični družbi.

Znanje zavezancev o izdelavi ocen učinkov se počasi izboljšuje, s tem pa tudi kakovost izdelanih ocen, vendar pa Informacijski pooblaščenec še vedno pogosto opaža naslednje pomanjkljivosti:

- pomanjkljivo opredelitev metodologij ocene tveganja (zlasti način določanja skupne ravni tveganja),
- splošno prenizke ocene ravni tveganj ter
- nekonsistentno upoštevanje priporočil in dobrih praks glede izdelave ocen učinka, zlasti glede razdelitve tveganja po temeljnih načelih varstva osebnih podatkov.

Informacijski pooblaščenec posebej opozarja na to, da je pravočasno in popolno naslavljanje tveganj glede pravnih podlag bistvenega pomena, še posebej ob številnih potekajočih procesih digitalizacije, tako npr. tveganje pridobivanja nepopolnih ali neveljavnih privolitvev za obdelavo osebnih podatkov ne more biti ocenjeno nižje kot »visoko«, saj neveljavne privolitve pomenijo nezakonito obdelavo (vseh tako) pridobljenih osebnih podatkov. Pri vsaki digitalizaciji procesov je treba posebno pozornost nameniti podrobni analizi ustreznosti obstoječih pravnih podlag, toliko bolj, kadar gre za obdelave, ki jih izvajajo subjekti javnega sektorja. Prednosti digitalizacije obstoječih postopkov so v prejetih ocenah učinka običajno podrobno predstavljene, vendar pa digitalizacija, če je izvedena pravilno, običajno terja prilagoditev poslovnih procesov, kar pa ni nujno vedno zajeto v obstoječe zakonske podlage, saj lahko pride do:

- obdelave dodatnih osebnih podatkov,
- širitve namenov obdelave,
- vključitve dodatnih subjektov,
- vzpostavitve skupnega upravljanja in/ali pogodbene obdelave in
- povezovanja zbirk osebnih podatkov.

3.5.4 POOBLAŠČENE OSEBE ZA VARSTVO PODATKOV

Določitev pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov (ang. *Data Protection Officer; DPO*) predstavlja pomembno dolžnost zlasti večjih upravljavcev in obdelovalcev osebnih podatkov. Pooblaščen osebja naj bi izvajala svetovalne in nadzorne naloge na področju varstva osebnih podatkov ter delovala kot notranji revizor za varstvo osebnih podatkov, ki poleg nadzora upravljavce in obdelovalce opozarja na njihove obveznosti ter izobražuje in ozavešča zaposlene.

Do konca leta 2022 je pooblaščen osebja prijavilo 2951 zavezancev. Podatke o pooblaščenih osebah za varstvo osebnih podatkov je možno enostavno sporočiti in popraviti s pomočjo spletnega obrazca <https://www.ip-rs.si/pooblastcene-osebe>.

Med pooblaščenimi osebah so po oceni Informacijskega pooblaščenca precejšnje razlike: v nekaterih organizacijah gre za naloge, ki terjajo zaposlitev za polni delovni čas več kot ene osebe (npr. v kliničnih centrih, v bančnem sektorju), medtem ko to pri manjših zavezancih predstavlja le nekaj odstotkov delovnega časa posamezne osebe. Pooblaščen osebja se na Informacijskega pooblaščenca pogosto obračajo s prošnjami za izdajo nezavezujočih mnenj, v pretežnem delu pa so vključene tudi v preglede ocen učinka.

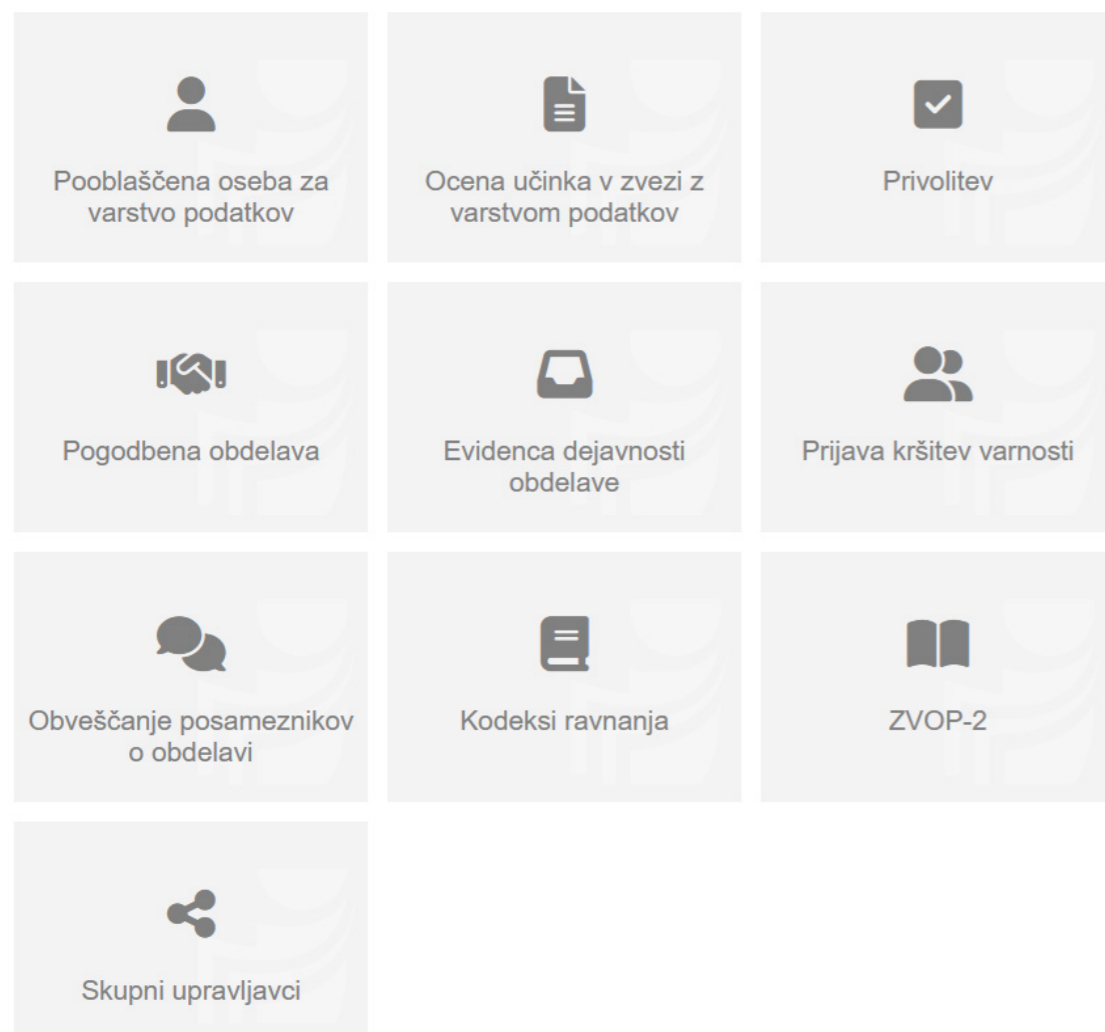
Informacijski pooblaščenec je nadaljeval komunikacijo s predstavniki zunanjih izvajalcev, ki zavezancem nudijo storitve pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov, saj tako pridobi koristne povratne informacije iz prakse o težavah systemske narave, ki jih lahko naslovi s svojimi preventivnimi aktivnostmi. Ugotovljamo, da so med ponudniki storitev precejšnje razlike – nekateri nudijo celovite, redne in poglobljene storitve ter pomoč zavezancem, medtem ko drugi, kot kaže, nudijo zgolj pripravo standardiziranih obrazcev v okviru pavšala in pomoč na zahtevo proti dodatnemu plačilu. Skupna evropska akcija bo v letu 2023 posebej naslovila temo dejanskega položaja in opravljanja nalog pooblaščenih oseb. Ocenjujemo, da je register pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov med najbolj »popolnjenimi« med državami članicami, zato bo v naslednjih fazah smiselno več pozornosti nameniti njihovemu dejanskemu opravljanju nalog kakor tudi ustreznosti pogojev glede njihovega položaja, resursov, znanja in odnosa do vodstva.

3.5.5 AKTIVNOSTI IZOBRAŽEVANJA IN OZAVEŠČANJA

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 s pripravo smernic, razumljivo, počakal do sprejema ZVOP-2, ki je bil sprejet 15. 12. 2022. Na spletni strani Informacijskega pooblaščenca sta bili pripravljene novi podstrani s ključnimi področji varstva osebnih podatkov, in sicer na temo kodeksov ravnanja ter na temo skupnega upravljanja. Podstrani s ključnimi področji¹³ predstavljata enostaven in izčrpen pregled posameznega področja, ki obiskovalcem na enostavno dostopen način omogoči seznanitev z bistvenimi informacijami, odgovori na najpogostejša vprašanja, navedene so reference na točno določene člene predpisov ter povezave do uporabnih gradiv, kot so evropske in nacionalne smernice, infografike in mnenja. Na ta način so obravnavane naslednje teme:

- pooblaščenca oseba za varstvo podatkov po Splošni uredbi in ZVOP-2,
- ocena učinka v zvezi z varstvom podatkov,
- privolitev,
- pogodbeno obdelava,
- evidenca dejavnosti obdelave,
- prijava kršitev varnosti,
- obveščanje posameznikov o obdelavi osebnih podatkov,
- kodeksi ravnanja in
- skupni upravljavci.

Podstran s ključnimi področji.

¹³ <https://www.ip-rs.si/zakonodaja/reforma-evropskega-zakonodajnega-okvira-za-varstvo-osebnih-podatkov/klju%C4%8Dna-podro%C4%8Dja-uredbe/>

Informacijski pooblaščenec je pripravil tudi tri nove infografike, in sicer:

- o definiciji osebnih podatkov¹⁴,
- o ustreznosti in priporočilih za izdelavo ocen učinka¹⁵ ter
- o Splošni uredbi (GDPR na kratko)¹⁶.

Infografika o definiciji osebnih podatkov je namenjena boljši ozaveščenosti o tem, kaj (vse) so osebni podatki – mednje uvrščamo tako identifikacijske, kontaktne kot statusne podatke o posameznikih, posebej pomembni, tako za javni kot za zasebni sektor, pa so podatki o naših transakcijah – kaj kupujemo, katere knjige beremo, katere spletne strani obiskujemo, kateri oglasi se nam prikazujejo in podobno. Lahko bi celo rekli, da velike tehnološke gigante v resnici niti ne zanima toliko, kdo smo (naša identiteta), kot to, kaj smo – kaj nas zanima in kaj počnemo, saj je to povezano z uspešnostjo oglaševalskih in drugih ekonomskih interesov.

Informacijski pooblaščenec je takoj po sprejemu ZVOP-2 (15. 12. 2023) začel intenzivno prenovo spletnih strani, da bi bile informacije, vključno z obrazci in vzorci, čim prej in v čim večji meri posodobljene glede na določbe ZVOP-2.

Evropski dan varstva osebnih podatkov, ki ga vsako leto obeležujemo 28. januarja, je Informacijski pooblaščenec leta 2022 obeležil z organizacijo dogodka, katerega rdeča nit je bila ustrezno informiranje posameznikov o obdelavi osebnih podatkov glede na določbe Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov. Informiranje posameznikov je bilo izbrano kot osrednja tema dogodka, saj je to ena od zahtev Splošne uredbe, ki je v praksi še vedno najslabše upoštevana – posamezniki bi morali biti ob zajemu njihovih podatkov podrobno obveščeni o tem, komu in zakaj dajejo svoje podatke, o pravnih podlagah, rokih hrambe podatkov ter njihovih pravicah, vendar je v praksi vse to zelo pomanjkljivo. Podrobne informacije o tem bistvenem delu varstva osebnih podatkov, vključno s smernicami in vzorci obrazcev za upravljavce in obdelovalce podatkov, so predstavljene na posebni podstrani Informacijskega pooblaščenca.¹⁷

V sklopu dogodka je bila izvedena tudi okrogla miza z naslovom »Informiranje posameznikov o obdelavi osebnih podatkov – med zahtevami in realnostjo?«, na kateri so sodelovale pooblaščenca osebe za varstvo osebnih podatkov. Udeleženci so predstavili svoje poglede na izzive informiranja posameznikov v različnih okoljih, podali primere težav, s katerimi se soočajo, pa tudi primere dobrih praks, kako posamezniku podati celovite informacije na pregleden, razumljiv in jedrnat način.

Informacijski pooblaščenec je na dogodku že tradicionalno podelil **priznanja prejemnikom mednarodnega certifikata za informacijsko varnost** po standardu ISO/EIC 27001:2013, in sicer devetim organizacijam, ki so uspešno pridobile certifikat v sicer težavnih epidemioloških razmerah. Informacijski pooblaščenec s tem skrbi za dodatno promocijo najbolj uveljavljenega mednarodnega standarda na področju informacijske varnosti.

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 kljub številnim omejitvam glede izvedb dogodkov, ki so pogosteje potekali v spletni izvedbi, na področju varstva osebnih podatkov izvedel **53 brezplačnih predavanj** za različne zbornice, združenja in druge javnosti po različnih dejavnostih v javnem in zasebnem sektorju ter aktivno sodeloval na konferencah, seminarjih in drugih dogodkih.

Splošno in strokovno javnost je Informacijski pooblaščenec nagovarjal in obveščal tudi prek objav na družbenih omrežjih, in sicer je v letu 2022:

- objavil 56 sporočil na omrežju LinkedIn,
- delil 45 objav na omrežju Facebook ter
- poslal 12 novičnikov.

¹⁴ https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/infografike/Infografika%20-%20osebni%20podatki.pdf

¹⁵ https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/infografike/Infografika%20-%20Ustreznost%20DPIA%20in%20priporo%C4%8Dila.pdf

¹⁶ https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/infografike/GDPR_na_kratko_IPRS.pdf

¹⁷ <https://www.ip-rs.si/zakonodaja/reforma-evropskega-zakonodajnega-okvira-za-varstvo-osebnih-podatkov/klju%C4%8Dna-podro%C4%8Dja-uredbe/obve%C5%A1%C4%8Ddanje-posameznikov-o-obdelavi-osebnih-podatkov>

3.5.6 PREVENTIVNE AKTIVNOSTI ZA SKLADNOST

Informacijski pooblaščenec je po sprostitvi epidemioloških razmer v letu 2022 nadaljeval številne preventivne aktivnosti, katerih cilj je zagotavljanje skladnosti s predpisi brez potrebe po uvajanju inšpekcijskih postopkov. Ob zamujanju sprejema ZVOP-2 je bilo več pozornosti namenjene preventivnim aktivnostim za skladnost (t. i. *privacy sweep*), medtem ko sta bili prenova in posodobitev smernic z različnih področij varstva osebnih podatkov prestavljeni na čas po sprejemu ZVOP-2.

Najobsežnejša preventivna aktivnost za skladnost je potekala na področju imenovanja pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov (DPO). Informacijski pooblaščenec je ob primerjanju podatkov iz javno dostopnega registra proračunskih uporabnikov in registra pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov ugotovil, da vsaj 539 zavezancev iz javnega sektorja, za katerega v pretežnem delu velja zahteva Splošne uredbe po imenovanju pooblaščenih oseb, te dolžnosti še ni izpolnilo. Med njimi je bilo večje število šol, javnih zavodov, organov v sestavi, občin ter drugih subjektov javnega sektorja, ki jih je Informacijski pooblaščenec nato pozval k čimprejšnji izpolnitvi obveznosti po 37. členu Splošne uredbe. Poziv je bil uspešen, saj je Informacijski pooblaščenec prejel 361 novih imenovanj, preostale pa je pozval v drugem krogu. Po podatkih iz registra pooblaščenih oseb je bilo v njem konec leta 2022 2951 subjektov, zbiranje prijav pa se nadaljuje v letu 2023. Pri izpolnjevanju dolžnosti se je kot učinkovito orodje izkazal spletni obrazec za sporočanje in popraviljanje podatkov o pooblaščenih osebah, saj je bil ta uporabljen v večini primerov. Ocenjujemo, da je register pooblaščenih oseb za varstvo podatkov že zelo dobro izpo(l)njen, kar je seveda prva faza pri izpolnjevanju poslanstva teh oseb, v nadaljevanju pa bo več pozornosti treba nameniti predvsem vprašanjem, ali so te osebe ustrezno podprte in izobražene ter ali opravljajo predvidene naloge na področju nadzora, svetovanja in ozaveščanja. Po nekaterih informacijah so namreč nekateri zavezanci pooblaščen o sebo zgolj imenovali zaradi zadostitve zahtevi Splošne uredbe, izvajanje dejanskih nalog le-te pa je v praksi pomanjkljivo.

Izvedena je bila tudi preventivna aktivnost za skladnost pri zastopnikih pacientovih pravic. Slednji so bili pozvani k posredovanju informacij o upoštevanju dolžnosti glede zavarovanja občutljivih osebnih podatkov (posebnih vrst osebnih podatkov) pri posredovanju po elektronski pošti, k poročanju o nedovoljenih obdelavah osebnih podatkov (46. člen Zakona o pacientovih pravicah), o uveljavljanju pravice pacientov do seznanitve z zdravstveno dokumentacijo in z lastnimi osebnimi podatki ter o uveljavljanju pravice do popravka in izbrisa osebnih podatkov. Zastopniki pacientovih pravic so poročali o dobrem poznavanju pravil glede varnega posredovanja osebnih podatkov, v manjšem deležu o reševanju težav z izgubljenimi zdravstveno dokumentacijo ter o tem, da se večino pritožb pacientov uspešno razreši, ne da bi bilo za to potrebno posredovanje Informacijskega pooblaščenca. Povratne informacije bodo služile oblikovanju bodočih preventivnih in nadzornih aktivnosti na tem področju.

V sodelovanju z drugimi nadzornimi organi v okviru Evropskega odbora za varstvo podatkov pa je bila izvedena tudi koordinirana akcija na temo uporabe storitev računalništva v oblaku v javnem sektorju; v akciji so sodelovali vsi nadzorni organi za varstvo podatkov v EU. Informacijski pooblaščenec se je odločil za preverjanje stanja na področju visokega šolstva in raziskovanja ter k sodelovanju povabil Institut Jožef Stefan, Fakulteto za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani ter Fakulteto za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru. Vprašalnik je zajemal šest poglavij: splošna vprašanja, vprašanja o pridobitvi ponudnika storitev v oblaku, vprašanja o pogodbi s ponudnikom storitev v oblaku, vprašanja o mednarodnih prenosih, vprašanja o diagnostičnih ter telemetrijskih podatkih in vprašanja o spremljanju. Rezultat skupne akcije sta bili dve poročili, nacionalno in skupno poročilo na evropski ravni, izpostaviti pa velja predvsem pomanjkanje transparentnosti glede odločanja o uporabi storitev v oblaku ter mestoma nejasne pogoje ponudnikov storitev, s čimer je otežena analiza tveganj in posledično njihovo obvladovanje predvsem glede prenosa osebnih podatkov v tretje države in glede varnosti podatkov.

3.6 MEDNARODNO SODELOVANJE

3.6.1 SODELOVANJE V EVROPSKEM ODBORU ZA VARSTVO PODATKOV

Evropski odbor za varstvo podatkov (EOVP) je neodvisen evropski organ, ustanovljen s Splošno uredbo o varstvu podatkov; njegov glavni cilj je zagotoviti dosledno, usklajeno in učinkovito izvajanje pravil o varstvu osebnih podatkov po celotni Evropski uniji. EOVP sestavljajo predstavniki nacionalnih nadzornih organov iz vseh držav članic EU, vključno s Slovenijo, ter Islandije, Lihtenštajna in Norveške, ki so del Evropskega gospodarskega prostora (EGP). Glavni namen EOVP je varovati temeljne pravice posameznikov skozi varstvo osebnih podatkov v digitalni dobi, omogočiti prost pretok osebnih podatkov v EU in hkrati zagotoviti njihovo varstvo. Sodelovanje Slovenije v odboru predstavlja pomemben del njenih prizadevanj za spodbujanje mednarodnega sodelovanja na področju varstva osebnih podatkov.

Ključne pristojnosti odbora v okviru postopkov sodelovanja nadzornih organov so:

- sprejemanje pravno zavezujočih odločitev odbora v okviru mehanizma za skladnost v zvezi z nacionalnimi nadzornimi organi, da se zagotovi dosledno uporabo Splošne uredbe;
- sprejemanje splošnih smernic za podrobnejšo opredelitev pogojev evropske zakonodaje o varstvu podatkov, s čimer svojim deležnikom zagotavlja dosledno razlago njihovih pravic in obveznosti;
- svetovanje Evropski komisiji v zvezi z vprašanji varstva podatkov in pripravo evropskih predpisov s področja varstva podatkov;
- promocija sodelovanja in izmenjave izkušenj med nacionalnimi nadzornimi organi za varstvo podatkov. Mehanizem za skladnost, kot je opredeljen v Splošni uredbi, poteka prek:
 - izdaje mnenj EOVP za zagotavljanje dosledne uporabe evropske zakonodaje o varstvu podatkov (po 64. členu Splošne uredbe), med drugim v določenih primerih glede sprejema seznama dejanj obdelave, za katere velja zahteva po oceni učinka v zvezi z varstvom podatkov; v zvezi s kodeksom ravnanja s čezmejnimi vplivom ter v določenih primerih glede odobritve meril za pooblastitev organa za spremljanje skladnosti s kodeksom ravnanja; v zvezi z določitvijo standardnih določil o varstvu podatkov v zvezi s prenosi podatkov v tretje države; v zvezi z odobritvijo pogodbenih določil ali zavezujočih poslovnih pravil;
 - reševanja sporov med nadzornimi organi (po 65. členu Splošne uredbe), npr. glede nasprotujočih si stališč o vsebini odločitve v čezmejnih primerih; o tem, kateri nadzorni organ je vodilni v določenem čezmejnem postopku; ter v primeru nespoštovanja mnenja odbora s strani posameznega nadzornega organa;
 - reševanja nujnih postopkov (po 66. členu Splošne uredbe) s sprejemom začasnih ukrepov v izjemnih primerih, ko je ukrepanje potrebno zaradi varstva pravic in svoboščin posameznikov.

EOVP je razdeljen na dva glavna dela, in sicer na plenarno zasedanje in ekspertne podskupine. Plenarno zasedanje je organ odločanja EOVP, ki je odgovoren za sprejemanje smernic, priporočil in drugih dokumentov, povezanih z varstvom osebnih podatkov. Ekspertne podskupine pa so ustanovljene posebej za obravnavo pomembnih tem, povezanih z varstvom osebnih podatkov. Njihovi člani delujejo tudi v okviru različnih delovnih skupin, ustanovljenih glede na potrebe po usklajevanju glede specifičnih tem. V letu 2022 so predstavniki Informacijskega pooblaščenca delovali v 11 rednih ekspertnih podskupinah ter v osmih delovnih skupinah oz. odborih glede specifičnih tematik.

Tako plenarno zasedanje kot ekspertne podskupine se sestajajo mesečno, da razpravljajo o aktualnih vprašanjih, povezanih z varstvom osebnih podatkov, ter glede na področje svojega dela pripravljajo smernice in mnenja odbora, poleg tega obravnavajo aktualne izzive, s katerimi se srečujejo posamezni nadzorni organi in so pomembni v širšem evropskem prostoru, bodisi zaradi čezmejnne obdelave podatkov bodisi zaradi pomembnih vprašanj enotnega tolmačenja evropskih predpisov. Predstavniki vseh nadzornih organov, vključno s predstavniki Informacijskega pooblaščenca, se teh srečanj udeležujejo fizično v Bruslju ali virtualno.

Srečanja in s tem sodelovanje vseh nadzornih organov v okviru EOVP so bistveni za zagotavljanje doslednega izvajanja Splošne uredbe po vsej EU in za usklajevanje prizadevanj nacionalnih organov za učinkovito varstvo osebnih podatkov. S sodelovanjem na teh srečanjih Slovenija prispeva k oblikovanju pomembnih smernic in priporočil v zvezi z varstvom osebnih podatkov ter je na tekočem z najnovejšimi dognanji na tem hitro razvijajočem se področju. Predstavniki Informacijskega pooblaščenca so v letu 2022 aktivno sodelovali na 15 plenarnih zasedanjih, v okviru 19 strokovnih in delovnih skupin pa se so udeležili 163 sestankov. Področja delovanja oz. mandati delovnih skupin so orisani v nadaljevanju.¹⁸

¹⁸ Letno poročilo EDPB: https://edpb.europa.eu/system/files/2022-05/edpb_annual_report_2021_en.pdf.

Ekspertna podskupina za meje, potovanja in kazenski pregon ima ključno vlogo pri obravnavi zapletenih pravnih in tehničnih vprašanj, povezanih s čezmejnimi kazenskimi pregonom in varnostnim sodelovanjem na področju varstva osebnih podatkov. Osredotoča se na zagotavljanje smernic o temah, kot so: direktiva o kazenskem pregonu (t. i. LED direktiva), čezmejne zahteve za e-dokaze, odločitve na podlagi sklepov o ustreznosti glede prenosov osebnih podatkov v tretjo državo ali mednarodno organizacijo, dostop organov kazenskega pregona in nacionalnih obveščevalnih organov v tretjih državah do podatkov, evidence podatkov o potnikih in mejne kontrole. Njeno delo je pomembno za zagotavljanje učinkovitega čezmejnega sodelovanja organov kazenskega pregona in usklajevanje njihovih prizadevanj, hkrati pa varujejo temeljne pravice in svoboščine posameznikov.

Ekspertna podskupina za skladnost, e-upravo in zdravje je odgovorna za pripravo smernic in priporočil v zvezi s kodeksi ravnanja, certificiranjem in akreditacijo. Poleg tega se podskupina osredotoča na zagotavljanje skladnosti z javnim pravom in politikami e-uprave ter obravnavanje pomislekov v zvezi z obdelavo osebnih podatkov za znanstvenoraziskovalne in zdravstvene namene. Podskupina tesno sodeluje z ekspertno podskupino za tehnologijo in s tem zagotavlja, da so v njeno delo vključene prakse v zvezi z oceno učinka na varstvo osebnih podatkov, z njo pa sodeluje tudi glede vprašanj vgrajene in privzete zasebnosti.

Ekspertna podskupina za sodelovanje se osredotoča predvsem na zagotavljanje učinkovitih mehanizmov sodelovanja med nadzornimi organi, vzpostavljenih s Splošno uredbo. Njene glavne naloge vključujejo zagotavljanje smernic o postopkovnih vprašanjih, povezanih z mehanizmom sodelovanja, ter proučevanje mednarodne medsebojne pomoči in drugih orodij sodelovanja za uveljavljanje Splošne uredbe zunaj EU.

Ekspertna podskupina za izvrševanje je odgovorna za zagotavljanje učinkovitega izvrševanja Splošne uredbe. Pri tem analizira praktične izkušnje s VI., VII. in VIII. poglavjem Splošne uredbe ter ugotavlja, ali so potrebne dodatne smernice in pojasnila. Poleg tega podskupina spremlja nadzorne dejavnosti in zagotavlja smernice o praktičnih vprašanjih v zvezi z nadzori, vključno z izmenjavo mnenj o konkretnih primerih. Podskupina tesno sodeluje s podskupino za sodelovanje pri posodabljanju obstoječih postopkov sodelovanja in zagotavljanju učinkovitega izvajanja nadzorov. Podskupina je zadolžena za usmerjanje pri praktični uporabi VII. in VIII. poglavja Splošne uredbe, tesno pa sodeluje z delovno skupino za upravne globe. Podskupina je odgovorna tudi za postopke po 65. in 66. členu Splošne uredbe v zvezi s čezmejnimi primeri.

Ekspertna podskupina za finančne zadeve se osredotoča na področje uveljavljanja načel varstva osebnih podatkov v finančnem sektorju. Sem spada vrsta vprašanj, kot so samodejna izmenjava osebnih podatkov za davčne namene, vpliv t. i. FATCA (Zakona o spoštovanju davčnih predpisov v zvezi z računi v tujini) na varstvo osebnih podatkov ter medsebojno vplivanje evropske direktive o plačilnih storitvah (PSD2 direktiva) in Splošne uredbe. Podskupina se ukvarja tudi z uravnoteženjem varstva osebnih podatkov z obveznostmi, ki jih določajo predpisi o preprečevanju pranja denarja (AML) in preprečevanju terorizma (CTP).

Ekspertna podskupina za mednarodne prenose se ukvarja z zagotavljanjem varnega čezmejnega prenosa osebnih podatkov. Podskupina pregleduje odločitve Evropske komisije o tem, katere države ponujajo ustrezne ukrepe za varstvo osebnih podatkov, zadolžena je tudi za pripravo smernic za javne organe in druge organizacije glede skladnega prenosa osebnih podatkov zunaj EU. Podskupina obravnava tudi uporabo certificiranja in kodeksov ravnanja kot ustreznih orodij za prenos ter zagotavlja informacije o tem, kako se določbe Splošne uredbe ujemajo z drugimi predpisi, ko se podatki prenašajo na mednarodni ravni. Dodatno si člani podskupine izmenjujejo informacije o pregledu zavezujočih poslovnih pravil (BCR) in *ad hoc* pogodbenih klavzul v skladu s 64. členom Splošne uredbe.

Ekspertna podskupina za uporabnike informacijske tehnologije se osredotoča na razvoj in preizkušanje praktičnih orodij informacijske tehnologije, ki jih uporablja EOVP. Zbira povratne informacije uporabnikov o sistemih informacijske tehnologije in slednje glede na to ustrezno prilagaja. Podskupina razpravlja tudi o drugih poslovnih potrebah, kot so sistemi za tele- in videokonference, sistem IMI (Informacijski sistem za notranji trg) ter druga orodja za podporo delu odbora.

Ekspertna podskupina za ključne določbe se osredotoča na zagotavljanje smernic o temeljnih konceptih in načelih Splošne uredbe. Podskupina ponuja smernice o ključnih določbah v I. in II. poglavju Splošne uredbe, ki zajemajo področje uporabe uredbe in njena temeljna načela. Podskupina pripravlja smernice za III. in IV. poglavje, ki obravnavata pravice posameznikov in vlogo pooblaščenih oseb za varstvo podatkov

(DPO). Člani podskupine tesno sodelujejo z ekspertnimi podskupinami za skladnost, e-upravo in zdravje, izvrševanje in za tehnologijo v zvezi s skupnimi pristojnostmi in področji. Podskupina zagotavlja tudi smernice za IX. poglavje Splošne uredbe, ki obravnava posebne primere obdelave, kot je obdelava za namene arhiviranja ali obdelava v javnem interesu.

Ekspertna podskupina za družbene medije se osredotoča na analizo platform družbenih medijev in funkcij, ki jih te ponujajo, kot so ciljanje uporabnikov, personalizacija, preverjanje istovetnosti uporabnikov, analitika in objavlanje vsebin. Pri tem ocenjujejo dejavnosti obdelav osebnih podatkov, ki so povezane s tovrstnimi funkcionalnostmi, in morebitna tveganja, ki jih takšne obdelave predstavljajo za pravice in svoboščine posameznikov. Podskupina razvija tudi smernice in zbira primere dobre prakse za uporabo in ponujanje funkcij družbenih medijev, zlasti iz gospodarskih ali političnih namenov. Člani podskupine pomagajo tudi drugim podskupinam, in sicer tako, da jim predlagajo pomembne teme za izvajanje nadzora ter v sodelovanju z njimi razvijajo vrsto drugih smernic EOVP ali posodabljajo že obstoječe smernice.

Ekspertna podskupina za strateško svetovanje zagotavlja smernice o pomembnih vprašanjih, ki zadevajo celoten EOVP. To vključuje razprave o strategiji odbora in njegovih delovnih programih za različne ekspertne podskupine. Člani podskupine tudi pomagajo razjasniti vprašanja, ki jih druge ekspertne podskupine morda ne uspejo. Ekspertna podskupina za strateško svetovanje v bistvu deluje kot podporni sistem za celoten EOVP, ki zagotavlja strateške usmeritve glede ključnih vprašanj za zagotovitev učinkovitega izvajanja in uveljavljanja Splošne uredbe.

Ekspertna podskupina za tehnologijo se osredotoča na vprašanja, povezana z vprašanji varstva osebnih podatkov pri uporabi sodobnih tehnologij v digitalni dobi. V sklopu podskupine se tako pripravljajo smernice o temah, kot so e-zasebnost, šifriranje osebnih podatkov, ocene učinkov na varstvo podatkov (DPIA) in obvestila o kršitvah varstva podatkov (DBN obvestila). Podskupina spremlja tudi nastajajoče tehnologije in inovacije v družbi ter ocenjuje morebitna tveganja za zasebnost, ki jih te prinašajo. Poleg navedenega skupina zagotavlja tudi mnenja o tehnoloških zadevah, ki so pomembne za druge ekspertne podskupine.

EOVP je tako v letu 2022 glede na svoje pristojnosti pripravil številne splošne smernice, npr.:

- Smernice št. 01/2022 o pravicah posameznikov, na katere se osebni podatki nanašajo – pravica dostopa do osebnih podatkov.¹⁹ Namen smernic je analizirati različne vidike pravice posameznikov do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki in zagotoviti natančnejše smernice o tem, kako je treba pravico dostopa do osebnih podatkov razumeti v različnih situacijah. Smernice med drugim pojasnjujejo tudi področje uporabe zadevne pravice, informacije, ki jih mora upravljavec zagotoviti posamezniku, na katerega se nanašajo osebni podatki, obliko zahteve za dostop, glavne načine zagotavljanja dostopa in pojem očitno neutemeljenih ali pretiranih zahtev.
- Smernice št. 3/2022 o temnih vzorcih na vmesnikih platform družbenih medijev: Kako jih prepoznati in se jim izogniti.²⁰ Smernice ponujajo praktična priporočila oblikovalcem in uporabnikom platform družbenih medijev, kako oceniti in kako se izogniti zavajajočim oblikovnim vzorcem v vmesnikih družbenih medijev, ki kršijo zahteve Splošne uredbe. Smernice navajajo konkretne primere vrst zavajajočih oblikovnih vzorcev, predstavljajo najboljše prakse za različne primere uporabe in vsebujejo posebna priporočila za oblikovalce uporabniških vmesnikov, da se zagotovi skladno izvajanje določb Splošne uredbe tudi pri obdelavi osebnih podatkov, ki poteka na družbenih omrežjih.
- Smernice št. 02/2022 o uporabi 60. člena Splošne uredbe,²¹ ki vsebujejo podroben opis sodelovanja med nadzornimi organi na podlagi uredbe in so namenjene nadaljnjemu povečanju dosledne uporabe pravnih določb v zvezi z načelom »vse na enem mestu«. Smernice so v pomoč vsem nadzornim organom glede tega, kako razlagati in uporabljati nacionalne postopke na način, da postopki čezmejnega sodelovanja potekajo usklajeno in učinkovito.
- Posodobitve smernic št. 9/2022 glede obvestil kršitev varnosti.²²

¹⁹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/documents/public-consultations/2022/guidelines-012022-data-subject-rights-right_en

²⁰ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-032022-deceptive-design-patterns-social-media_en

²¹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-022022-application-article-60-gdpr_en

²² https://edpb.europa.eu/our-work-tools/documents/public-consultations/2022/guidelines-92022-personal-data-breach_en

Na področju svetovanja Evropski komisiji v zvezi z vprašanji varstva podatkov in pripravo evropskih predpisov s področja varstva podatkov je EOVP v letu 2022 med drugim deloval na naslednjih področjih:

- Posvetovanje o različnih zakonodajnih predlogih v okviru t. i. digitalne strategije Evropske unije.
- Skupaj z Evropskim nadzornikom za varstvo podatkov je EDPB pripravil mnenje glede podaljšanja veljavnosti uredbe EU o digitalnem potrdilu v zvezi s COVID-19 ter predlaganih sprememb nekaterih določb,²³ na primer želje po razširitvi vrste testov COVID-19 za potrebe potovanj znotraj EU.
- EOVP je skupaj z Evropskim nadzornikom za varstvo podatkov izdal mnenje o predlogu Uredbe o evropskem prostoru zdravstvenih podatkov,²⁴ ki skuša olajšati oblikovanje evropske zdravstvene unije in EU omogočiti, da v celoti izkoristi možnosti, ki jih ponuja varna in zanesljiva izmenjava, uporaba in ponovna uporaba zdravstvenih podatkov.
- Prav tako je EOVP aktivno sodeloval pri posvetovanju z Evropsko centralno banko glede zasnove digitalnega evra, v zvezi s čimer je pripravila izjavo, da mora zasnova digitalnega evra upoštevati principe zasebnosti in varstva osebnih podatkov.²⁵
- EOVP je pripravil številna pisma evropskim institucijam glede zakonodajnih predlogov v zvezi z obdelavo osebnih podatkov pri preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma,²⁶ pisma glede sprejetih sporazumov o izvajanju ameriškega zakona o spoštovanju davčnih predpisov v zvezi z računi v tujini (*Foreign Account Tax Compliance Act* oz. FATCA)²⁷ ter odgovor plačilnemu sektorju glede smernic o medsebojnem vplivu druge direktive o plačilnih storitvah (PSD2) in Splošne uredbe.²⁸
- EOVP je pripravil tudi skupni mnenji z Evropskim nadzornikom za varstvo podatkov (št. 2/2022²⁹ in št. 4/2022³⁰) glede predloga Uredbe o harmoniziranih pravilih za pravičen dostop do podatkov in njihovo uporabo (akt o podatkih oz. *Data Act*) ter o predlogu Uredbe glede določitve pravil za preprečevanje in boj proti gradivu za spolno nasilje nad otroki ter pismo Evropski komisiji o prilagoditvi pravil o odgovornosti v digitalni dobi in umetni inteligenci.³¹

V okviru promocije sodelovanja in izmenjave izkušenj med nacionalnimi nadzornimi organi za varstvo podatkov je EOVP izvajal postopke reševanja sporov s strani odbora po 65. členu Splošne uredbe in sprejel pet zavezujočih odločitev, kot so bile predstavljene v 3.2.6. poglavju. Poleg tega je EDPB pripravil izjavo o tesnejšem sodelovanju nadzornih organov pri izvajanju strateških nadzornih primerov,³² v okviru katerih so bila pripravljena merila za oceno, ali se konkreten čezmejni primer lahko opredeli kot primer »strateškega pomena«, ki bi botroval tesnejšemu sodelovanju med nadzornimi organi.³³

Poleg naštetih nalog pa EOVP na podlagi 64. člena Splošne uredbe izdaja tudi mnenja o skladnosti (t. i. *consistency opinions*) v zvezi z vsemi vprašanji splošne uporabe določb Splošne uredbe in vprašanji, ki imajo učinke v več kot eni državi članici. Nacionalni nadzorni organi lahko v zvezi s temi zadevami zaprosijo EOVP za mnenje, kadar gre za:

- dejanja obdelave, za katera je potrebna ocena učinka v zvezi z varstvom podatkov (DPIA),
- kodekse ravnanja v zvezi z dejavnostmi obdelave,
- merila za akreditacijo certifikacijskega organa in merila certificiranja,
- standardne klavzule o varstvu osebnih podatkov in
- zavezujoča poslovna pravila.

²³ https://edpb.europa.eu/news/news/2022/edpb-edps-adopt-joint-opinion-extension-eu-digital-covid-certificate-regulation_en

²⁴ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/edpb-edps-joint-opinion/edpb-edps-joint-opinion-032022-proposal_en

²⁵ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/other/statement-042022-design-choices-digital-euro-privacy-and-data_en

²⁶ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/letters/edpb-letters-european-institutions-protection-personal-data_sl

²⁷ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/letters/edpb-response-association-accidental-americans_en in https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/letters/edpb-response-mep-int-veld-intergovernmental-agreements_en

²⁸ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/letters/edpb-response-joint-payments-industry-regarding-guidelines_en

²⁹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/edpb-edps-joint-opinion/edpb-edps-joint-opinion-2022-proposal-european_en

³⁰ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/edpb-edps-joint-opinion/edpb-edps-joint-opinion-042022-proposal_en

³¹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/letters/edpb-letter-european-commission-adapting-liability-rules_en

³² https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/statements/statement-enforcement-cooperation_en

³³ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/other/edpb-document-selection-cases-strategic-importance_en

Mnenja o skladnosti so za zadevne nadzorne organe zavezujoča in jih morajo upoštevati pri sprejemanju končnih odločitev o zadevi, pri tem pa pomagajo zagotoviti, da je izvajanje Splošne uredbe dosledno po vsej EU. EOVP je v letu 2022 izdal 32 takšnih mnenj, in sicer na temo zavezujočih poslovnih pravil (23), meril certificiranja (3), meril za akreditacijo certifikacijskega organa (3) in kodeksov ravnanja (3).

EOVP je v okviru svoje strategije za okrepljeno sodelovanje med nadzornimi organi za obdobje od leta 2021 do leta 2023 ustanovil **podporno skupino strokovnjakov**, katere cilj je zagotoviti vsebinsko podporo članicam EOVP pri njihovih nadzorih v zvezi z vprašanji, pri katerih bi ti potrebovali dodatno pomoč. Strokovnjaki prihajajo z raznovrstnih področij varstva osebnih podatkov, in sicer pokrivajo ekspertna znanja, npr. na področju storitev v oblaku, tehnik anonimizacije, vedenjskega oglaševanja, umetne inteligence, digitalnega prava itd.³⁴ Namen ustanovitve te skupine je okrepiti sodelovanje in solidarnost med članicami z izmenjavo in krepitevjo ekspertnega znanja po celotni EU ter skupno naslavljanje operativnih potreb posameznih nadzornih organov. Strokovnjaki iz podporne skupine naj bi sodelovali pri nadzornih dejavnostih nadzornih organov, svetovali naj bi glede razvoja in dokumentiranja orodij in metod za podporo nadzoru ter glede uporabe posebnih forenzičnih metod, pripravljali prispevke v skladu s svojim strokovnim znanjem ter sodelovali na sestankih nadzornega organa za lažje in učinkovitejše izvajanje nadzorov.

Poleg naštetega je EOVP skladno s svojo strategijo okrepljenega sodelovanja začel delovati tudi v okviru **usklajene skupne akcije nadzora**, ki zagotavlja strukturo ponavljajočih se letnih usklajevanj ukrepov nadzornih organov glede posamezne teme. Cilj CEF je spodbujati skladnost, opolnomočiti posameznike, na katere se nanašajo osebni podatki, in povečati ozaveščenost vseh deležnikov s skupnimi ukrepi in delovanjem na področju, ki ga EOVP za tisto leto izbere kot prednostno. Tema usklajenega skupnega nadzora za leto 2022 je bilo področje obdelave osebnih podatkov pri uporabi storitev v oblaku v javnem sektorju. V okviru usklajene skupne akcije nadzora je nastalo podrobno poročilo stanja v državah EU na področju uporabe ponudnikov storitev v oblaku s strani javnih organov,³⁵ ki vključuje priporočila za organizacije javnega sektorja pri uporabi proizvodov ali storitev v oblaku, na voljo pa je tudi seznam ukrepov, ki so jih organi za varstvo podatkov že sprejeli na področju računalništva v oblaku.

V letu 2022 so predstavniki Informacijskega pooblaščenca sodelovali tudi v številnih delovnih skupinah, ki pokrivajo posamezna ključna področja, kot jih zaznavamo člani EOVP. Skupine so na kratko predstavljene v nadaljevanju.

Delovna skupina za upravne globe pripravlja smernice za zagotovitev usklajenosti izračunov upravnih glob v konkretnih postopkih skladno s Splošno uredbo. Namen teh smernic je zagotoviti jasnost in doslednost pri izračunavanju upravnih glob po vsej EU, da bi zagotovili pravično in enotno odgovornost vseh upravljavcev in obdelovalcev za kršitve Splošne uredbe ne glede na to, kje v EU se obdelava osebnih podatkov izvaja. Delovna skupina pri pripravi smernic upošteva tudi sorazmernost upravnih glob in druge dejavnike, ki lahko vplivajo na njihov izračun, kot so narava in resnost kršitve ter finančna sredstva organizacije. Delovna skupina je v letu 2022 pripravila Smernice št. 04/2022 o izračunu upravnih glob v skladu s Splošno uredbo,³⁶ ki služijo usklajevanju metodologije, ki naj bi jo nadzorni organi uporabljali pri izračunu zneska upravnih glob za morebitne kršitve varstva osebnih podatkov.

Delovna skupina za piškotke se je osredotočala na analizo številnih pravnih vprašanj in morebitnih kršitev, povezanih z implementacijo piškotkov na spletnih straneh. Cilj delovne skupine je bil z oblikovanjem skupnega poročila zagotoviti podporo nacionalnim dejavnostim pri izvajanju tovrstnih nadzorov. Namen delovne skupine je bil uskladiti postopek nadzora spletnih strani v povezavi s piškotki in doseči čim bolj enotno interpretacijo pravil vseh pristojnih nadzornih organov. V letu 2022 se je delovna skupina sestajala na delovnih sestankih, v začetku leta 2023 pa je izdala skupno poročilo.³⁷

Delovna skupina za 101 prijavo se osredotoča na poenoteno in usklajeno postopanje nadzornih organov glede 101 identične pritožbe, vložene na številne nadzorne organe glede vprašanj uporabe storitev Google in Facebooka, ki vključujejo prenos osebnih podatkov v tretje države. Naloga delovne skupine sta predvsem analiza prejetih prijav in zagotavljanje tesnega sodelovanja med člani odbora, da bi bile odločitve posameznih nadzornih organov v podobnih primerih usklajene.

³⁴ Za več informacij o pozivu s strani EOVP in temah glej: https://edpb.europa.eu/system/files/2022-02/call_for_expressions_of_interest_support_pool_of_experts.pdf

³⁵ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/other/coordinated-enforcement-action-use-cloud-based-services-public_en

³⁶ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/documents/public-consultations/2022/guidelines-042022-calculation-administrative_en

³⁷ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/other/report-work-undertaken-cookie-banner-taskforce_en

Kontaktna skupina za dostop do dokumentov je delovna skupina članov EOVP iz nacionalnih nadzornih organov, ki delujejo kot kontaktne točke za usklajevanje zahtev za dostop do dokumentov v skladu z Uredbo (ES) št. 1049/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije. Naloge skupine obsegajo opredelitev in izmenjavo najboljših nacionalnih praks v zvezi z obravnavo zahtev za dostop do informacij javnega značaja s strani nadzornih organov ter izmenjavo informacij in sodelovanje pri postopkih, povezanih s takšnimi zahtevami.

Mreža DPO ima svetovalno vlogo, svetuje odboru in posebej nadzornim organom, saj zagotavlja neodvisna stališča o zadevah, povezanih z varstvom osebnih podatkov. Ko mreža prejme zahtevo, najprej zbere informacije iz ustreznih virov, vključno z evropskimi nadzornimi organi, ter zagotovi mnenje, ki ga potrdi plenarna skupščina EOVP. Kljub temu da mreža pripravi odločitev za odbor, pa je na nacionalni ravni vsak nadzorni organ sam odgovoren za sprejemanje svojih odločitev. Mreža pri zbiranju informacij sodeluje tudi z drugimi ekspertnimi podskupinami, vendar pri izvajanju svojega svetovanja kljub temu ostaja neodvisna.

Usklajeni nadzorni odbor je skupina nacionalnih nadzornih organov in Evropskega nadzornika za varstvo podatkov, ki skrbi za usklajen nadzor nad obsežnimi informacijskimi sistemi ter organi, uradi in agencijami EU. Naloge odbora vključujejo predvsem izmenjavo informacij med nadzornimi organi, pomoč pri izvajanju inšpekcijskih nadzorov, reševanje vprašanj v zvezi z razlago in uporabo pravnih aktov EU ter proučevanje težav pri zagotavljanju pravic posameznikov, na katere se osebni podatki nanašajo. Odbor vsaki dve leti pripravi poročilo o svojih aktivnostih, ki ga posreduje Evropskemu parlamentu, Svetu, Komisiji in drugim zadevnim deležnikom.

Mreža za komuniciranje združuje člane nadzornih organov, ki koordinirajo skupna vprašanja, povezana s komuniciranjem z javnostmi in skrbijo za medsebojno obveščanje nadzornih organov (npr. medsebojno obveščanje o odmevnejših primerih, usklajevanje skupnih odgovorov in sporočil za javnost, koordiniranje prevodov dokumentov v nacionalne jezike, koordiniranje in obveščanje o dogodkih EOVP, sodelovanje pri pripravi letnega poročila EOVP itd.). Mreža za komuniciranje je sodelovala pri pripravi skupne akcije ob dnevu varstva osebnih podatkov, usklajevala je skupne objave (npr. glede prve usklajene akcije v zvezi s storitvami v oblaku), na srečanju v živo pa je razpravljala o izboljšanju sodelovanja nadzornih organov pri postopkih vodenja čezmejnih postopkov (npr. priprava skupnih objav za javnost, izboljšanje obveščanja o končanih postopkih) ter spremljala razvoj skupnih orodij za ozaveščanje o varstvu osebnih podatkov za širšo javnost, na primer za mala in srednje velika podjetja (MSP) ter posameznike.

3.6.2 SODELOVANJE V DRUGIH NADZORNIH TELESIH EVROPSKE UNIJE

Informacijski pooblaščenec je leta 2022 na ravni EU aktivno sodeloval v šestih delovnih telesih, ki se ukvarjajo z nadzorom nad izvajanjem varstva osebnih podatkov v okviru velikih informacijskih sistemov EU, in sicer:

- v Europolovem Odboru za sodelovanje (za nadzor nad obdelavo osebnih podatkov v okviru Eurola je po Uredbi o Europolu primarno pristojen Evropski nadzornik za varstvo osebnih podatkov (EDPS), ki pa je pri tem dolžan tesno sodelovati z nacionalnimi organi za varstvo osebnih podatkov),
- na koordinacijskih sestankih EDPS in nacionalnih organov za varstvo osebnih podatkov za nadzor nad SIS II,
- na koordinacijskih sestankih EDPS in nacionalnih organov za varstvo osebnih podatkov za nadzor nad VIS,
- na koordinacijskih sestankih EDPS in nacionalnih organov za varstvo osebnih podatkov za nadzor nad CIS,
- v Skupnem nadzornem organu za carino,
- na koordinacijskih sestankih EDPS in nacionalnih organov za varstvo osebnih podatkov za nadzor nad Eurodac.

Med pomembnejšimi dokumenti, ki so bili v letu 2022 sprejeti v okviru zgoraj navedenih delovnih teles, je bil v okviru nadzora nad obdelavo osebnih podatkov v Eurodac sprejet skupni obrazec za poročanje nadzornih organov s področja varstva podatkov. V okviru nadzora nad obdelavo osebnih podatkov v VIS je bil sprejet skupni nadzorni načrt, ki predstavlja orodje za pomoč nadzornim organom za varstvo podatkov pri izvajanju njihove nadzorne vloge. V okviru nadzora nad obdelavo osebnih podatkov v SIS je bil sprejet vodič za izvrševanje pravic posameznikov, ki opisuje pravice posameznika v zvezi z obdelavo njegovih osebnih podatkov v SIS ter način njihovega izvrševanja v posameznih državah članicah.

3.6.3 SODELOVANJE V DRUGIH MEDNARODNIH TELESIH

POSVETOVALNI ODBOR T-PD

V okviru Sveta Evrope je predstavnik Informacijskega pooblaščenca tudi leta 2022 sodeloval v Posvetovalnem odboru, ustanovljenem s Konvencijo Sveta Evrope o varstvu posameznikov glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov (Konvencija št. 108), skrajšano Odbor T-PD. Odbor je zasedal le na enem plenarnem sestanku, ki je novembra 2022 po treh letih vnovič potekal v Strasbourgu. Kot vsako leto je Odbor obravnaval stanje pridruževanja držav h Konvenciji št. 108 in k dodatnemu protokolu (Konvencija št. 108+), poročila o mednarodnem sodelovanju Sveta Evrope v zvezi z varstvom osebnih podatkov ter poročila držav članic Sveta Evrope o novostih in dosežkih na tem področju. Odbor je leta 2022 razpravljal o aktualnih temah, kot so digitalna identiteta, meddržavna izmenjava podatkov za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma ter davčne namene, vzorčne pogodbene klavzule za čezmejni prenos osebnih podatkov ter izjeme in omejitve osnovnih načel varstva osebnih podatkov po Konvenciji št. 108+. Sprejel je mnenje o osnutku resolucije o sprejetju uredbe Sveta Evrope o varstvu osebnih podatkov ter spremembe poslovnika in načinov sodelovanja Ruske federacije v Odboru kot posledico agresije zoper Ukrajino. Izvoljena je bila nova predsednica Odbora in novi člani predsedstva. Odbor je podelil tudi dve nagradi Stefano Rodotà.

SVETOVNA SKUPŠČINA ZA ZASEBNOST

Svetovna skupščina za zasebnost (*Global Privacy Assembly (GPA)*), ki povezuje prizadevanja več kot 130 nadzornih organov za varstvo zasebnosti in osebnih podatkov z vsega sveta, se je v preteklem letu posvečala zlasti izzivom učinkovitega mednarodnega sodelovanja med nadzornimi organi ter različnim vidikom ukrepanja glede varstva zasebnosti pri uporabi modernih tehnologij. V skladu s strateškimi usmeritvami, ki temeljijo na prizadevanjih za vzpostavitev mednarodnega okvirja standardov varstva zasebnosti ter krepitvi različnih oblik sodelovanja pri izvajanju nadzorov je GPA v letu 2022 v okviru različnih delovnih skupin med drugim obravnavala področje varstva zasebnosti v okviru digitalnega gospodarstva, etičnih dilem in tveganj za zasebnost ter pravice posameznikov pri uporabi umetne inteligence ter v okviru varstva pravic potrošnikov. Poleg tega je pripravila priročnik za izvajanje nadzorov. Delo konference vodi izvršni odbor, katerega člani so bili v letu 2022 predstavniki mehiškega, argentinskega, nemškega, turškega in maroškega nadzornega organa, nadzornega organa Bermudov ter Držav Jerseyja. Med pomembnejšimi resolucijami, sprejetimi na zadnji konferenci leta 2022, ki je potekala v Turčiji, sta resolucija, posvečena izzivom sodelovanja na področju regulacije spletne varnosti in razumevanja posledic spletnih incidentov, ter resolucija o načelih in pričakovanjih glede ustrezne rabe osebnih podatkov v tehnologijah za prepoznavo obrazov.

MEDNARODNA DELOVNA SKUPINA ZA VARSTVO OSEBNIH PODATKOV V TEHNOLOŠKIH ZADEVAH (IWGDPT)

Mednarodna delovna skupina za varstvo osebnih podatkov v tehnoloških zadevah (*International Working Group on Data Protection in Technology (IWGDPT³⁸)*) združuje predstavnike informacijskih pooblaščenecv in organov za varstvo osebnih podatkov in zasebnosti s celega sveta. Delo skupine prepozna tudi mednarodna konferenca informacijskih pooblaščenecv.

IWGDPT je v letu 2022 nadaljevala delo na delovnem dokumentu na temo senzorskih omrežij (*Working Paper on Sensor Networks - „Smart Dust“*), gre pa za razvoj različnih medsebojno povezanih senzorjev, ki opravljajo meritve na področju proizvodnje, porabe, gibanja objektov in ljudi, upravljanja prometa, okolja, onesnaženja in na številnih drugih področjih. Glede na minimizacijo senzorjev se za tovrstna omrežja uporablja tudi izraz »pametni prah«. Podatki, zbrani s senzorji, se lahko uporabljajo za ugotavljanje vedenjskih vzorcev posameznikov (npr. glede parkiranja, gibanja), kakor tudi za zbiranje podatkov, povezanih z zdravjem, in lahko posledično omogočajo sledenje posameznikov, oceno nekaterih njihovih demografskih značilnosti in okoliščin tako v realnem kot v virtualnem svetu. Delovni dokument opozarja na izzive glede varovanja osebnih podatkov in podaja priporočila proizvajalcem, uporabnikom in regulatorjem.

Člani delovne skupine so tudi nadaljevali delo na delovnem dokumentu na temo biometrijske prepoznavne obrazov, v katerem so opisani izzivi, ki jih porast te tehnologije prinaša ne samo za varstvo osebnih podatkov, temveč za cel spekter temeljnih človekovih pravic, kot so pravica do združevanja, pravica do svobode gibanja, pravica do komunikacijske zasebnosti in druge. V dokumentu so navedeni številni konkretni primeri uporabe tehnologije prepoznavne obrazov tako v javnem kot v zasebnem sektorju ter priporočila za upoštevanje temeljnih načel varstva osebnih podatkov pri njenem uvajanju.

³⁸ <https://www.datenschutz-berlin.de/infothek-und-service/veroeffentlichungen/working-paper>

INITIATIVE 20i7

Pobuda Initiative 20i7 je nastala leta 2017 na predlog Informacijskega pooblaščenca z namenom izmenjave prakse in znanj nadzornih organov za varstvo osebnih podatkov z območja nekdanje Jugoslavije, saj se ti soočajo s podobnimi strokovnimi vprašanji in izzivi. Srečanje vsako leto gosti druga država.

V letu 2022 se pobuda zaradi odpovedi organizatorjev zaradi proračunskih omejitev ni srečala, nadaljevanje sodelovanja je načrtovano v letu 2023.

3.7 SPLOŠNA OCENA STANJA VARSTVA OSEBNIH PODATKOV

Informacijski pooblaščenec je na področju varstva osebnih podatkov opravljal naloge, ki mu jih nalaga Splošna uredba o varstvu podatkov, ki se od 25. 5. 2018 neposredno uporablja v vseh državah članicah EU. Splošna uredba terja sprejem novega Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) za njeno izvajanje v Sloveniji, vendar je bil zakon sprejet šele 15. 12. 2022 in se je začel uporabljati 26. 1. 2023.

Zamuda pri sprejetju ZVOP-2 na izvajanje inšpekcijskega nadzora tudi v letu 2022 ni bistveno vplivala, saj so bila pravila za izvajanje inšpekcijskih nadzorov in pooblastila Informacijskega pooblaščenca v zakonodaji dovolj jasno določena že pred sprejemom ZVOP-2. Zamuda pa je vplivala na uveljavljanje pravic posameznikov iz 13. do 22. člena Splošne uredbe, zlasti zaradi postopkovne nedorečenosti glede uveljavljanja teh pravic pred upravljavci in reševanja pritožb pri Informacijskem pooblaščenca. Reševanje takšnih zahtevkov posameznikov in s temi zahtevki povezanih pritožb pri Informacijskem pooblaščenca namreč terja določitev posebnih pravil, s katerimi bi se rešila posamezna vprašanja upravnega postopka oz. bi se natančneje določil postopek reševanja takšnih zahtevkov in pritožb. V tem delu je zamuda pri sprejetju novega zakona še vedno povzročala precej dilem.

Zamuda pri sprejetju ZVOP-2 je negativno vplivala tudi na vodenje prekrškovnih postopkov in izrekanje sankcij za ugotovljene kršitve. Informacijski pooblaščenec je zaradi odsotnosti ZVOP-2 v primeru ugotovljenih kršitev določb Splošne uredbe ali določb ZVOP-1 zavezancem v postopku inšpekcijskega nadzora sicer lahko odredil odpravo ugotovljenih nepravilnosti, vzpostavitev zakonitega stanja ter prepovedal nezakonito obdelavo osebnih podatkov, postopek za prekrške pa je lahko uvedel le v primeru, ko je šlo za kršitev tistih členov ZVOP-1, ki so še vedno veljale. Informacijski pooblaščenec tako zaradi zamude pri sprejetju novega ZVOP-2 tudi v letu 2022 ni mogel izrekat sankcij za tiste kršitve, ki so določene v 83. členu Splošne uredbe. Postopkov o prekršku in izrečenih sankcij je bilo zato manj, kot bi jih bilo v primeru, če bi Informacijski pooblaščenec lahko izrekal tudi sankcije za ugotovljene kršitve določb Splošne uredbe. Informacijski pooblaščenec je zaradi tega pristojno ministrstvo tudi v letu 2022 večkrat opozoril na nujnost sprejetja novega zakona ter ureditve in uskladitve prekrškovnih določb v ZVOP-2 z določbami Splošne uredbe. Usklajenost nacionalnih določb s Splošno uredbo je še posebej pomembna z vidika usklajevanja praks v državah članicah EU, v katerih se uporablja Splošna uredba. Evropski odbor za varstvo osebnih podatkov (v nadaljevanju: EOVP), katerega del je tudi Informacijski pooblaščenec, namreč dela na oblikovanju mehanizma usklajevanja izrečenih glob, ki naj bi ga uporabljali vsi nadzorni organi in ki temelji na merilih za izrekanje glob na način in v višini, kot to določa 83. člen Splošne uredbe. Namen mehanizma je usklajevanje: izrečene globe glede podobnih prekrškov v podobnih okoliščinah v različnih državah naj ne bi odstopale, kar velja še zlasti v primerih čezmejnega sodelovanja pri inšpekcijskem nadzoru.

Trend povečevanja števila prijav kršitev varstva osebnih podatkov se je v letu 2022 umiril: Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 prejel 1.030 prijav oz. pobud za uvedbo inšpekcijskega postopka, kar je nekoliko manj kot leto dni prej. Skupno je Informacijski pooblaščenec na podlagi prijav v letu 2022 začel 999 inšpekcijskih postopkov, saj je v nekaterih primerih prejel večje število podobnih prijav, na podlagi katerih pa je zoper istega zavezanca uvedel le en postopek.

Poleg obravnave prejetih prijav je Informacijski pooblaščenec v letu 2022 prejel in obravnaval še 160 novih pritožb glede uveljavljanja pravic posameznikov ter 12 primerov nedovoljenega sporočanja ali druge nedovoljene obdelave osebnih podatkov o pacientih, ki so mu jih na podlagi 46. člena Zakona o pacientovih pravicah (ZPacP) poslali izvajalci zdravstvene dejavnosti. V okviru uveljavljanja pravic posameznikov je bilo 27 pritožb v zvezi s seznanitvijo z lastno zdravstveno dokumentacijo, pet pritožb v zvezi s seznanitvijo z zdravstveno dokumentacijo umrlih, 105 pritožb zaradi kršitev pravice do vpogleda v lastne osebne podatke, ena pritožba zaradi kršitve pravice do popravka osebnih podatkov ter 22 pritožb zaradi kršitve pravice do izbrisa osebnih podatkov. Tudi trend povečevanja števila pritožb zaradi kršitev prej navedenih pravic posameznika se je v letu 2022 nekoliko umiril, tako da je Informacijski pooblaščenec v letu 2022 prejel nekoliko manj pritožb kot leto dni prej.

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 od upravljavcev in obdelovalcev osebnih podatkov prejel tudi 86 uradnih obvestil o kršitvi varnosti osebnih podatkov, ki so jih upravljavci najpogosteje pošiljali zaradi nezakonitega razkritja ali posredovanja osebnih podatkov nepooblaščenim ali napačnim osebam (v obravnavanem obdobju so bile te kršitve najpogosteje posledica nenamerne človeške napake), zaradi nepooblaščenega dostopanja do osebnih podatkov (to je bilo v obravnavanem obdobju najpogosteje posledica zlorabe pooblastil s strani zaposlenih) ter zaradi napada oz. vdora v informacijski sistem z izsiljevalskim virusom (slednje je upravljavcem osebnih podatkov, ki niso izvajali ustreznih tehničnih in organizacijskih ukrepov za zagotavljanje varnosti obdelave osebnih podatkov, povzročilo velike stroške ter težave pri zagotavljanju možnosti pravočasne povrnitve razpoložljivosti in dostopnosti do osebnih podatkov).

Informacijski pooblaščenec je v obravnavanem obdobju poleg obravnave prijav in pritožb skladno z letnim delovnim načrtom izvajal tudi redne in sistematične inšpekcijske nadzore, v okviru katerih je pri zavezancih nadzoroval zlasti:

1. zakonitost obdelave osebnih podatkov ter spoštovanje splošnih načel za obdelavo osebnih podatkov;
2. ustreznost postopkov in ukrepov za zagotavljanje varnosti osebnih podatkov iz 25. in 32. člena Splošne uredbe ter 24. in 25. člena ZVOP-1 ter s tem povezano ustreznost notranjih aktov, s katerimi upravljavci in obdelovalci predpisujejo te postopke;
3. izvajanje določb Splošne uredbe, ki urejajo zagotavljanje informacij o obdelavi osebnih podatkov (13. in 14. člen), spoštovanje pravic posameznika (15. do 22. člen), pogodbeno obdelavo osebnih podatkov in obdelavo s strani skupnih upravljavcev (26., 28. in 29. člen), vodenje evidenc obdelave (30. člen), obveščanje nadzornega organa in posameznikov o kršitvi varnosti osebnih podatkov (33. in 35. člen) ter imenovanje in položaj pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov (37. do 39. člen).

Informacijski pooblaščenec je pri obravnavi prijav ter izvajanju preventivnih inšpekcijskih nadzorov ugotovil, da so ugotovljene nepravilnosti ali pomanjkljivosti v številnih primerih še vedno posledica nepoznavanja oz. nerazumevanja predpisov, ki urejajo obdelavo osebnih podatkov, kar je v mnogih primerih tudi posledica dejstva, da je bil ZVOP-2, ki je jasneje določil posamezna pravila v zvezi z izvajanjem Splošne uredbe, sprejet šele ob koncu leta (15. 12. 2022).

Tudi prijave in pobude za inšpekcijski nadzor so bile v letu 2022 v mnogih primerih vložene zaradi nerazumevanja določb Splošne uredbe, kar velja zlasti v primeru obdelave osebnih podatkov na podlagi privolitve posameznika, na katerega se osebni podatki nanašajo. Prijavitelji, pa tudi upravljavci, pogosto še vedno ne razumejo, da je privolitev posameznika zgolj ena od šestih enakovrednih pravnih podlag, ki jih v zvezi z zakonitostjo obdelave osebnih podatkov določa 6. člen Splošne uredbe, pri čemer pa so za vlaganje takšnih prijav pogosto krivi predvsem upravljavci, ki osebne podatke zbirajo, posamezniku pa ob tem ne zagotovijo preglednih, razumljivih in lahko dostopnih informacij, kot jim to nalagajo 12., 13. in 14. člen Splošne uredbe. Prav tako številni upravljavci nimajo urejenih postopkov za obravnavo zahtevkov, s katerimi posamezniki pri njih uveljavljajo pravice v zvezi z osebnimi podatki, ki se nanašajo nanje, ali pa takšne zahtevke posameznika preprosto ignorirajo in nanje ne odgovarjajo.

Podobno kot v preteklih letih so bile tudi v letu 2022 ugotovljene kršitve pogosto posledica malomarnega ali neustreznega zagotavljanja varnosti osebnih podatkov ter namerne nezakonite obdelave osebnih podatkov s strani vodstva ali zaposlenih pri upravljavcih osebnih podatkov, ki se je kazala zlasti z nezakonitimi vpogledi v zbirke osebnih podatkov, sporno obdelavo osebnih podatkov za namene neposrednega trženja ter neupravičenim izvajanjem videonadzora v delovnih prostorih z namenom nadzora nad zaposlenimi. Kar zadeva obravnavo prijav v zvezi z izvajanjem videonadzora, velja opozoriti zlasti na problematiko izvajanja videonadzora znotraj delovnih prostorov ter videonadzora, ki ga posamezniki izvajajo iz svoje nepremičnine, npr. stanovanjske hiše. Videonadzor delovnih prostorov se pogosto izvaja na način, da se dogajanje pred kamerami neposredno prenaša na osebne računalnike ali mobilne telefone vodilnih, ki dogajanje spremljajo zaradi nadzora nad zaposlenimi, kar je v nasprotju z zakonsko dopustnimi nameni za izvajanje videonadzora v delovnih prostorih. V primeru videonadzora, ki ga posamezniki izvajajo iz svoje nepremičnine, pa se dogaja, da posamezniki z njim ne snemajo zgolj nepremičnin, ki so v njihovi lasti, kar bi se lahko štelo kot obdelava osebnih podatkov med potekom popolnoma osebne ali domače dejavnosti, pač pa snemajo tudi javne in druge (npr. sosedove) površine. Pri takšnem videonadzoru se pojavlja tudi problem izvajanja nadzora s strani Informacijskega pooblaščenca, in sicer zato, ker zgolj pogled na postavljeno kamero še ne pomeni, da se z njo dejansko izvaja nadzor površin, ki niso v lasti posameznika, pristojnost Informacijskega pooblaščenca za izvajanje nadzora nad takšnim videonadzornim sistemom pa je zaradi zagotovljene nedotakljivosti stanovanja precej omejena in je v mnogih primerih mogoča samo ob izpolnitvi pogojev, ki jih zakon določa za pregled stanovanjskih prostorov.

Na področju nadzora in sodelovanja pri čezmejnih primerih obdelave osebnih podatkov število primerov, s katerimi se ukvarja Informacijski pooblaščenec, vsako leto strmo narašča. V letu 2022 je bil tako Informacijski pooblaščenec udeležen v skupno 368 postopkih sodelovanja po 60. in 61. členu Splošne uredbe, v zvezi z upravljavci, ki izvajajo čezmejno obdelavo osebnih podatkov. V 182 novo pričetih postopkih sodelovanja pri čezmejnem nadzoru po 60. členu Splošne uredbe je Informacijski pooblaščenec nastopal kot zadevni organ (po 56. členu Splošne uredbe), v osmih primerih pa je bil v vlogi vodilnega organa. Splošna uredba je namreč prinesla formalizirane postopke sodelovanja nadzornih organov za varstvo osebnih podatkov v državah članicah EU in EGS (Islandija, Norveška in Lihtenštajn) pri čezmejnih primerih. Omogočila je postopek sodelovanja po načelu »vse na enem mestu«, ki predvideva, da postopek nadzora v čezmejnem primeru obdelave osebnih podatkov vodi t. i. vodilni organ, ki pri tem sodeluje z drugimi organi za varstvo osebnih podatkov, ter uvaja mehanizme vzajemne pomoči in skupnega ukrepanja organov za varstvo osebnih podatkov v državah članicah EU.

Informacijski pooblaščenec je leta 2022 sodeloval v 196 postopkih zagotavljanja medsebojne pomoči med nadzornimi organi po 61. členu Splošne uredbe. Prejel je 175 zahtev drugih organov, v 55 primerih je podal zahtevano mnenje glede izvajanja določb Splošne uredbe. 21 zahtev za sodelovanje je Informacijski pooblaščenec poslal drugim organom v EU.

Na temelju postopkov določitve vodilnega in zadevnih nadzornih organov je Informacijski pooblaščenec v letu 2022 obravnaval 190 novih zadev sodelovanja pri nadzoru nad podjetji, ki poslujejo čezmejno, poleg postopkov, začelih pred letom 2022, ki so še v teku. V osmih primerih po 60. členu Splošne uredbe je šlo za upravljavca s sedežem iz Slovenije, zato je vlogo vodilnega organa prevzel Informacijski pooblaščenec. Primeri, kjer je bil Informacijski pooblaščenec vodilni nadzorni organ, so zajemali zahtevo za izbris podatkov od ponudnika spletnih storitev in pomanjkljivo zavarovanje podatkov, večina pa je bila povezana z domnevnimi nezakonitostmi glede uporabe piškotkov na spletnih straneh, katerih upravljavci so zavezanci iz Slovenije, in sicer glede uporabe mehanizmov za sporočanje preferenc glede spletnih piškotkov, t. i. *cookie banners*, ki naj ne bi uporabnikom omogočale izbire glede piškotkov in naj ne bi bile skladne s Splošno uredbo.

182 tovrstnih postopkov pa je bilo pričetih s strani drugih organov v EU; v teh postopkih Informacijski pooblaščenec sodeluje kot zadevni organ. Primeri niso zadevali le storitev priljubljenih spletnih velikanov (Facebook, Google, Amazon itd.) temveč tudi neustrezna ravnanja z osebnimi podatki s strani raznolikih akterjev, ponudnikov bančnih storitev, spletnih ponudnikov različnih storitev, ponudnikov pretočnih storitev, povezanih vozil itd. iz številnih držav članic EU. Primeri spornih praks so vključevali kršitve glede ustreznega zavarovanja podatkov, med prizadetimi pa so bili tudi uporabniki iz Slovenije, kršitve glede izvajanja pravic posameznikov do dostopa do podatkov in izbrisa podatkov, pretirane zahteve po podatkih za identifikacijo strank, posredovanje podatkov tretjim osebam, obdelavo osebnih podatkov brez ustrezne pravne podlage, neustrezno informiranje o obdelavi osebnih podatkov itd. 11 postopkov čezmejnega sodelovanja je sprožil Informacijski pooblaščenec, in sicer na podlagi prejete prijave oz. pritožbe zoper ravnanje zavezanca, ki je ustanovljen v drugi državi članici EU ali pa ima ustanovitve v različnih državah članicah v EU oz. so dejanja obdelave osebnih podatkov zadevala posameznike iz različnih držav članic EU.

V letu 2022 je bil v čezmejnih postopkih, v katerih je sodeloval Informacijski pooblaščenec, izdan 201 osnutek odločb po 60. členu Splošne uredbe, en osnutek odločbe je izdal Informacijski pooblaščenec kot vodilni nadzorni organ. 180 postopkov je bilo končanih s končno odločbo po 60. členu Splošne uredbe.

Sodelovanje v čezmejnih primerih inšpekcijskega nadzora, kot ga je uvedla Splošna uredba, je nedvomno ena ključnih novosti in okrepitev, predvsem v smislu enotnega delovanja nadzornih organov v različnih državah članicah EU in EGS. Seveda pa tako sodelovanje za Informacijskega pooblaščenca, pa tudi za druge nadzorne organe, predstavlja velik izziv v smislu dodatnih potrebnih sredstev, tako finančnih kot kadrovskih, porast primerov je namreč glede na leto 2021 70-odstoten (v letu 2021 je bilo skupno 216 postopkov sodelovanja po 60. in 61. členu Splošne uredbe, v letu 2022 pa je bilo takih postopkov 368).

V letu 2022 je bilo sprejetih tudi pet končnih odločitev v postopku spora po 65. členu, ki ga obravnava EOVP in v katerem sodeluje tudi Informacijski pooblaščenec.

Postopek spora v primeru hotelirske družbe Accor z glavno ustanovitvijo v Franciji je zadeval predvsem vprašanje globe zaradi neupoštevanja pravice do ugovora pri marketinških aktivnostih in zaradi pomanjkljivosti pri izvajanju pravice dostopa do podatkov. EOVP je v zavezujoči odločitvi odločil, da mora vodilni, francoski organ, pri izračunu globe upoštevati letni promet družbe za leto 2021 in da mora biti globa glede na resnost

kršitev odvracalna. Vodilni organ iz Francije je postopek zoper Accor zaključil s končno odločitvijo po 60. členu Splošne uredbe in zavezancu izrekel globo v višini 600.000 EUR. Postopek spora v primeru družbenega omrežja Instagram z glavno ustanovitvijo na Irskem je zadeval kršitve omenjenega omrežja glede obdelave osebnih podatkov otrok, in sicer so bili javno razkriti naslovi e-pošte in telefonske številke otrok, ki so uporabljali možnost poslovnega računa, poleg tega pa so bile nastavitve računov privzeto javne, tudi v primeru podatkov otrok. Postopek pred EOVP je zadeval pravne podlage, na katerih sme Instagram obdelovati podatke otrok, ter višino predlagane globe. Irski nadzorni organ je v svoji končni odločitvi po 60. členu Splošne uredbe omrežju Instagram izrekel globo 405 milijonov eurov. Konec leta 2022 je EOVP sprejel tudi tri zavezujoče odločitve glede platform znotraj Meta Platforms Ireland Limited, in sicer zoper Facebook, Instagram in WhatsApp. Postopki nadzora zoper omenjene platforme, ki jih je vodil vodilni organ iz Irske, so zadevali predvsem zakonitost uporabe podatkov uporabnikov platform za namen vedenjskega oglaševanja ter v primeru WhatsApp tudi glede zakonitosti uporabe podatkov za namen izboljšanja storitev. V procesu spora je EOVP odločal glede uporabe pravnih podlag za tako obdelavo osebnih podatkov ter glede višine globe za kršitve. Končne odločbe po 60. členu Splošne uredbe je irski nadzorni organ izdal v začetku leta 2023.

V letu 2022 je pomembno sodbo v zvezi s čezmejnem sodelovanjem po Splošni uredbi sprejelo tudi Sodišče EU v zvezi z zahtevo družbe WhatsApp Ireland iz Irske za razveljavitev zavezujoče odločitve EOVP št. 01/2021, na podlagi katere je irski nadzorni organ sprejel svojo končno odločitev po 60. členu Splošne uredbe ter družbi WhatsApp Ireland naložil odpravo nepravilnosti zaradi kršitev določb glede obveščanja posameznikov in globo v višini 225 milijonov EUR. Sodišče EU je odločilo, da taka zahteva ni dopustna, saj ima družba WhatsApp Ireland pravne možnosti zoper končno odločitev pred irskimi sodišči, ta pa lahko relevantna vprašanja posredujejo v predhodno odločanje Sodišču EU.

Informacijski pooblaščenec je v letu 2022 nadaljeval izvajanje številnih preventivnih aktivnosti, katerih cilj je zagotavljanje skladnosti s predpisi, ne da bi bilo potrebno uvajanje inšpekcijskih postopkov. Ob zamujanju s sprejemom ZVOP-2 je bilo več pozornosti namenjene preventivnim aktivnostim za skladnost (t. i. *privacy sweep*), medtem ko je bila prenova in posodobitev smernic z različnih področij varstva osebnih podatkov predstavljena na čas po sprejemu ZVOP-2.

Kot je bilo poročano v predhodnem letnem poročilu, je bilo do konca leta 2021 Informacijskemu pooblaščenec sporočenih skoraj 2500 pooblaščenih oseb za varstvo podatkov. Informacijski pooblaščenec je na podlagi ocene, da pomemben del zavezancev iz javnega sektorja pooblaščenec osebe za varstvo osebnih podatkov še ni imenoval, izvedel preventivno aktivnost za skladnost, s katero je ugotovil, da je takšnih zavezancev 539. Te zavezance je pozval k čimprejšnji izpolnitvi obveznosti po 37. členu Splošne uredbe. Poziv je bil uspešen, saj je Informacijski pooblaščenec prejel 361 novih imenovanj, preostale pa je še enkrat pozval v drugem krogu. Po podatkih iz registra se je v njem konec leta 2022 nahajalo 2951 subjektov, prijave pa se nadaljujejo v letu 2023.

Izvedena je bila tudi preventivna aktivnost za skladnost pri zastopnikih pacientovih pravic, ki so bili pozvani k posredovanju informacij o upoštevanju dolžnosti glede zavarovanja občutljivih osebnih podatkov (posebnih vrst osebnih podatkov) pri posredovanju po elektronski pošti, k poročanju o nedovoljenih obdelavah osebnih podatkov (46. člen ZpacP) in o uveljavljanju pravice pacientov do seznanitve z zdravstveno dokumentacijo in z lastnimi osebnimi podatki ter glede uveljavljanja pravice do popravka in izbrisa osebnih podatkov. Povratne informacije bodo služile oblikovanju bodočih preventivnih in nadzornih aktivnosti na tem področju.

V sodelovanju z drugimi nadzornimi organi v okviru EOVP je bila izvedena usklajena skupna akcija nadzora (ang. *Coordinated enforcement action*) na temo uporabe storitev računalništva v oblaku v javnem sektorju; rezultat je bilo skupno poročilo na evropski ravni.³⁹ Informacijski pooblaščenec je v okviru preventivnega delovanja pripravil 876 pisnih mnenj s pojasnili o različnih vidikih varstva podatkov na podlagi zaprosil posameznikov in zavezancev, posameznikom pa je podal tudi 1465 ustnih mnenj v okviru telefonskega dežurstva. Informacijski pooblaščenec je pripravil tudi tri nove infografike (o definiciji osebnih podatkov, o ustreznosti in priporočilih za izdelavo ocen učinka ter o Splošni uredbi). Konec leta 2022, po sprejemu ZVOP-2 (15. 12. 2023), pa je Informacijski pooblaščenec začel intenzivno prenavo spletnih strani, da bi bile informacije, vključno z obrazci in vzorci, čim prej in v čim večji meri posodobljene glede na določbe ZVOP-2. Povečalo se je tudi število mnenj na prejete ocene učinka – v letu 2022 je bilo izdanih 14 tovrstnih mnenj, kot vsako leto pa je bilo izvedeno tudi veliko število *pro bono* predavanj na področju varstva osebnih podatkov, in sicer je bilo takih predavanj v letu 2022 53.

³⁹ https://edpb.europa.eu/system/files/2023-01/edpb_20230118_cef_cloud-basedservices_publicsector_en.pdf

Kot se je pokazalo konec leta 2022, je bil sprejem ZVOP-2 pomemben motivator za številne zavezanke, da okrepijo poznavanje in razumevanje predpisov o varstvu osebnih podatkov – ne samo ZVOP-2, temveč tudi same Splošne uredbe. Informacijski pooblaščenec ocenjuje, da je in da bo sprejem ZVOP-2 pomemben element, ki bo prispeval k večji skladnosti na področjih, na katerih zavezanke vse od prejema Splošne uredbe niso mogli biti kaznovani, gre pa za ene najpomembnejših gradnikov skladnosti v okviru načela odgovornosti, in sicer predvsem za:

- evidence dejavnosti po 30. členu Splošne uredbe,
- informiranje posameznikov po 13. in 14. členu Splošne uredbe,
- imenovanje in delovanje pooblaščenih oseb za varstvo osebnih podatkov po 37., 38. in 39. členu Splošne uredbe,
- izdelavo ocen učinka po 24. členu ZVOP-2 in po 35. členu Splošne uredbe.

Ocenjujemo, da je register pooblaščenih oseb za varstvo podatkov že zelo dobro izpo(po)lnjen, kar je seveda prva faza pri izpolnjevanju poslanstva teh oseb, v nadaljevanju pa bo več pozornosti treba nameniti predvsem vprašanju, ali so te osebe ustrezno podprte in izobražene in ali opravljajo predvidene naloge na področju nadzora, svetovanja in ozaveščanja. Po nekaterih informacijah so namreč nekateri zavezanke tovrstno osebo zgolj imenovali zaradi zadostitve zahtevi Splošne uredbe, izvajanje dejanskih nalog pooblaščenih oseb pa je v praksi pomanjkljivo, saj zavezanke temu ne namenijo ustreznih finančnih in kadrovskih sredstev.

Z vidika skladnosti zavezancev ugotavljamo, da bo v letu 2023 pozornost treba nameniti področjem, kot so uvajanje GPS sistemov za sledenje, pametnih mest in vasi, glede na nove določbe ZVOP-2 o videonadzoru pa tudi videonadzornim sistemom ter sistemom za branje registrskih tablic na javnih površinah.

Spodbuden je tudi podatek o povečanem številu zaprosil za mnenja na izdelane ocene učinka, ki se Informacijskemu pooblaščenec pošljejo v predhodno posvetovanje po 36. členu Splošne uredbe – v letu 2021 je bilo takih zaprosil šest, v letu 2022 pa 14. Po informacijah zavezancev ta sicer nizka številka ne pomeni, da se ocene učinkov v praksi ne izdelujejo, gre bolj za to, da jih ne posredujejo v mnenje Informacijskemu pooblaščenec, pri čemer velja pojasniti, da je slednje obvezno le, kadar zavezanec ne najde ustreznih ukrepov za obvladovanje tveganj. Ocene učinka so izjemno pomembno in koristno orodje, saj se z njimi pravočasno naslovi in lahko tudi odpravi tveganja, ki bi jih po začetku obdelave osebnih podatkov lahko obvladovali z večjimi stroški, angažmajem in potencialno tudi po že ugotovljenih kršitvah zakonodaje. Smernice o ocenah učinka se kažejo kot učinkovito orodje za zavezanke, v letu 2023 pa bo treba pripraviti posebne smernice za t. i. zakonodajne ocene učinka, ki jih bodo morali nekateri predlagatelji predpisov skladno z zahtevo tretjega odstavka 24. člena ZVOP-2 pripravljati že ob predlaganih spremembah zakonodaje. Posledično je pričakovati, da se bo tudi število izdanih mnenj v letu 2023 bistveno povečalo. Informacijski pooblaščenec je sicer v letu 2022 podal 60 pisnih mnenj na pripombe predpisov, pri čemer večina zakonodajnih predlogov ni vsebovala priloženih ocen učinkov.

Informacijski pooblaščenec je zato že pripravil osnutek metodologije za pripravo zakonodajnih ocen učinka v zvezi z varstvom osebnih podatkov, ki smo jo posredovali Ministrstvu za javno upravo, ob koncu leta 2022 še nismo razpolagali z informacijami, ali in kako je bila predlagana metodologija sprejeta v okviru izvajanja projekta ePredpisov – Metodologije za oceno učinkov na različna družbena področja.⁴⁰ Ocene učinka glede varstva osebnih podatkov pri pripravi predpisov so posebej pomembne glede na to, da mora obdelavo osebnih podatkov na podlagi 38. člena Ustave določati zakon (kakor tudi upravljavce, namene, roke hrambe, evidence, morebitno povezovanje zbirk ipd.), zato je bistveno, da se tveganja analizirajo že v času priprave predpisa. Kasnejše ocene učinka namreč nimajo zelenega pomena, saj upravljavci bistvenih okoliščin in pogojev obdelave ne morejo spremeniti, ko so bistveni elementi zakonsko že določeni. Kakovostno in celovito izdelana ocena učinka na ravni predpisa lahko tudi bistveno razbremeni upravljavce podatkov.

Ocena učinka v fazi snovanja predpisa zagotovi pravočasno in učinkovito upoštevanje temeljnih načel varstva osebnih podatkov, tj. poštenosti, preglednosti in zakonitosti, minimizacije obdelave, namenskosti, ažurnosti, rokov hrambe ter določitev ustreznih zaščitnih ukrepov in varovalk – njen cilj je celovit premislek o tem, katere podatke se bo zbiralo in za katere namene, kakšne so možnosti minimizacije nabora in obsega obdelave, katere evidence bodo vsebovale katere podatke in kdo bo z njimi upravljal, ali gre pri tem morda

za skupno upravljanje, ali je predvideno povezovanje evidenc, kakšne so relevantne pravice posameznika, kateri so najkrajši možni roki hrambe, komu se bodo določeni podatki posredovali, ali prihaja do prenosa osebnih podatkov v tretje države ipd.

Izjemnega pomena so ocene učinka zlasti pri uvajanju sistematičnih novih obsežnih nacionalnih zbirk osebnih podatkov, novih policijskih pooblastil in pristojnosti, na področju obdelave posebej občutljivih podatkov (kot so npr. podatki v zvezi z zdravjem, podatki o kazenskih in prekrškovnih postopkih, genski, biometrijski podatki, zakonska uvedba nadzora javnih površin ipd.), pri opredeljevanju ukrepov, ki zadevajo široko populacijo ali specifične družbene segmente, saj z analizo tveganj in učinkov na posameznika in družbo omogočajo javni diskurz o sprejemljivosti, primernosti, učinkovitosti ter nujnosti določenih ukrepov v demokratični družbi. Ocenjujemo, da bo vključitev zahteve po zakonodajnih ocenah učinka na varstvo osebnih podatkov v ZVOP-2 (24. člen), če se bo uveljavila v praksi in če bodo ocene učinkov narejene dobro, bistveno vplivala na višjo kakovost predpisov v tem delu ter posledično tudi razbremenila Ustavno sodišče, ki mora sicer neredko presojeti o predpisih, ki nesorazmerno posegajo v ustavno pravico do zasebnosti.

Informacijski pooblaščenec sodeluje tudi na področju preventivnega delovanja na evropski ravni v različnih delovnih skupinah EOVP ter s tem prispeva k oblikovanju ključnih smernic, priporočil in odločitev v zvezi z varstvom osebnih podatkov. Predstavniki Informacijskega pooblaščenca so v letu 2022 aktivno sodelovali na 15 plenarnih zasedanjih ter v okviru 19 strokovnih delovnih skupin, ki so se sestale na 163 sestankih.

EOVP je v letu 2022 prispeval k razlagam številnih določb Splošne uredbe s smernicami in priporočili, npr. glede pravice dostopa do lastnih podatkov, glede zavajajočih (temnih) vzorcev na družbenih omrežjih, glede uporabe prepoznavne obraza s strani organov pregona, glede sodelovanja po 60. členu Splošne uredbe in drugimi. Na področju svetovanja Evropski komisiji v zvezi z vprašanji varstva podatkov in priprave evropskih predpisov s področja varstva podatkov je EOVP v letu 2022 deloval na področju posvetovanja o različnih zakonodajnih predlogih v okviru t. i. digitalne strategije Evropske unije. Skupaj z Evropskim nadzornikom za varstvo podatkov je EOVP pripravil mnenje o predlogu Uredbe o evropskem prostoru zdravstvenih podatkov, ki skuša olajšati oblikovanje evropske zdravstvene unije in EU omogočiti, da v celoti izkoristi možnosti, ki jih ponuja varna in zanesljiva izmenjava, uporaba in ponovna uporaba zdravstvenih podatkov. Prav tako je EOVP aktivno sodeloval pri posvetovanju z Evropsko centralno banko glede zasnove digitalnega evra, ki mora upoštevati principe zasebnosti in varstva osebnih podatkov. Sprejeta so bila tudi številna mnenja v postopkih skladnosti glede certifikacijskih in akreditacijskih mehanizmov.

Srečanja in s tem sodelovanje vseh nadzornih organov v okviru EOVP so bistvena za zagotavljanje doslednega izvajanja Splošne uredbe po vsej EU in za učinkovit nadzor na področju varstva podatkov. EOVP je pripravil izjavo o tesnejšem sodelovanju nadzornih organov pri izvajanju strateških nadzornih primerov. V okviru svoje strategije za okrepljeno sodelovanje med nadzornimi organi je EOVP ustanovil podporno skupino strokovnjakov (*Support pool of experts*), katere cilj je zagotoviti vsebinsko podporo članicam EOVP pri njihovih nadzorih.

⁴⁰ Predlog metodologije IP je na voljo na povezavi https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/pripombe/2022/MJU_metodologija%20ocene%20u%C4%8Dinkov_jul2022_AJ_AT_%C4%8Distopis.pdf.

ODGOVORNA UREDNICA:

Mojca Prelesnik, informacijska pooblaščenka

AVTORJI BESEDIL:

Jože Bogataj, namestnik informacijske pooblaščenke

dr. Jelena Burnik, vodja mednarodnega sodelovanja in razvoja

Jasna Duralija, svetovalka pooblaščenca I

Tina Ivanc, svetovalka pooblaščenca za varstvo osebnih podatkov

Alenka Jerše, namestnica informacijske pooblaščenke

mag. Eva Kalan Logar, vodja državnih nadzornikov

mag. Kristina Kotnik Šumah, namestnica informacijske pooblaščenke

Grega Rudolf, asistent svetovalca

Matej Sironič, svetovalac pooblaščenca za varstvo osebnih podatkov

Ana Škrlin, študentka

mag. Andrej Tomšič, namestnik informacijske pooblaščenke

Barbara Žurej, svetovalka pooblaščenca za preventivo

OBLIKOVANJE:

Tomaž Brodgesell

Darko Mohar

LEKTORIRALA:

Katja Klopčič Lavrenčič

**INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC**

REPUBLIKA SLOVENIJA

Informacijski pooblaščenec Republike Slovenije

Dunajska cesta 22

1000 Ljubljana

www.ip-rs.si

gp.ip@ip-rs.si

ISSN 2670-5788

Ljubljana, maj 2023